

Estudi sobre la
participació
juvenil en la
Comunitat Valenciana

Elaborat per l'equip d'Eixam Estudis Sociològics SLU:

- » Yaiza Pérez Alonso
- » Pilar Blanco Rodrigo
- » Raquel Pérez Alonso
- » Miguel Ibáñez Cuquerella

Publicat en maig del 2024

ÍNDEX

1. Introducció	5
2. Metodologia	8
3. Revisió bibliogràfica al voltant de la participació juvenil	15
4. Estructura d'espais formals de participació juvenil a la com. valenciana	20
5. Actituds, pràctiques i valoracions socials sobre la participació juvenil	23
» 5.1. Actituds, pràctiques i valoracions socials sobre la participació juvenil des de la mirada de la joventut valenciana	23
» 5.2. Actituds, pràctiques i valoracions socials sobre la participació juvenil des de la mirada de les associacions del cvj	70
» 5.3. Síntesi dels resultats de les enquestes	89
6. Diferents mirades sobre la participació juvenil en la comunitat valenciana	93
» 6.1. Discursos socials al voltant de la participació juvenil	93
» 6.2. Participació juvenil en la comunitat valenciana	103
» 6.3. L'associacionisme juvenil en la com. valenciana	115
» 6.4. Perspectives de futur de la participació juvenil	124
» 6.5. Propostes per a impulsar la participació juvenil en la comunitat valenciana	133
7. Conclusions	137
8. Referències bibliogràfiques	141
9. Annex 1: qüestionari general	143
10. Annex 2: qüestionari entitats juvenils	151

1.

INTRODUCCIÓ

1. INTRODUCCIÓ

Alguns autors defineixen la joventut com un moment de la vida transitori entre la infància i la vida adulta, aquesta és una concepció molt limitada i adultcentrista. La joventut és una etapa molt important en la vida de les persones: és el moment en el que es construeixen i es desenvolupen les identitats, s'adquireixen els coneixements i competències laborals, es dissenya la trajectòria vital i s'inicia el procés d'emancipació cap a la vida adulta.

Però l'emancipació cap a la vida adulta de les persones joves es veu postergada sine die amb un context clarament advers per a desenvolupar els seus projectes vitals. Entre les adversitats, destaquen els entrebancs encara molt presents de l'experiència de la pandèmia, la inestabilitat i la precarietat laboral, les restriccions econòmiques i socials en l'accés a l'habitatge, el retard de l'emancipació cap a la vida adulta i la impossibilitat de construir un projecte de vida de futur. Aquest context advers, d'incertesa i inestabilitat laboral i econòmica, ha definit les seues experiències com a persones joves i ha impactat sobre la seua salut mental.

La situació de les persones joves és complexa i heterogènia, i les polítiques públiques que s'estan portant endavant (habitatge, ocupació, benestar social) no donen resposta a les problemàtiques i necessitats d'ara de les persones joves ni a les de després. Cal transformar la realitat per a oferir oportunitats a les persones joves, això ho tenim tots clar, però en eixe procés de transformació estem contant amb les persones joves com a subjectes i com a protagonistes de la seua vida? O pensem dir-los que han de fer, com i quan? En definitiva, són les persones joves dissenyadores i partícips dels nous fulls de ruta per aconseguir una societat més sostenible i justa per a viure? Han deixat de ser objectes de les polítiques públiques de joventut per a convertir-se en subjectes de la transformació social i del disseny de noves polítiques socials, urbanes i laborals? Participen les persones joves en l'elaboració de diagnòstics de necessitats i també en l'elaboració de propostes d'actuació o sols són l'objecte d'eixes polítiques però sense formar part d'elles, unes polítiques amb una marcada mirada i orientació adultcentrista?

Moltes preguntes a les que donar resposta. La gent jove participa, però on ho fa i quins són els resultats de la seua participació? La participació de joves en els cercles de decisió és minoritària, tot i que s'ha vist que l'edat dels càrrecs públics ha disminuït considerablement i que ja hi ha una major presència en llocs de decisió de persones que no fa molt passaren per la trentena (Conselleries, Direccions Generals o Regidories). No obstant, l'edat de la persona responsable d'un càrrec polític no és una garantia per a que s'incloga a les persones joves en els processos de decisió ni tampoc que es supere la mirada adultcentrista en les polítiques orientades a la població jove.

Des de l'arribada a les Institucions dels anomenats governs del canvi, s'aprecia una obertura en la manera d'entendre la gestió governamental cap a la governança: transparència, participació ciutadana i rendició de comptes. Aquest viratge en l'esfera política requereix una transformació de les Administracions a tots els nivells: legal i procedimental, econòmic, educatiu i cultural. Sense un diàleg constant amb la ciutadania no es poden dur endavant polítiques públiques participades i cocreades. Cal adaptar la reglamentació de la participació (nova Llei de Participació Ciutadana), obrir espais de participació i conscienciar a la ciutadania i als propis treballadors i treballadores de les Institucions Públiques.

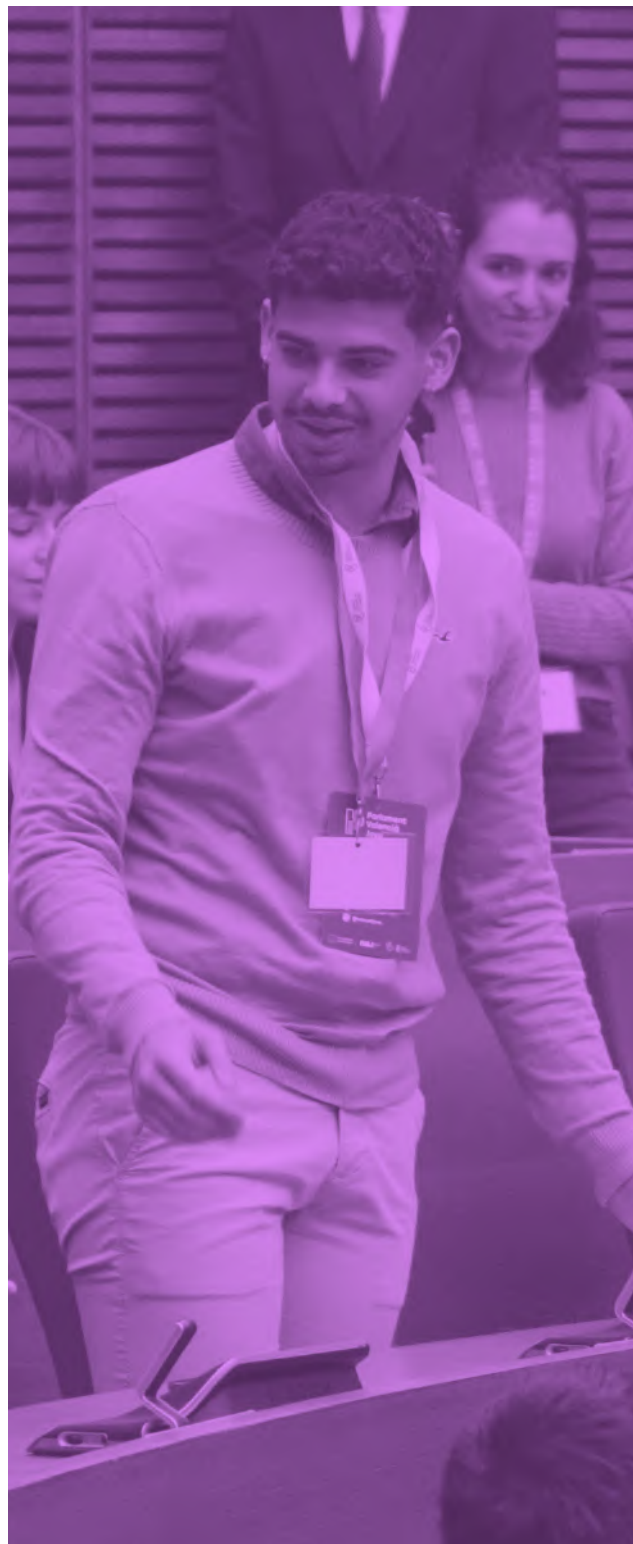
En l'estudi que presentem en aquest informe es fa una radiografia de la participació juvenil en la Comunitat Valenciana amb la finalitat de detectar les febleses i les potencialitats en el marc de la participació juvenil per tal de buscar propostes de millora participades i consensuades per a enfortir-la i promoure-la. La recerca incorpora la mirada de les persones joves associades i de les persones joves no associades, per tal d'apropar-nos de forma més completa i complexa a la realitat estudiada. Per una banda, per a conèixer la percepció, la motivació i les expectatives de les persones joves associades a entitats en matèria de participació i, per altra banda, els motius de la no associació i les reticències a la participació de les persones joves no associades a cap entitat.

A continuació es detallen els diferents objectius de l'estudi:

- 1.** Conèixer els diferents discursos socials sobre la participació juvenil, des de les persones joves no associades i des de les associades.
 - » Definir què és participació juvenil des de la mirada joves, tipus de participació utilitzada i espais de participació juvenil i general.
 - » Conèixer l'evolució i l'estructura de participació juvenil en el territori valencià al llarg dels últims anys.
 - » Identificar els problemes què expliquen la situació de la participació juvenil en l'actualitat.
- 2.** Estudiar la percepció, la motivació i les expectatives de les persones joves valencianes sobre la participació juvenil.
 - » Conèixer la percepció social de les persones joves associades i no associades sobre la participació juvenil.
 - » Estudiar els motius per a formar d'una organització juvenil i les reticències a aquest tipus de participació.
 - » Identificar les expectatives de la joventut en matèria de participació juvenil.
- 3.** Elaborar mesures consensuades i participades per fomentar i impulsar la participació juvenil al País Valencià.

El present informe s'estructura en 10 apartats: una breu introducció que presenta l'estudi i explica el present document; en el segon punt, la metodologia, en la qual s'exposa com s'ha dissenyat i s'ha dut endavant la recerca; en el tercer punt, una breu revisió d'altres estudis sobre participació juvenil i en el quart punt, una exposició dels espais de participació a la Comunitat Valenciana. En els punts 5 i 6 es presenten de forma detallada els resultats obtinguts en l'estudi, concretament, en el punt 5 es presenten els resultats de les enquestes a població jove i a representants d'entitats presents en el Consell Valencià de Joventut i en el punt 6 es presenten els resultats de l'estudi

qualitatiu sobre la participació juvenil en el que han participat persones joves per grups d'edat, persones joves representants d'entitats i experts en matèria de joventut i participació. Per finalitzar el document, en el punt 7 es presenten les conclusions del treball realitzat. En el punt 8, s'incorporen algunes referències bibliogràfiques i en el punt 9 i 10 els qüestionaris emprats en l'estudi.

METODOLOGIA

2.

2. METODOLOGIA

Per a donar resposta als diferents objectius plantejats en aquesta recerca s'ha dut a terme una triangulació metodològica, que combina metodologia quantitativa i qualitativa. Per una banda, s'ha realitzat una enquesta per conèixer les opinions i comportaments de les persones joves envers la participació, en general, i la participació juvenil, en particular. També s'ha fet una altra enquesta dirigida específicament a representants d'entitats del Consell Valencià de la Joventut per a contrastar la seua opinió sobre la participació juvenil front a l'opinió general de la joventut valenciana.

Per aprofundir en els temes tractats en ambdues enquestes s'han dut a terme dues entrevistes individuals amb joves d'entre 12 i 17 anys i dos focus groups amb persones joves, segmentats per grups d'edats de 18 a 23 anys i de 24 a 30 anys. A més s'han fet dues entrevistes grupals i un focus group amb persones joves representants d'entitats vinculades al Consell Valencià de la Joventut. Complementàriament, s'ha entrevistat de forma individual a quatre persones expertes en participació i joventut per a apropar-nos des d'una altra dimensió a la realitat de la participació juvenil en la Comunitat Valenciana.

Aquesta recerca s'ha executat en set fases consecutives (veure Taula 1):

Taula 1. Fases del procés de recerca

Fase 1	Revisió bibliogràfica sobre participació juvenil
Fase 2	Disseny, execució i anàlisi de l'enquesta general sobre participació juvenil entre població jove
Fase 3	Disseny, execució i anàlisi de les entrevistes individuals amb persones expertes en participació juvenil
Fase 4	Disseny, execució i anàlisi dels focus groups i entrevistes grupals i individuals amb població jove
Fase 5	Disseny, execució i anàlisi de les entrevistes grupals i focus groups amb representants d'entitats juvenils
Fase 6	Disseny, execució i anàlisi de l'enquesta sobre participació juvenil entre representants d'entitats del Consell Valencià de la Joventut
Fase 7	Integració dels resultats de l'estudi i elaboració de l'informe.

Aquesta recerca s'ha executat en set fases consecutives (veure Taula 1):

A continuació es descriuen les tasques desenvolupades en cadascuna de les fases i s'especifiquen les qüestions metodològiques sobre les diferents tècniques emprades en l'estudi.

Fase 1: Revisió bibliogràfica sobre participació juvenil

Per fer una aproximació a la temàtica objecte d'estudi, s'ha fet una revisió bibliogràfica sobre la participació de les persones joves, en la qual destaquen dades rellevants d'altres informes d'entitats referents en joventut com l'INJUVE o l'IVAJ, o en participació, com la Fundació Horta Sud, entre altres. En segon lloc, s'ha realitzat un mapatge dels espais de participació que disposen les persones joves en la Comunitat Valenciana per a poder determinar l'estructura de participació juvenil.

Fase 2: Disseny, execució i anàlisi de l'enquesta general

En primer lloc, s'ha emprat la tècnica quantitativa de l'enquesta. La població objecte la conformen

persones joves que resideixen en la Comunitat Valenciana, en edats compreses entre 15 i 30 anys (ambdues inclusivament). Aquest univers és superior a 100.000 persones, per això s'aplica la fórmula de població infinita. Per a un nivell de confiança del 95,5 % i un marge d'error assumit del 4 %, la grandària de la mostra és de 650 unitats. S'atén la representativitat i distribució dels perfils en funció de les variables següents: grup d'edat (15-17, 18-23 i 24-30), àrea territorial, origen i gènere. El tipus de mostreig proposat va ser polietàpic; en primer lloc, un mostreig probabilístic estratificat per grandària d'hàbitat; en segon lloc, establiment de quotes edat, sexe i àrea territorial. I finalment, selecció aleatòria de telèfons que complisquen els criteris establerts en estrat i quotes. Així, l'administració de l'enquesta ha sigut telefònica. El treball de camp s'ha realitzat entre el 14 i el 25 de novembre de 2022 i el qüestionari ha estat compost per 38 preguntes.

S'inclou en l'annex el qüestionari definitiu.

Taula 2. Distribució de la mostra segons sexe

	HOME	DONA	NO BINARI	UN ALTRE	NO CONTESTA	TOTAL
ABSOLUT	322	311	10	4	3	650
PERCENTATGE	49,6 %	47,8 %	1,6 %	0,6 %	0,5 %	100,0 %

Font: Elaboració pròpia

Taula 3. Distribució de la mostra segons grups d'edat

	15 A 17 ANYS	18 A 23 ANYS	24 A 30 ANYS	TOTAL
ABSOLUT	86	249	315	650
PERCENTATGE	13,2 %	38,3 %	48,5 %	100 %

Font: Elaboració pròpia

Taula 4. Distribució de la mostra segons origen

	ESPANYOLA	ALTRA	TOTAL
ABSOLUT	555	95	650
PERCENTATGE	85,4 %	14,6 %	100 %

Font: Elaboració pròpia.

Taula 5. Distribució de la mostra segons província

	VALENCIA	CASTELLÓ	ALACANT	TOTAL
ABSOLUT	351	106	193	650
PERCENTATGE	54 %	16,3 %	29,8 %	100 %

Font: Elaboració pròpia.

Fase 3: Disseny, execució i anàlisi de les entrevistes individuals amb persones expertes en participació juvenil

Les fases tres, quatre i cinc es corresponen amb la part qualitativa de l'estudi. Respecte a la tercera fase s'han realitzat 4 entrevistes individuals semiestructurades a persones expertes en participació i participació juvenil. En la selecció de les persones informants s'ha tingut en compte tant perfils d'àmbit acadèmic com de l'àmbit de l'Administració, o que treballen directament amb la joventut per a poder comprendre com s'enfronten a la participació les persones joves i quines ferramentes i espais de participació tenen al seu abast.

El guió de les entrevistes estava estructurat en els següents temes:

- » Concepte i funció social de la participació.
- » Espais de participació jove.
- » Valoració de la participació juvenil.
- » Temes en els quals participen les persones joves.
- » Obstacles que troben les persones joves per a participar.
- » Motivacions que troben les persones joves per a participar.
- » Valoració de l'associacionisme juvenil.
- » El futur de la participació juvenil.
- » El paper de la tecnologia en la participació i la construcció de nous models de participació.
- » Propostes per a fomentar la participació juvenil.

Taula 6. Descripció dels perfils participants en les entrevistes amb persones expertes en salut mental i joventut

CODI	PERFILS	MES DE REALITZACIÓ	CANAL
EIEXP1	Expert polític en participació	Novembre - desembre 2022	Presencial
EIEXP2	Expert en participació		En línia
EIEXP3	Expert polític en participació juvenil		Presencial
EIEXP4	Expert en participació juvenil		En línia

Font: Elaboració pròpia.

Fase 4: Disseny i execució dels focus groups i entrevistes individuals amb població jove

Amb l'objectiu d'endinsar-se en els discursos de la joventut al voltant de la participació s'ha emprat la tècnica qualitativa del focus group.

Per tal de captar l'heterogeneïtat de mirades i els diferents moments de vida en la joventut, s'han dissenyat dos focus group per trams d'edat de 18 a 23 anys i de 24 a 30 anys, i dues entrevistes individuals amb persones joves d'entre 15 a 17 anys. En el disseny s'ha tingut en compte la variable territori (presència de persones de les tres províncies) i la variable educativa (heterogeneïtat de perfils: sense estudis, amb estudis secundaris, amb cicles formatius i amb estudis universitaris).

Els blocs temàtics treballats en els diferents focus groups i l'entrevista grupal són:

- » Concepte, tipus i funció social de la participació.
- » Espais de participació jove.
- » Valoració de la participació juvenil.
- » Temes en els quals participen les persones joves.
- » Obstacles que troben les persones joves per a participar.
- » Motivacions que troben les persones joves per a participar.
- » Valoració de l'associacionisme juvenil.
- » El futur de la participació juvenil.
- » El paper de la tecnologia en la participació i la construcció de nous models de participació.
- » Propostes per a fomentar la participació juvenil.

Taula 7. Descripció dels perfils participants en els focus groups amb joves

CODI	PERFILS	DESCRIPCIÓ	MES DE REALITZACIÓ I CANAL
EIJOV1	Persones joves entre 15-17 anys	1 home	Novembre 2022 EN LÍNIA
EIJOV2	Persones joves entre 15-17 anys	1 dona	
FGJOV1	Persones joves entre 18-23 anys	2 homes i 3 dones amb diferent nivell educatiu i situació laboral	
FGJOV2	Persones joves entre 24-30 anys	4 homes i 4 dones amb diferent nivell educatiu i situació laboral	

Font: Elaboració pròpia.

Fase 5: Disseny i execució de les entrevistes grupals i focus groups amb representants d'entitats juvenils

L'última part qualitativa s'ha centrat en els discursos de les persones joves que participen en entitats juvenils vinculades al Consell Valencià de la Joventut. D'aquesta forma, s'han fet tres entrevistes grupals amb representants d'entitats juvenils en funció del seu àmbit d'actuació: entitats juvenils polítiques i sindicals, entitats d'oci educatiu o educació no formal, i Consells Locals de Joventut.

Els blocs temàtics treballats en els diferents focus groups i l'entrevista grupal són:

- » Concepte, tipus i funció social de la participació.
- » Espais de participació jove.
- » Valoració de la participació juvenil.
- » Temes en els quals participen les persones joves.

- » Obstacles que troben les persones joves per a participar.
- » Motivacions que troben les persones joves per a participar.
- » Valoració de l'associacionisme juvenil.
- » Obstacles que troben les persones joves per a participar en associacions.
- » Motivacions que troben les persones joves per a participar en associacions.
- » El futur de la participació juvenil.
- » El paper de la tecnologia en la participació i la construcció de nous models de participació.
- » Propostes per a fomentar la participació juvenil.

Taula 8. Descripció dels perfils participants en les entrevistes grupals amb representants d'entitats juvenils vinculades al Consell Valencià de la Joventut

CODI	PERFILS	DESCRIPCIÓ	MES DE REALITZACIÓ I CANAL
EGENT1	Representants d'entitats juvenils polítiques i sindicals	3 homes i 1 dona	Novembre-desembre 2022 EN LÍNIA
EGENT2	Representants d'entitats d'oci educatiu i educació no formal	2 homes i 1 dona	
EGENT3	Representants de Consells Locals de Joventut	4 dones i 1 home	

Font: Elaboració pròpia.

Fase 6: Disseny, execució i anàlisi de l'enquesta general a entitats

Finalment, per a obtenir les opinions envers la participació i l'associacionisme de les persones joves actives en entitats juvenils s'ha emprat de nou la tècnica quantitativa de l'enquesta. L'univers està delimitat pel nombre d'entitats i òrgans de participació vinculats al Consell Valencià de la Joventut: 13 entitats de ple dret, 7 adherides, 4 resultat d'un conveni i 15 Consells Locals de Joventut. L'administració de l'enquesta ha sigut en línia i estava dirigida a un representant de cada entitat. El qüestionari estava compost per 39 preguntes.

La mostra dissenyada de l'enquesta era de 39 persones i la mostra aplicada ha sigut de 35 persones. El treball de camp s'ha realitzat entre gener i febrer de 2023. El qüestionari emprat per a l'enquesta a entitats és molt semblant al que hem emprat amb població jove en general. S'inclouen ambdós qüestionaris en l'annex.

Fase 7: Tractament de les dades, anàlisi i integració dels resultats de l'estudi i elaboració de l'informe

Una vegada realitzades les enquestes, s'han sistematitzat els resultats i s'ha fet explotació estadística amb el SPSS. Una vegada realitzada l'explotació estadística, s'han traslladat els resultats a taules i gràfics per a procedir a la seua interpretació. Així mateix, s'han aplicat a les preguntes dues segmentacions per grups d'edat i per gènere per a mostrar diferents dimensions de les dades obtingudes.

Respecte als focus groups i les entrevistes, s'han transcrit literalment. La transcripció literal tradueix el llenguatge oral al llenguatge escrit sense cap mena de correcció sobre la parla. El motiu pel qual no es fa cap correcció és perquè la parla, a banda del contingut propi, aporta informació referencial del context social, econòmic i lingüístic de la persona parlant. Per aquest motiu trobarem incorreccions gramaticals, de puntuació i ortogràfiques tant als relats realitzats com als focus groups. Per exemple, “lase” en lloc de “classe”, “lo que” en lloc de “allò què”, entre altres.

Una vegada transcrits els focus groups i les entrevistes, s'ha fet el buidatge de la informació i s'han sistematitzat les dades mitjançant una anàlisi temàtica. Al present informe s'incorporen fragments literals de les transcripcions fetes dels relats dels i les participants per tal de facilitar la comprensió de la narració, per donar suport a les idees descrites i per donar major protagonisme a les veus joves i expertes que han participat en el present estudi. Cal dir que s'ha dut a terme un procés d'anonimització dels discursos i de les persones participants. Cadascun dels fragments durà un codi al final per tal de relacionar el discurs amb les persones informants: perfils experts, joves de diferent grup d'edat i joves de diferents entitats juvenils. Aquests codis es troben en les taules descriptives de les fases 3, 4 i 5 d'aquest apartat de metodologia.

Integració dels resultats

En la redacció de l'informe s'han anteposat els discursos de les persones joves per a donar protagonisme a les seues veus. A més, s'ha intentat establir un diàleg entre la mirada de les persones joves actives en entitats i la mirada de la joventut que no està involucrada en aquestes xarxes de participació per a evidenciar els conceptes, els obstacles i les motivacions que es presenten en l'àmbit de la participació juvenil. Aquestes visions es complementen amb el punt de vista de les persones expertes.

3.

**REVISIÓ AL
VOLTANT DE LA
PARTICIPACIÓ
JUVENIL**

3. REVISIÓ BIBLIOGRÀFICA AL VOLTANT DE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL

3.1 DEFINICIÓ DE PARTICIPACIÓ

Una aproximació al concepte de participació dona compte dels seus múltiples significats relacionats amb la teoria de la democràcia que es tinga en consideració. Si bé no és objecte d'aquest estudi endinsar-nos en el debat acadèmic d'aquestes qüestions, veiem adient perfilar els principals vessants i concretar la conceptualització des de la qual es presenta aquest treball, prestant especial atenció a la participació juvenil.

De forma simplificadora s'acostuma a considerar (Díaz, 2017) dues grans perspectives teòriques sobre la participació ciutadana segons la consideració del sistema democràtic. D'un costat, partint d'una concepció democràtica mínima o exclusivament representativa (Schumpeter, 1983; Dahl, 1987), la participació es considera com la simple expressió del vot ciutadà en les eleccions. D'altre costat, el vessant que considera la democràcia des de la concepció republicana (Held, 1996; Arendt, 1968), entén la participació ciutadana com a la forma en què la societat pren part en els assumptes públics de manera activa i contínua per tal d'enfortir el bé comú. Des d'aquest darrer enfocament, l'actual treball part de la consideració del terme com aquella acció col·lectiva dirigida a incidir en la política pública o, com ho defineix Díaz, com «el procés a través del qual els ciutadans, que no ostenten càrrecs ni funcions públiques, busquen compartir en algun grau les decisions sobre els assumptes que els afecten amb els actors governamentals i incidir-hi en elles» (2017, 343).

Però d'acord amb “l'escala de la participació ciutadana” de Sherry R. Arnstein, existeixen 8 nivells de participació depenent del grau d'implicació i de decisió que s'atorga a la ciutadania, de manera que no tot allò que s'anomena participació pot considerar-se com a tal. Segons aquesta teoria, la participació que es situa en els graons més baixos de l'escala seria merament

cosmètica, ja que no s'informa ni es consulta correctament a la ciutadania o simplement se li deixa espai per a la queixa sense canalitzar la seua expressió. En els graons mitjans de l'escala es situen els models de participació que queden reduïts a la informació, a la consulta no vinculant o bé, a la inclusió d'algunes propostes fetes per la ciutadania sense que puguen intervinde en la decisió final. Els graons més alts de l'escala representen, tanmateix, les situacions en què la ciutadania ostenta un major poder de participació; des de l'elaboració de demandes en un procés guiat al poder de decisió vinculant i la participació sense cap tutoratge governamental.

Al mateix temps, la participació està travessada per altres condicionants com els que estableix el “tamboret de la participació”. La participació se sosté, així, en tres potes. En primer lloc, les institucions han de proporcionar els canals i mitjans per a poder participar. En segon lloc, cal motivar i formar en participació per a descobrir les raons que porten a l'organització col·lectiva i l'acció comuna. En tercer lloc, les persones o grups han de voler i saber per a poder fer un diagnòstic compartit de la realitat a partir del qual es puga fer una planificació de l'acció que haurà de ser avaluada una vegada desenvolupada. D'aquesta manera es converteixen en subjectes actius de la participació.

Si atenem a la participació centrada en la població jove, totes aquestes aproximacions conceptuals s'alineen. Normativament, la participació juvenil es defineix com el: «conjunt d'accions i de processos que generen, entre les persones joves, la capacitat per a incidir en el seu entorn, en les seues relacions i en el seu desenvolupament personal i col·lectiu, per a intervenir-hi i transformar-los. Aquesta participació pot dur-se a terme tant individualment com col·lectivament, amb igualtat d'oportunitats, mitjançant entitats juvenils, grups de joves o consells de joventut, i d'una manera horitzontal, lliure i democràtica» (Llei 15/2017 Art. 16.1). Però la realitat evidencia que la participació juvenil no sempre es situa en els graons més alts de l'escala, perquè no es proporcionen els canals i mitjans adequats ni les persones joves compten amb la formació i les competències que els motive cap a l'acció col·lectiva, a voler i saber participar per a transformar el seu present i el seu futur.

3.2 REVISIÓ DELS ESTUDIS SOBRE PARTICIPACIÓ JUVENIL

En aquest punt de la investigació cal ampliar-ne la mirada i entendre el marc discursiu que envolta a la participació juvenil, per això es realitza una revisió d'estudis en la matèria atenent a criteris de rellevància i actualitat. A més, cal apuntar que s'ha assegurat la representació d'estudis de diferent naturalesa, això és, es presenten textos articuladors de política pública, investigacions institucionals i estudis d'entitats socials. Aquesta revisió té com a objectiu presentar-ne una fotografia del fenomen de la participació juvenil per a possibilitar-ne la construcció de nous escenaris.

D'aquesta forma, és necessari començar amb aquelles polítiques que tant en l'àmbit estatal com a autonòmic senten els fulls de ruta de l'objecte d'estudi el qual ens ocupa. En primer lloc, es presenta la Estratègia de Joventut 2022-2030: «Bases para un nuevo contrato social con la juventud» de l'Institut de la Joventut (INJUVE). El procés d'elaboració del document fou participatiu i va dividir-se en 5 fases de consulta i aportacions en les quals es va implicar tant a agents públics com de la societat civil juvenil organitzada¹. L'estratègia parteix de l'objectiu d'alçar-se com a marc comú per a la generació d'un nou contracte social que permeta a les persones joves construir projectes de vida autònoms. Des d'un enfocament ecofeminista, es perfilen deu eixos específics amb els quals centrar les futures accions, aquests són: 1) educació i formació inclusiva, equitativa i de qualitat, i aprenentatge durant tota la vida; 2) autonomia, ocupació digna i emprenedoria jove; 3) emancipació, habitatge, natalitat i projecte vital; 4) salut integral i qualitat de vida; 5) col·lectius joves i adolescents en greu risc d'exclusió social; 6) joventut i transformació global; 7) mobilitat juvenil; 8) joventut i món rural; 9) gestió del coneixement sobre la realitat juvenil; 10) governança jove. Sobre cadascú d'aquests es presenta un diagnòstic des del qual es plantegen objectius i línies que els aborden.

¹ Ministeris de l'Administració General de l'Estat, Direccions Generals de Joventut de les Comunitats Autònomes en el marc del Consell Interterritorial de Joventut, societat civil juvenil del Consejo de la Juventud de España, més de 40 entitats nacionals de joventut i participants en el programa «Diàlegs de la Unió Europea amb la Joventut».

En segon lloc, l'Estratègia Valenciana de Joventut 2019-2023 de l'IVAJ parteix d'una metodologia i estructura similar. Detectades les constants dificultats de l'administració pública per a incorporar polítiques i accions d'incidència en la joventut, l'estratègia té com a principal voluntat la de perfilar-se com a «peça rellevant de la cohesió social i un element actiu d'equilibri i equitat territorial» (IVAJ, 2019: 7) per al col·lectiu juvenil. En la línia de l'anterior marc, el procés d'elaboració d'aquesta política pública també va ser participativa, comptant amb els agents de la societat valenciana articulada mitjançant el Consell Valencià de la Joventut, professionals i responsables polítics especialitzats en l'àrea de joventut i representants de l'IVAJ. Així mateix, el text estableix no només els eixos d'actuació, objectius i mesures a desenvolupar, sinó que manifesta la seua alineació amb diversos principis i idees força com ara els feminismes, la inclusió activa i la participació. Específicament, el text proposa incidir en accions dirigides al: 1) foment de l'autonomia jove; 2) cohesió, socialització i àmbit relacional; 3) equitat territorial; 4) garanties d'eficàcia de l'estratègia.

Havent exposat els marcs discursius que perfilen la política pública de joventut, és necessari contemplar-ne aquells estudis que promouen la caracterització del col·lectiu i generen co-

neixement sobre les seues percepcions, actituds i motivacions al voltant de diverses temàtiques des d'institucions públiques i socials. Un primer exemple de caracterització del col·lectiu juvenil es troba en l'estudi anomenat Jóvenes, Participación y Cultura Política (2017) realitzat per l'INJUVE. Aquesta investigació es basa en analitzar les opinions de la gent jove en relació amb la participació i la cultura política. Des d'una metodologia quantitativa, va emprar-se la tècnica del qüestionari per via telefònica per a dur a terme un sondeig d'àmbit estatal. La població objecte d'estudi van ser homes i dones d'entre 15 i 29 anys, arribant a tindre una grandària de la mostra de 1.100 persones. Entre els principals resultats, es trobaren els següents:

- » Les persones joves estan cada vegada més interessades per la política a Espanya.
- » Internet és la font primordial d'informació.
- » Les institucions polítiques generen poca confiança entre la gent jove, advertint-se una relació inversament proporcional entre la percepció de poder i nivell de confiança entre aquestes institucions polítiques.
- » Els problemes relacionats amb l'ocupació i l'economia són els que més preocupen i els que consideren que més els afecta. L'atur s'ubica com a problema principal.
- » Més enllà de la participació política formal, les persones joves prenen part en processos socials i polítics mitjançant d'altres accions com signar peticions, assistir a manifestacions i realitzar accions de consum i compra ètica.

Un segon exemple d'investigació dirigida a la comprensió del col·lectiu el trobem en l'Estudi sociològic sobre la joventut de la Comunitat Valenciana 2017 del Consell Valencià de la Joventut². Concretament, aquest document versa sobre les opinions i les actituds de la joventut al voltant de diferents problemàtiques socials. Des d'una metodologia qualitativa, els discursos juvenils s'aborden desplegant dotze grups de discussió, el disseny del qual s'arti-

² Realitzat per Ramón Llopis Goig (com a director), Yaiza Pérez, Iñaki Sola i Víctor Agulló.

cula a partir de les variables d'edat, sexe, nivell d'estudis, situació laboral i lloc de residència. Els principals resultats van ser:

- » La població juvenil percep la seua identitat en relació amb els seus processos d'inserció professional i emancipació residencial.
- » La joventut valenciana se sent negativament percebuda per les persones de major edat.
- » La majoria de l'oci es vincula amb les eixides nocturnes i en elles té un gran protagonisme el consum d'alcohol i de drogues. Pel que fa a les activitats d'oci domèstic, les tecnologies informacionals tenen un major protagonisme.
- » Sobre les preocupacions respecte del món laboral, la joventut planteja la necessitat de dur a terme algun tipus de reforma laboral que facilite la seua incorporació al mercat laboral i millore les seues condicions.
- » Respecte a la participació social i política, s'identifica una baixa participació de les persones joves per falta d'informació i desconeixement sobre com fer-ho.
- » Es troba una acceptació generalitzada de la diversitat sexual.
- » Finalment, pel que fa a les percepcions sobre la violència de gènere i el masclisme, les persones joves consideren que la violència de gènere és un problema social que pot ser considerat com a una realitat en les seues vides quotidianes.

Com a tercer i més recent exemple d'estudi es troba la investigació finançada per la Coordinadora Valenciana d'ONGD³ sota el nom Sempre es pot fer alguna cosa. Estudi exploratori sobre la opinió de la joventut valenciana al voltant de la pobresa, la desigualtat i la cooperació internacional (2022). Aquesta investigació actualitza i concreta el que va fer el Consell Valencià de la Joventut centrant-se en la comprensió de les percepcions sobre la desigualtat social. Des d'una metodologia d'aproximació qualitativa es contemplen diverses tècniques: grups focals, revisió bibliogràfica, qüestionari i un

³ Realitzat per Ernesto García López i Elvira Mateos Carmona.

taller presencial participatiu. Així, els discursos van mostrar que:

- » Existeix una multiplicitat de percepcions que generen visions heterogènies sobre els principals problemes globals. El canvi climàtic és el problema amb el qual més familiaritzats hi estan i és considerat com a una realitat ineludible. D'altra banda, la majoria de discursos apunten al fet que la base econòmica-política del «sistema» o «capitalisme» determina molts dels problemes considerant-los estructurals: les desigualtats, el canvi climàtic, la precarietat o la salut mental.
- » Respecte a la consciència de l'abast i les causes de la desigualtat i la pobresa, s'observa una visió polaritzada de les relacions globals Nord-Sud. Aquesta concepció s'expressa en una dicotomia entre països rics i països pobres. Sobre aquesta realitat es presenta un imaginari novament pessimista, sense perdre l'esperança en l'agència individual.
- » Pel que fa a les percepcions sobre la Cooperació i les ONGD existeix un gran descoïment sobre el seu significat.

Havent caracteritzat i comprés les percepcions, actituds i motivacions de la població juvenil, sembla rellevant portar a col·lació un estudi que, si bé s'allunya de l'enfocament

anterior, completa la fotografia de la població juvenil. L'estudi, anomenat L'impacte de les associacions juvenils de la Comunitat Valenciana (2021) i dut a terme per la Fundació Horta Sud⁴, presenta una anàlisi descriptiva del teixit associatiu valencià en termes econòmics i tècnics. Concretament, es realitza una descripció d'elements relatius als marcs institucionals de les entitats (composició i balanç econòmic), als àmbits d'actuació i a les activitats que es despleguen per part d'aquestes. Des d'una mostra total de 77 entitats de participació juvenil, els principals resultats van ser:

- » Un 15% de les associacions juvenils estan declarades d'utilitat pública.
- » El 53% actuen en l'àmbit local.
- » El camp d'acció més assenyalat és el de l'educació no formal i l'oci educatiu, amb un 43%.
- » La majoria de les activitats realitzades pel món associatiu es gestionen amb recursos propis i subvencions. Un 67% dels ingressos de les entitats participants provenen de subvencions públiques.
- » El 31% de les persones associades a les entitats assumeixen tasques de voluntariat. La franja de joves que més hi participa en aquest tipus de labors té entre 18 i 23 anys.
- » Les associacions juvenils generen quasi 100 llocs de treball, destinant a la partida de personal al voltant d'un 47% dels seus pressupostos.

Finalment, estudis com el de Souto-Otero (2019) o el de les autores Saz, Gil i Gil (2019) ofereixen un nou nivell d'anàlisi a la caracterització del col·lectiu. En aquest cas, els estudis contempen el valor afegit de l'acció participativa de les persones joves en terminis d'habilitats. D'aquesta forma, aquests estudis conclouen que tant l'educació no formal com el voluntariat generen aprenentatges significatius d'un alt reconeixement social que milloren les competències per a l'ocupabilitat i el benestar de la joventut.

4.

**ESTRUCTURA D'ESPais DE
PARTICIPACIÓ JUVENIL A
LA COM. VALENCIANA**

4. ESTRUCTURA D'ESPAYS FORMALS DE PARTICIPACIÓ JUVENIL A LA COMUNITAT VALENCIANA

La Llei 15/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de polítiques integrals de joventut desenvolupa en el seu Títol II tota la regulació referent a la participació juvenil. Així, en el Capítol I, la norma distingeix entre entitats juvenils i grups juvenils en funció de si tenen personalitat jurídica o no. També fa menció a les formes de participació juvenil tant des de l'acció de les persones joves per a desenvolupar iniciatives i projectes en l'aplicació de polítiques públiques, com des de la interlocució amb les administracions públiques per a decidir sobre les polítiques transversals de joventut. Els fòrums joves es defineixen com a eines de participació i s'especifica que quan les administracions públiques duguen a terme les consultes que preveu l'article 47 de la Llei 2/2015, de 2 d'abril, de la Generalitat, de transparència, bon govern i participació ciutadana de la Comunitat Valenciana, tindran en compte les persones joves a partir de 16 anys.

El Capítol II defineix i descriu el funcionament del Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana i dels Consells Locals i Territorials de Joventut. El Capítol III gira al voltant del foment de la participació i de l'associacionisme juvenils, tenint en compte el funcionament de les estructures de participació juvenil i l'educació en participació.

La Llei 4/2023, de 13 d'abril, de la Generalitat, de Participació Ciutadana i Foment de l'Associacionisme de la Comunitat Valenciana, aprovada recentment en les Corts, reforça el reconeixement als canals d'incidència juvenils. Concretament, es posa especial atenció a l'educació participativa en l'àmbit formal i es remarquen les obligacions de les administracions públiques en la seua tasca d'implementar mesures de promoció per al moviment associatiu juvenil.

És important assenyalar igualment que la Generalitat Valenciana compta amb una multiplicitat d'espais i processos de participació

ciutadana⁵ arreplegats en la seua Guia de Participació Ciutadana i el seu sector públic (2019).

Havent realitzat aquest apunt sobre el valor afegit de la normativa valenciana, el següent diagrama mostra tots els espais que canalitzen la participació institucionalitzada⁶ en el territori valencià. En primera instància, es troben les associacions, federacions, confederacions, seccions juvenils d'organitzacions socials i representació estudiantil. A través d'aquestes entitats socials es pot prendre part en diferents òrgans consultius depenent de l'àmbit en el qual es vulga incidir. Relatiu a l'àmbit educatiu formal es troben: d'un costat, el Consell Escolar de la Comunitat Valenciana i el Consell Interuniversitari València d'Estudiants, ambdós dependents de les seues respectives Conselleries; d'altra banda, les universitats públiques valencianes disposen de dos òrgans de govern participatius en els quals l'alumnat té representació, aquests són el Consell Social i els òrgans de representació d'estudiants⁷.

Pel que fa a la incidència social i política, s'identifiquen tres espais de participació: en primer lloc, el Consell Valencià de la Joventut, màxim òrgan de representació de les organitzacions de persones joves; en segon lloc, estan els Consells Locals i Territorials de Joventut; per últim, es troba el Consell Rector, òrgan de participació i representació de l'IVAJ integrat per representants dels Consells mencionats anteriorment (CVJ, Consells Locals i Territorials de Joventut, Consell Escolar i representants d'estudiants universitaris).

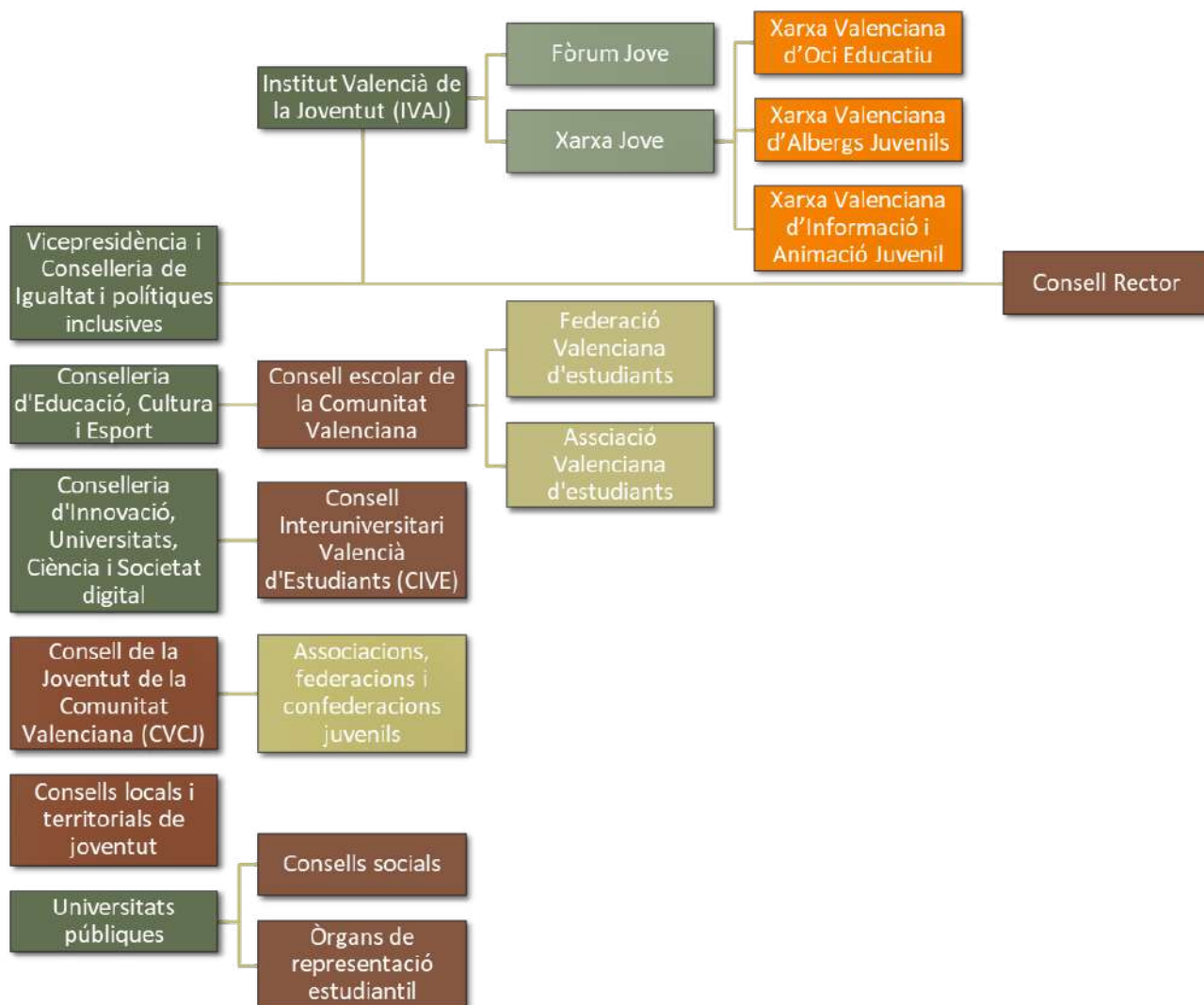
Finalment, l'IVAJ, com a organisme encarregat de coordinar la política de joventut en la Comunitat Valenciana, ofereix diversos serveis en els quals poden participar activament les entitats locals. Entre ells destaquen: les consultes esporàdiques realitzades per Fòrum Jove i Xarxa Jove, l'objectiu principal dels quals és la coordinació de les accions dirigides a la intervenció en joventut en l'àmbit municipal.

5 Els espais mencionats queden arreplegats per la Llei 15/2019.

6 Els espais mencionats queden arreplegats per la Llei 15/2019.

7 Les denominacions per a aquest tipus d'espai varien segons les universitats: Assemblea d'Estudiants en la UV; Consell d'Estudiants en la UA i la UIJ; Delegació d'Estudiants en la UMH; y Claustre Universitari en la UPV.

Il·lustració 1. Organigrama de participació

Font: Guia de Participació i el seu sector públic (2019).

ACTITUDS, PRÀCTIQUES I VALORACIONS SOCIALS SOBRE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL EN LA COMUNITAT VALENCIANA

5. ACTITUDS, PRÀCTIQUES I VALORACIONS SOCIALS SOBRE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL EN LA COMUNITAT VALENCIANA

En aquest apartat es presenten, en primer lloc, els resultats de l'enquesta a persones joves valencianes sobre participació juvenil, i seguidament els que fan referència a l'enquesta a representants d'entitats juvenils sobre el mateix tema.

5.1. ACTITUDS, PRÀCTIQUES I VALORACIONS SOCIALS SOBRE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL DES DE LA MIRADA DE LA JOVENTUT VALENCIANA

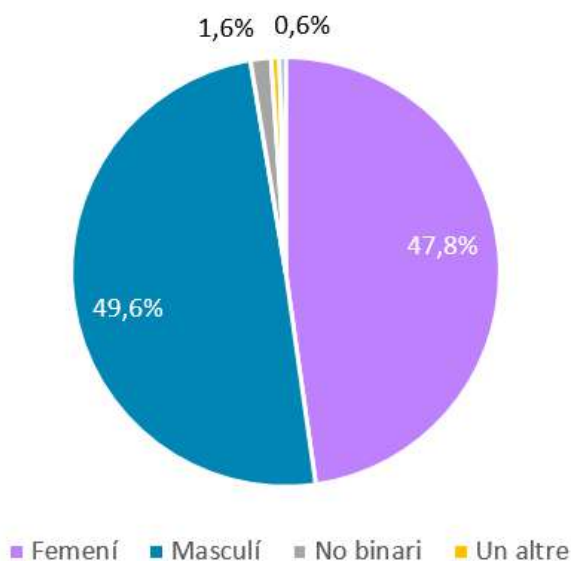
La finalitat d'aquesta enquesta és conèixer les percepcions socials, opinions i valoracions al voltant de la participació en general, i de la participació i l'associacionisme juvenil en particular per part de la joventut que resideix a la Comunitat Valenciana. La mostra és de 650 joves per a un nivell de confiança del 95,5% i un marge d'error assumit del 4%. Aquests contempla la representativitat i distribució dels perfils en funció de les variables de grups d'edat (15-17, 18-23 i 24-30 anys), àrea territorial (províncies de Castelló, València i Alacant), origen i gènere.

Característiques de les persones participants en l'enquesta

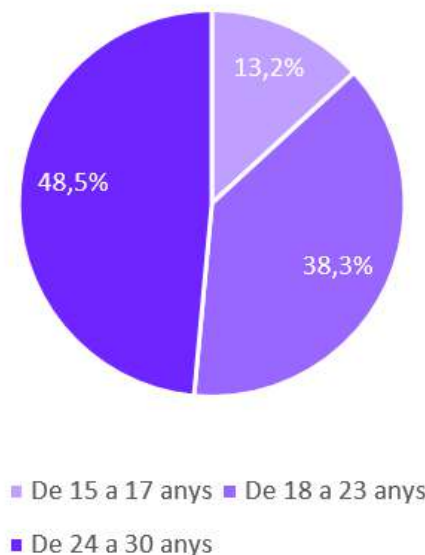
De les 650 persones joves participants en l'enquesta, el 49,6% es defineix de gènere masculí, el 47,8% de gènere femení, l'1,6% de gènere no binari i el 0,6% d'un altre gènere com mostra el Gràfic 1. No obstant això, a causa de la baixa representativitat de les persones no binàries i d'altre gènere i per no oferir una visió distorsionada de les dades, en la presentació de resultats de la resta de blocs temàtics solament es farà distinció per gènere masculí i femení.

L'edat de les persones enquestades s'inclou dins el col·lectiu jove, entre els 15 i els 30 anys. Per a diferenciar les diferents etapes vitals de la joventut en l'anàlisi de resultats s'han fet tres grups d'edat: de 15 a 17 anys, de 18 a 23 anys i de 24 a 30 anys. D'acord amb el Gràfic 2, el 48,5% s'inclou en el grup d'edat de 24 a 30 anys, el 38,3% té entre 18 i 23 anys, i el 13,2% se situa entre els 15 i els 17 anys.

Gràfic 1. Distribució percentual de les persones enquestades segons sexe

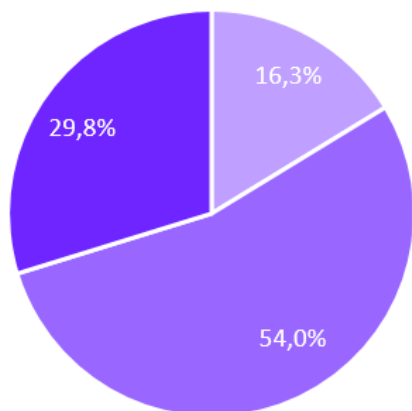
Gràfic 2. Distribució percentual de les persones enquestades per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

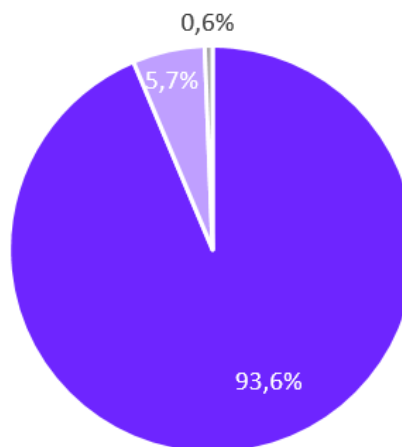
Territorialment, la mostra està distribuïda per províncies en proporció al nombre de població de cadascuna. Així, el 54% de les persones joves enquestades pertany a la província de València, la més poblada de la Comunitat; el 29,8% a la província d'Alacant i el 16,3% a la província de Castelló. Pel que fa a la connexió a internet, el 93,6% de persones joves enquestades declara tindre'n enfront del 5,7% que afirma el contrari.

Gràfic 3. Distribució percentual de les persones enquestades per territori

■ Castelló ■ València ■ Alacant

Gràfic 4. Distribució percentual de les persones enquestades per connexió a internet

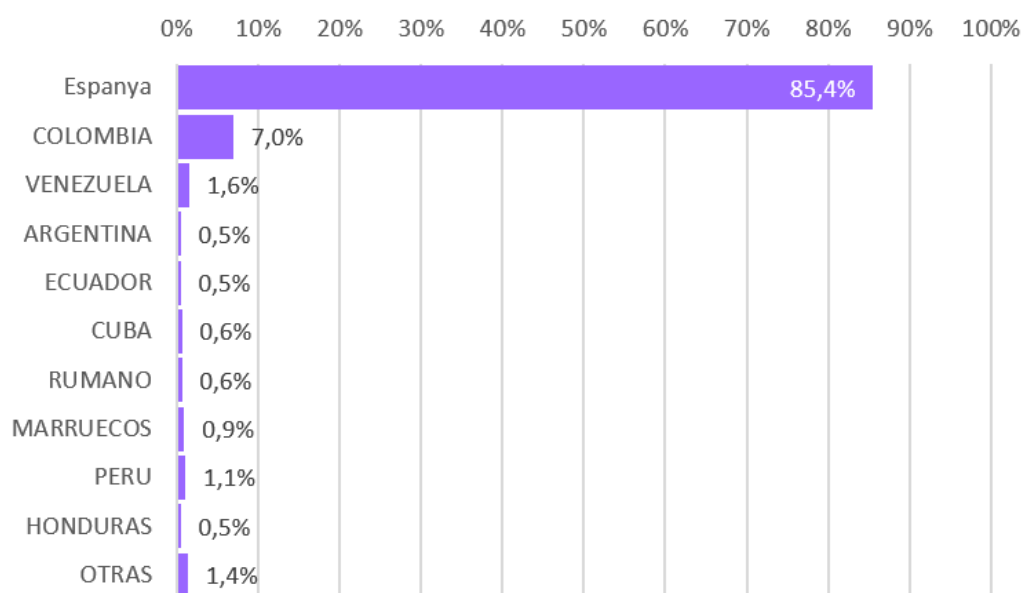

■ Sí ■ No ■ Prefereix no contestar

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Pel que fa a l'origen de les persones enquestades, el 85,4% té nacionalitat espanyola; el 7%, colombiana; l'1,6%, veneçolana; l'1,1%, peruana; el 0,9%, marroquina; el 0,6%, cubana; el 0,6%, romanesa, i el 2,9% té una altra nacionalitat.

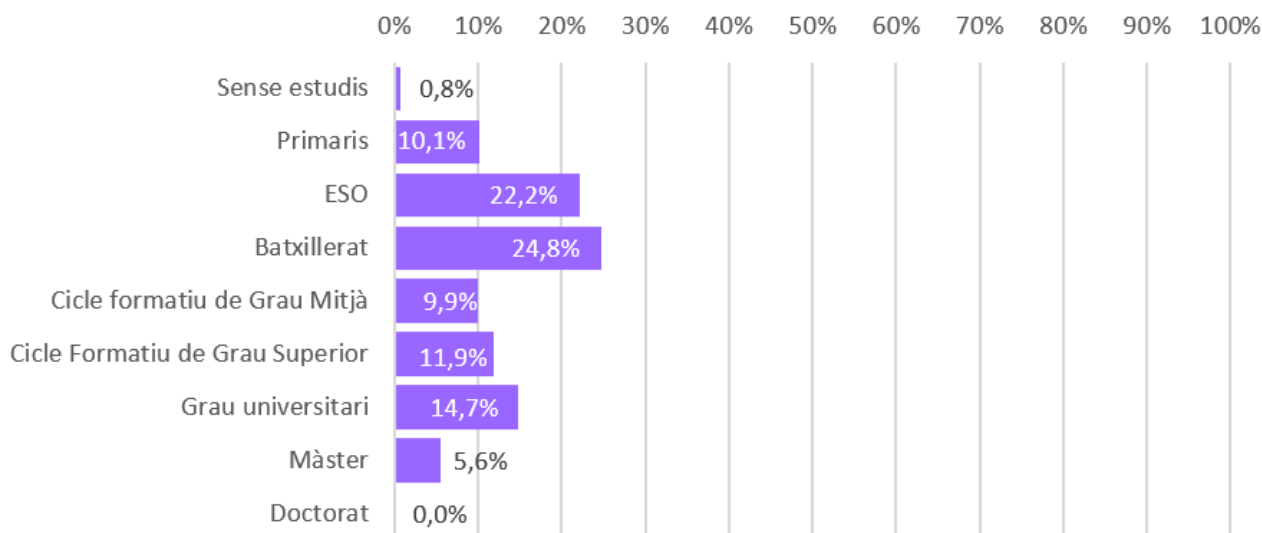
Gràfic 5. Distribució percentual de les persones enquestades per origen

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El nivell d'estudis de les persones enquestades és molt heterogeni. El 24,8% té estudis de Batxillerat, el 22,2% ha fet l'ESO, el 14,7% té un Grau universitari, l'11,9% ha estudiat un Cicle Formatiu de Grau Superior i el 9,9%, un Cicle Formatiu de Grau Mitjà. El 5,6% té un màster i cap persona disposa de doctorat. En les dades s'observa que el 0,8% no té cap estudi i el 10,1% només té estudis primaris, aquest fet ve condicionat per l'escassa edat de les persones que responen.

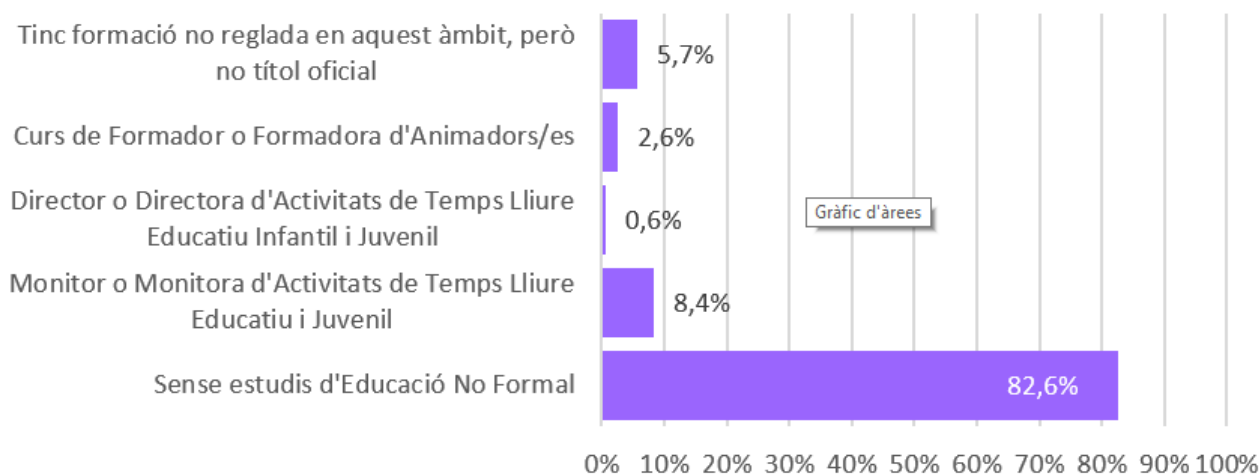
Gràfic 6. Distribució percentual de les persones enquestades per nivell d'estudis formals

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

En el gràfic 7 es mostra la formació no formal de les persones enquestades. El 82,6% de persones enquestades afirmen que no tenen cap formació o estudis no formals. El 17,4% tenen estudis no formals. El 8,4% té la titulació de monitor/a d'Activitats de Temps Lliure Educatiu Infantil i Juvenil; el 2,6% ha fet el curs de Formador/a d'Animadors/es i el 0,6% està capacitada per a ser Director/a d'Activitats de Temps Lliure Educatiu Infantil i Juvenil. El 5,7% té formació no reglada en aquests àmbits, però no títol oficial.

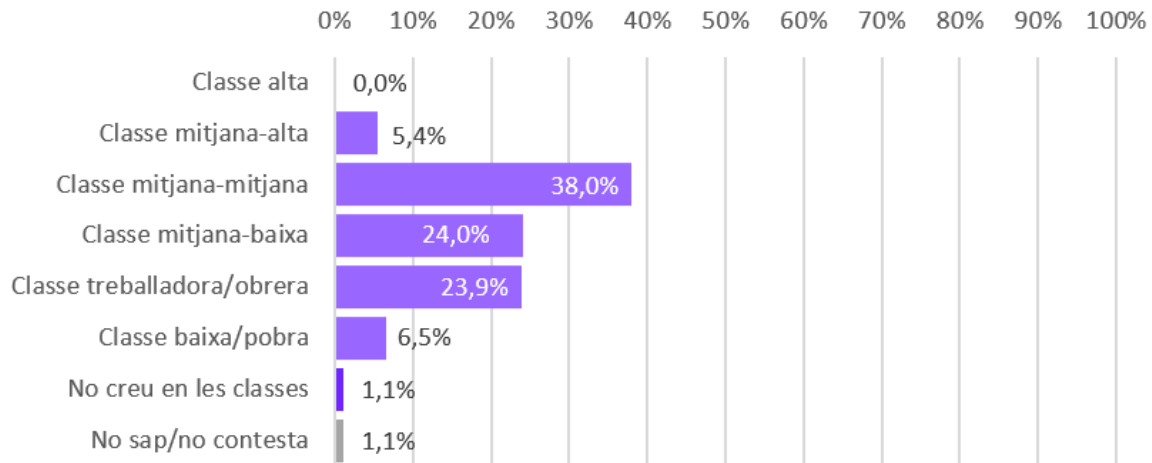
Gràfic 7. Distribució percentual de les persones enquestades per nivell d'estudis no formals

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les persones joves enquestades es defineixen de classe mitjana-mitjana en el 38% dels casos, mentre que el 24% es declara de classe mitjana-baixa i el 23,9% de classe treballadora-obrera. El 6,5% s'inclou dins la classe baixa-pobra enfront del 5,4% que es declara de classe mitjana-alta. El 6,5% s'inclou dins la classe baixa-pobra enfront del 5,4% que es declara de classe mitjana-alta.

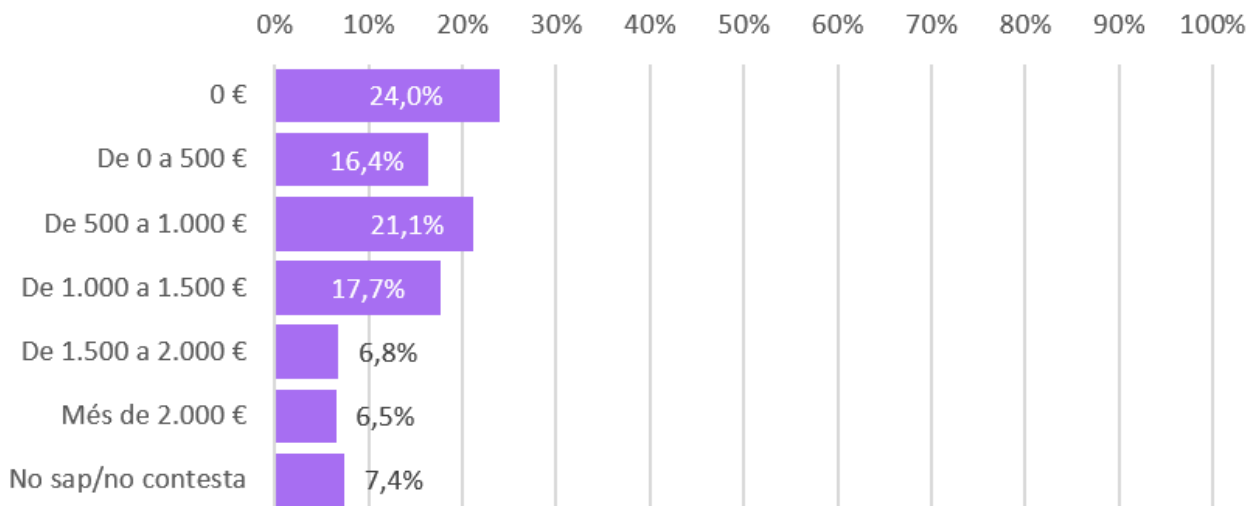
Gràfic 8. Distribució percentual de les persones enquestades per percepció de classe social

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Respecte a la quantia d'ingressos mensuals, el 40,4% de les persones participants en l'enquesta afirma no obtenir cap ingrés o de 1 a 500 €, el 21,1% percep entre 500 € i 1.000 €, el 17,7%, entre 1.000 € i 1.500 €. Sols el 13,3% ingressa més de 1.500 €.

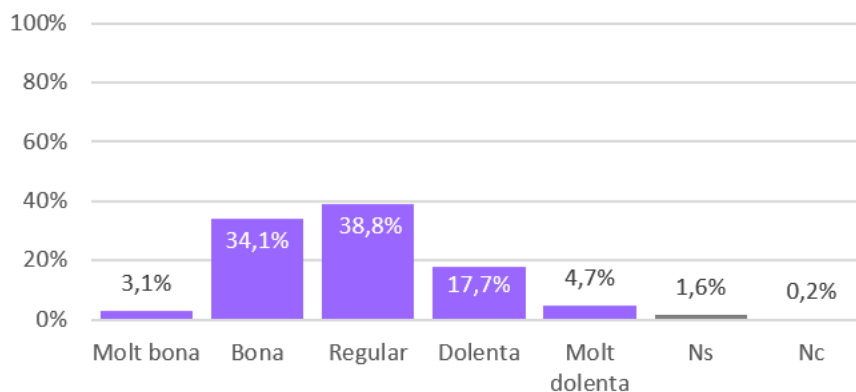
Gràfic 9. Distribució percentual de les persones enquestades per ingressos mensuals

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Pel que fa a la valoració de la seua situació econòmica, el 38,8% de la joventut enquestada pensa que és regular, mentre que el 34,1% afirma que és bona; el 17,7%, dolenta; i el 4,7%, molt dolenta. Solament el 3,1% pensa que és molt bona.

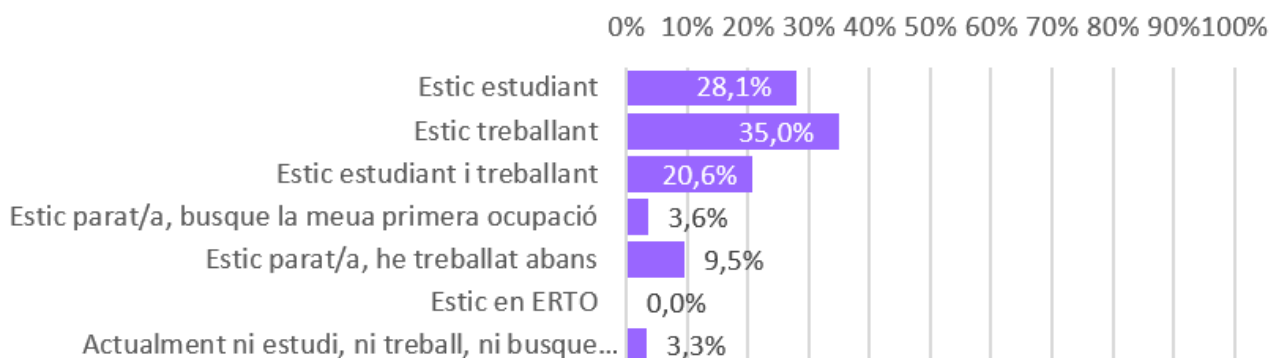
Gràfic 10. Distribució percentual de les persones enquestades per percepció de la situació econòmica

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La situació laboral de les persones enquestades és diversa. El 35% treballa, el 28,1% estudia i el 20,6% estudia i treballa. El 9,5% està en atur i el 3,6% està buscant el seu primer treball. El 3,3% no estudia, ni treballa, ni busca ocupació.

Gràfic 11. Distribució percentual de les persones enquestades per situació laboral

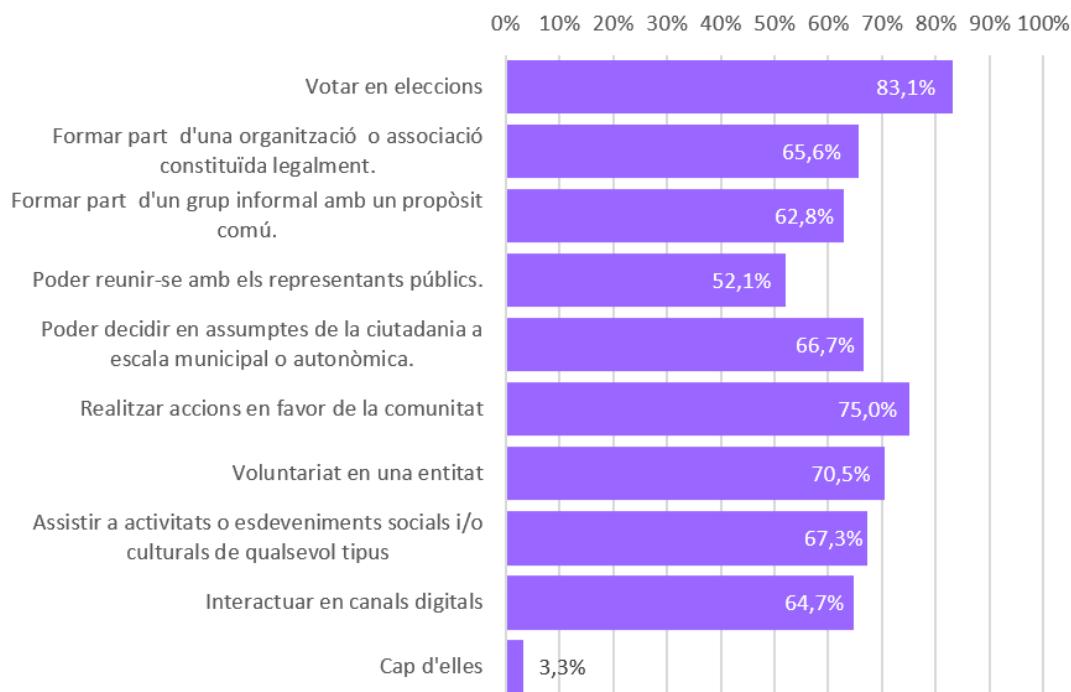

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Definició de participació i acció participativa

Segons les persones joves, les definicions que més s'ajusten a la definició de participació són votar en eleccions (83,1%), realitzar accions en favor de la comunitat (75%), fer voluntariat en una entitat (70,5%), poder decidir en assumptes de la ciutadania a escala municipal i autonòmica (66,7%), assistir a activitats o esdeveniments socials i/o culturals de qualsevol mena (67,3%), formar part d'una organització/associació (65,6%), interactuar en canals digitals (64,7%), formar part d'un grup informal amb un propòsit comú (62,8%) i poder reunir-se amb els representants públics (52,1%). Aquesta primera pregunta sobre la definició de participació mostra la complexitat de definir què és i què no és participació. Múltiples accions es consideren vinculades en la participació juvenil, la qual cosa dificulta una definició concreta per part de la joventut.

Gràfic 12. Definicions que s'ajusten al concepte de participació segons les persones enquestades

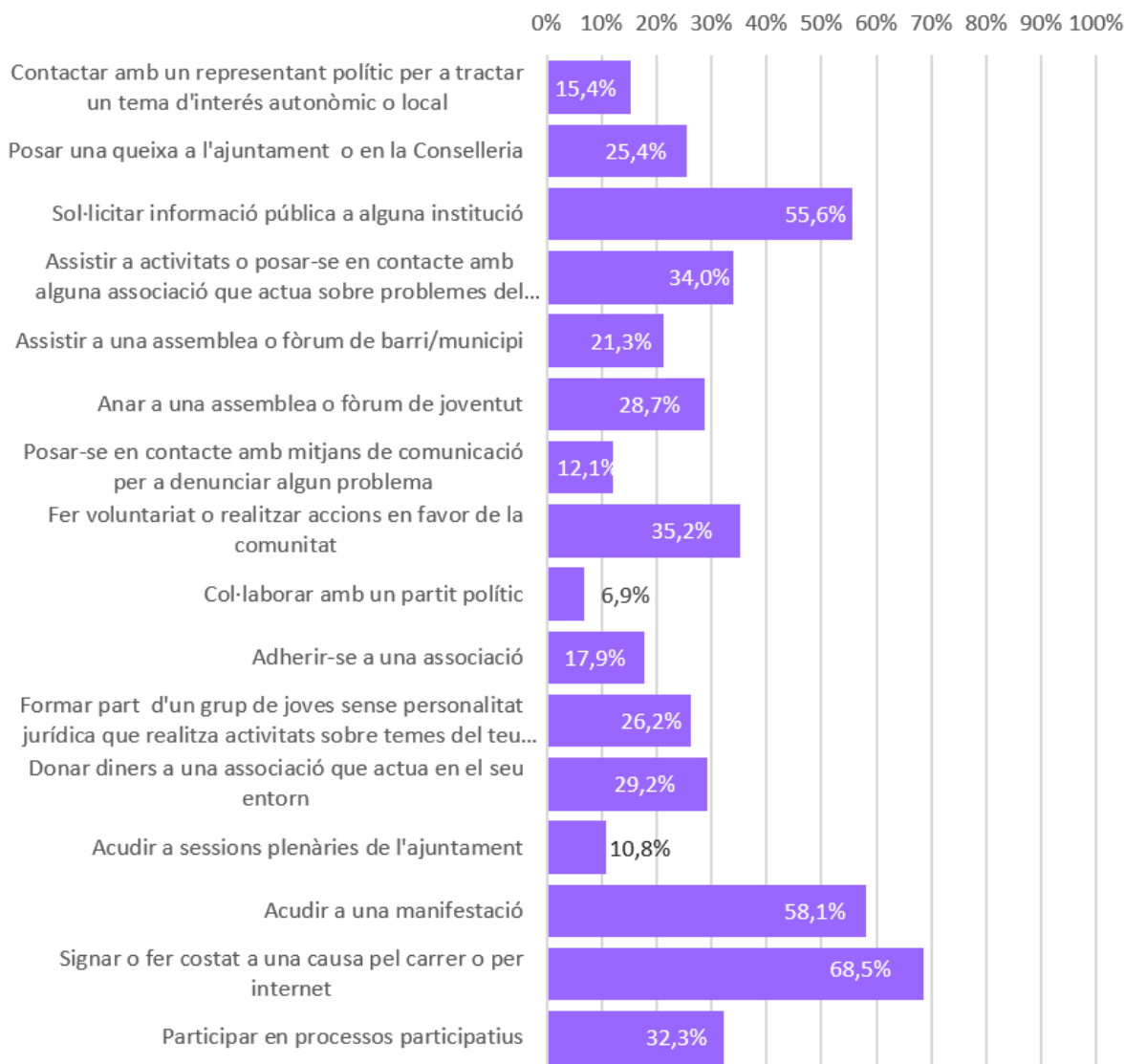
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les accions participatives més realitzades per les persones joves són signar o fer constar en una causa pel carrer o internet (68,5%), acudir a una manifestació (58,1%) i sol·licitar informació pública a una institució (55,6%).

Entre les dades enregistrades destaca que el 17,9% està adherit a una associació, un 35,2% ha fet voluntariat, un 29,2% dona diners a una entitat i un 26,2% forma part d'un grup de joves sense personalitat jurídica que realitza activitats sobre temes del seu interès. Un 28,7% ha participat en algun debat o fòrum de joventut i un 21,3% ha assistit a alguna assemblea o fòrum de barri/municipi.

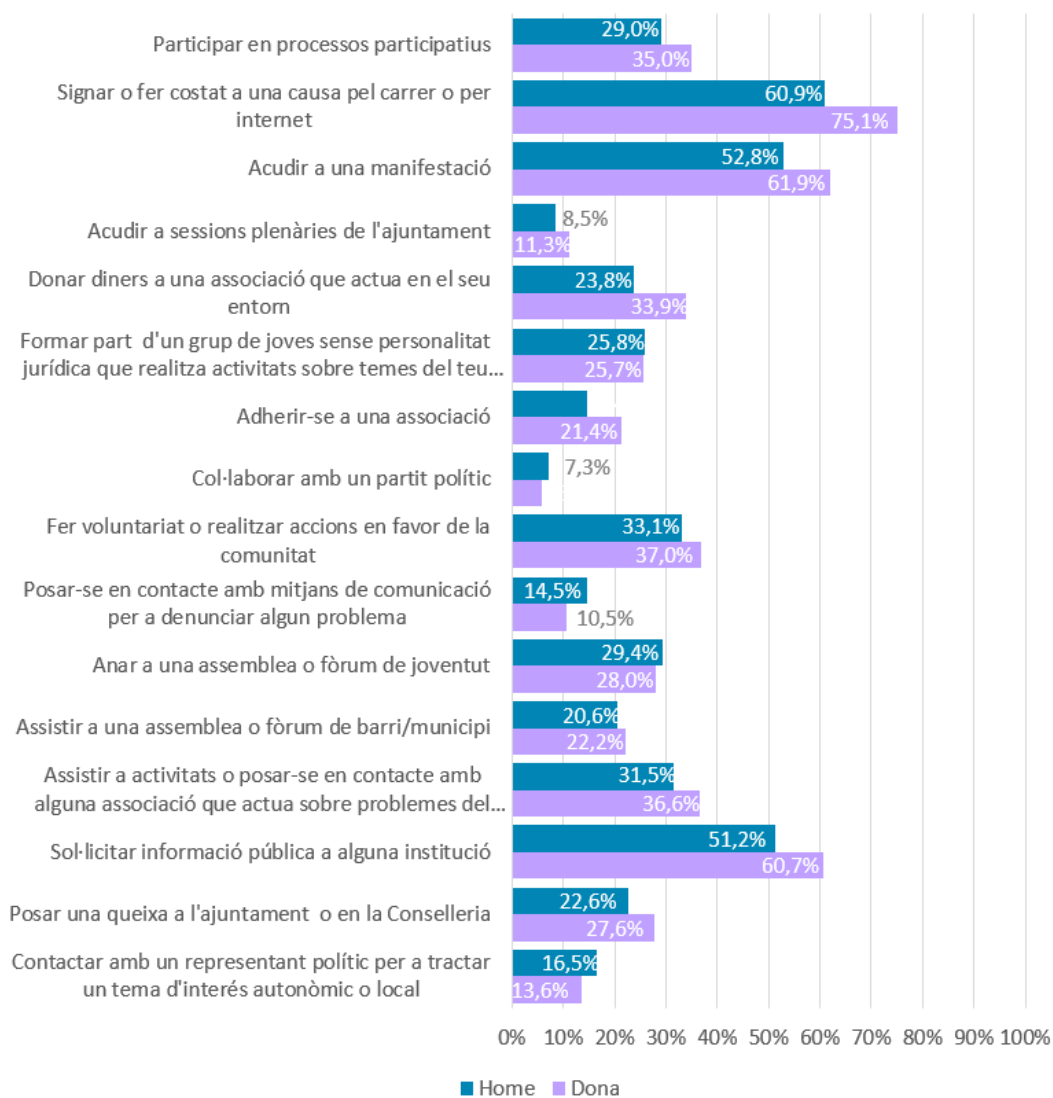
Gràfic 13. Activitats de participació que han realitzat les persones enquestades en els últims 3 anys

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Si analitzem les dades per gènere de les persones enquestades, les dones han participat en més activitats que els homes. El grup femení és el que més ha signat per una causa (75,1% enfront del 60,9% dels homes), les que més han acudit a una manifestació (61,9% enfront del 52,8% dels homes), i les que més han sol·licitat informació pública a alguna institució (60,7% enfront del 51,2% dels homes). En canvi, els homes són qui més han anat a una assemblea o fòrum de joventut (29,4% enfront del 18% de les dones), qui més ha contactat amb un representant polític per tractar un tema d'àmbit local o autonòmic (16,5% enfront del 13,6% de les dones), i qui més ha contactat amb un mitjà de comunicació per denunciar un problema (14,5% enfront del 10,5% de les dones).

Gràfic 14. Activitats de participació que han realitzat les persones enquestades en els últims 3 anys, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

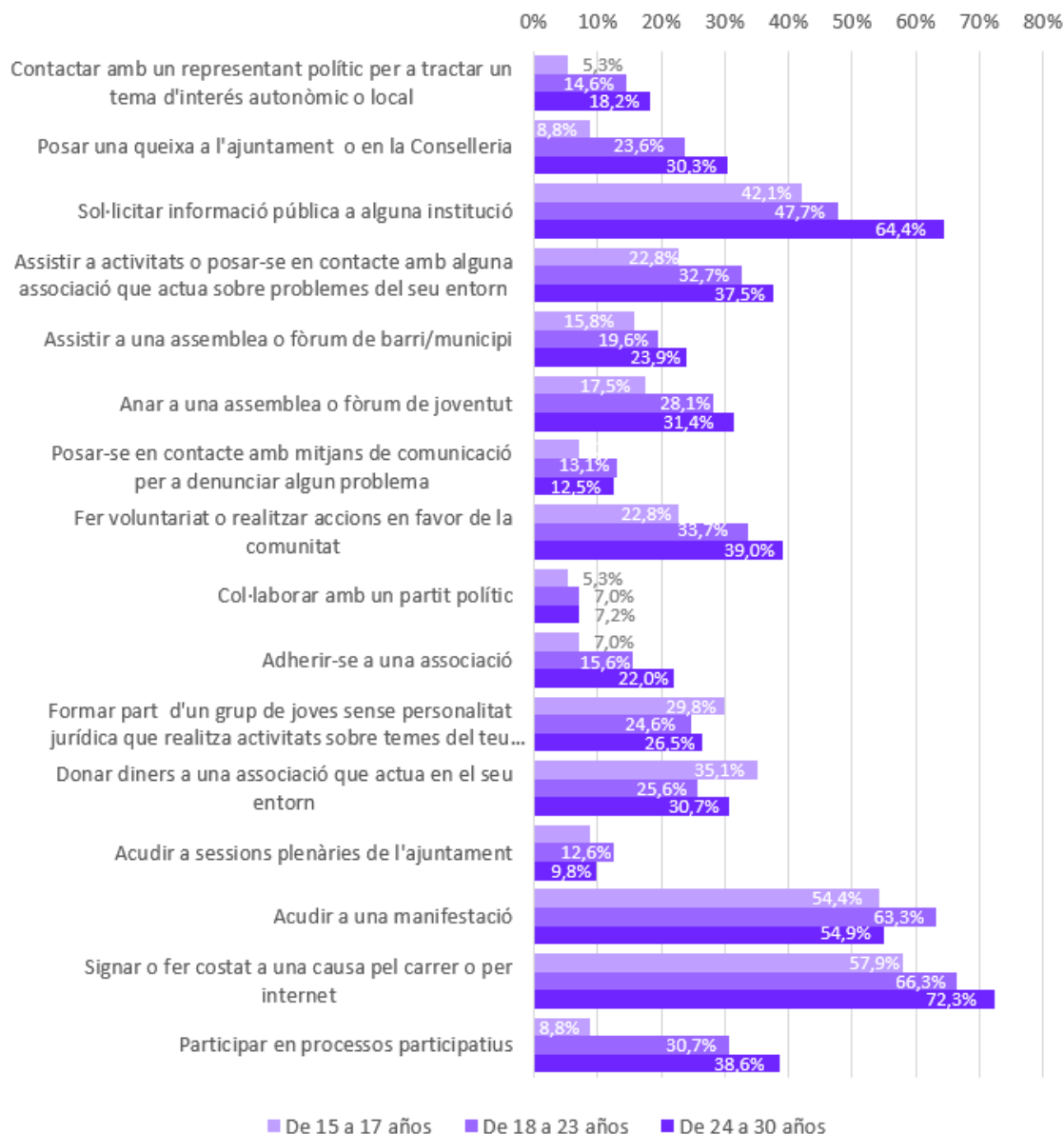
Si atenem a l'edat dels i les participants, la presència del grup de 24-30 anys destaca en la majoria d'activitats, sobretot en l'acció de signar en favor d'alguna causa (72,3% enfront del 66,3% del grup de 18-23 anys i el 57,9% del grup de 15-17 anys) i sol·licitar informació pública a alguna institució (64,4% enfront del 47,7% del grup de 18-23 anys i el 42,1% del grup de 15-17 anys).

El grup de 24-30 anys és també el més nombrós que fa voluntariat (39% enfront del 33,7% del grup de 18-23 anys i el 22,8% del grup de 15-17 anys), és membre d'alguna associació (22% enfront del 15,6% del grup de 18-23 anys i el 7% del grup de 15-17 anys), i participa en fòrums de joventut (31,4% enfront del 28,1% del grup de 18-23 anys i el 17,5% del grup de 15-17 anys).

La joventut d'entre 18-23 anys es manifesta més (63,3%) que la de 15-17 anys (54,4%) i que la de 24-30 anys (54,9%).

La joventut de 15-17 anys és qui dona més diners a entitats (35,1%) enfront del 30,7% del grup de 24-30 anys i el 25,6% del grup 18-23 anys. Aquest grup de 15-17 anys és també qui més forma part de grups informals de joves amb interessos comuns (29,8%) enfront del 26,5% de joves de 24-30 anys i el 24,6% de joves de 18-23 anys.

Gràfic 15. Activitats de participació que han realitzat les persones enquestades en els últims 3 anys, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

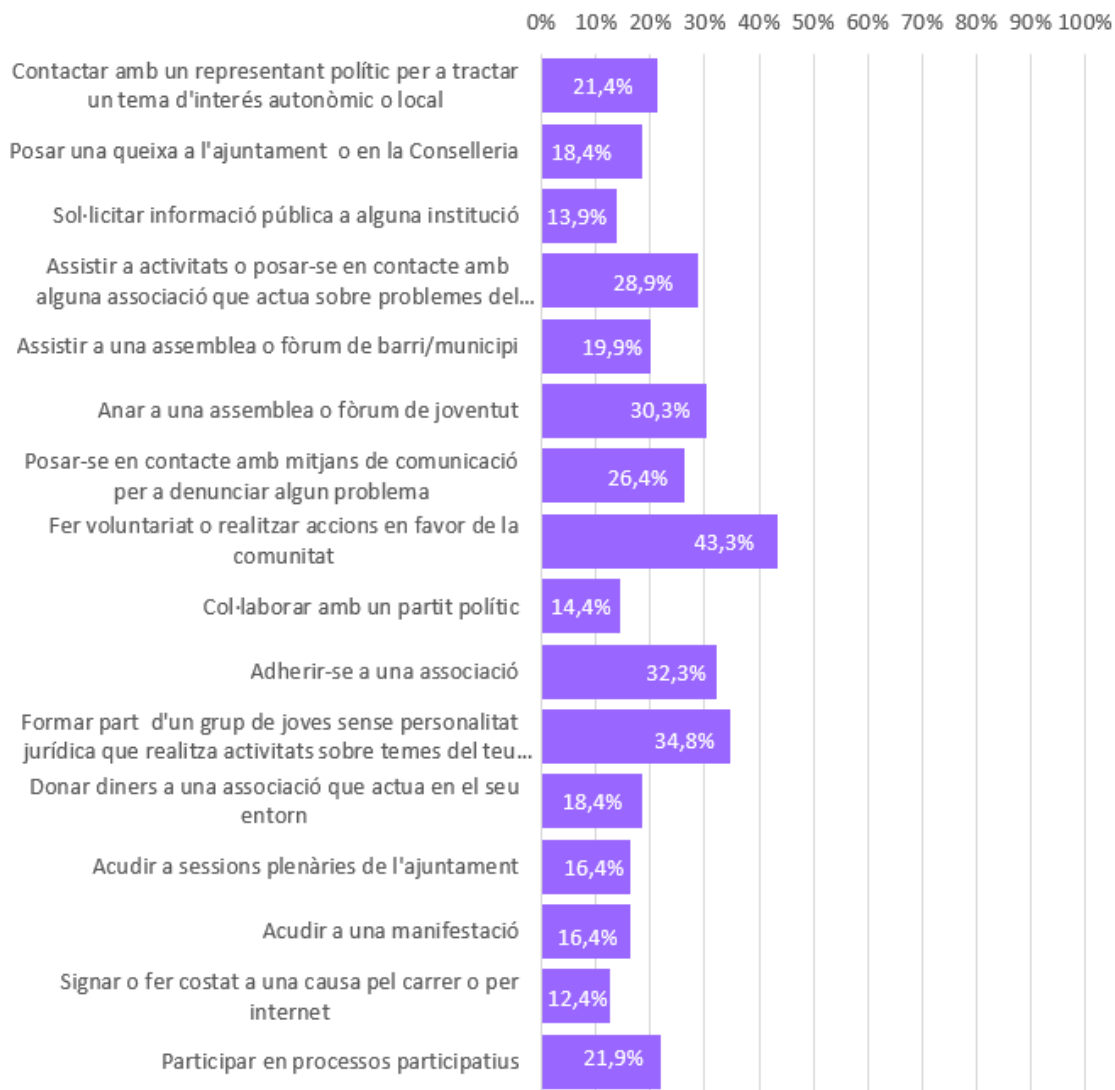
Al 43,3% de les persones joves enquestades els agradaria fer voluntariat o serveis a la comunitat.

Amb una diferència de quasi dos punts, la joventut participant en l'enquesta preferiria formar part d'un grup informal de joves amb interessos comuns (34,8%) enfront del 32,3% que els agradaria adherir-se a una associació.

Al 30,3% de les persones joves enquestades els agradaria participar en una assemblea o fòrum de joventut.

Les activitats que menys interès susciten són signar per una causa (12,4%), sol·licitar informació pública a alguna institució (13,9%), col·laborar amb un partit polític (14,4%), acudir a una manifestació (16,4%), acudir a sessions plenàries de l'ajuntament (16,4%), donar diners a una entitat (18,4%), posar una queixa (18,4%) i assistir a una assemblea o fòrum de barri (19,9%).

Gràfic 16. Activitats de participació que els agradaria fer a les persones enquestades

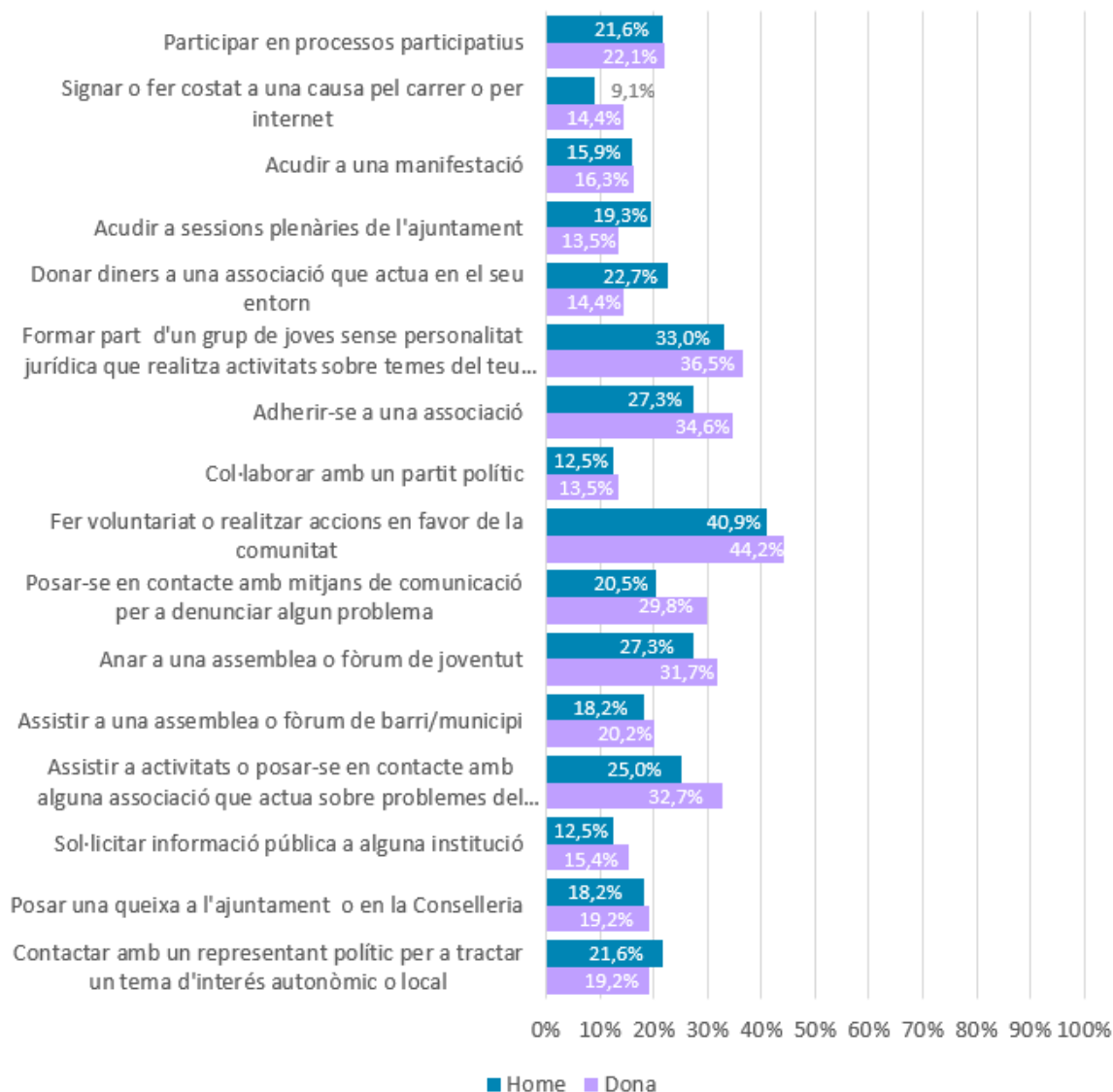
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les dones enquestades (44,2%) mostren més interès per fer voluntariat o serveis a la comunitat que els homes (40,9%). També tenen més interès a formar part d'un grup informal de joves amb interessos comuns, adherir-se a una associació, assistir a activitats o posar-se en contacte amb una associació que actua sobre problemes del seu entorn i anar a un fòrum o assemblea de joventut.

Els homes enquestats s'inclinen més per donar diners a una associació que actua en el seu entorn (22,7% enfront del 14,4% de les dones), contactar amb un representat polític per a tractar temes d'interés municipal o autonòmic (21,6% enfront del 19,2% de les dones), i acudir a sessions plenàries de l'Ajuntament (19,3,7% enfront del 13,5% de les dones).

Algunes activitats de les proposades obtenen percentatges semblants: participar en processos participatius (21,6% homes i 22,1% dones), acudir a una manifestació (15,9% homes i 16,3% dones), col·laborar amb un partit polític (12,5% homes i 13,5% dones) entre altres.

Gràfic 17. Activitats de participació que els agradaria fer a les persones enquestades, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

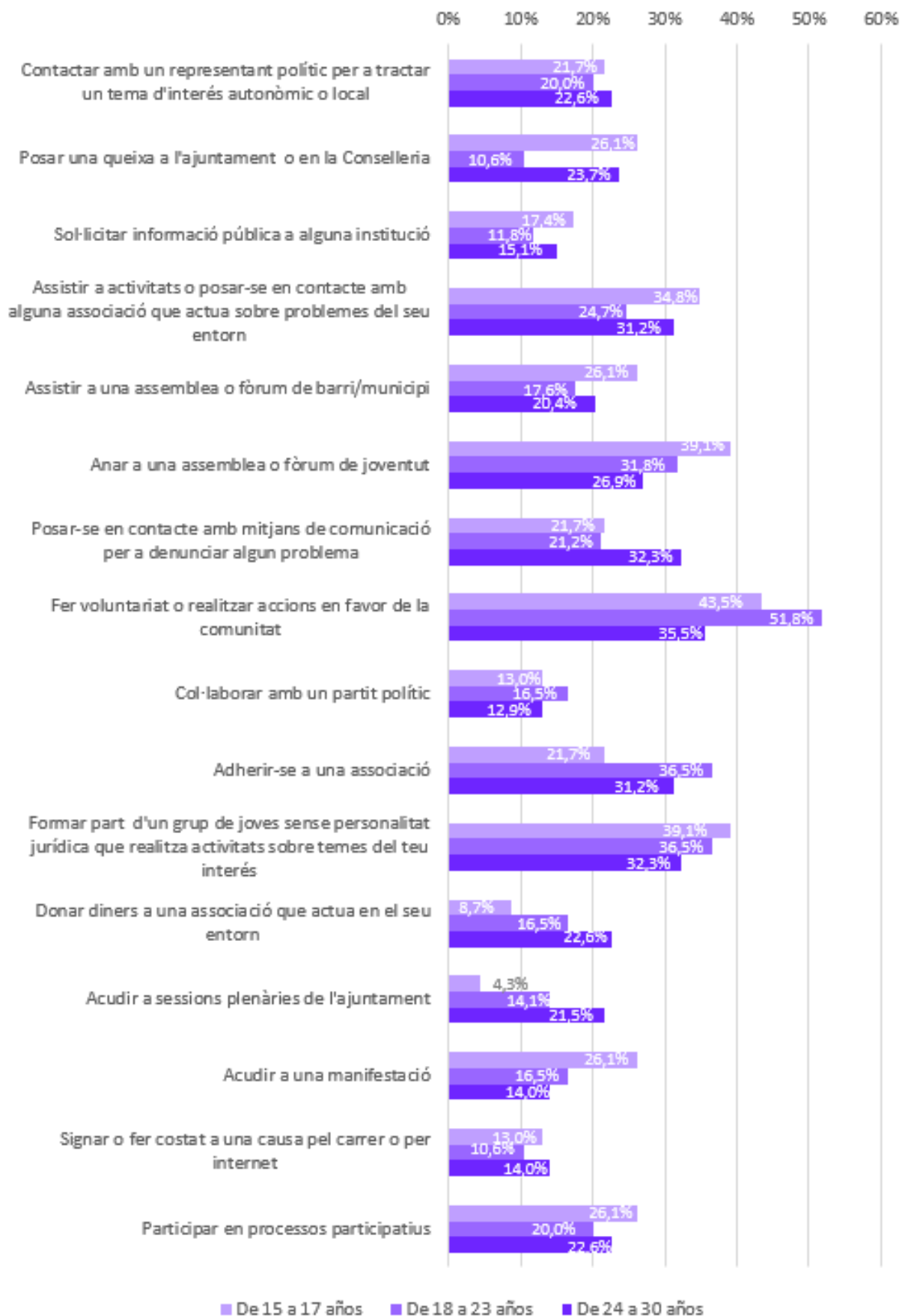
Per grups d'edats, la joventut enquestada d'entre 15-17 anys és a qui més li agradaria anar a una assemblea o fòrum de joventut (39,1%), formar part d'un grup informal de joves amb els mateixos interessos (39,1%), assistir a activitats o contactar amb associacions del seu entorn (34,8%), acudir a una manifestació (26,1%), participar en processos participatius (26,1%), posar una queixa a l'Ajuntament o Conselleria (26,1%) i sol·licitar informació pública a alguna institució (17,4%).

Enfront dels altres grups d'edat, la joventut d'entre 18-23 anys és a qui més l'interessaria fer voluntariat (51,8%), adherir-se a una associació (36,5%) i col·laborar amb un partit polític (16,5%).

Enfront dels altres grups d'edat, la joventut d'entre 24-30 anys és qui tindria més interès a contactar amb un polític per tractar un tema local o autonòmic (22,6%), posar-se en contacte amb mitjans de comunicació per a denunciar un problema (32,3%), donar diners a una entitat (22,6%), acudir a sessions plenàries de l'Ajuntament (21,5%) i signar en favor d'una causa (14%).

La joventut de menor edat és qui més interès tindria en assistir a activitats participatives que organitzen les mateixes associacions, mentre que la població jove de 18-23 anys és qui més interès tindria a vincular-se amb una organització, no solament a nivell de formar part de les seues activitats sinó de treballar activament en la seua causa.

Gràfic 18. Activitats de participació que els agradaria fer a les persones enquestades, per grups d'edat

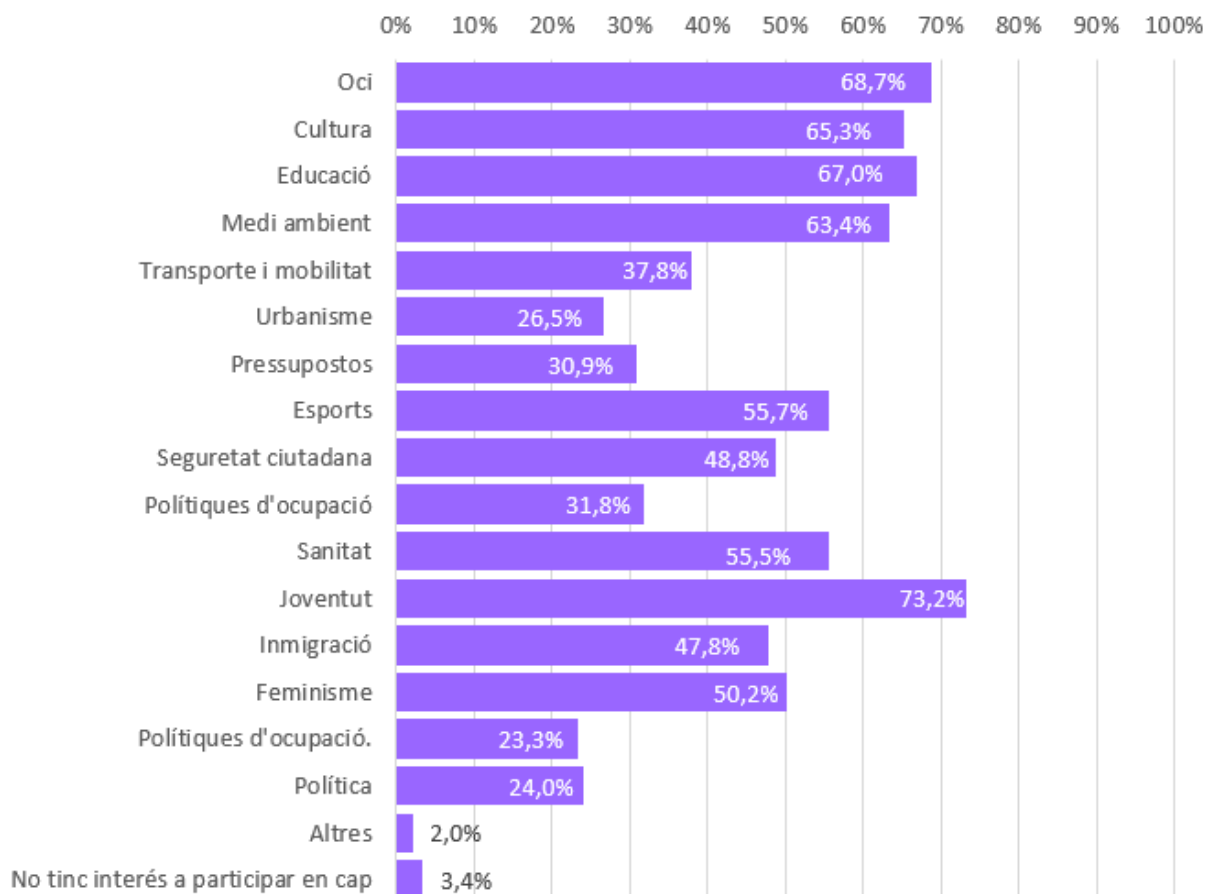
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Al 73,29% de les persones joves li agradaria participar en temes sobre joventut, seguit de temes d'oci (68,7%), educació (67%), cultura (65,3%), medi ambient (63,4%), esports (55,7%), sanitat (55,5%) i feminisme (50,29%).

Els temes que menys interessen a les persones joves per a participar són la política (24%), les polítiques d'ocupació (23,3%) i l'urbanisme (26,5%).

Solament el 3,4% diu que no té interès a participar en cap tema.

Gràfic 19. Temes sobre els que els agradaria participar a les persones enquestades

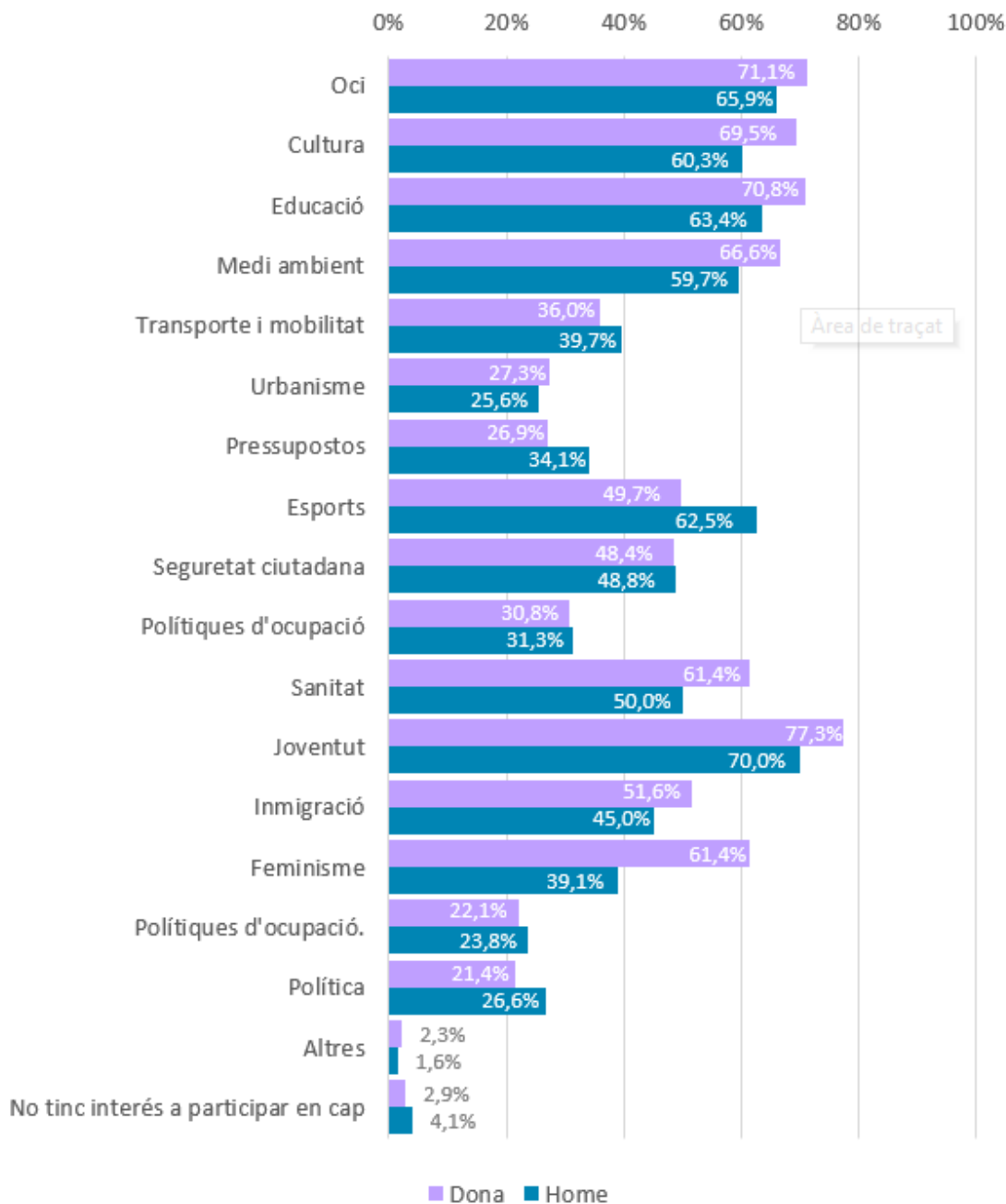
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les dones joves volen participar sobre temes de joventut (77,3%), oci (71,1%), educació (70,8%), medi ambient (66,6%), cultura (69,5%), feminisme (61,4%) i sanitat (61,4%).

Els homes joves volen participar sobre temes de joventut (70%), oci (65,9%), educació (63,4%), esports (62,5%), medi ambient (59,7%) i sanitat (50%).

Como mostra el gràfic 20, les dones joves mostren més interès a participar en la majoria dels temes proposats, excepte en els que tenen a veure amb transport i mobilitat, pressupostos, esports, polítiques d'ocupació i política, sobre els que els homes joves han mostrat més interès.

Gràfic 20. Temes sobre els que els agradaria participar a les persones enquestades, per gènere

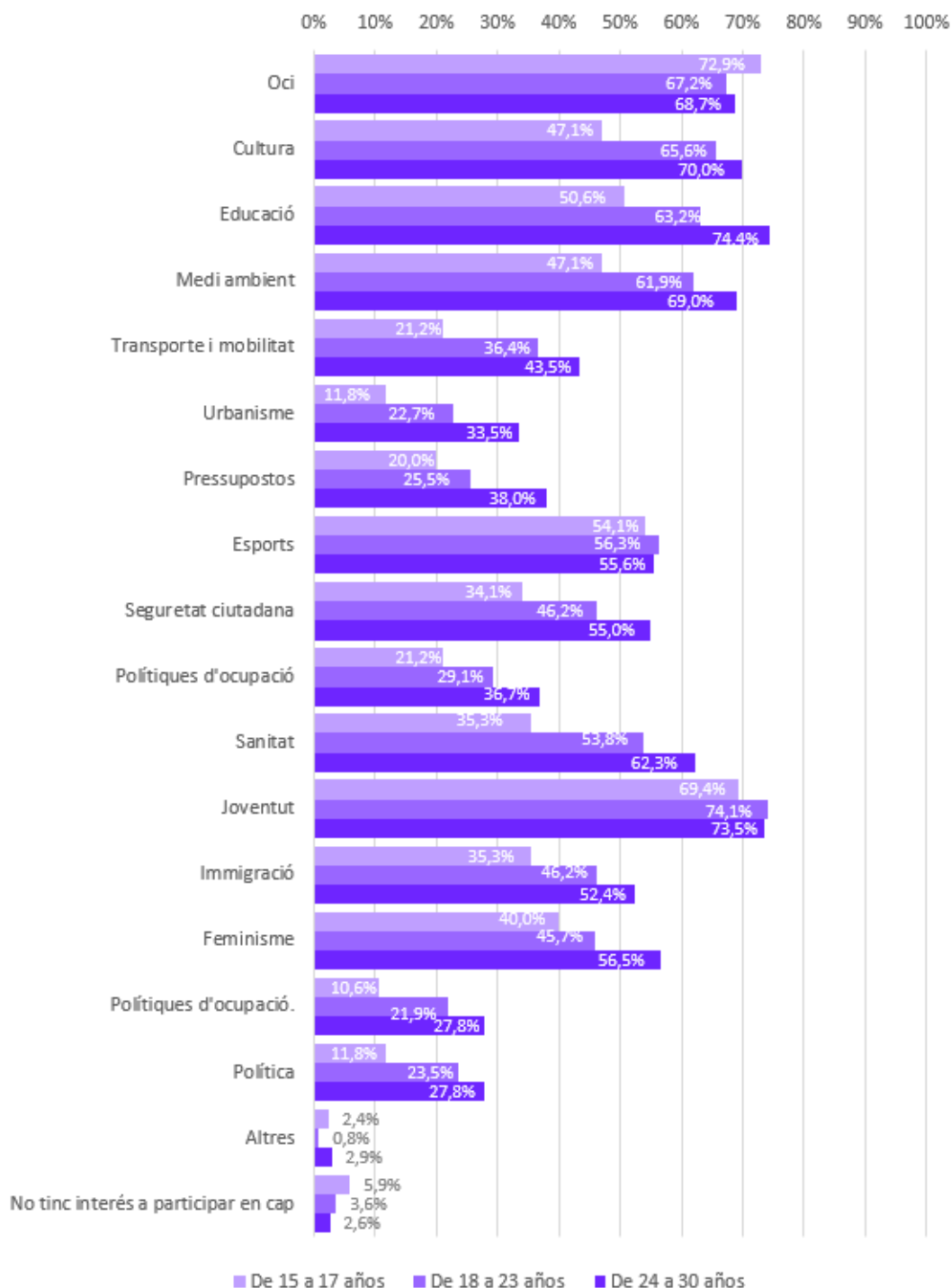
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La joventut d'entre 15-17 anys és qui té major interès a participar en temes d'oci (72,9%) enfront del 68,7% de la joventut de 24-30 anys i el 67,2% de la joventut de 18-23 anys. Al grup més jove també els interessaria participar sobre joventut (69,4%) i esports (54,1%).

La joventut d'entre 18-23 anys és qui té major interès a participar en temes de joventut i esport (74,1% i 56,3%, respectivament) enfront del 73,5% i el 55,6% de la joventut de 24-30 anys, respectivament, i el 69,4% i el 54,1% de la joventut de 18-23 anys, respectivament. Les persones joves de 18-23 anys també voldrien participar sobre oci (67,2%), cultura (65,6%), educació (63,2%) i medi ambient (61,9%).

La joventut d'entre 24-30 anys ha manifestat un major interès, per damunt dels altres grups d'edat, a participar en temes d'educació (74,4%), joventut (73,5%), cultura (70%), medi ambient (69%), oci (68,7%), sanitat (62,3%), esports (55,6%), participació ciutadana (55%), seguretat ciutadana (55%), feminisme (56,5%) i immigració (52,4%).

Gràfic 21. Temes sobre els que els agradaria participar a les persones enquestades, per grups d'edat

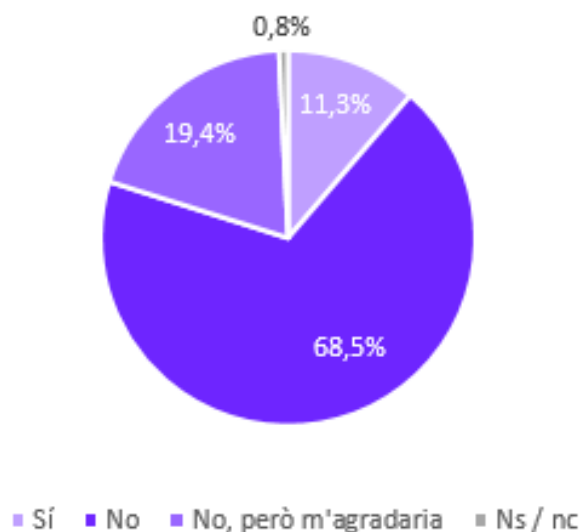

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Joventut i associacionisme

Solament l'11,3% de les persones joves participa en una associació u organització enfront del 68,5% que no ho fa. Al 19,4% de la joventut que no participa en cap associació li agradaria participar en una associació o organització.

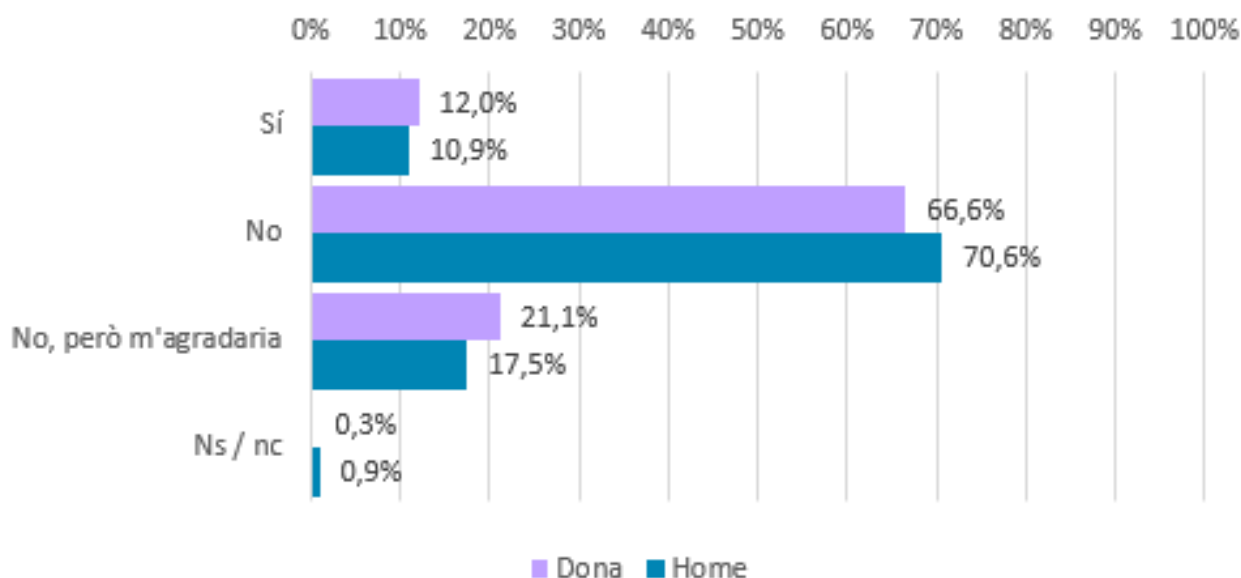
Gràfic 22. Persones joves que participen en associacions o organitzacions

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Per gènere, solament un punt separa el nombre de dones i homes que participen en alguna associació o organització (12% dones i 10,9% homes). Tanmateix, és major el nombre de dones que no en participa, però els agradaria fer-ho (21,1% enfront del 17,5% dels homes).

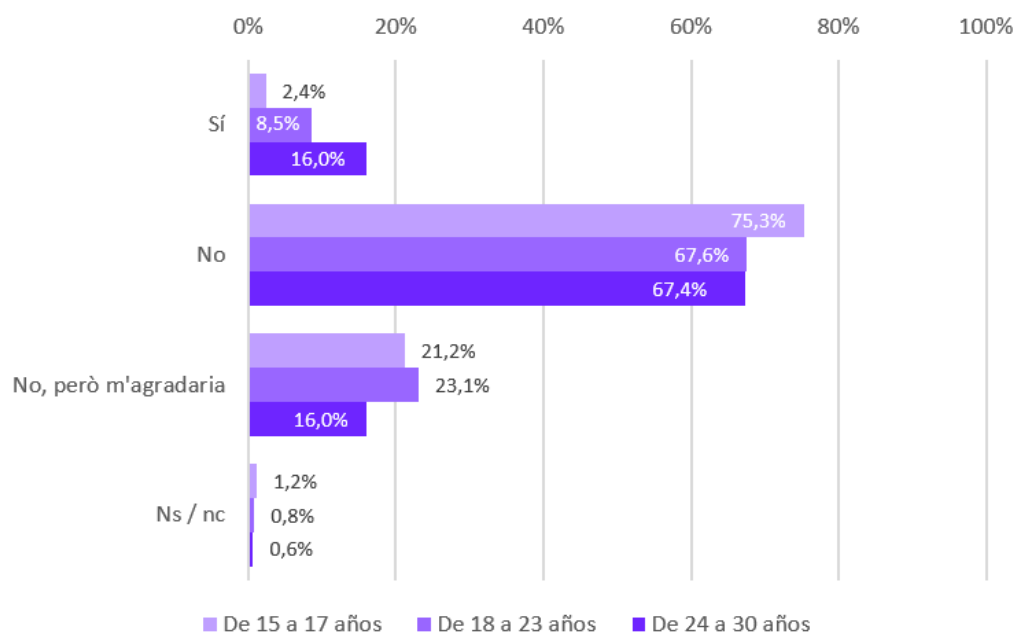
Gràfic 23. Persones joves que participen en associacions o organitzacions, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

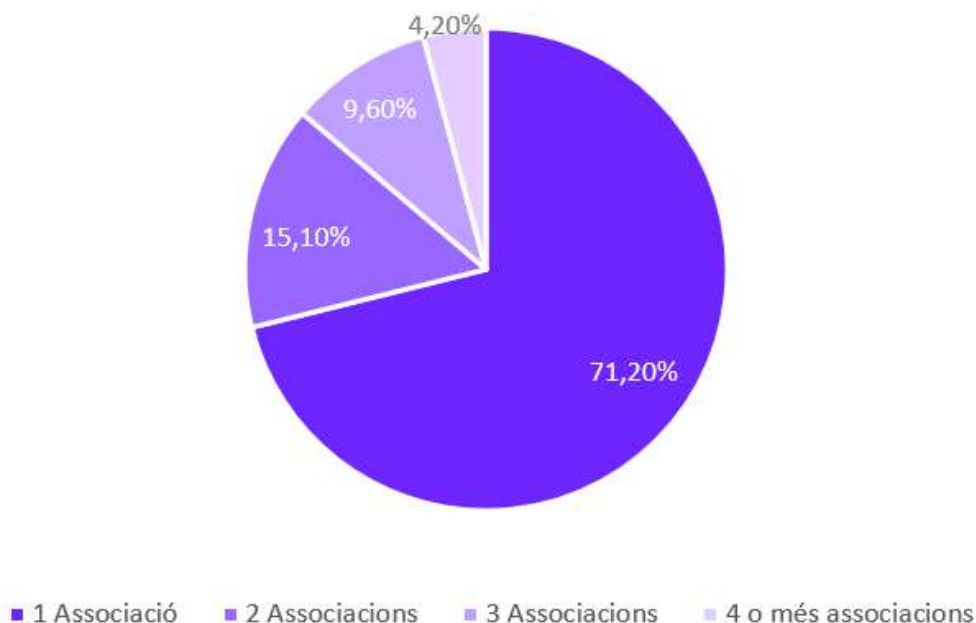
Per grups d'edat, les persones de 24-30 anys són les més presents en les associacions (16%), mentre que les de 18-23 anys (23,1%), seguides de les 15-17 anys (21,2%), són les que mostren un major interès a formar-ne part.

Gràfic 24. Persones joves que participen en associacions o organitzacions, per grups d'edat

De les persones enquestades presents en associacions, el 71% només està vinculada a una entitat enfront del 15% que participa en dues entitats i el 10% que col·labora amb tres. Solament el 4,2% participa en més de tres associacions.

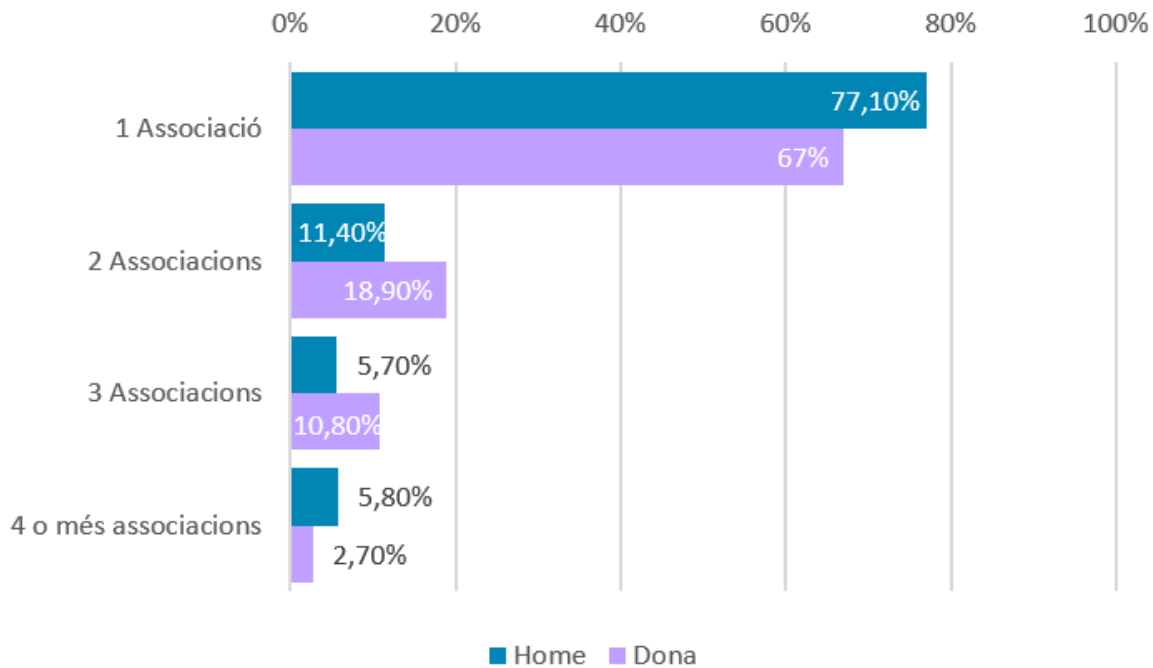
Gràfic 25. Nombre d'associacions o entitats en les que participen les persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

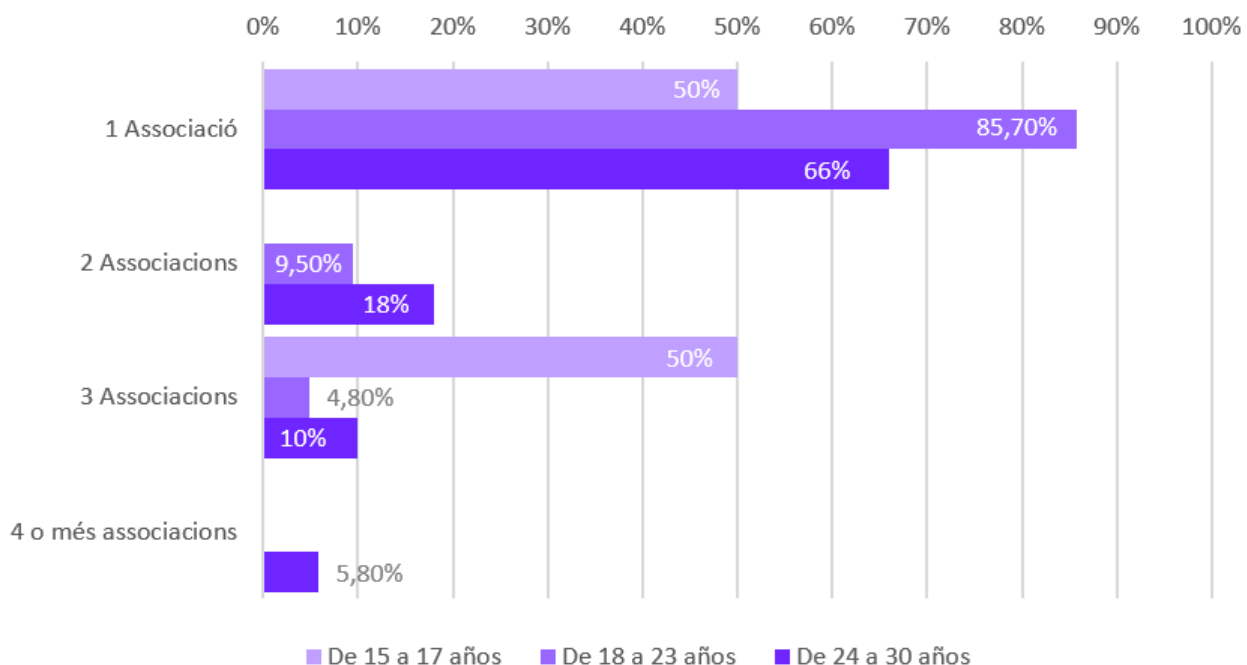
Per gènere, cal destacar que les dones són les que més participen en més d'una associació (32,4% de les dones front al 22,8% dels homes enquestats).

Gràfic 26. Nombre d'associacions o entitats en les que participen les persones joves, per gènere

D'altra banda, el grup de més edat (24-30 anys) és qui més està present en dues associacions. En canvi, n'hi ha més joves de 15-17 anys que participen en tres associacions que en els altres grups d'edat.

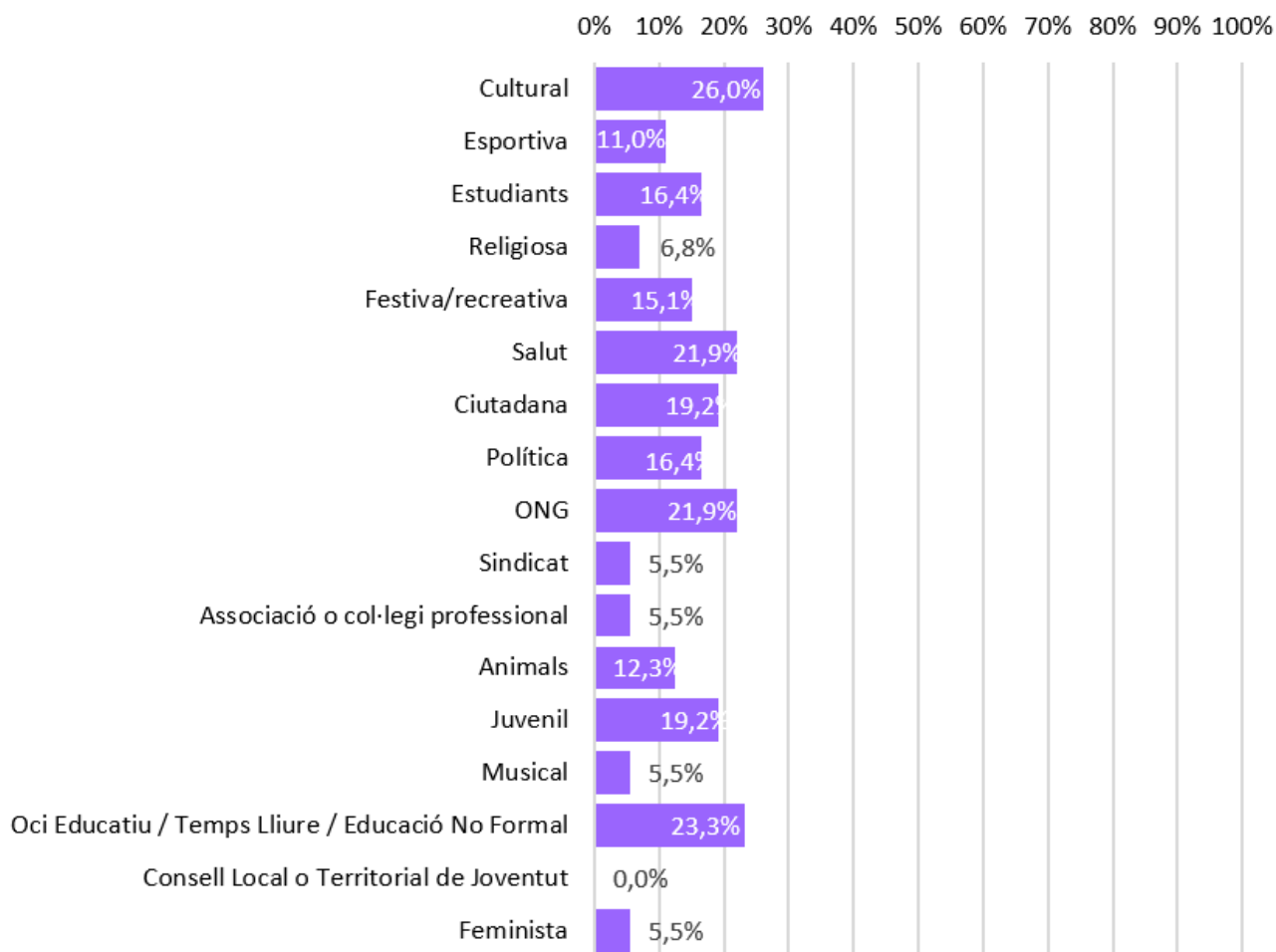
Gràfic 27. Nombre d'associacions o entitats en les que participen les persones joves, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Entre les persones joves que han declarat ser membre d'una associació, la majoria està present en una associació cultural (26%), seguit de les que formen part d'entitats d'oci educatiu, temps lliure o educació no formal (23,3%), d'ONG (21,9%) i d'organitzacions vinculades a la salut (21,9%).

Gràfic 28. Tipologia d'associacions o entitats en les que participen les persones joves

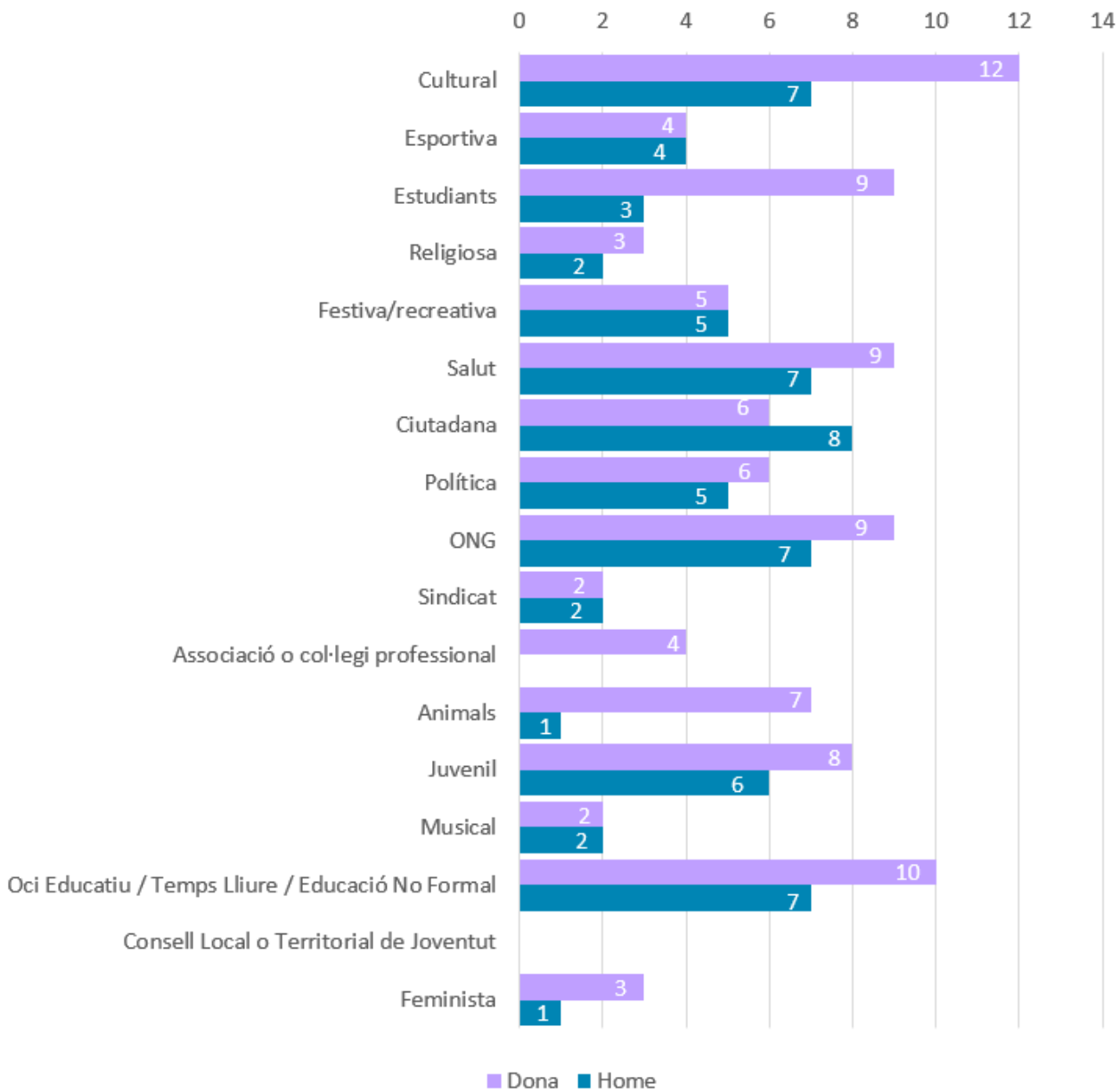

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

En els dos gràfics següents es presenten les dades en nombres absoluts per facilitar la comprensió de les dades. Les dones enquestades pertanyen més a associacions culturals, estudiantils, de salut, ONG, juvenils, animalistes, professionals i feministes. En canvi, la presència d'homes és major en associacions ciutadanes.

Gràfic 29. Tipologia d'associacions o entitats en les que participen les persones joves, per gènere en dades absolutes

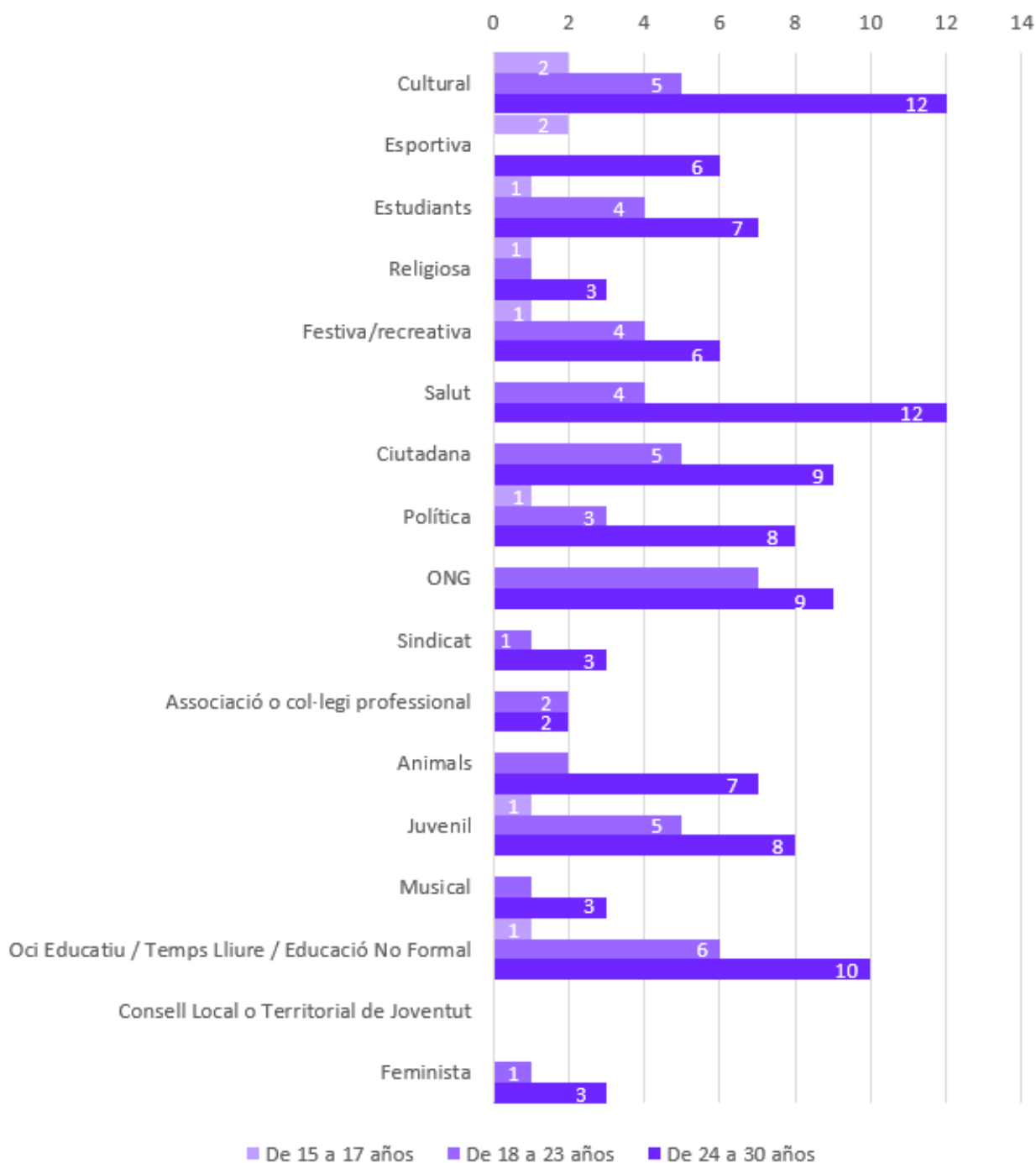
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les persones joves de 24-30 anys són les que pertanyen a més associacions. Destaquen les associacions culturals, de salut o d'oci educatiu, temps lliure o educació.

Les persones joves enquestades que formen part d'una o més associacions de 18-23 anys estan més presents en les ONG, les associacions d'oci educatiu, temps lliure o educació; les associacions juvenils, ciutadanes i culturals.

Les persones joves de 15-17 anys estan més presents en les associacions culturals i esportives.

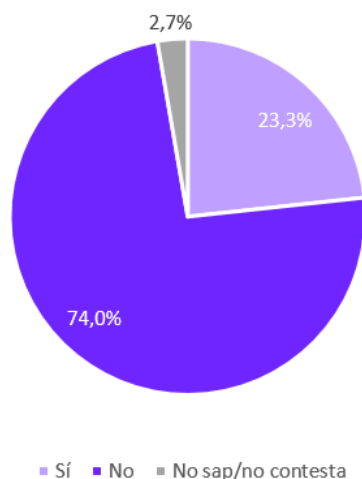
Gràfic 30. Tipologia d'associacions o entitats en les que participen les persones joves, per grups d'edat en dades absolutes

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Solament el 23,3% de les associacions de les quals formen part les persones enquestades són considerades associacions per a joves. El 74% està associat a entitats que no són exclusivament per a persones joves.

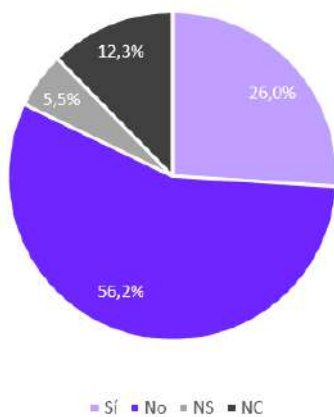
Gràfic 31. Entitats joves en les que participen les persones joves

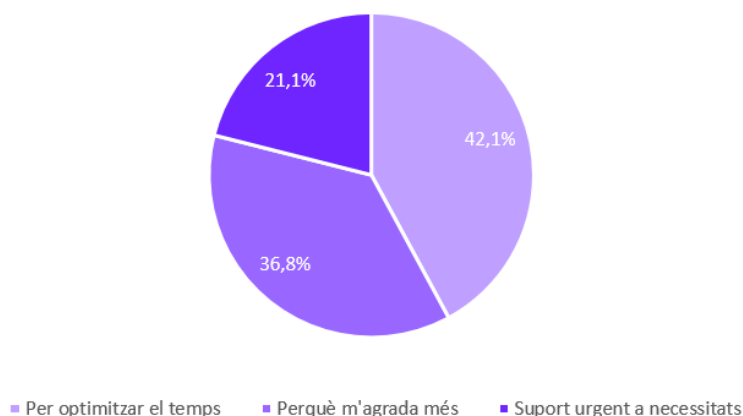
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 56,2% de les persones joves que són membre de més d'una associació, no prioritzen la seua participació entre entitats enfront del 26% que sí que ho fa. Les raons per a prioritzar-la és optimitzar temps en el 42% dels casos, perquè una entitat els agrada més que altra (36,8%) i segons la urgència de les necessitats (21,1%).

Gràfic 32. Priorització de la participació entre entitats per part de les persones joves que estan presents

Gràfic 33. Raons per a prioritzar la participació entre entitats per part de les persones joves que en formen part

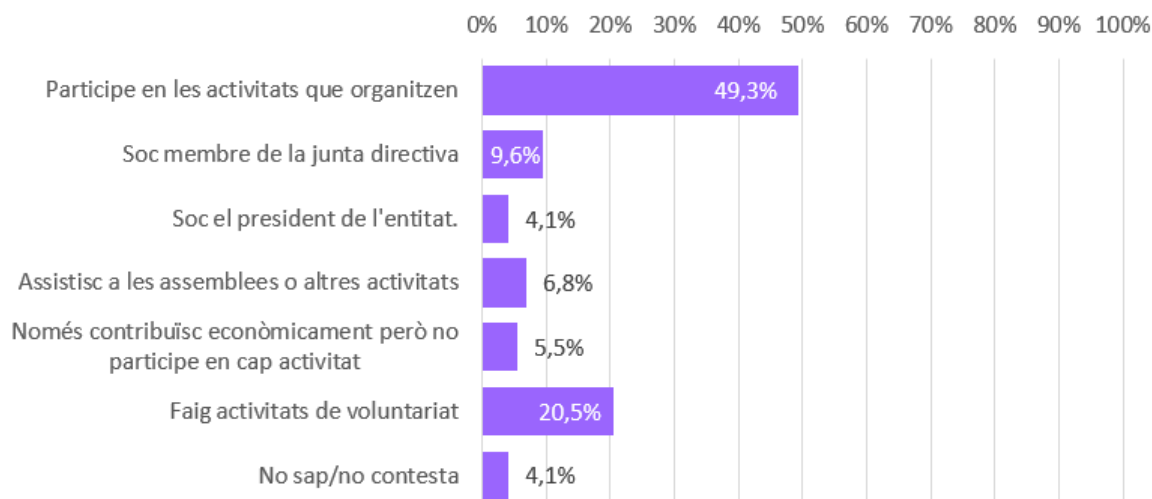

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La forma de participació més estesa en les associacions per part de les persones enquestades és participar de les activitats (49,3%) i fer voluntariat (20,5%).

Només el 9,6% de les persones enquestades pertany a la junta directiva i només el 6,8% hi assisteix a les assemblees.

Gràfic 34. Formes de participació en una associació o entitat entre les persones joves que hi formen part

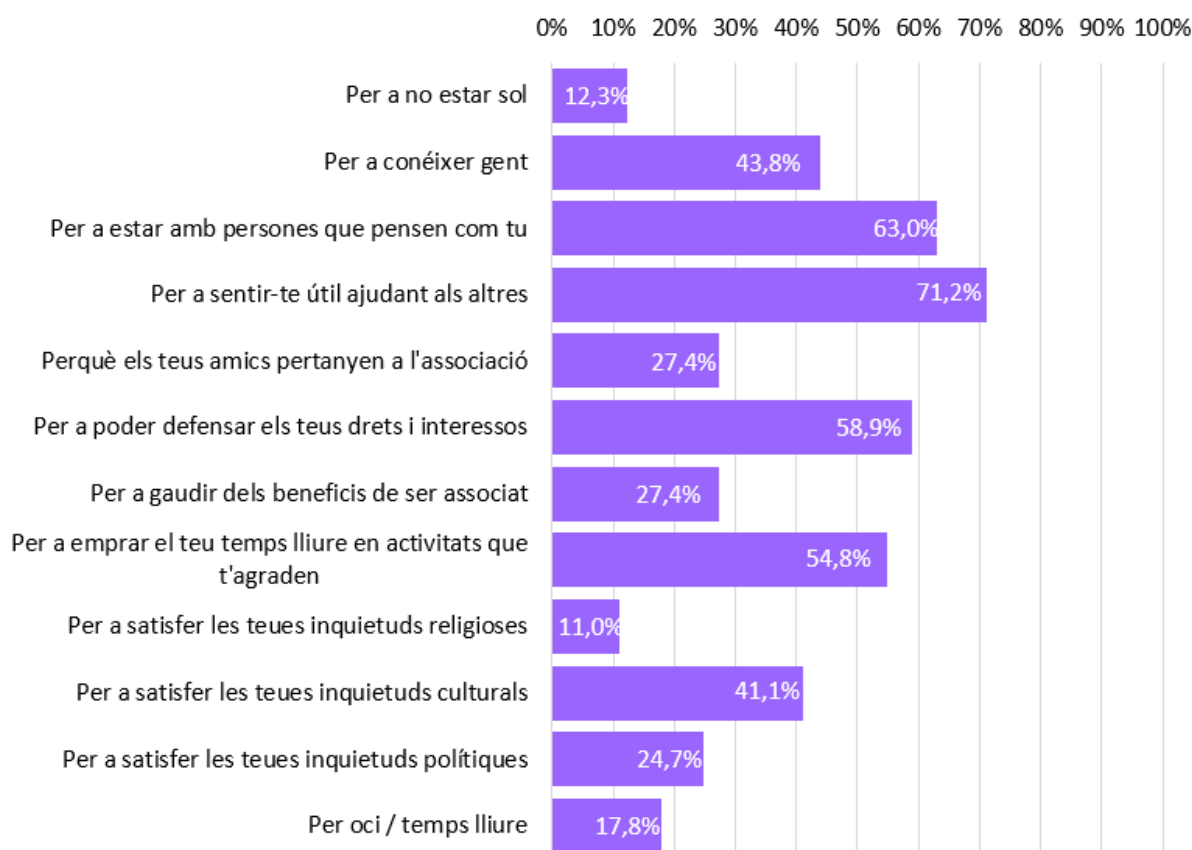

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 71,2% de les persones joves s'adhereix a una associació o organització per sentir-se útil ajudant els altres, un 63% ho fa per estar amb persones que pensen com elles, un 58,9% per a poder defensar els seus drets i interessos i un 54,8% per a emprar el seu temps lliure en activitats que els agraden.

Un 11% es fa membre d'una entitat per satisfer les seues inquietuds religioses, un 12,3% ho fa per a no estar sol/a i un 17,8% per oci/temps lliure.

Gràfic 35. Raons de les persones joves per a participar en una associació o entitat

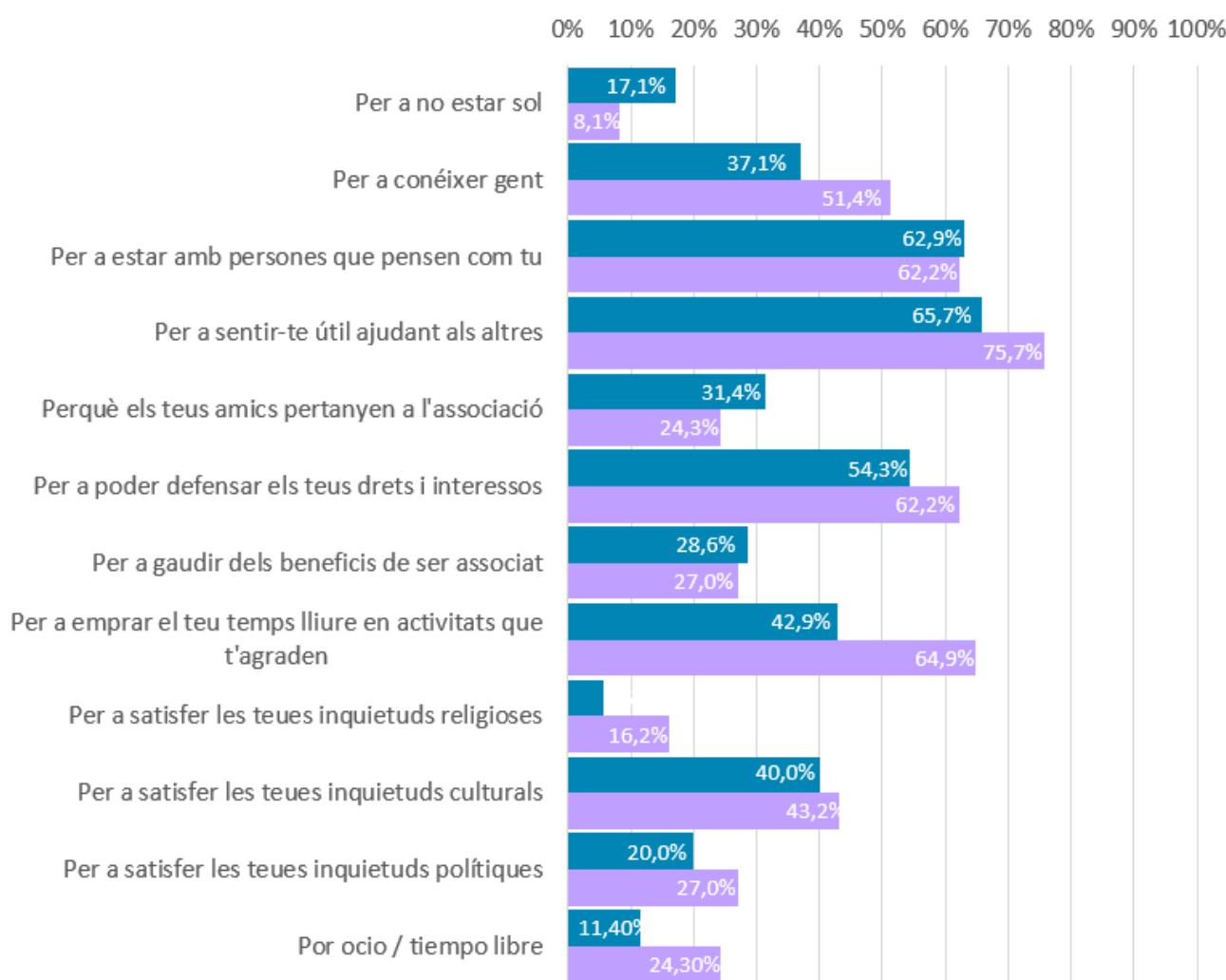
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Els principals motius de les dones joves enquestades per a col·laborar amb una associació són: sentir-se útils ajudant els altres (75,7%), emprar el temps lliure en activitats que els agraden (64,9%), poder defensar els seus drets i interessos (62,2%) i per estar amb persones que pensen com elles (62,2%).

Els principals motius dels homes joves per a col·laborar amb una associació són: sentir-se útils ajudant els altres (65,7%), estar amb persones que pensen com ells (62,9%), poder defensar els seus drets i interessos (54,3%) i emprar el temps lliure en activitats que els agraden (42,9%).

Les dones s'apunten més a una associació per conèixer gent i per oci que els homes (51,4% i 24,3%, respectivament enfront del 37,1% i l'11,4% dels homes, respectivament).

Gràfic 36. Raons de les persones joves per a participar en una associació o entitat, per gènere

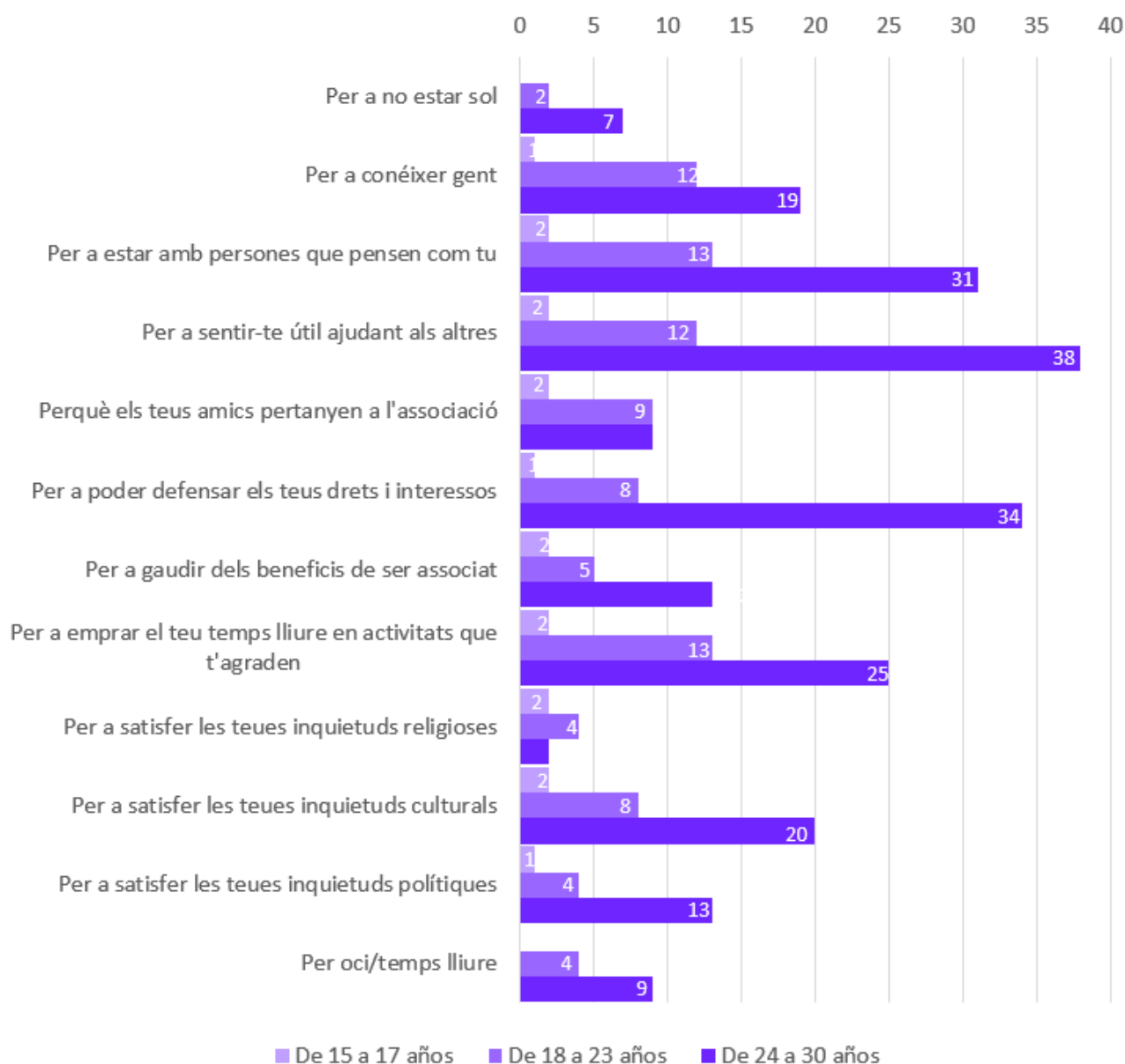
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Per facilitar la comprensió i la interpretació de les següents dades es presenten en dades absolutes. Els principals motius pels quals la joventut de 24-30 anys està en una associació són: sentir-se útil ajudant els altres, defensar els seus drets i interessos, estar amb persones que pensen com elles i per emprar el temps lliure en activitats que els agraden.

Més de la meitat de la joventut de 18-23 anys es fa membre d'una associació per a emprar el seu temps en activitats que els agraden, per estar amb persones que pensen com elles, per conèixer gent i per sentir-se útils ajudant als altres.

Totes les persones enquestades de 15-17 anys han argumentat algun d'aquests motius per estar en una associació: estar amb persones que pensen com elles, sentir-se útil ajudant els altres, perquè estan els seus amics en l'associació, gaudir dels beneficis de ser associat, emprar el temps lliure en coses que els agraden, inquietuds religioses o culturals.

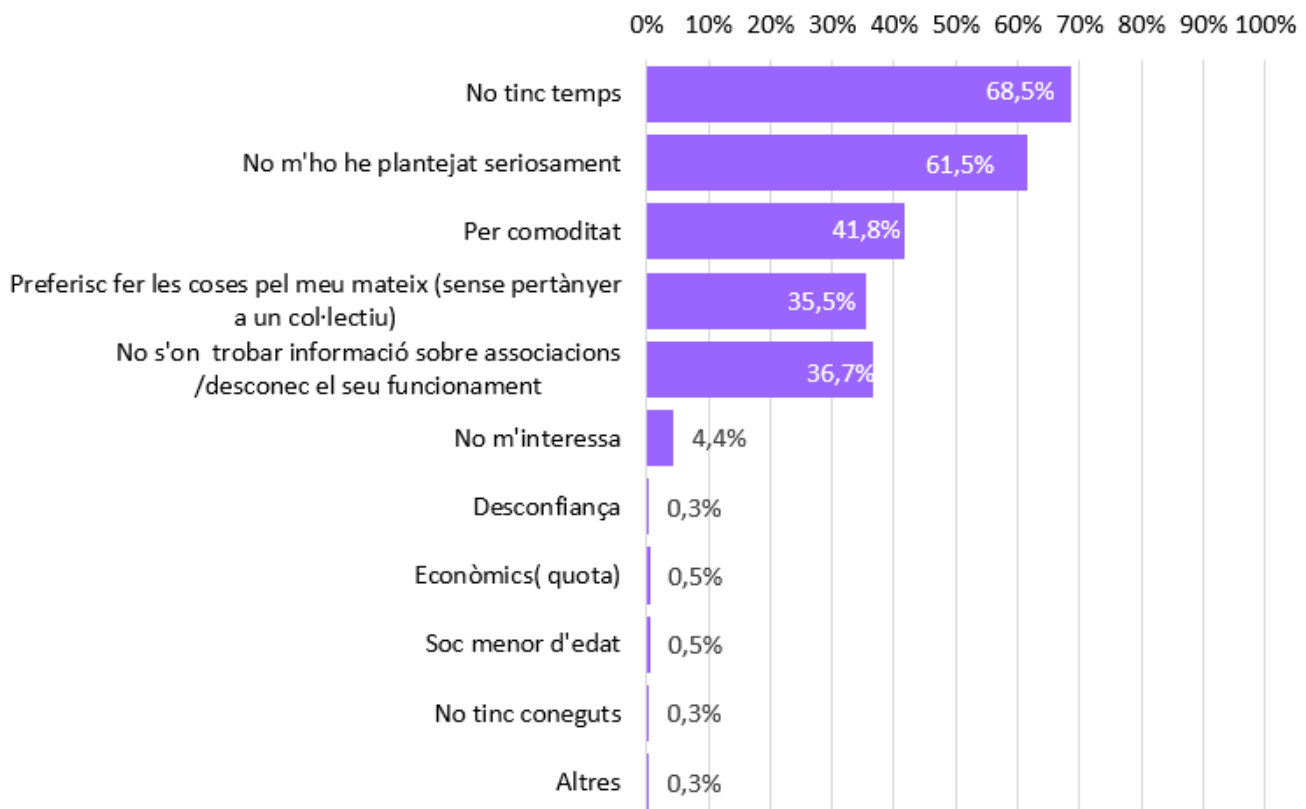
Gràfic 37. Raons de les persones joves per a participar en una associació o entitat, per grups d'edat i dades absolutes

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 68,5% de les persones joves no participa en una associació per falta de temps. El 61,5% no s'ha plantejat seriosament participar-hi i el 41,8% no ho fa per comoditat. El 36,7% perquè no sap on trobar informació sobre associacions. L'edat, la desconfiança, la falta d'interès i els criteris econòmics no són elements que limiten la participació de les persones joves segons les respostes en el qüestionari.

Gràfic 38. Raons de les persones joves per a no participar en una associació o entitat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

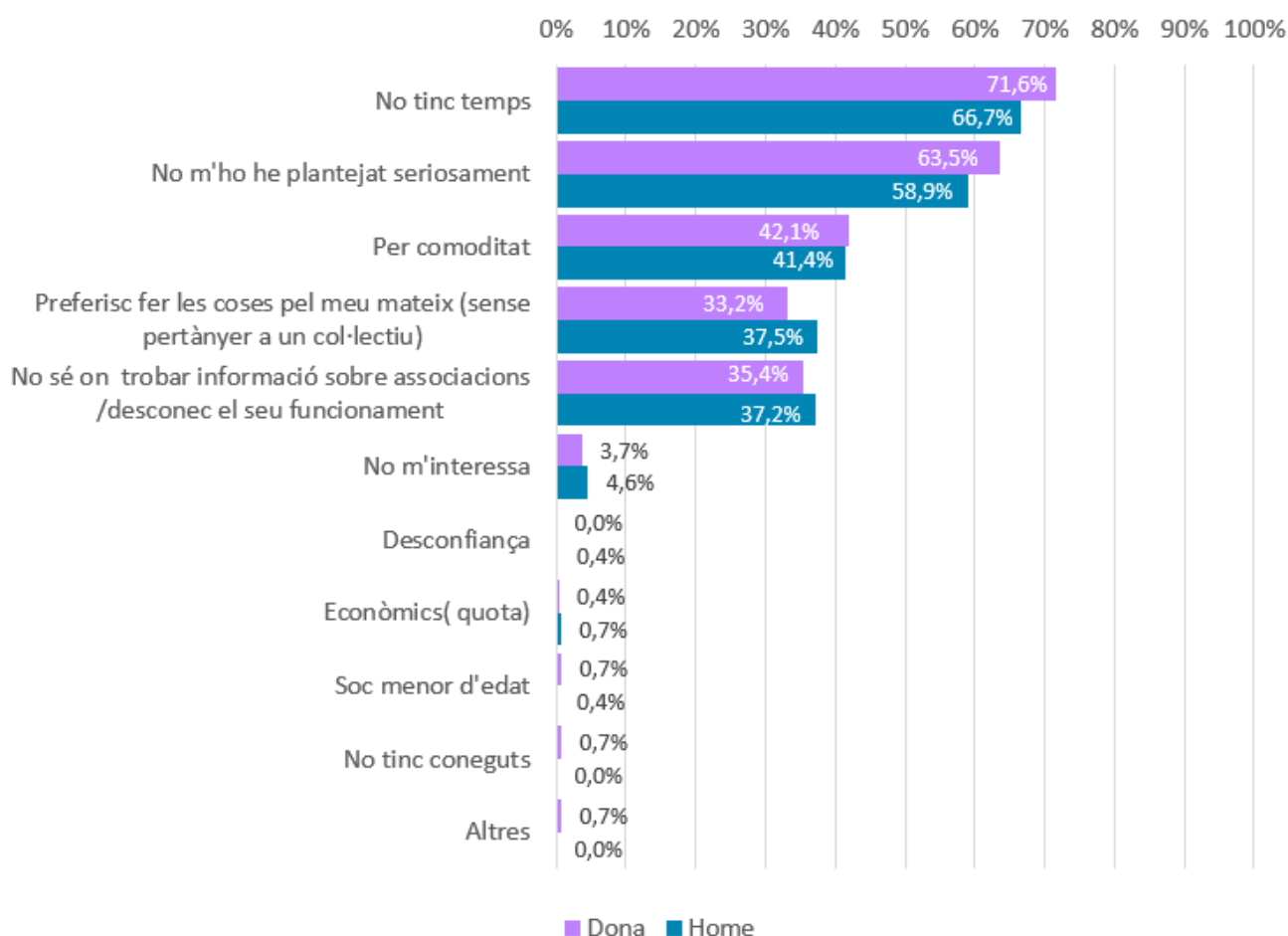
Quant a la distribució per gènere i segons el gràfic 39, en les opcions de resposta “no tinc temps”, “no m’ho he plantejat seriosament” i per “comoditat” la proporció de dones és lleugerament superior a la d’homes.

En canvi, en les opcions de resposta de “preferisc fer les coses per mi mateix”, “no sé on trobar informació de les associacions” i “no m’interessa” la proporció d’homes és lleugerament superior a la de dones.

Gràfic 39. Raons de les persones joves per a no participar en una associació o entitat, per gènere

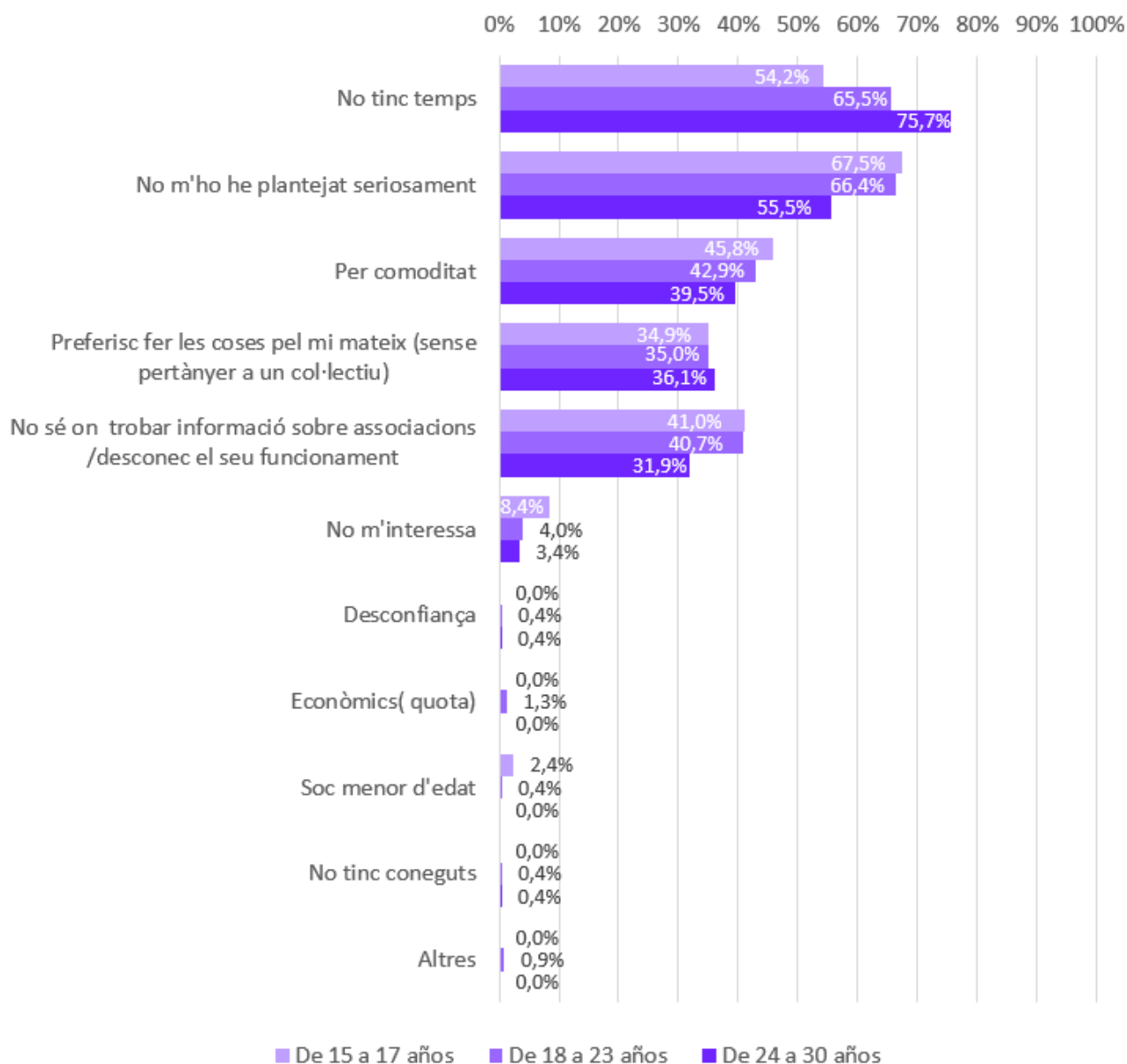

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Quant a la distribució per edat i segons el gràfic 40, les persones joves de 24-30 anys són les que més manifesten no col·laborar en associacions per falta de temps (el 75,7% enfront del 65,5% de les de 18-23 anys i 54,2% de les de 15-17 anys).

Les persones de 15-17 anys són, en canvi, les que majoritàriament no s'ho han plantejat seriosament i tampoc ho fan per comoditat (el 67,5% i el 45,8%, respectivament, enfront del 66,4% i el 42,9%, respectivament del grup 18-23 anys; i enfront del 55,5% i el 39,5% del grup 24-30 anys).

Gràfic 40. Raons de les persones joves per a no participar en una associació o entitat, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

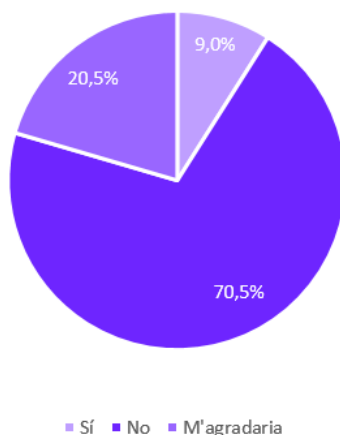
Joventut i voluntariat

Solament el 9% de la població jove du a terme tasques de voluntariat mentre que al 20,5% li agradaria fer-ne. Tanmateix, la proporció de dones que les fan o els agradaria fer-les és superior a la d'homes.

Les persones que més voluntariat fan són les del grup 24-30 anys (13,1%), seguit de les de 18-23 anys (6,1%) i les de 15-17 anys (2,4%).

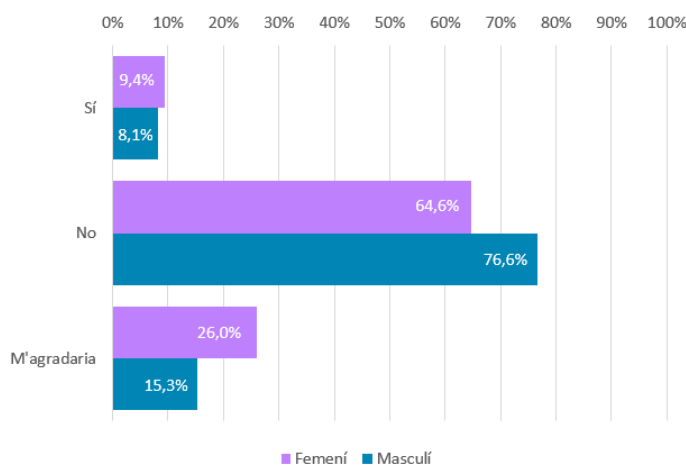
Tot i això, el grup de 18-23 anys (23,5%) és qui més manifesta el desig de fer voluntariat, seguit del de 15-17 anys (20%).

Gràfic 41. Persones joves que fan voluntariat

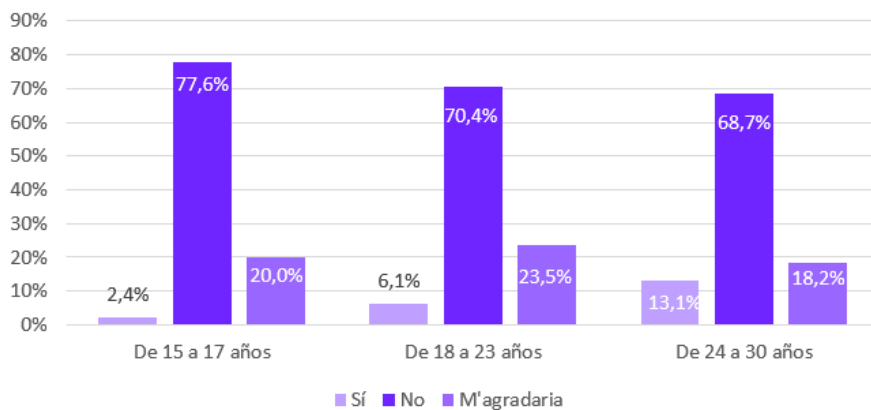
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Gràfic 42. Persones joves que fan voluntariat, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

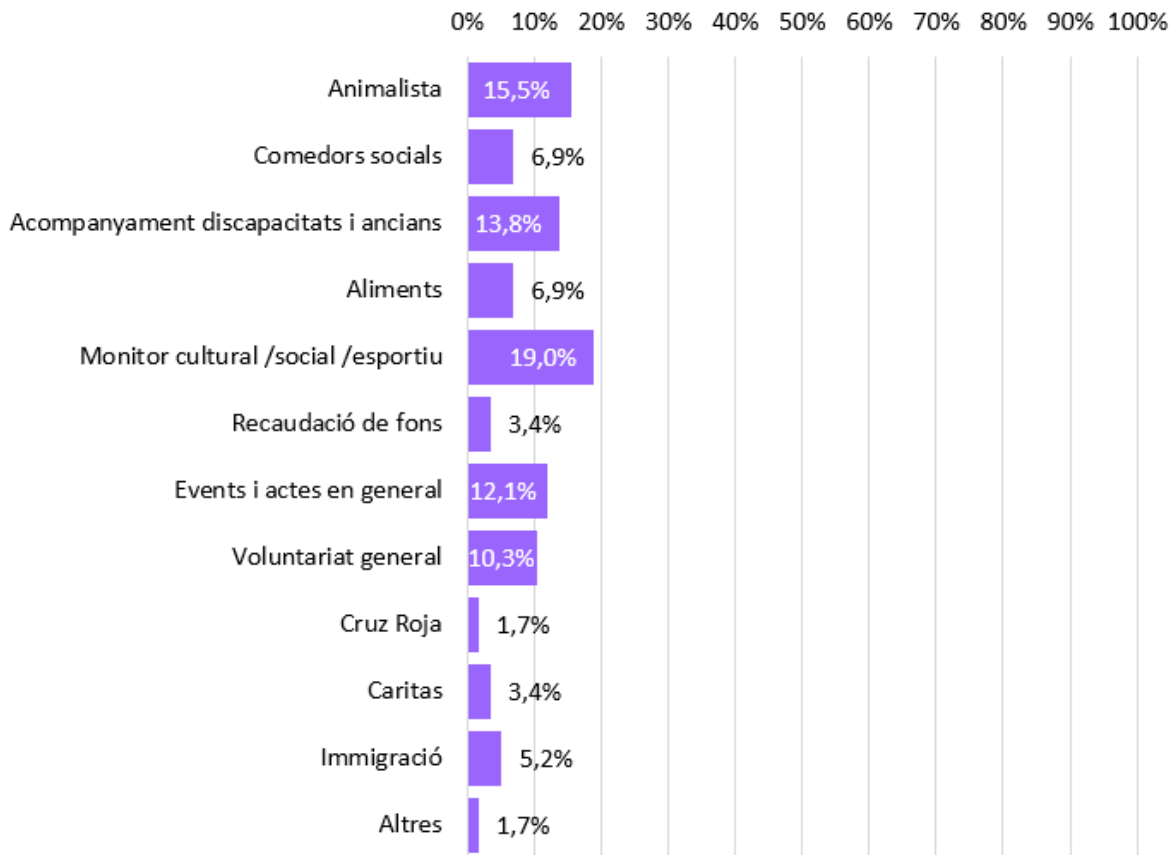
Gràfic 43. Persones joves que fan voluntariat, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les persones joves enquestades estan presents majoritàriament en el voluntariat de monitor cultural/social/esportiu (19%), l'animalista (15,5%), l'acompanyament de discapacitats i persones grans (13,8%), els esdeveniments i actes en general (12,1%) i el voluntariat general (10,3%).

Gràfic 44. Tipologia de voluntariat de les persones joves

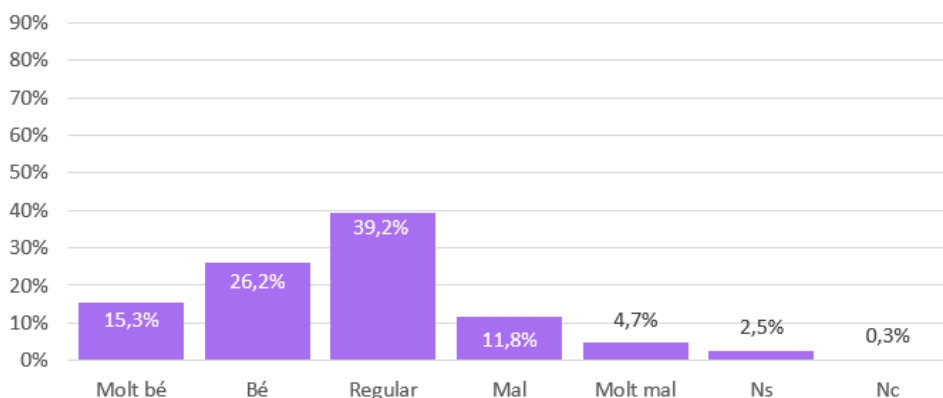

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Valoració de la participació juvenil

El 41,5% de les persones joves enquestades valora "molt bé" o "bé" la participació ciutadana enfront del 39,2% que la valora "regular" i el 16,5% la valora "malament o molt malament".

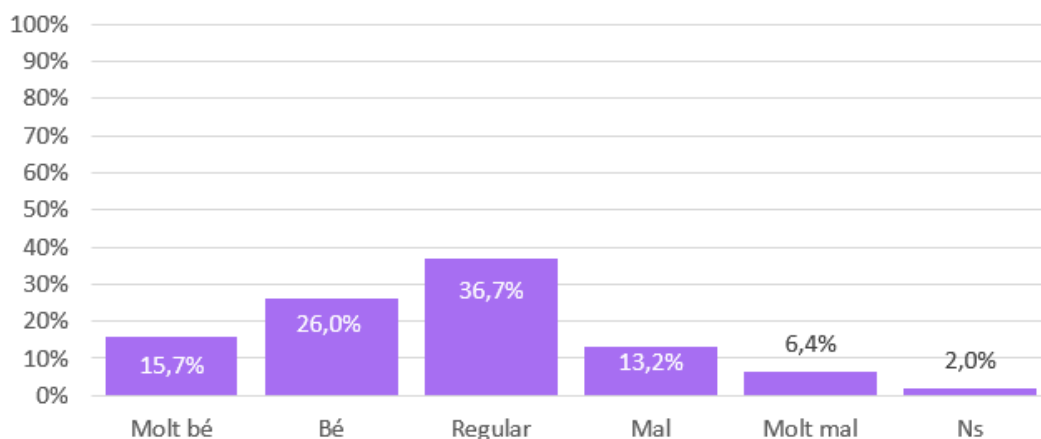
Gràfic 45. Valoració de la participació ciutadana per part de les persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Un 41,7% valora la participació de les persones joves “molt bé” o “bé”. Un 19,6% la valora “malament” o “molt malament”, quatre punts per damunt que la participació ciutadana general. Les persones joves valoren pitjor la participació jove que la participació ciutadana general. I com hem observat en el gràfic de valoració de la participació en general, també en la valoració de la participació juvenil predomina una valoració “regular” de la participació jove entre el 36,7% de les persones enquestades.

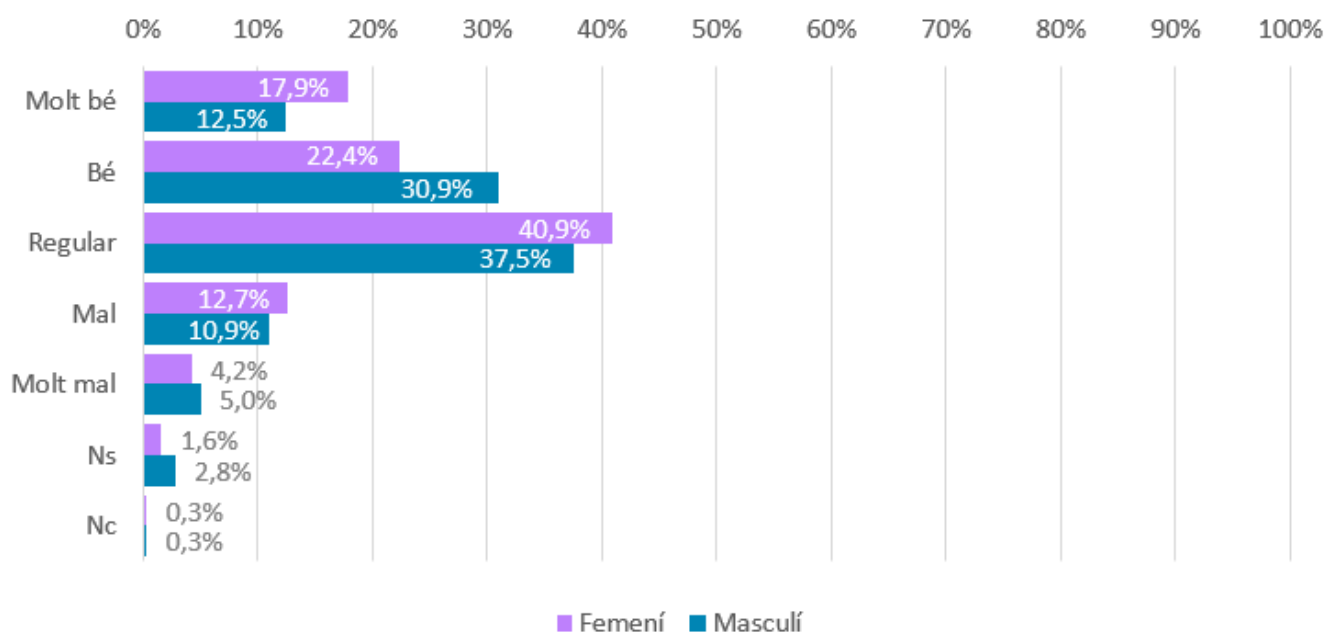
Gràfic 46. Valoració de la participació juvenil per part de les persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 40,3% de les dones joves enquestades valora “molt bé” o “bé” la participació ciutadana enfront del 43,4% dels homes (els homes valoren més positivament la participació juvenil). El 17,1% de les dones joves enquestades valora “molt malament” o “malament” la participació ciutadana enfront del 15,9% dels homes. Les dones enquestades són més crítiques amb la participació ciutadana

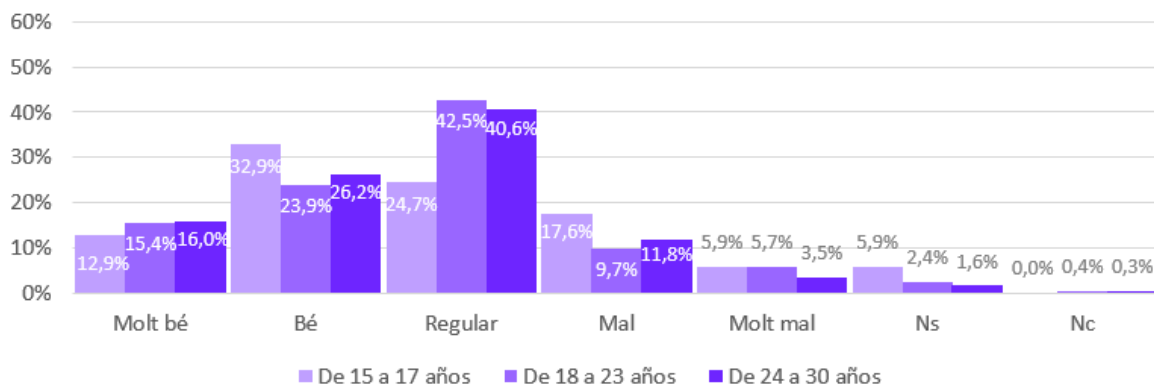
Gràfic 47. Valoració de la participació ciutadana per part de les persones joves, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La valoració de la participació ciutadana del grup de menor edat (15-17 anys) és més positiva que la que fan els altres grups (45,8% front al 39,3% i 42,2%).

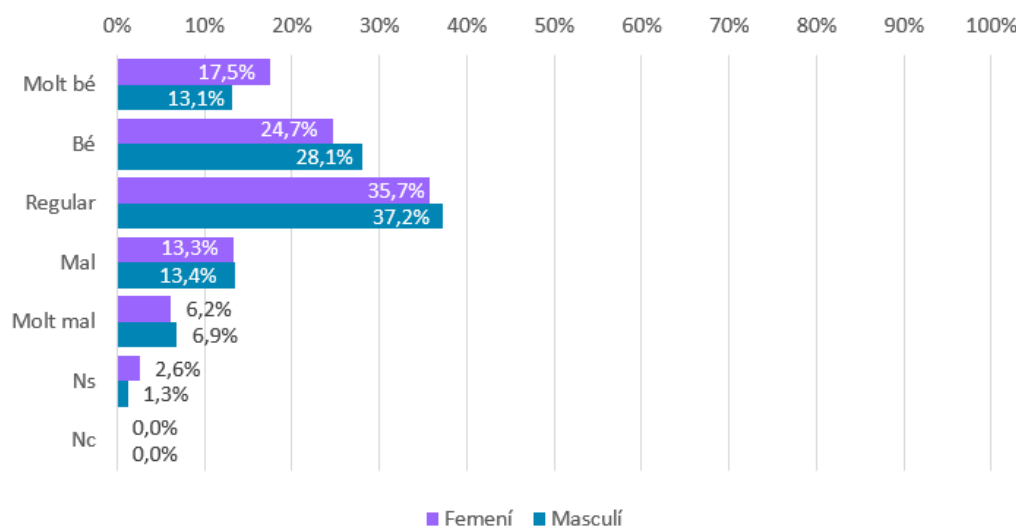
Gràfic 48. Valoració de la participació ciutadana per part de les persones joves, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Pel que fa a la valoració de la participació juvenil no s'observen diferències remarcables entre homes i dones. Sols que la valoració de les dones és lleugerament més positiva (major percentatge en "molt bé").

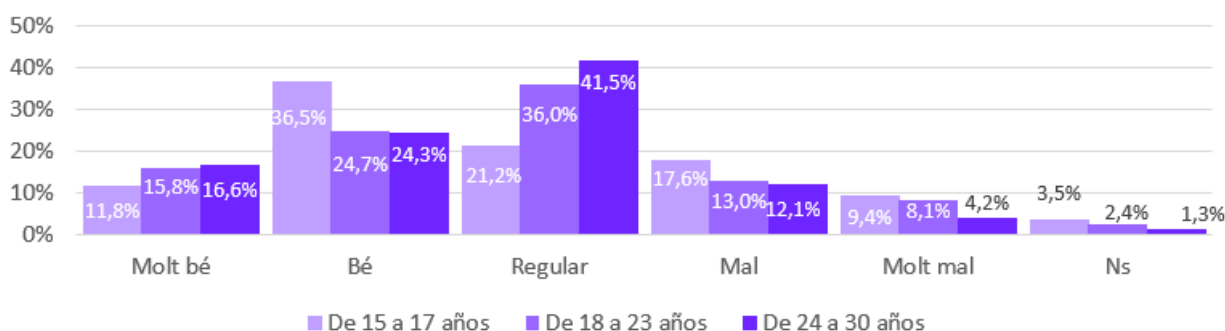
Gràfic 49. Valoració de la participació juvenil per part de les persones joves, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Com en la participació ciutadana, la valoració de la participació juvenil del grup de menor edat és més positiva que la dels altres grups. Tot i que en aquest cas, també són qui més la valoren "malament" o "molt malament".

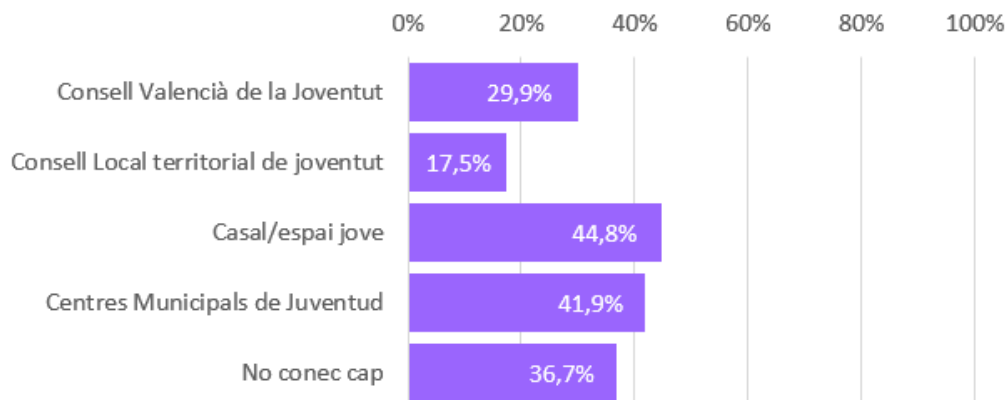
Gràfic 50. Valoració de la participació juvenil per part de les persones joves, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Els casals/espais joves i els centres municipals de joventut són els espais de participació juvenil més reconeguts per les persones joves. Destaca que el 36,7% de la joventut (més d'un terç de la població jove) no en coneix cap.

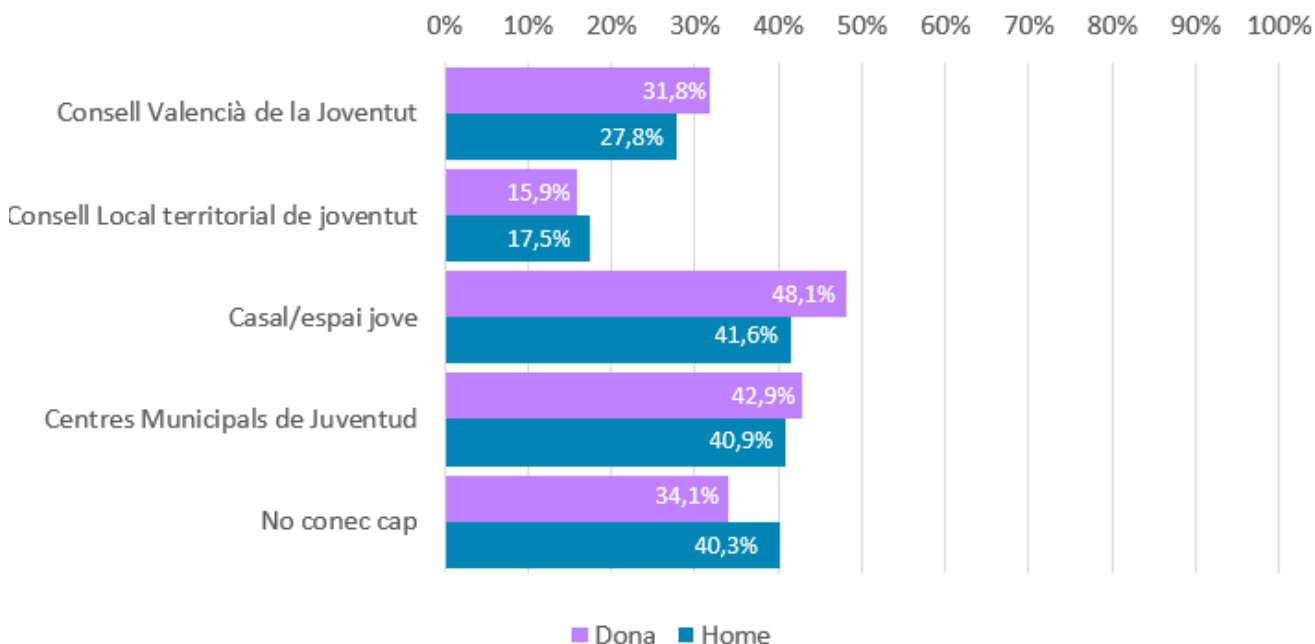
Gràfic 51. Coneixement d'espais de participació juvenil per part de les persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El percentatge de dones que coneix alguna institució o espai de participació per a la joventut (casal jove, centres municipals de joventut o Consell Valencià de la Joventut) és major que en el cas dels homes, on el 40,3% no coneix cap.

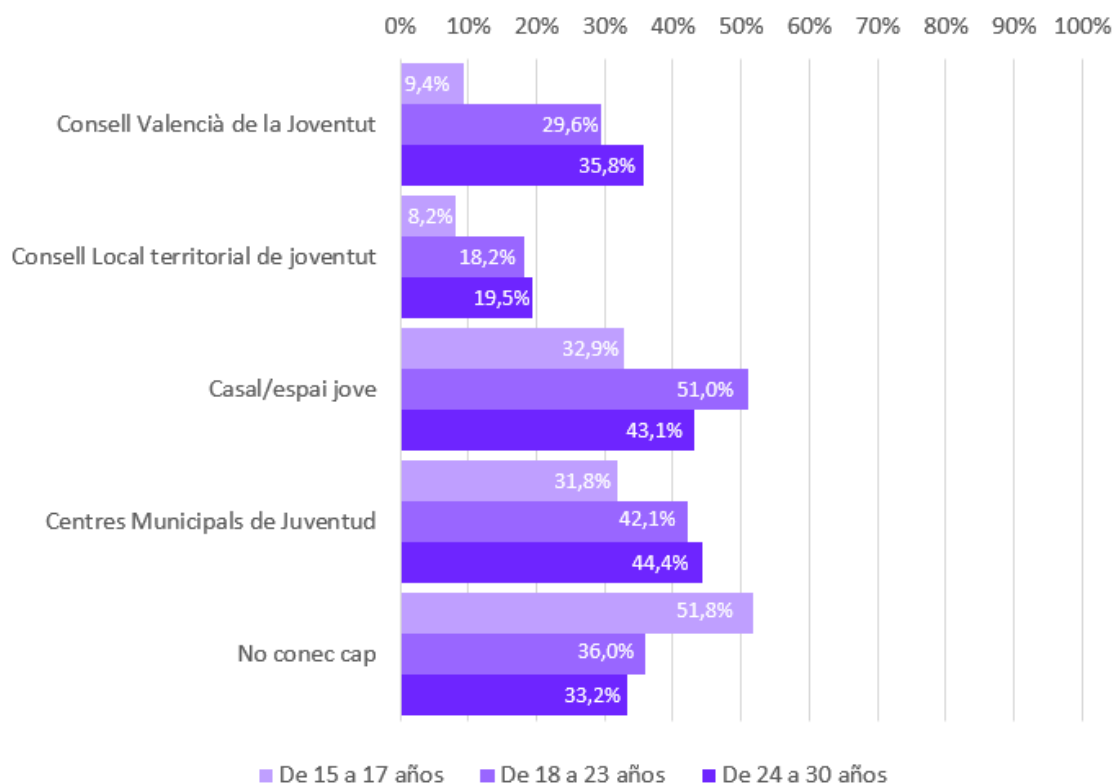
Gràfic 52. Coneixement d'espais de participació juvenil per part de les persones joves, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

L'índex de coneixement dels casals/espais joves és més alt entre les persones joves de 18-23 anys (51%), mentre que la joventut de més edat coneix més els òrgans de participació formals com els CLJ i el CVJ (19,5% i 35,8%, respectivament). El desconeixement d'espais és més ample entre les persones joves de menor edat (51,8%).

Gràfic 53. Coneixement d'espais de participació juvenil per part de les persones joves, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 71,9% de la joventut està "d'acord" o "molt d'acord" en què n'hi ha altres formes de participació, més individuals, enfront del 20,2% que li és "indiferent", i el 7,1% que està en "desacord" o "totalment en desacord".

El 58,6% està "d'acord" o "molt d'acord" en què la desafecció política limita la participació ciutadana enfront del 24% que li és "indiferent", i el 17,9% que està en "desacord" o "totalment en desacord".

El 63,7% està "d'acord" o "molt d'acord" en què per a participar no cal estar en una associació o entitat enfront del 23,6% que li és "indiferent", i l'11,1% que està en "desacord" o "totalment en desacord".

El 40,6% està "d'acord" o "molt d'acord" en què votar "basta, però deuen complir" (referint-se als polítics) enfront del 35,4% que està en desacord o totalment en desacord, i el 24% que li és indiferent.

El 59,5% està "d'acord" o "molt d'acord" en què participen uns pocs i decideixen sobre la majoria enfront del 24,5% que li és "indiferent", i el 16% que està en "desacord" o "totalment en desacord", i el 24% que li és "indiferent".

El 38,7% està "d'acord" o "molt d'acord" en què les associacions no tenen capacitat de pressió per a canviar les coses enfront del 37,5% que està en "desacord" o "totalment en desacord", i el 23,9% que li és "indiferent".

El 45,2% de la joventut està "en desacord" o "totalment en desacord" en què la participació ciutadana "no serveix per a res" enfront del 36,2% que està "d'acord" o "molt d'acord", i el 18,6% que li

és “indiferent”.

El 56,8% de la joventut està “d’acord” o “molt d’acord” en què les persones joves són més sensibles als problemes socials enfront del 22,8% que li és “indiferent”, i el 20,1% que està “en desacord” o “totalment en desacord”.

El 46,9% està “d’acord” o “molt d’acord” en què les persones joves no tenen interès a participar en assumptes d’interés general enfront del 32,1% que està “en desacord” o “totalment en desacord”, i el 20,9% que li és “indiferent”.

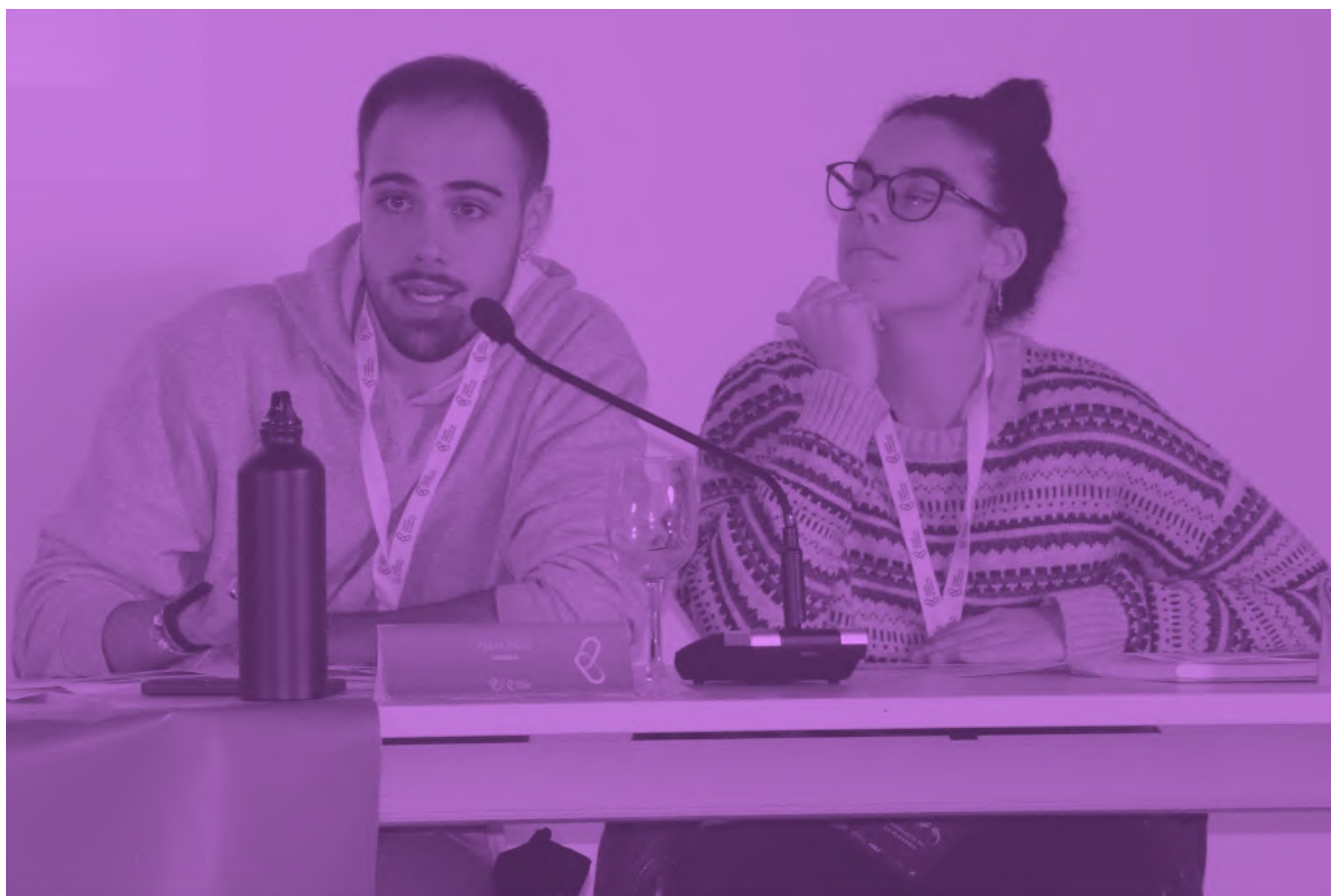
El 74,6% està “d’acord” o “molt d’acord” en què no estem acostumats a participar enfront del 14,1% que li és “indiferent”, i l’11,3%, que està “en desacord” o “totalment en desacord”.

El 71,6% està “d’acord” o “molt d’acord” en què falta informació i educació per a poder participar enfront del 14,4% que està “en desacord” o “totalment en desacord”, i el 14% que li és “indiferent”.

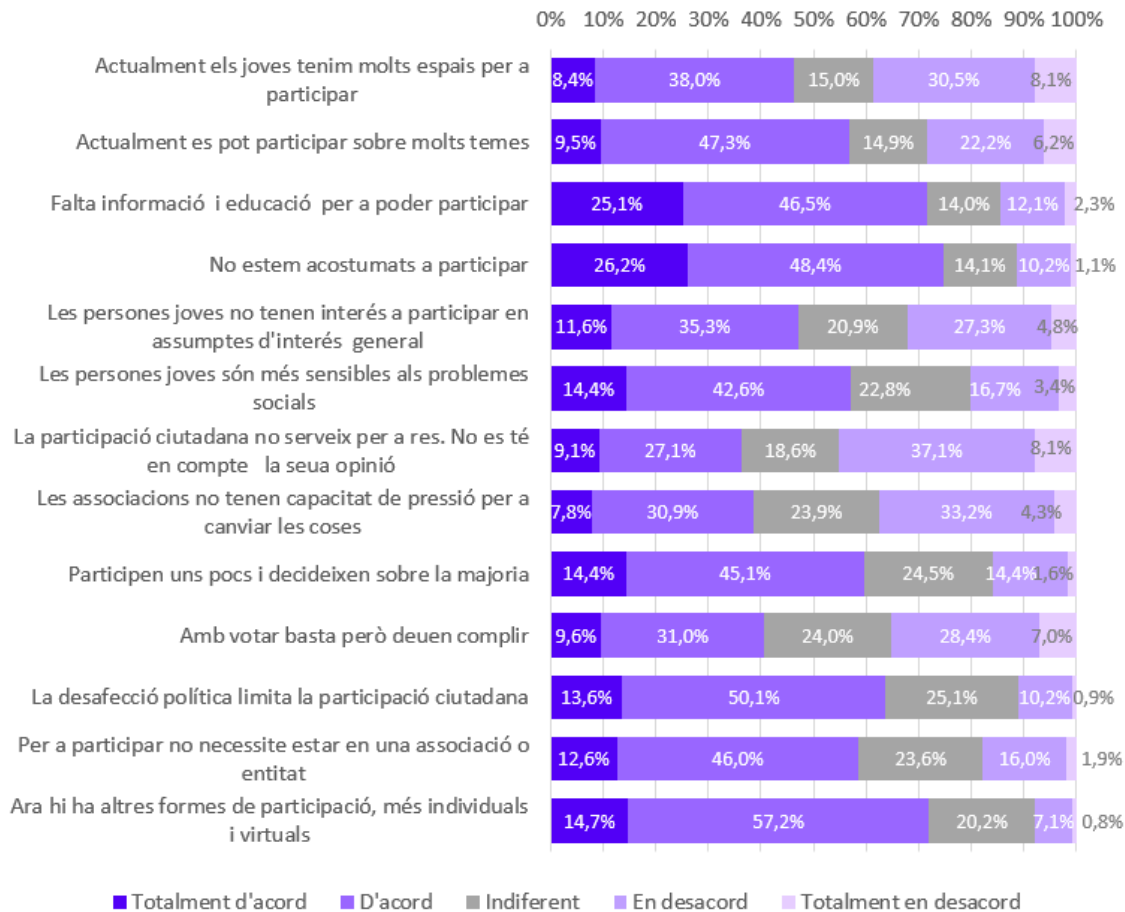
El 56,8% està “d’acord” o “molt d’acord” en què actualment es pot participar sobre molts temes enfront del 28,4% que està “en desacord” o “totalment en desacord”, i el 14,9% que li és “indiferent”.

El 46,4% està “d’acord” o “molt d’acord” en què actualment els joves tenen molts espais per a participar, enfront del 38,6% que està “en desacord” o “totalment en desacord”, i el 15% que li és “indiferent”.

En definitiva, trobem un major grau d’acord en les següents afirmacions: no estem acostumats a participar (74,6%), n’hi ha altres formes de participació, més individuals (71,9%), falta informació i educació per a poder participar (71,6%), per a participar no cal estar en una associació o entitat (63,7%). Destaca l’opció «la participació ciutadana “no serveix per a res”» amb major desacord (71,9%).

Gràfic 54. Grau d'acord al voltant d'enunciats sobre participació

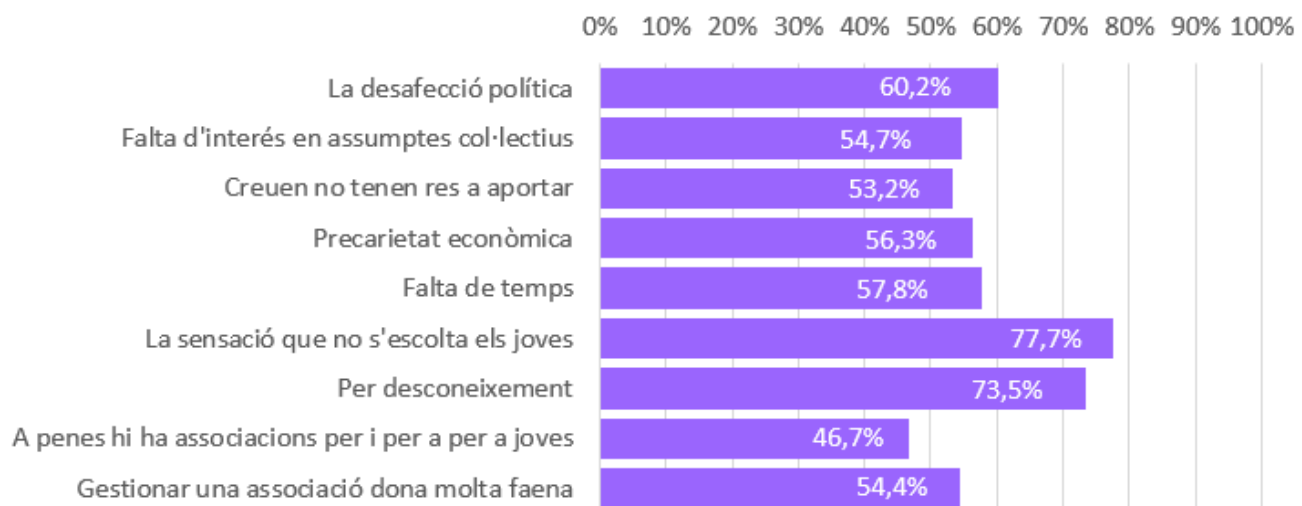

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Obstacles i motivacions per a participar

Segons el 77,7% de les persones enquestades, la joventut no participa perquè "tenen la sensació que no se'ls escolta". Un 73,5% afirma que no participen "per desconeixement". El 60,2% opina que no participen "a causa de la desafecció política". Entre el 50 i el 60% addueixen falta de temps, precarietat econòmica, falta d'interés en assumptes col·lectius i el treball que dona gestionar una associació. El 53,2% pensa que la joventut no participa perquè "creuen que no té res a aportar".

Gràfic 55. Dificultats que troben les persones joves per a participar

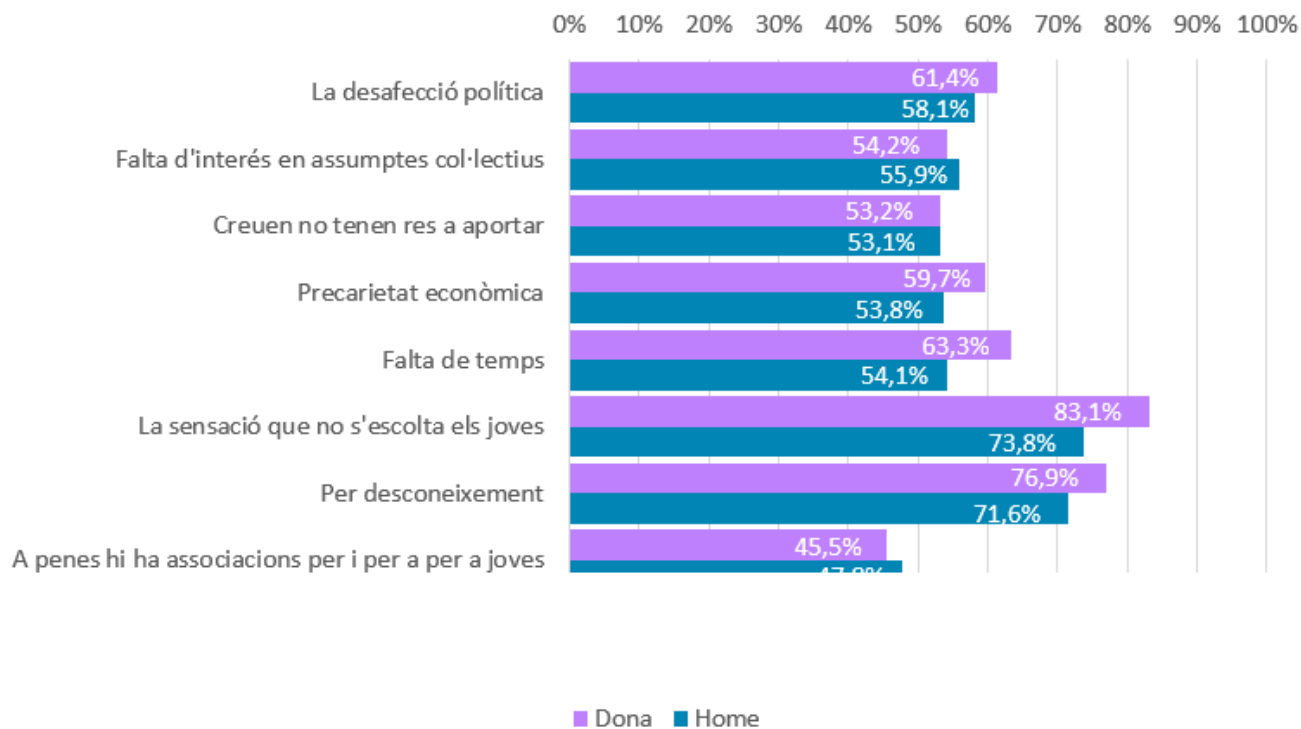

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les dones enquestades destaquen com a principals factors que obstaculitzen la seua participació: “la sensació que no se’ls escolta” (83,1%), “per desconeixement” (76,9%), “falta de temps” (63,3%), “la desafecció política” (61,4%), “precarietat econòmica” (59,7%) i “gestionar una associació dona molta faena” (58,4%).

Els homes enquestats destaquen com a principals factors que obstaculitzen la seua participació: “la sensació que no se’ls escolta” (73,8%), “per desconeixement” (71,6%), “la desafecció política” (58,1%), i “manca d’interés en assumptes col·lectius” (55,9%).

Gràfic 56. Dificultats que troben les persones joves per a participar, per gènere

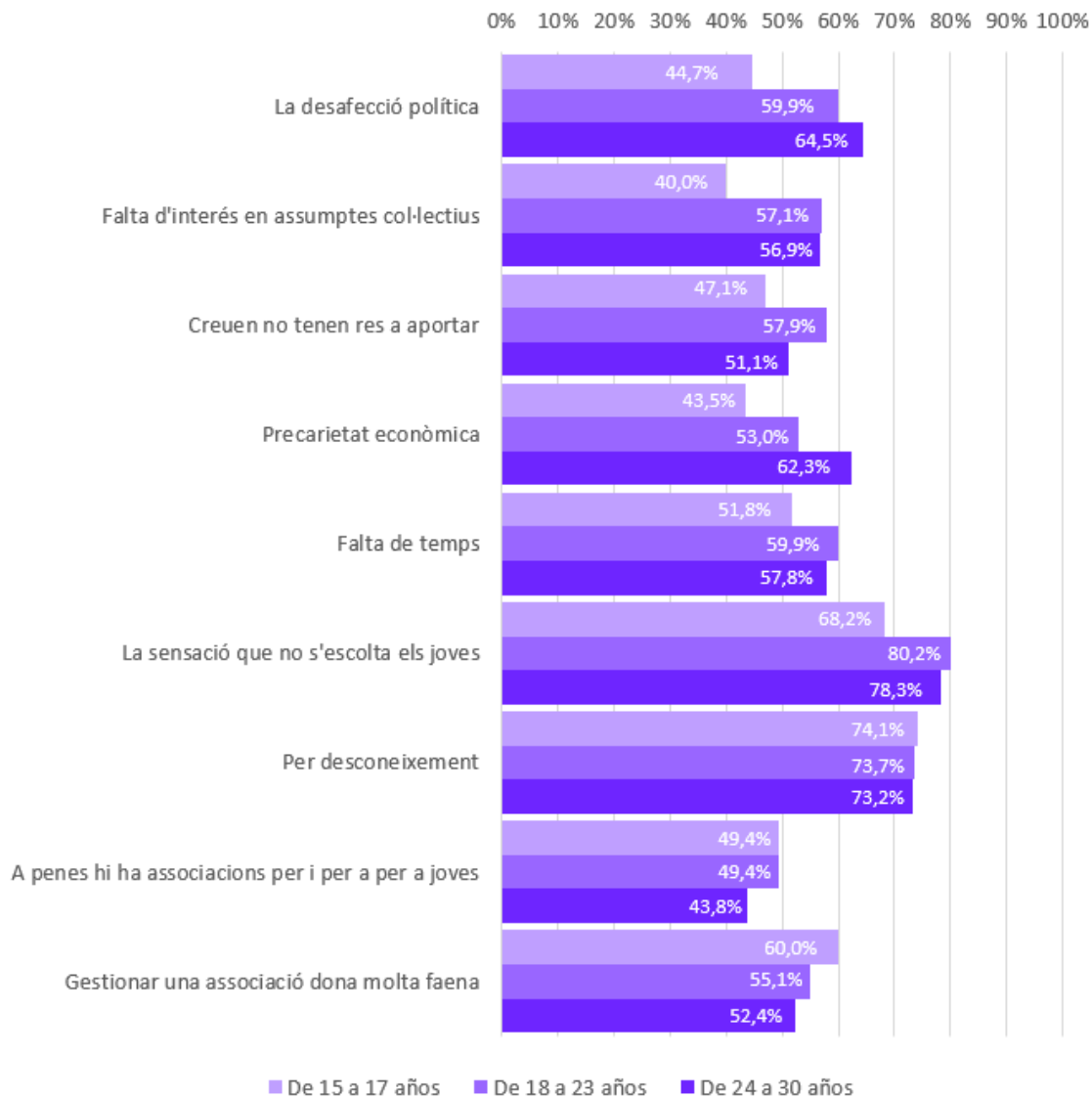
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La percepció de què no participen perquè “no tenen res a aportar” és major entre el grup de 18-23 anys. En aquest mateix grup és també majoritària la percepció de que no participen perquè “no s’escolta les persones joves”. Per a aquests joves la falta de temps està més present que en altres grups d’edat.

Les raons de la desafecció política i la precarietat econòmica estan més esteses en el grup de 24-30 anys. Segons el 77,7% de les persones enquestades, la joventut no participa perquè tenen la sensació que no se’ls escolta.

Les persones joves de 15-17 anys són les que més pensen que una associació dona molt treball i dificulta la participació.

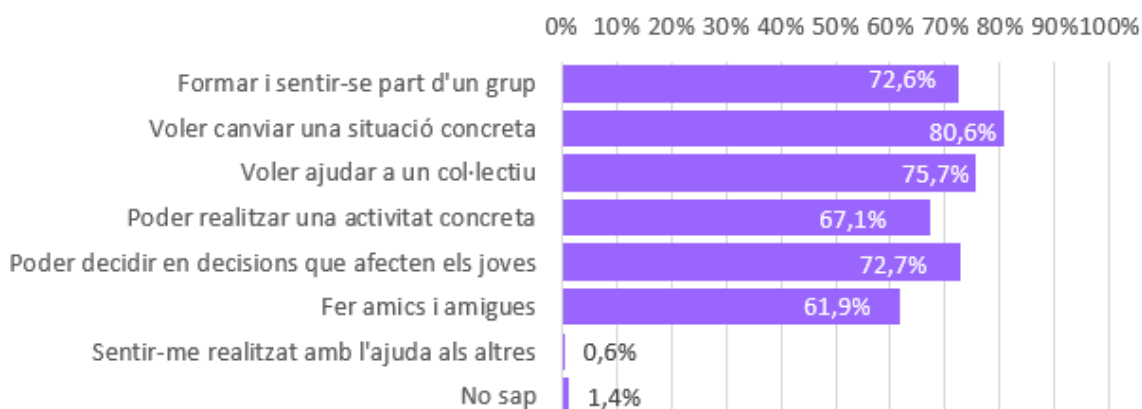
Gràfic 57. Dificultats que troben les persones joves per a participar, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les raons que porten a les persones joves a participar són multicausals, destacant: “voler canviar una situació concreta” (80,6%), “voler ajudar un col·lectiu” (75,7%), “formar i sentir-se part d'un grup” (72,6%), i “poder decidir en decisions que afecten la joventut” (72,7%).

Gràfic 58. Motivacions que troben les persones joves per a participar

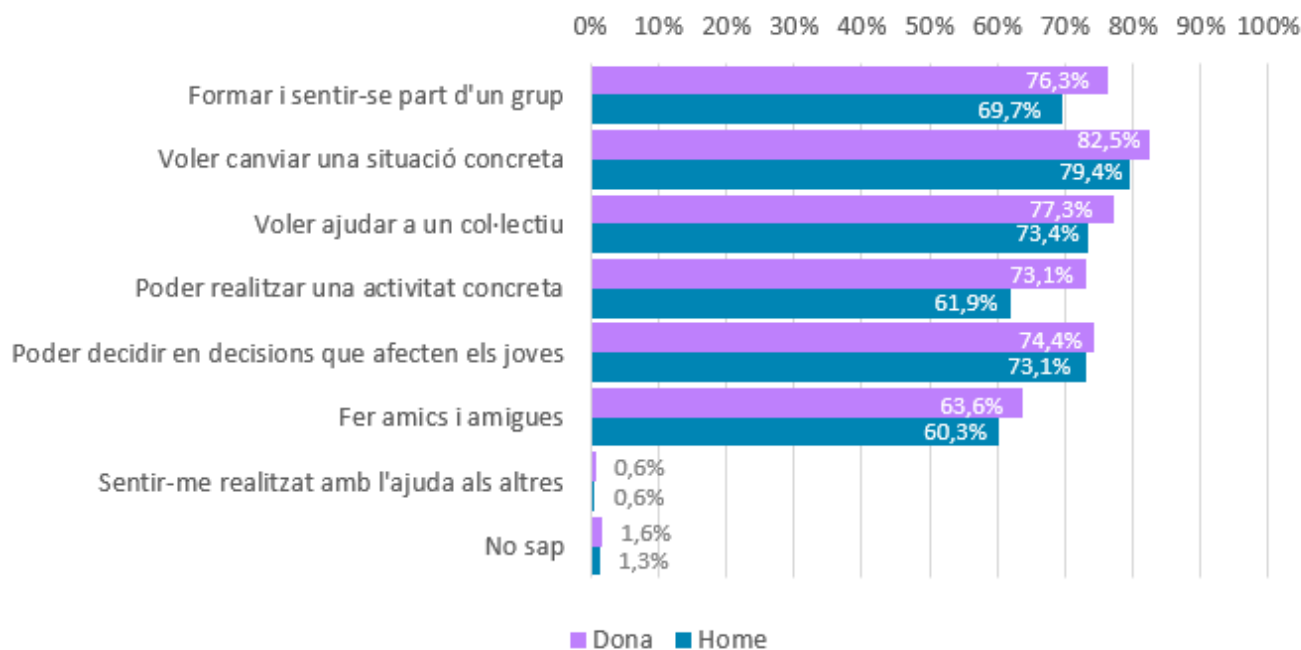

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Els percentatges de resposta a cada un dels ítems és lleugerament superior en el cas de les dones. Les respostes en les quals trobem major distància entre homes i dones són: poder realitzar una activitat concreta (73,1% les dones i 61,9% els homes) i formar i sentir-se part del grup (76,3% les dones i 69,7% els homes).

El principal motiu per a participar, tant d'homes com de dones, és voler canviar una situació concreta (82,5% i 79,4%).

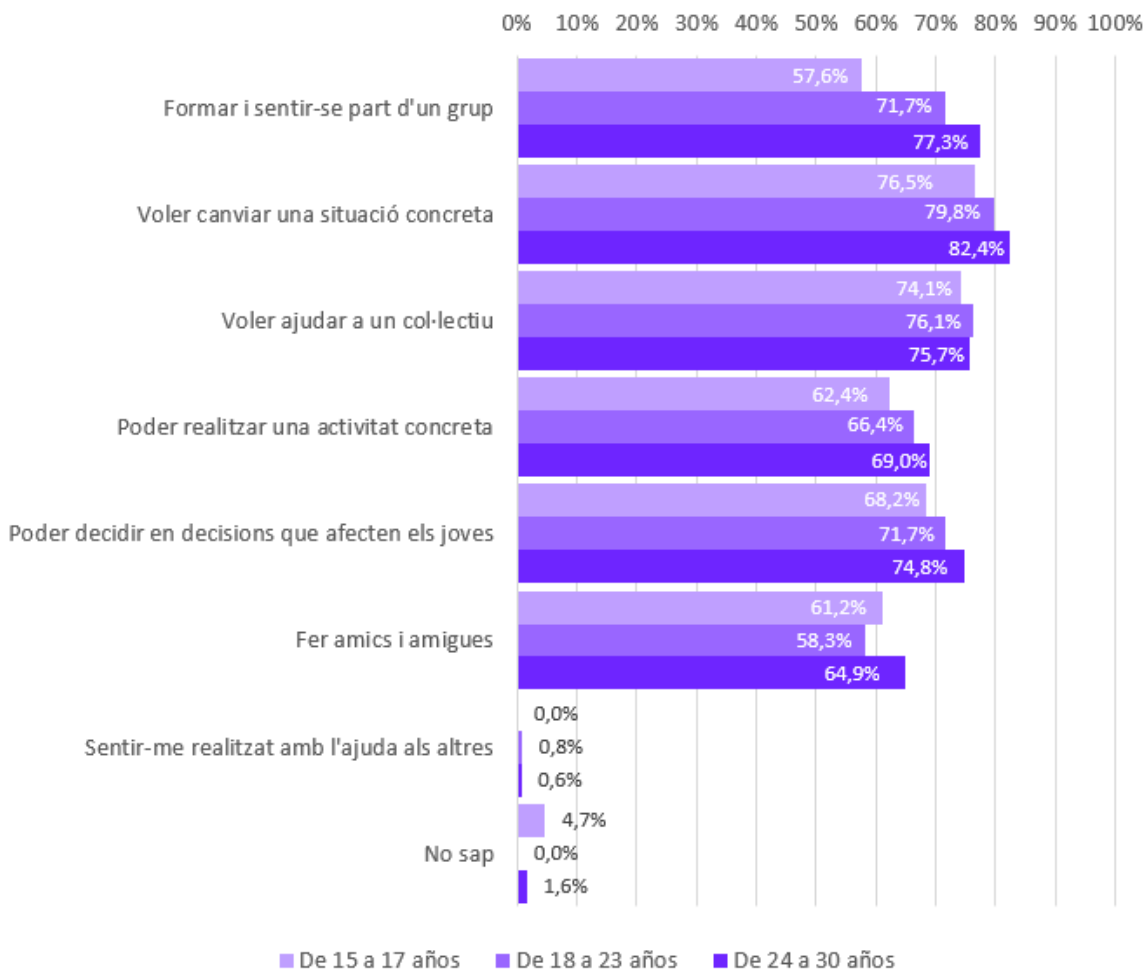
Gràfic 59. Motivacions que troben les persones joves per a participar, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

S'observen diferències per grups d'edat pel que fa als percentatges, però no a les propostes, ja que els tres grups coincideixen en els mateixos motius. Els principals motius per a participar són: “voler canviar una situació concreta” (76,3% en el grup 15-17 anys, 79,8% en el grup 18-23 anys i 82,4% en el grup de 24-30 anys), “voler ajudar un col·lectiu” (74,1% en el grup 15-17 anys, 76,1% en el grup 18-23 anys i 75,7% en el grup de 24-30 anys), i “poder decidir en decisions que afecten els joves” (68,2% en el grup 15-17 anys, 71,7% en el grup 18-23 anys i 74,8% en el grup de 24-30 anys).

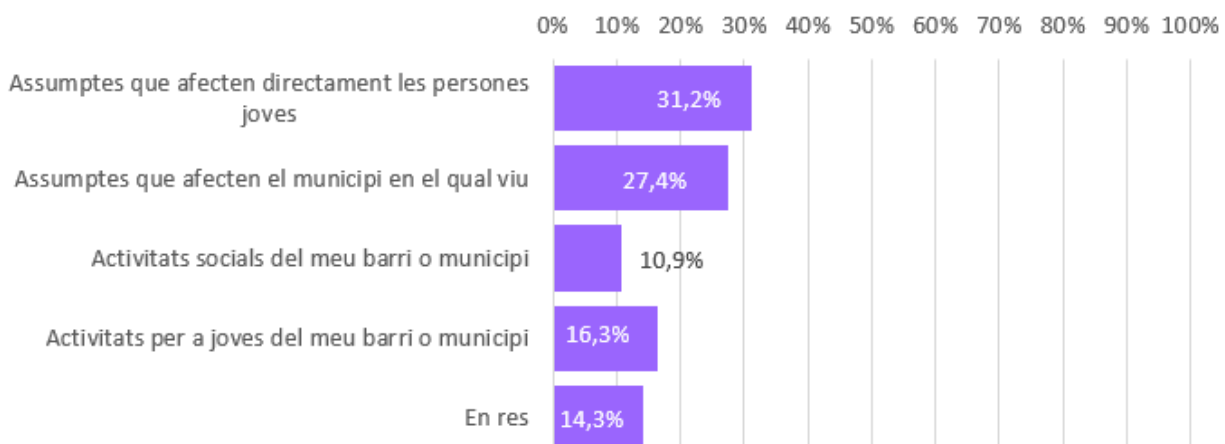
Gràfic 60. Motivacions que troben les persones joves per a participar, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

A un 31,2% de les persones joves enquestades els agradaria participar en els assumptes que les afecten directament. Un 27,4% voldria participar en els assumptes que afecten el municipi on viuen. Destaca el baix interès a participar en activitats municipals per a joves o activitats de caràcter social. Un 14,3% no vol participar en res.

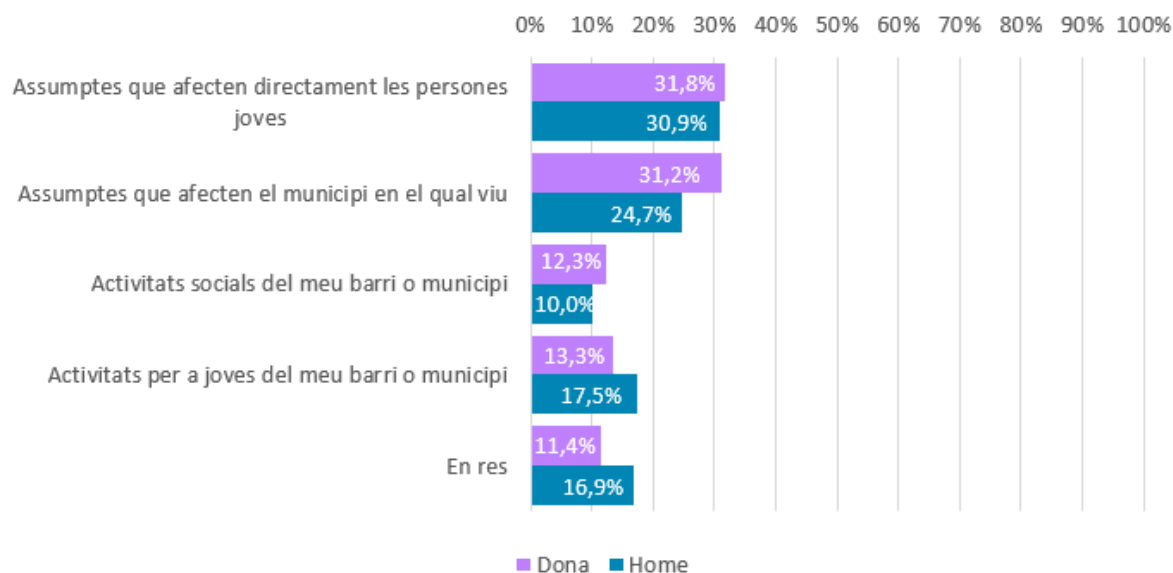
Gràfic 61. Assumptes en els quals els agradaria participar a les persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Els percentatges de desig de participació són lleugerament superiors en el cas de les dones en “assumptes que afecten les persones joves”, “assumptes que afecten el municipi en el qual viu” i “activitats socials del barri”. Sols en el desig de fer “activitats per a joves del meu barri o municipi” el percentatge d’homes (17,5%) és superior al de dones (13,3%). El percentatge d’homes que “no els agradaria participar en res” (16,9%) és superior al de les dones (11,4%).

Gràfic 62. Assumptes en els quals els agradaria participar a les persones joves, per gènere

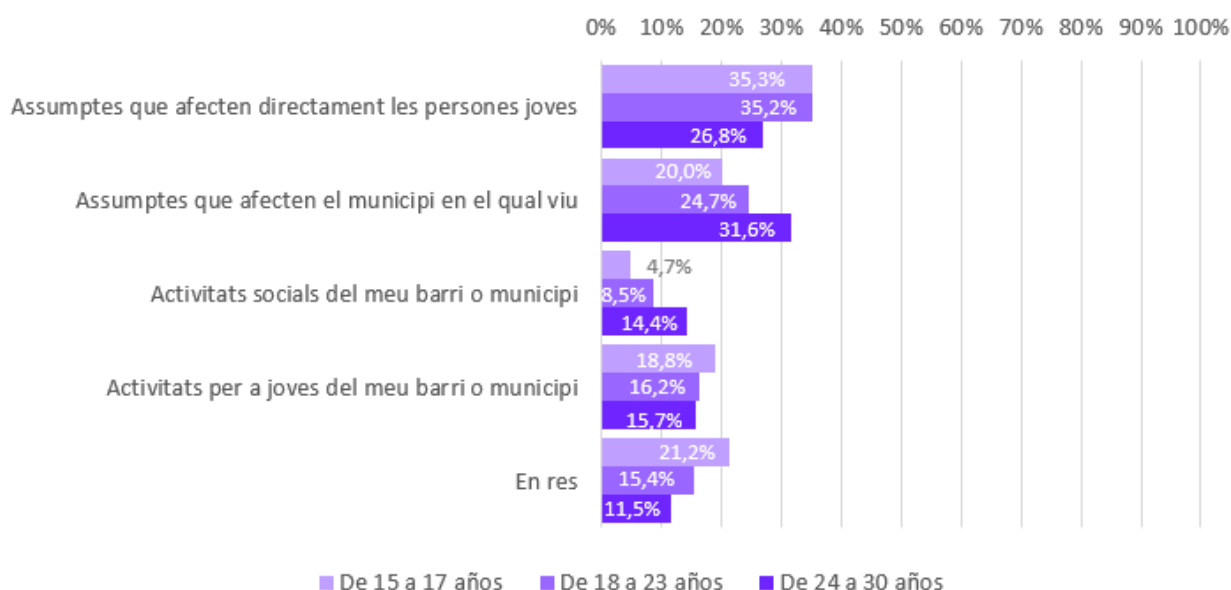

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les persones joves de més edat (24-30 anys) prefereixen participar en “assumptes municipals”, enfront dels grups de 18-23 anys i 15-17 anys que prefereixen participar en “els temes que afecten la joventut directament”.

Les persones més joves, en canvi, són les més inclinades a participar en “activitats municipals per a joves”. Aquest grup encapçala també el desinterés a participar en “cap assumpte” (21,2%).

Gràfic 63. Assumptes en els quals els agradaria participar a les persones joves, per grups d'edat

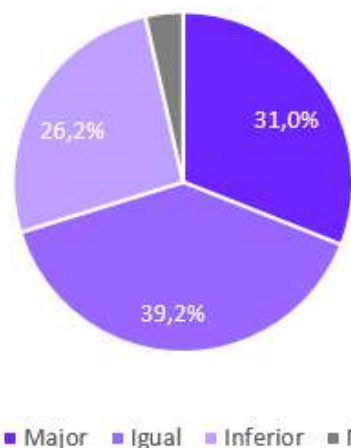

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Expectatives de futur de la participació

El 39,2% de les persones enquestades pensa que en cinc anys la participació juvenil serà “igual” enfront del 31% que pensa que serà “millor” i el 26,2% que pensa que serà “inferior”.

Gràfic 64. Valoració de la participació juvenil en 5 anys

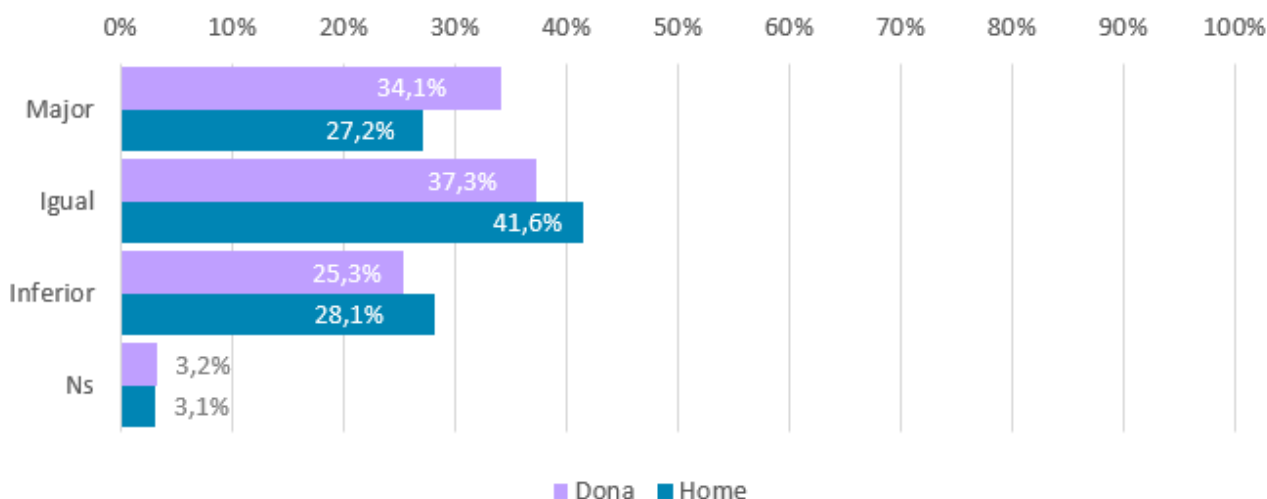

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Les dones enquestades tenen unes expectatives de futur més positives que els homes. El 34% de les dones pensa que la participació serà “major”, mentre que sols el 27% dels homes enquestats pensen el mateix.

Els percentatges dels homes són més alts que el de les dones en les opcions de resposta “igual participació que ara” i “menys participació juvenil”.

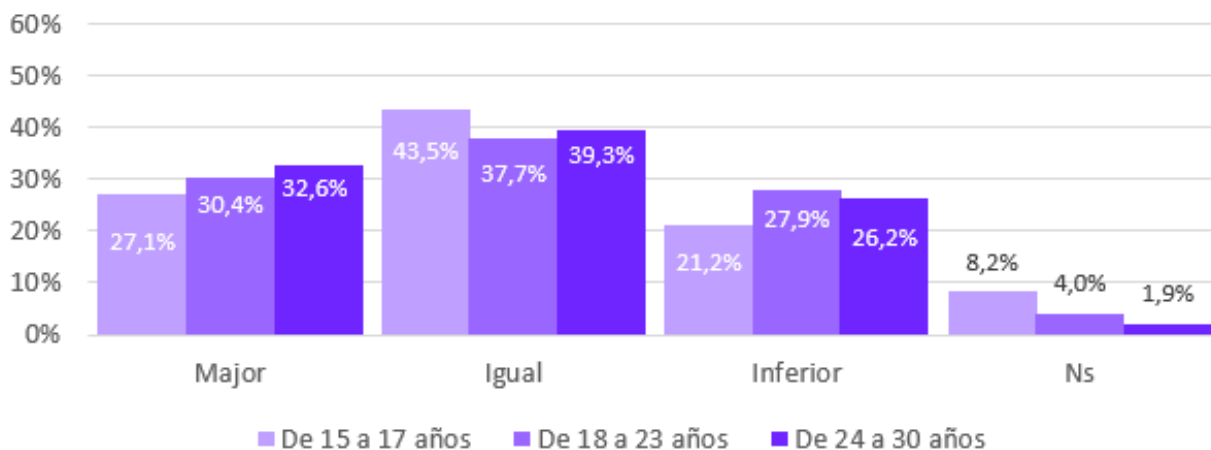
Gràfic 65. Valoració de la participació juvenil en 5 anys, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

En el grup jove de més edat (24-30 anys) hi ha més persones que confien que la participació jove serà “major”, respecte a l'opinió d'altres grups d'edat, mentre que en el grup de 18-23 anys són més els que pensen que la participació jove serà “inferior”, respecte al manifestat per altres grups d'edat.

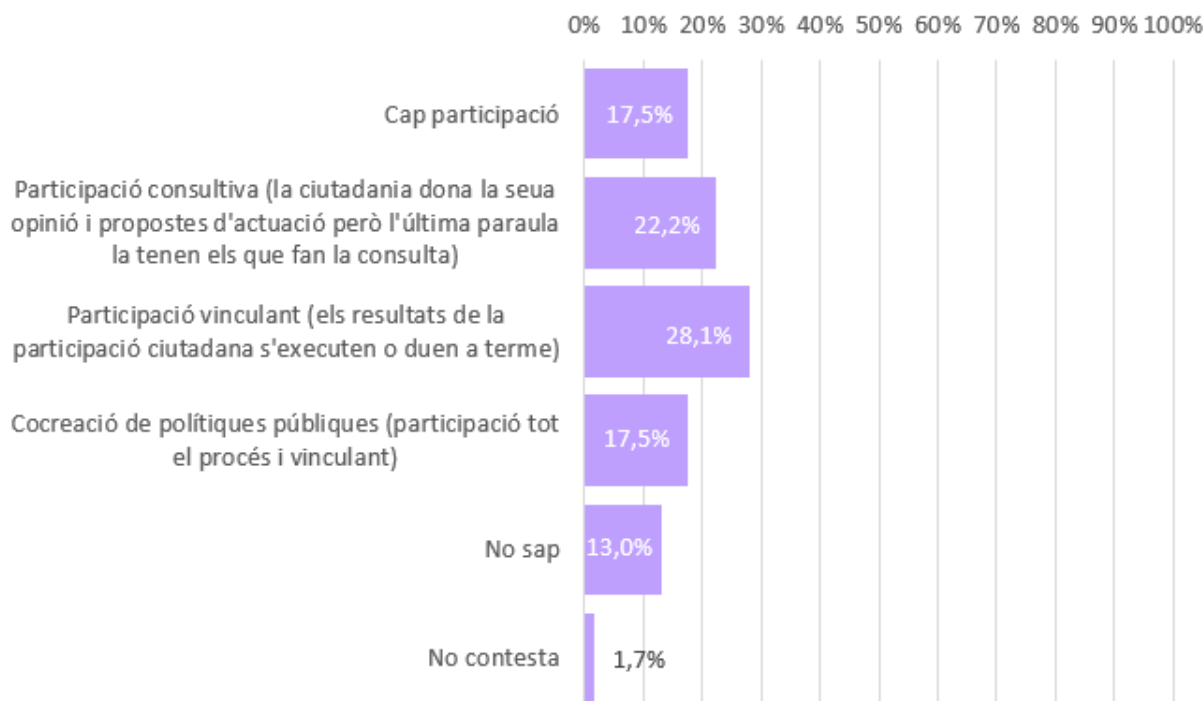
Gràfic 66. Valoració de la participació juvenil en 5 anys, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 28,1% de la població jove triaria un model de participació vinculant, mentre que el 22,2% es conformaria amb un model de participació consultiu. El 17,5% no triaria cap model de participació ciutadana. El 17,5% voldria que es fera cocreació de les polítiques públiques (el màxim nivell de participació).

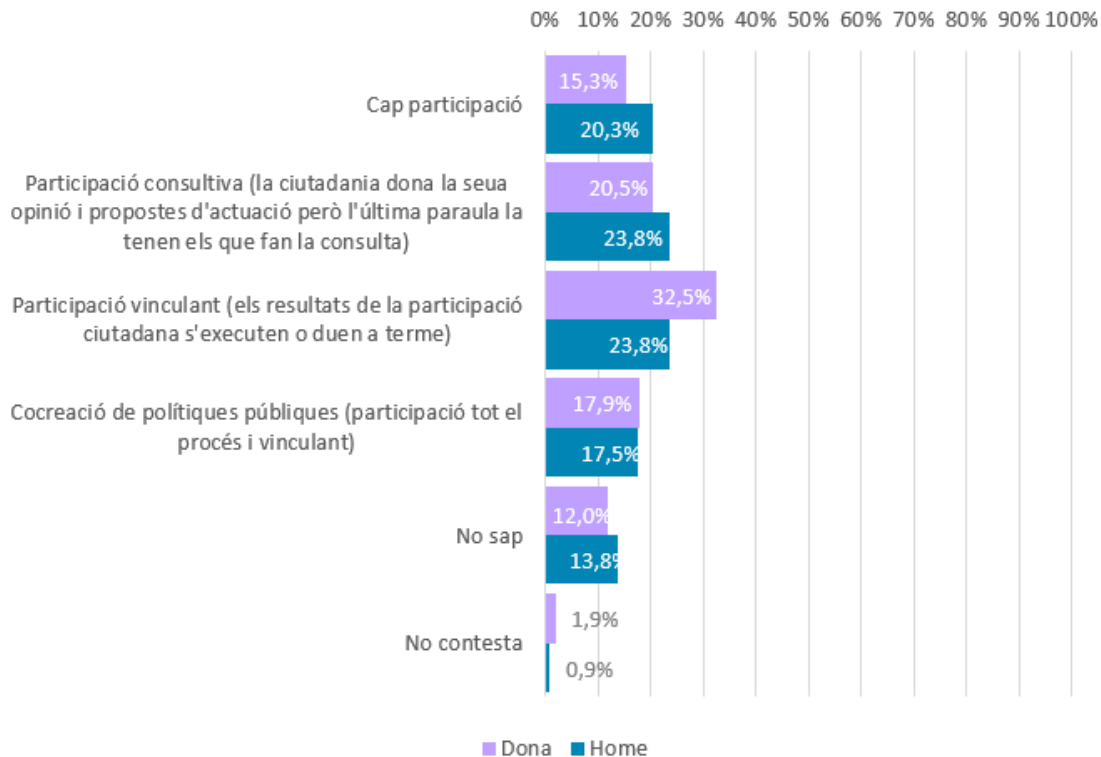
Gràfic 67. Model de participació que triarien les persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Quasi un terç de les dones prefereixen la participació vinculant (32,5%) i un quint de les dones prefereix la participació consultiu. En el cas dels homes, el 23,8% prefereix la participació vinculant i el 23,8% prefereix la participació consultiu. Els homes presenten una major proporció en l'opció "cap participació" (20,3% els homes i 15,3% les dones).

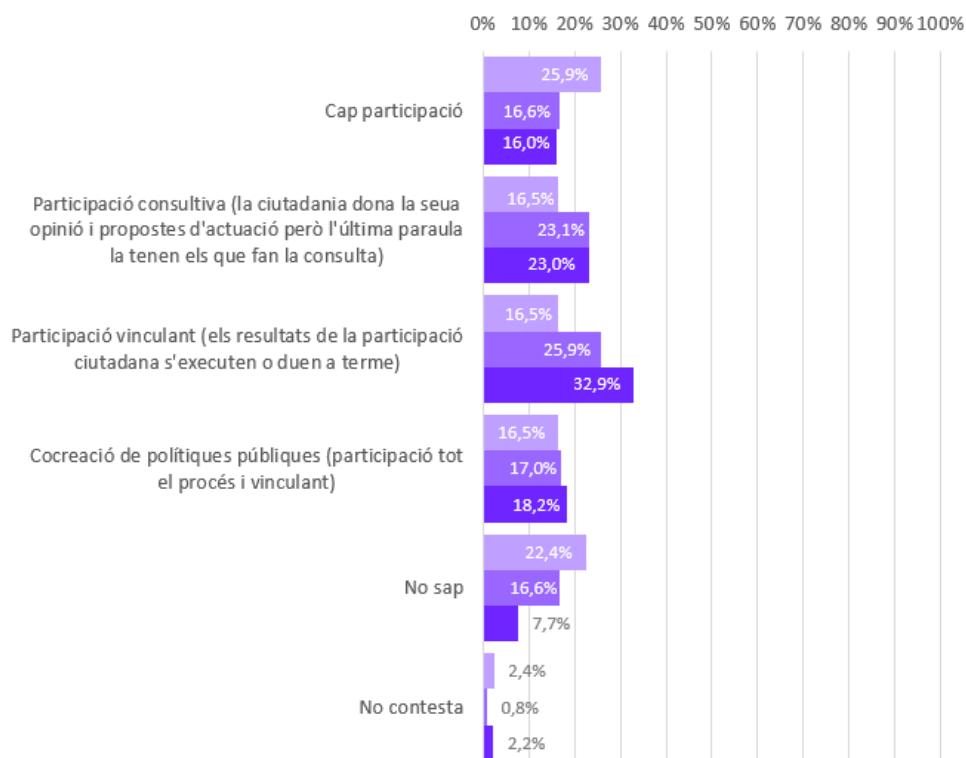
Gràfic 68. Model de participació que triarien les persones joves, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Tant en el grup de 24-30 anys com en el de 18-23 anys predomina l'elecció d'un model de participació vinculant. No obstant això, el grup de 18-23 anys es decanta quasi en la mateixa proporció per un model vinculant (25,9%) que per un model consultiu (23,1%). L'opinió de què "no cal cap participació" o "no ho sap" és major en el grup de 15-17 anys que en els altres grups d'edat.

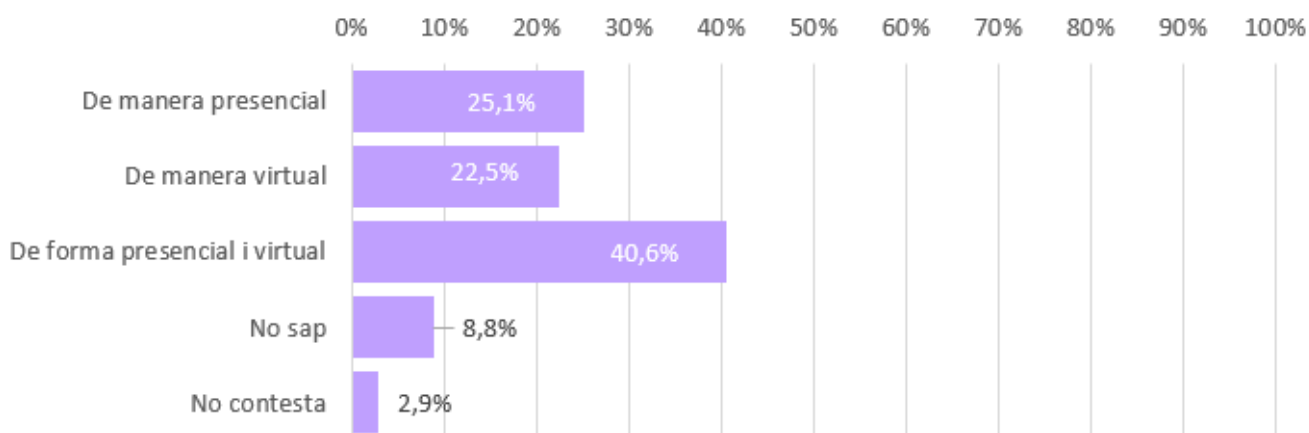
Gràfic 69. Model de participació que triarien les persones joves, per grups d'edat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 40,8% de la joventut preferiria participar en una modalitat mixta presencial i virtual. El 25,1% solament voldria participar de forma presencial, mentre que el 22,5% solament voldria fer-lo virtual.

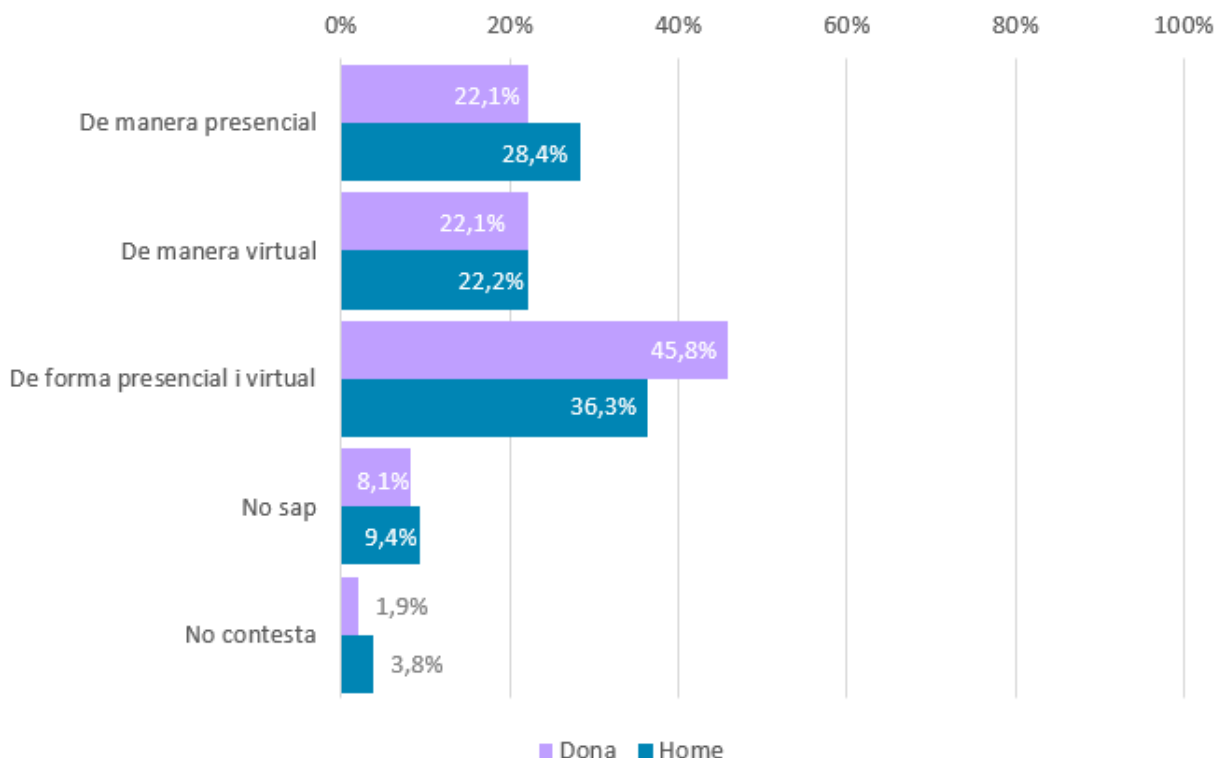
Gràfic 70. Modalitat de participació que prefereixen les persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Per gènere observem la mateixa tendència. Encara que cal destacar que el 45,8% de les dones preferiria canals de participació presencials i virtuals (front a 36,3% dels homes). Els percentatges més alts es troben en l'opció combinada presencial i virtual. Per assenyalar alguna diferència més, els homes triarien més que les dones l'opció presencial (homes 28,4% i dones 22,1%).

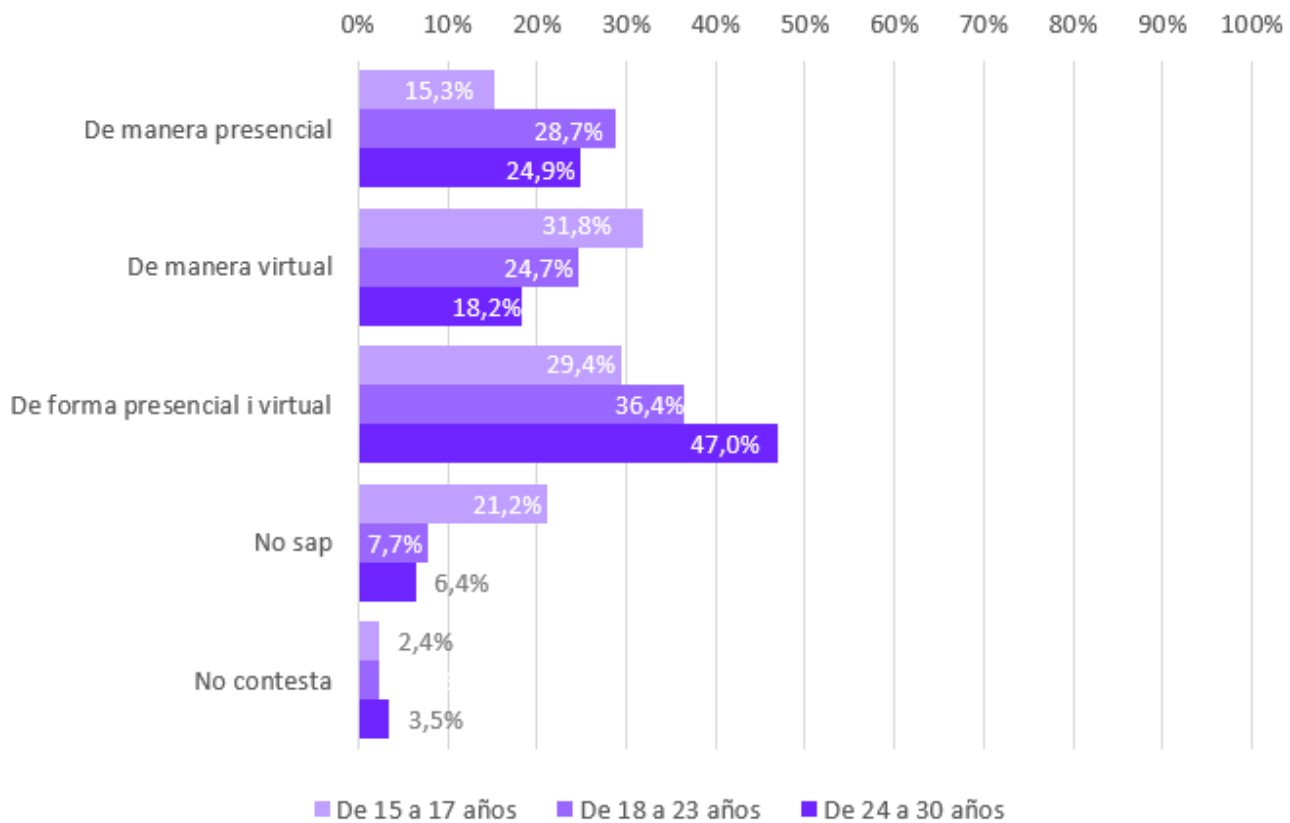
Gràfic 71. Modalitat de participació que prefereixen les persones joves, per gènere

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La modalitat mixta presencial i virtual predomina en els tres grups d'edat, encara que destaca més el grup de 24-30 anys. El grup de 18-23 anys destaca en la seua preferència per participar presencialment (28,7%). El grup de 15-17 anys es decanta, en canvi, pels canals digitals per a participar (31,8%).

Gràfic 72. Modalitat de participació que prefereixen les persones joves, per grups d'edat

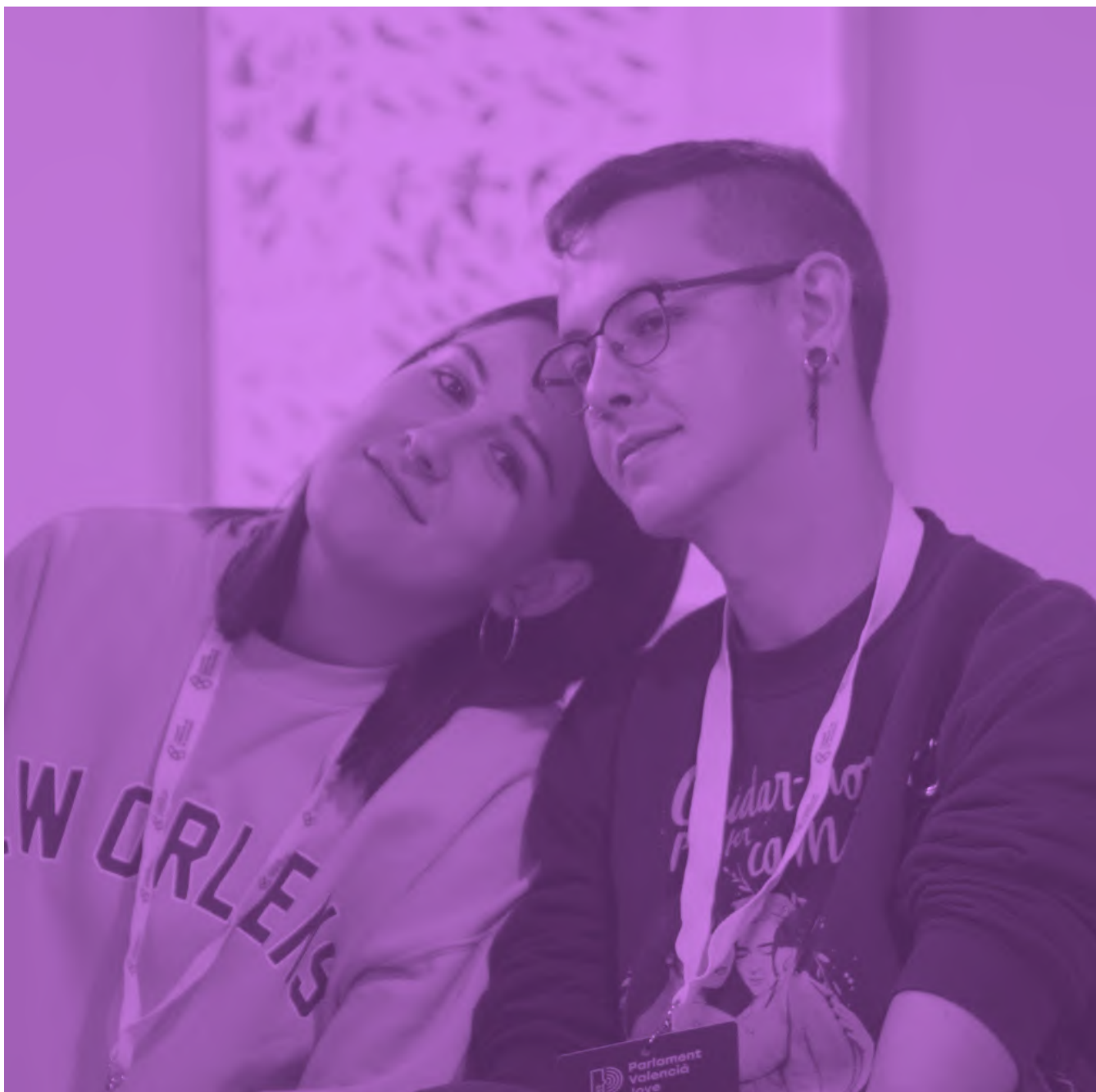
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Conclusions de l'enquesta sobre les actituds, pràctiques i valoracions socials de la joventut valenciana sobre la participació juvenil

De les enquestes realitzades a les persones joves es poden extraure les següents conclusions:

1. Les persones joves creuen que la participació està més lligada a les accions de votar en eleccions, realitzar accions en favor de la comunitat i fer voluntariat en una entitat més que a poder reunir-se amb els representats públics o interactuar en canals digitals.
2. Les accions de participació que més han dut a terme les persones joves han estat signar o fer costat a una causa pel carrer o internet, acudir a manifestacions i sol·licitar informació pública. Tot i que, les dones són el grup que més activitats de participació ha fet. Mentre que, per edats, les persones joves d'entre 18-23 anys són les que més es manifesten, les de 15 a 18 són les que més diners donen a entitats i els de 24 a 30 les que més voluntariat fan.
3. L'activitat de participació que més els agradaria fer seria fer voluntariat o serveis a la comunitat. Per contra, entre les que menys susciten el seu interès està assistir a una assemblea de barri o col·laborar amb un partit polític.

4. Els temes sobre els quals més els agradaria participar és tot el relacionat amb la joventut, l'oci i l'educació mentre que la política, les polítiques d'ocupació i l'urbanisme són els que menys.
5. La participació de les persones joves en associacions és molt escassa (11,3%) tot i que, quasi un 20% de les persones que no hi participen voldrien fer-ho. Pel que fa al tipus d'associacions, els joves participen, especialment, a les de tipus cultural, d'oci educatiu i ONG.
6. Majoritàriament, les persones joves s'adhereixen a una associació "per sentir-se útil ajudant als altres", per "estar amb persones que pensen com elles" i "per a poder defensar els seus drets i interessos". Les que no ho fan argumenten que les principals raons per a no fer-ho són la "falta de temps", "no s'ha plantejat seriosament participar-hi" i "per comoditat".
7. Quasi la meitat de les persones joves valoren "molt bé" o "bé" la participació de les persones joves i de la ciutadania, en general. El model de participació preferit per les persones joves és el de la participació vinculant, seguit del model consultiu.

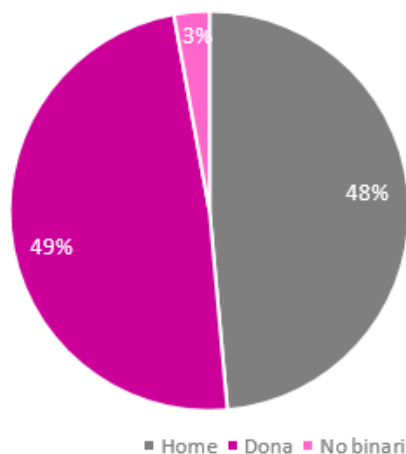
5.2. ACTITUDS, PRÀCTIQUES I VALORACIONS SOCIALS SOBRE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL DES DE LA MIRADA DE LES ASSOCIACIONS DEL CVJ

La finalitat d'aquesta enquesta és conèixer les percepcions socials, opinions i valoracions al voltant de la participació en general, i de la participació i l'associacionisme juvenil en particular per part de les entitats que formen part del Consell Valencià de la Joventut. La mostra inicial era de 39 associacions i entitats entre les organitzacions de ple dret, les entitats adherides, les entitats amb conveni i els Consells Locals de Joventut. En total es van realitzar 35 enquestes, de manera telefònica o en línia. L'estructura de l'enquesta és la mateixa que en l'enquesta a població jove.

Característiques de les persones participants en l'enquesta

Pel que fa al gènere, les persones que van participar en l'enquesta eren, en la mateixa proporció de quasi un 50%, homes i dones, mentre que no arriba el 3% s'identificaven com a persones no binàries.

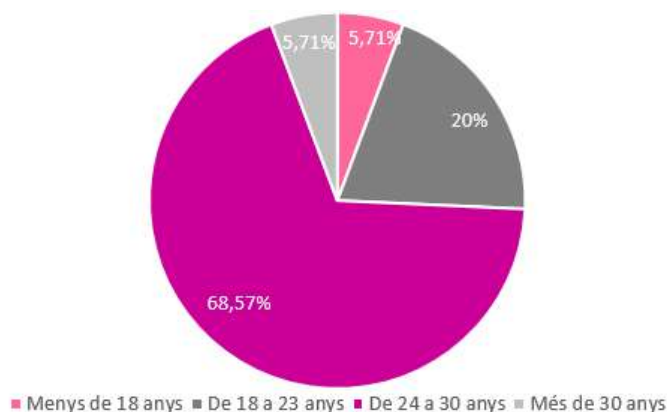
Gràfic 73. Gènere de les persones enquestades.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La gran majoria de les persones que van participar en l'enquesta se situen en la franja d'edat d'entre els 24 i els 30 anys, un 68,57%, seguits de les persones d'entre 18 i 23 anys, un 20%. En la mateixa proporció, un 5,74%, es troben les persones de menys dels 18 anys i de més de 30.

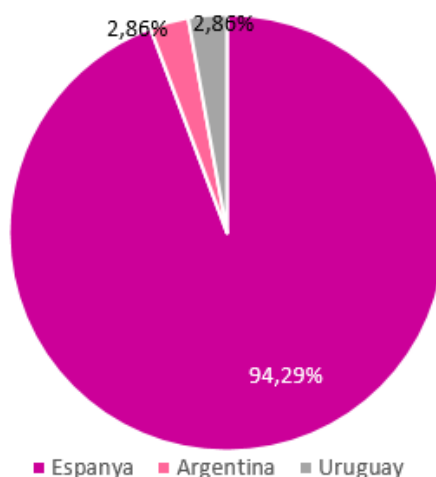
Gràfic 74. Edat de les persones enquestades

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Respecte del país de procedència, el 94,29%, havien nascut a Espanya i només dues persones havien nascut fora del país, una persona a l'Argentina i una altra a l'Uruguai.

Gràfic 75. País de naixement

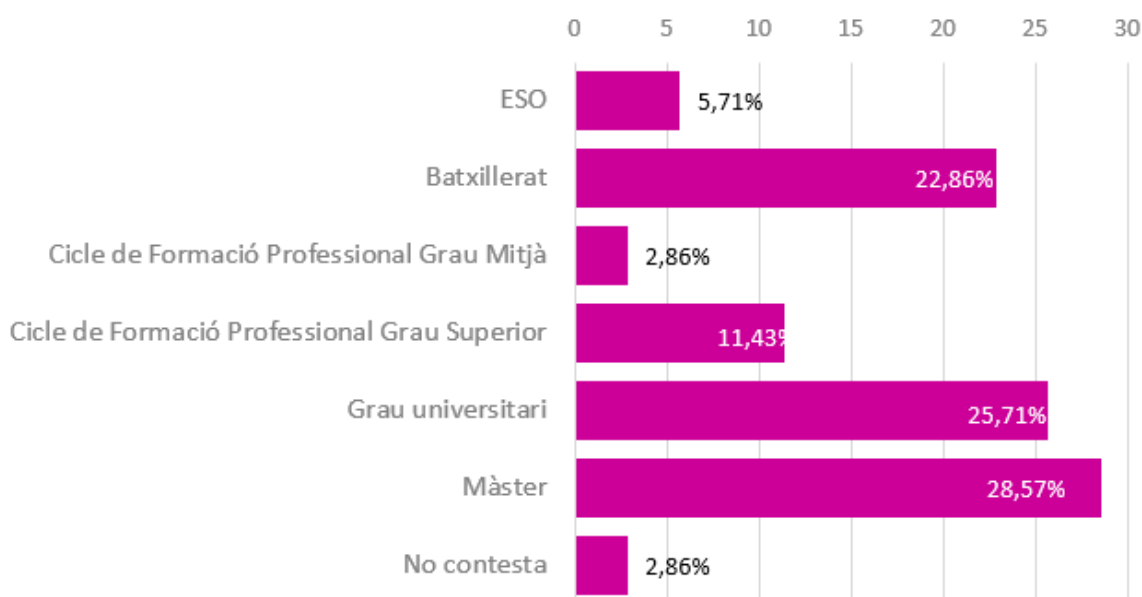

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La gran majoria de les persones que contestaren l'enquesta tenien com a municipi de residència un de la província de València, essent la ciutat de València en la qual més persones vivien (7 persones), seguida de Burjassot, Alzira, Quart de Poblet i Elx, amb dues persones en cada municipi. De la resta de municipis participants sols ha participat una persona (Alacant, Albal, Benidorm, Borriana, Canals, Carcaixent, Castelló de la Ribera, Castelló de la Plana, El Campello, Elda, Mislata, Novelda, Ontinyent, Paiporta, Sant Vicent del Raspeig, Sedaví, Sueca, Vinalesa i Xàtiva).

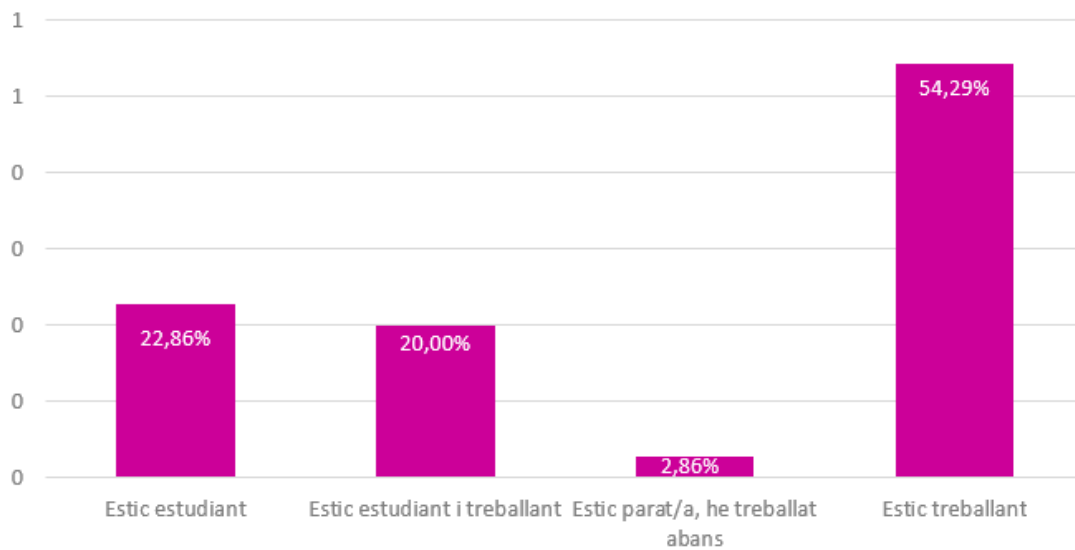
La gran majoria de les persones enquestades (aproximadament el 65%) havien superat algun títol d'estudis superiors, bé siga de màster, 28,57%, grau universitari, 25,71% o la Formació Professional de Grau Superior, 11,43%. Un 22,86% havien superat el Batxillerat, aquest percentatge s'explicaria per l'edat de les persones enquestades, ja que molts estarien estudiant un grau universitari, però encara no l'haurien acabat.

Gràfic 76. Nivell d'estudis finalitzat

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

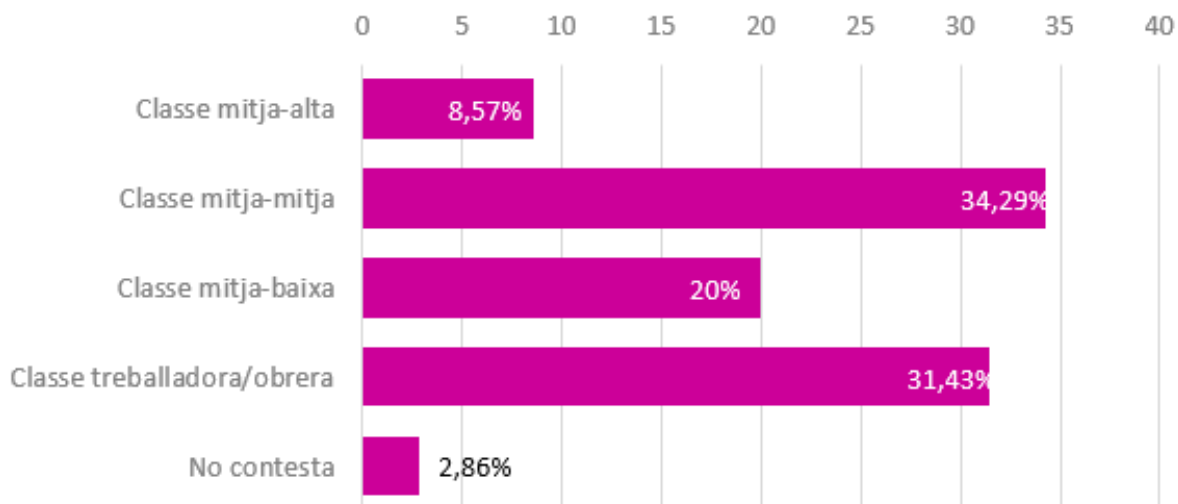
Un poc més de la meitat de les persones enquestades, el 54,29%, estan treballant en l'actualitat. Un 22,86% estan, només, estudiant i un 20% estudia i treballa al mateix temps. Només un 2,86% estaven en l'atur, però ja havien treballat abans i, per tant, no estaven buscant una primera oportunitat en el món laboral.

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Respecte de la percepció que tenen les persones enquestades sobre quina és la seua classe social, pràcticament en el mateix percentatge, 34,29% enfront d'un 31,43, es percep com a persona de classe "mitja-mitja", en el primer cas, i de classe "treballadora/obrera", en el segon. Un 20% es consideren persones de classe "mitja-baixa" i quasi un 9% de classe "mitja-alta".

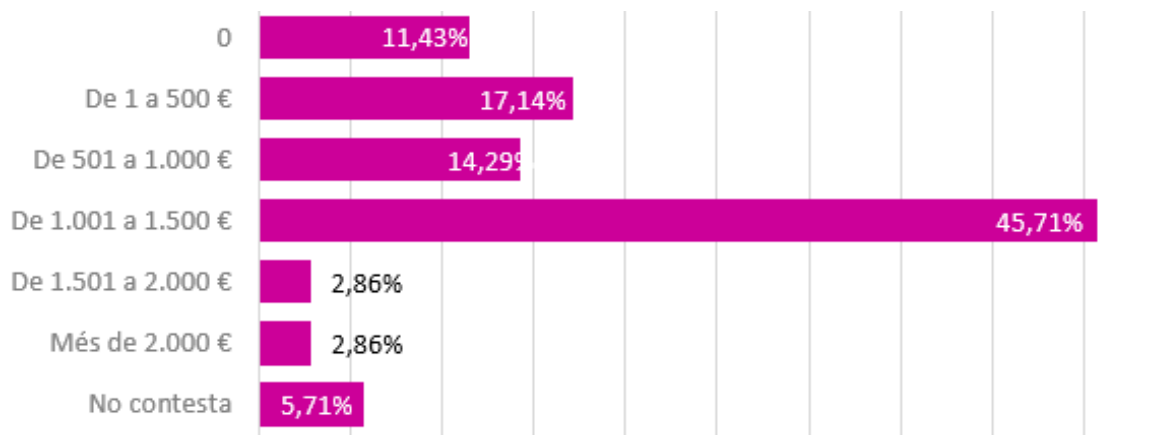
Gràfic 78. Autopercepció pertinença a classe social

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Pel que fa al nivell d'ingressos mensuals, un 45,71% reconeixia tindre uns ingressos mensuals d'entre 1.001 i 1.500 euros. El segon grup més nombrós és el de persones amb ingressos d'1 euro a 500, un 17,14%. Un 14,29% tenien ingressos d'entre 501 a 1.000 euros. L'11,43% no té cap ingrés mensual.

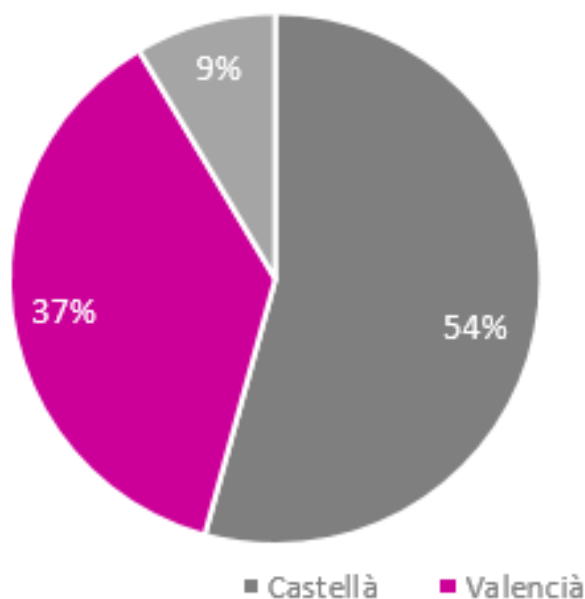
Gràfic 79. Nivell d'ingressos mensuals

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La llengua habitual del 54,29% de les persones enquestades és el castellà enfront del 37,14% de les persones que tenen el valencià com a llengua habitual.

Gràfic 80. Llengua habitual

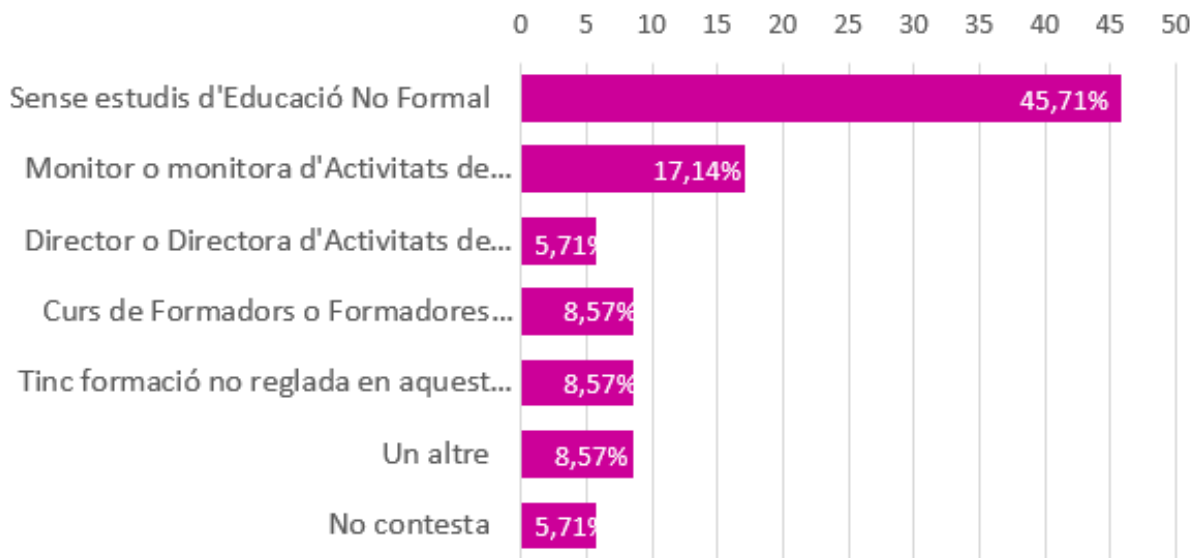

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

També se'ls va preguntar pel nivell d'estudis d'educació no formal i quasi la meitat de les persones enquestades tenien algun estudi d'educació no formal certificat o no. Els que sí que tenien certificat representen quasi un 40% enfront del 8,57% que tenien formació en aquest àmbit, però sense certificació. Aquesta dada és molt superior al que hem observat en el cas de l'enquesta a població juvenil en general.

El certificat majoritari era el de monitor o monitora d'Activitats de Temps Lliure Educatiu Infantil i Juvenil, un 17,14%. En la mateixa proporció, un 8,57%, estan situats els de Director d'Activitats de Temps Lliure, el curs de Formador d'animador i els que tenen algun altre títol diferent dels que figuren en la pregunta.

Gràfic 81. Nivell d'estudis finalitzat d'educació no formal

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Definició de participació

Totes les persones enquestades creuen que “poder decidir en assumptes de la ciutadania a escala municipal o autonòmica” és participació. A més, hi ha cinc altres enunciats en els quals hi ha un consens, més del 90%, sobre que també són participació: “formar part d’una organització o associació constituïda legalment” i “realitzar accions en favor de la comunitat”, amb un 94,29%; “votar en eleccions”, “formar part d’un grup informal amb un propòsit comú” i “voluntariat en una entitat”, amb un 91,43%.

Per darrere estan “poder reunir-se amb els representats públics”, 77,14%, “assistir a activitats o esdeveniments socials i/o culturals de qualsevol tipus”, 68,57%.

En últim lloc, amb el 51,43%, quasi la meitat, pensen que “interactuar en canals digitals (fòrums, xarxes socials, mitjans digitals, etc.)” també és participació.

Gràfic 82. Quines de les següents s’ajusten a la definició de participació?

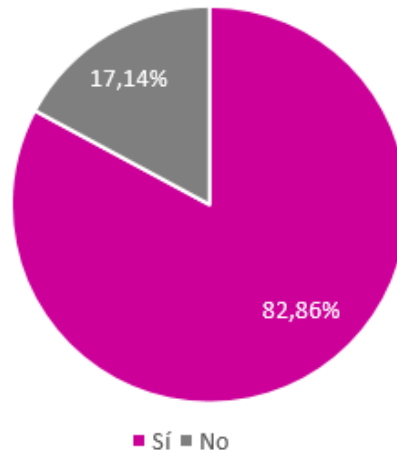

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Joventut i associacionisme

Per a conèixer quina era la situació, respecte de l'associacionisme, de les persones enquestades van ser preguntats per la seua participació en altres associacions o organitzacions, a banda de l'associació per la qual eren enquestats. 8 de cada 10 persones enquestades participava en alguna altra associació o organització.

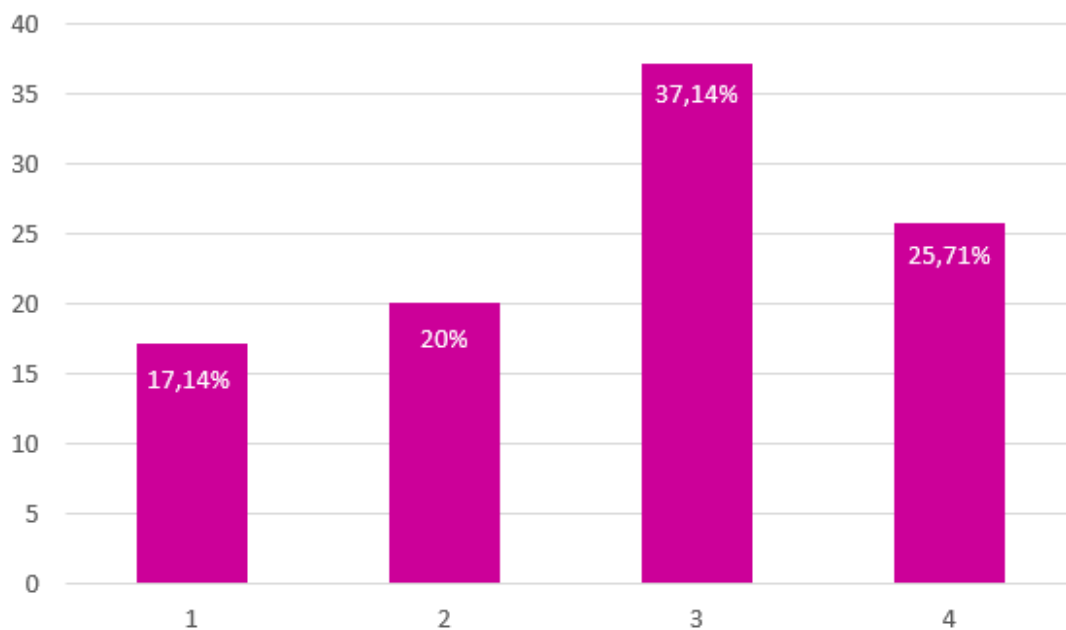
Gràfic 83. Participes en altres associacions o organitzacions?

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Per a aprofundir en aquesta qüestió van ser preguntats per quin era el nombre d'associacions en les quals participaven, tenint en compte que el 17,14% només participaven en una associació o entitat. El 37,14% participava en 3 associacions i el 25,71% en 4, la qual cosa suposa que un poc més del 60% de les persones que participaven en més d'una associació ho feien en tres o més.

Gràfic 84. En quantes associacions o organitzacions participes?

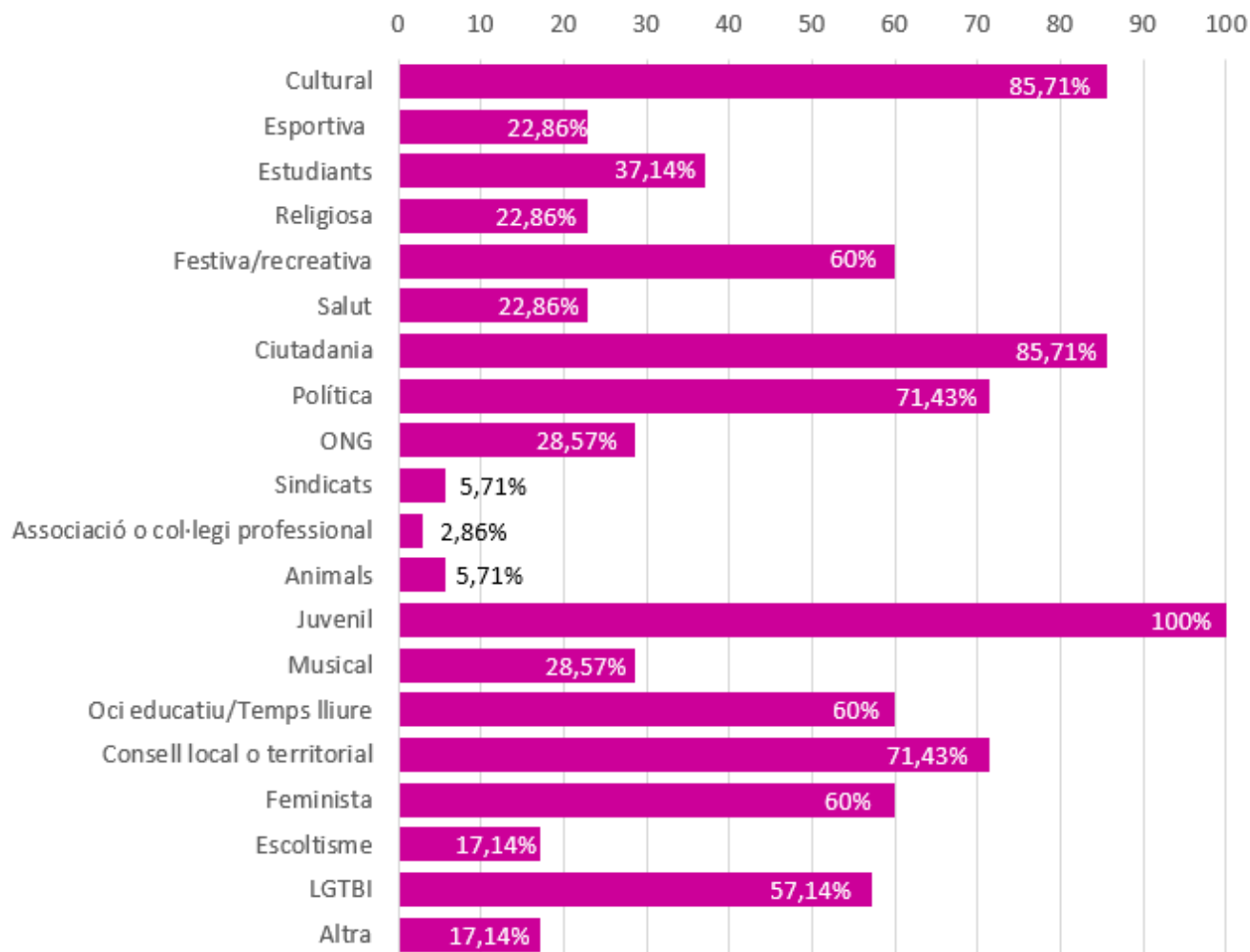

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

També van ser preguntats sobre quin o quins són els seus àmbits d'actuació (o àrees temàtiques) de les seues associacions. Per això, hi havia un llistat de 19 ítems, dels quals podien seleccionar els que consideraven que s'ajustaven a la seua, o les seues, associacions.

Totes les persones enquestades van considerar que la seua era una organització juvenil. En segon lloc, es troben les categories de "cultural" i "ciutadana", amb un 85,71% en ambdós casos. Amb el 71,43% estan les categories de "política" i "consell local o territorial". Amb un 60% estan els ítems "festiva/recreativa", "oci educatiu/temps lliure" i "feminista" i un poc per darrere, amb un 57,14%, està la categoria "LGTBI".

Gràfic 85. Autopercepció tipus d'associacions en les qual participen

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La següent taula mostra la classificació de les entitats a les quals van reconèixer que pertanyien les persones enquestades. Aquesta classificació s'ha fet al voltant de quatre categories: Consells Locals, en la qual estan tots els Consells Locals i Territorials de Joventut; política i sindical, en la qual estan els partits polítics, sindicats, organitzacions sociopolítiques; entitats juvenils, totes aquelles que estan formades per joves, exclusivament, i que centren la seua tasca en aquest àmbit, com l'escoltisme, les associacions d'estudiants o les de cooperació internacional. L'última categoria, altres entitats, la conformen les entitats musicals, culturals, d'esport o generalistes.

La gran majoria d'entitats de les quals formen part les persones enquestades són de caràcter polític i sindical, 19 associacions, seguides de les juvenils, 16 associacions, i dels Consells Locals, amb 13. 11 de les entitats referides estaven dintre de la categoria "altres entitats".

Taula 86. Tipus d'entitats a les quals pertanyen (Consell Local, Política i Sindicat, Juvenil o altres)

Consells Locals	13
Política i sindical	19
Entitats juvenils	16
Altres entitats	11

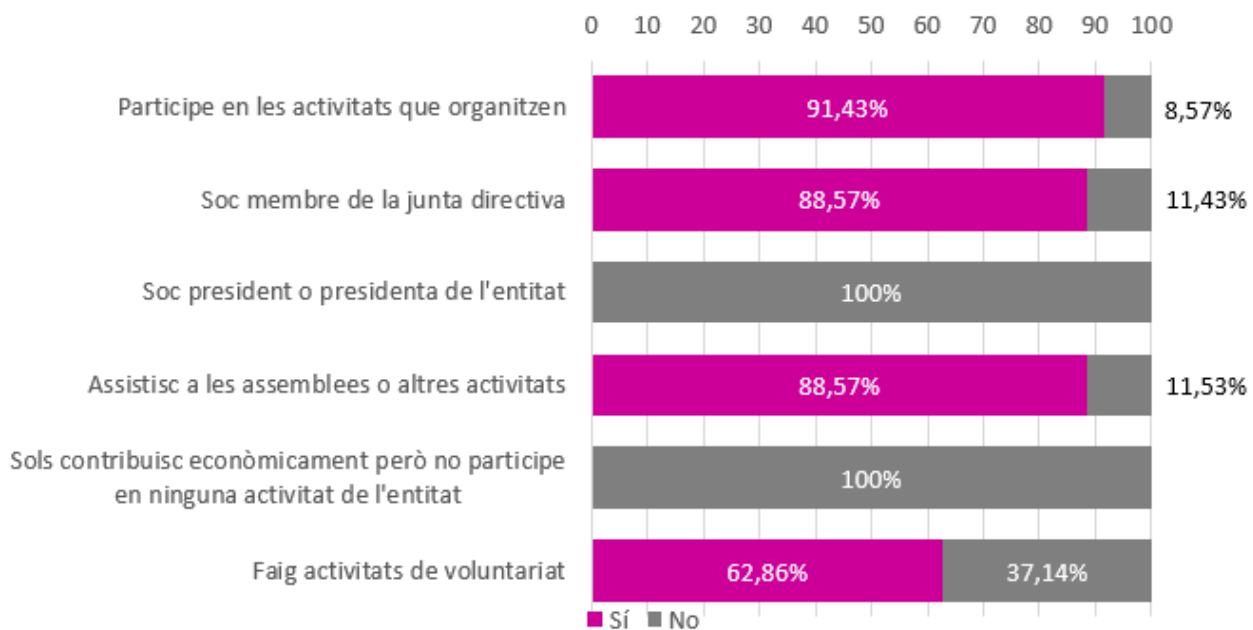
Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

També van ser preguntats pel grau d'implicació en totes les associacions en les quals participen. Com a pregunta de resposta múltiple, podien marcar tantes opcions com rols desenvolupen en cadascuna de les associacions que hi participen.

Respecte de les afirmacions que més es van repetir, la que més ho fa és “participe en les activitats que organitzen” amb un 91,43%. En el mateix percentatge, estan “soc membre de la junta directiva” i “assistisc a les assemblees o altres activitats”, amb un 88,57%. El 62,86% de les persones enquestades desenvolupaven alguna activitat de voluntariat.

Cap de les persones enquestades només contribuïa econòmicament sense participar a cap de les activitats, la qual cosa mostra un major grau de implicació i participació.

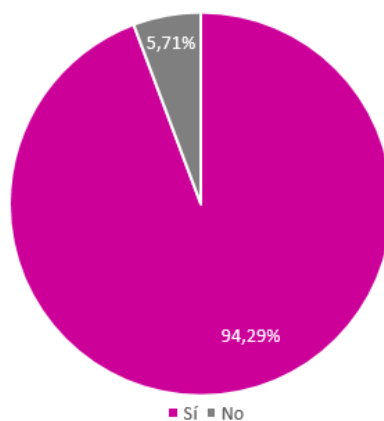
Gràfic 87. Grau de participació en aquestes associacions

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 94,29% dels joves enquestats participava en la junta directiva d'alguna de les associacions o entitats en les quals participen, amb un diferent grau de responsabilitat.

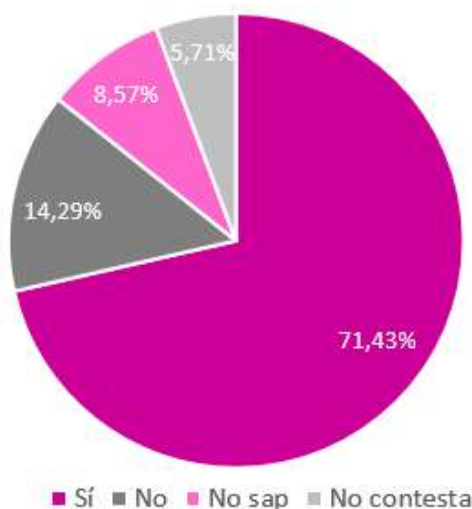
Gràfic 88. Participació en la junta directiva d'alguna de les associacions o entitats en les quals participen

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 71,43% reconeixia que prioritzava la seua participació entre les associacions enfront del 14,29% que deia no fer-ho.

Gràfic 89. Prioritzes la teua participació entre associacions o entitats?

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

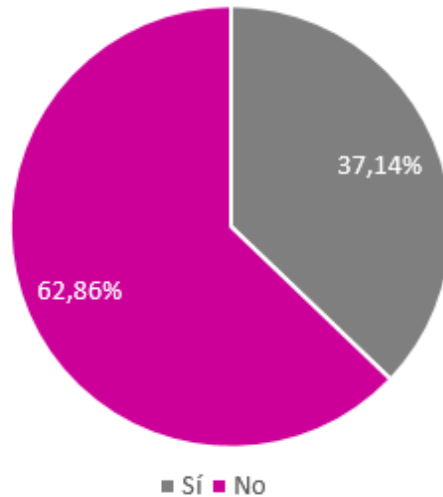
Pel que fa a la qüestió de la prioritització en la participació entre entitats, se'ls va preguntar també quina era la raó o les raons per a fer-ho. La raó fonamental de per què prioritzaven la seua participació era per la falta de temps. Com que no podien dedicar el mateix temps a la participació i a la seua vida personal, la prioritzaven.

De totes les idees que donaren les persones enquestades en aquesta pregunta, s'han tret 3 grans raons per les quals prioritzen la seua participació. Estan ordenades de més a menys repetit:

- 1.** Depén de la responsabilitat que tenen a les associacions. En la mesura en què estan en la direcció o tenen majors responsabilitats prioritzen més la seua participació que si són membres de "base".
- 2.** Depén de la càrrega de treball temporal. Segons les associacions en les quals participen, especialment quan són de diferents àmbits, hi ha temporades en què hi ha més feina a una que a una altra i, en funció d'aquest fenomen, decideixen on treballar més.
- 3.** Depén del nivell d'acord i d'identificació que tenen amb l'entitat o associació. D'aquesta manera, prioritzen més les associacions en les quals més creuen, que més els agrada o en les que més s'identifiquen.

Sols el 37,14% dels enquestats afirmen que les associacions a les quals pertanyen són orientades a públic jove, mentre que el 62,84% considera que són entitats que no van dirigides exclusivament a persones joves.

Gràfic 90. Les associacions en les quals participes són només per a joves?

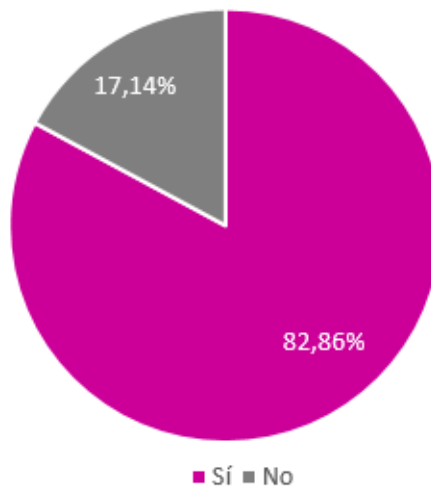

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Joventut i voluntariat

El 82,86% dels joves enquestats confirmen que a la seua entitat es realitza algun tipus de voluntariat enfront del 17,14% que diu que en fan cap.

Gràfic 91. Es desenvolupen activitats de voluntariat a les teues associacions?

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

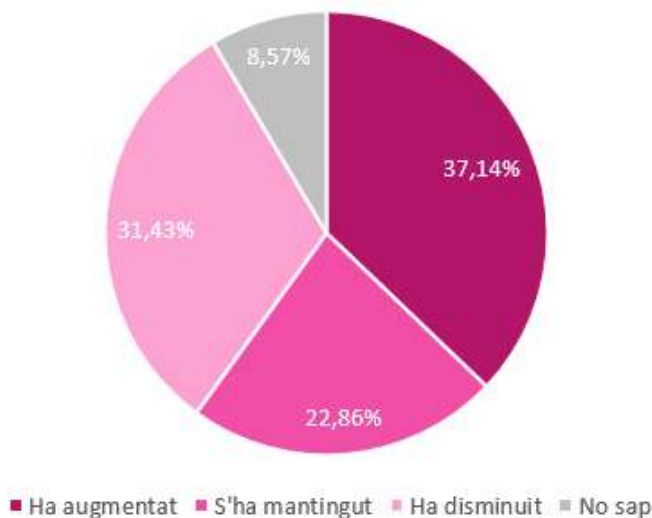
Respecte de quines són les activitats de voluntariat que desenvolupen, la que més destaquen les persones participants són:

- » El treball desinteressat i "militant" dintre de les associacions o entitats, és a dir, el treball voluntari que comporta participar en una entitat siga del tipus que siga. Com treball diari, congressos, jornades de debat, formacions, campaments...
- » Activitats d'intervenció de caire solidari: recaptar fons, arreplegar aliments, joguets per a Nadal i material escolar, carreres solidàries...
- » Activitats d'intervenció en la natura, com la neteja de brutícia i la reforestació.
- » Activitats de difusió, com la participació en les campanyes electorals, campanyes de conscienciació sobre algun tema en concret, com el valencià.

Valoració de la participació juvenil

Al ser preguntats sobre si les seues entitats havien augmentat, disminuït o mantingut el nombre de membres, des de l'inici de la pandèmia de COVID-19 en l'any 2020, els resultats estan dividits. El 37,14% perceben que la seua associació ha augmentat en nombre de persones enfront del 31,43% que pensen que ha disminuït. Quasi el 23% diuen que s'ha mantingut.

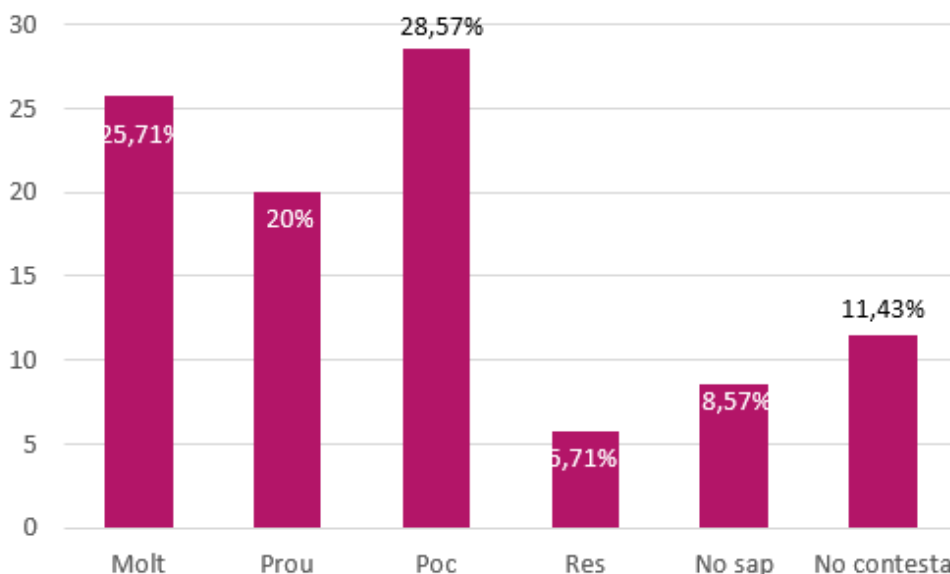
Gràfic 92. De la pandèmia a l'actualitat (2020-2022), diries que el nombre de persones joves associades en la teua associació o entitat:

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Sobre el grau en el qual han augmentat o disminuït les associacions, els resultats tornen a estar dividits. Quasi el 46% considera que ha augmentat prou o molt, mentre que 34% pensa que ha augmentat poc o gens. Un poc més del 20% no sap/no contesta.

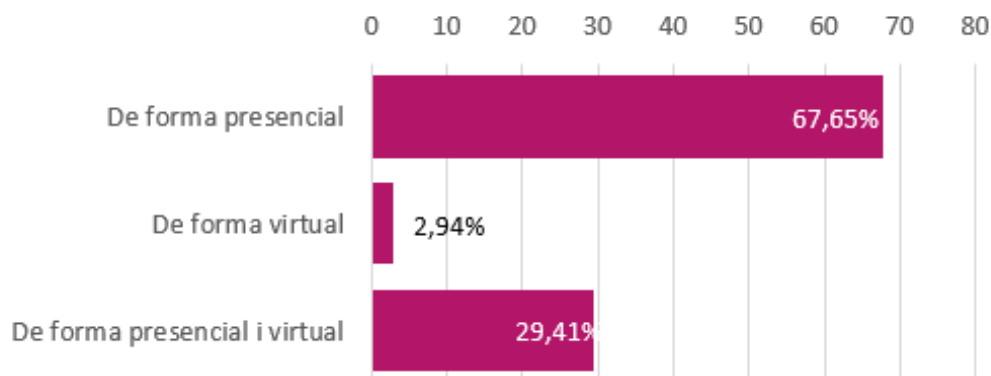
Gràfic 93. En quin grau ha augmentat la participació?

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

El 67,65% dels joves enquestats asseguren que la manera preferida de participar de les persones de la seua associació és “de forma presencial” enfront del 2,94% que percep que la preferida és “de forma virtual”. El 29,41% en trien la forma “presencial i virtual”. A l'enquesta en població jove en general, l'opció que més els agrada era la mixta (presencial i virtual).

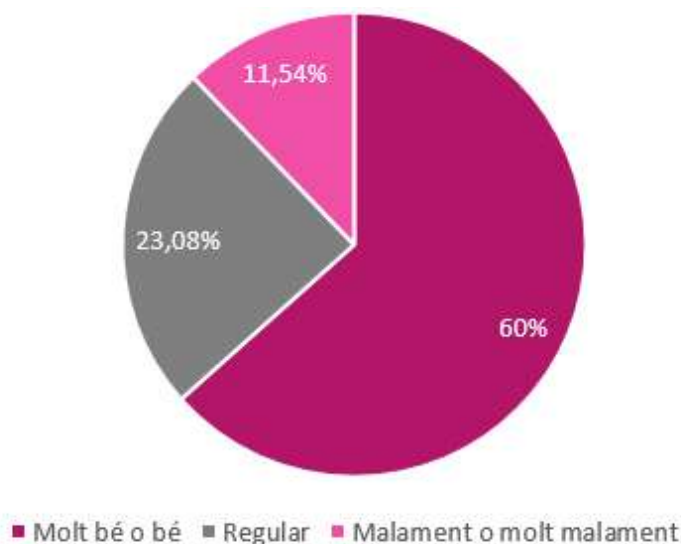
Gràfic 94. Com creus que prefereixen participar les persones de la teua associació?

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Respecte a la valoració sobre la participació en la seua associació, 6 de cada 10 persones enquestades valoren “bé” o “molt bé” la participació en les seues associacions. Per contra, l'11,54% la valoren com a “malament” o “molt malament”. El 23,08% la percep com a “regular”.

Gràfic 95. Com valores la participació en la teua associació?

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Respecte dels enuncisats sobre joves i participació hi ha resultats molt clars en alguns aspectes. En primer lloc, el 97,14% està “d'acord” o “totalment d'acord” amb l'enunciat “falta educació per a la participació ciutadana”, el 87,88% amb “la desafecció política limita la participació ciutadana” i el 87,50% està “en desacord” o “totalment en desacord” amb l'enunciat “la participació ciutadana no serveix per a res”.

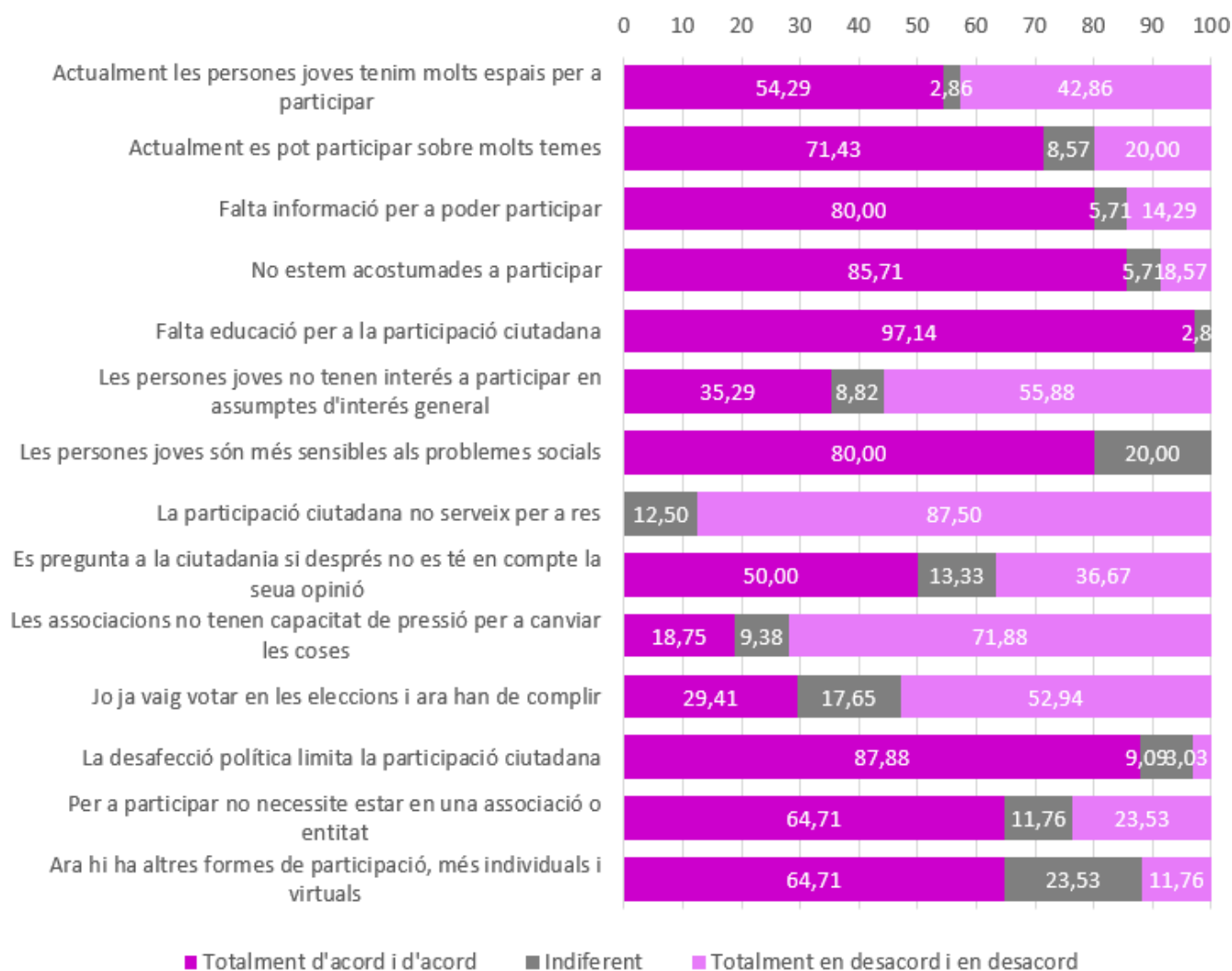
En segon lloc, el 85,71% està “d'acord” o “molt d'acord” amb “no estem acostumats a participar” i el 80% amb “falta informació per a poder participar” i que “les persones joves són més sensibles als

problemes socials”. Quasi 7 de cada 10 està “d’acord” o “molt d’acord” en què “actualment es pot participar sobre molts temes”.

L’enunciat “les persones joves no tenen interés a participar en assumptes d’interés general” genera divisions, ja que el 35,29% està “d’acord” o “molt d’acord” amb aquest enunciat, mentre que el 55,88% està “en desacord” o “molt en desacord”.

Finalment, 6 de cada 10 enquestats estan “d’acord” o “molt d’acord” amb els enunciats “per a participar no necessite estar en una associació o entitat” i “ara hi ha altres formes de participació, més individuals i virtuals”.

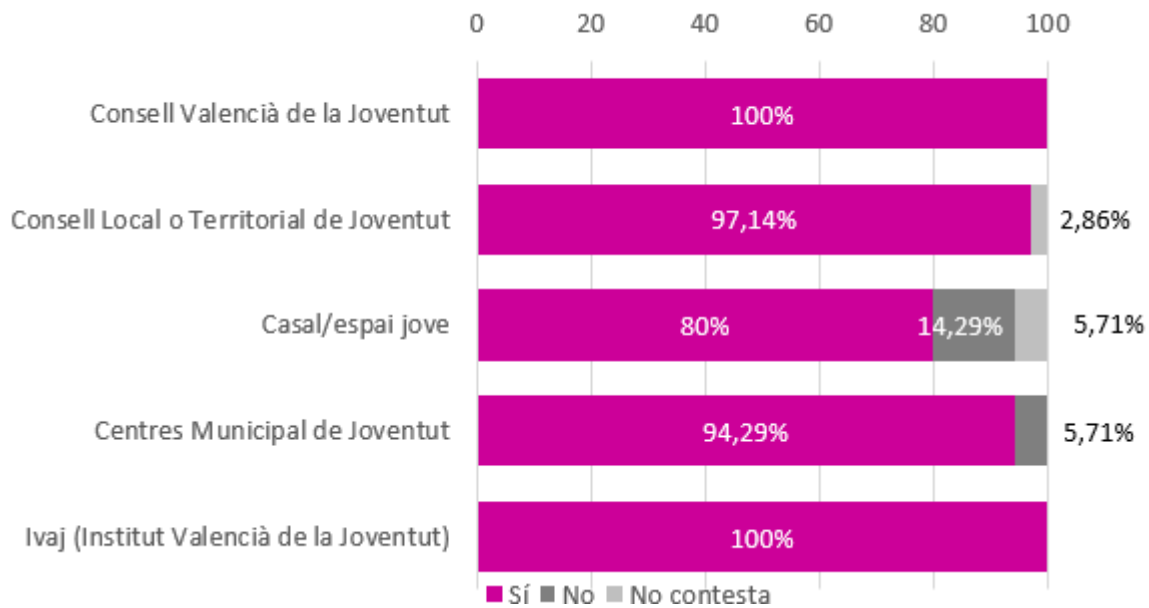
Gràfic 96. Enunciats sobre participació i joventut

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Totes les persones enquestades coneixien al Consell Valencià de la Joventut i a l'Institut Valencià de la Joventut. Pràcticament tots, també coneixen la figura del Consell Local o Territorial de Joventut i la del Centre Municipal de Joventut. En un menor percentatge, 80%, coneixen la figura del Casal o espai jove. Aquestes dades són molt superiors a les trobades en població jove en general.

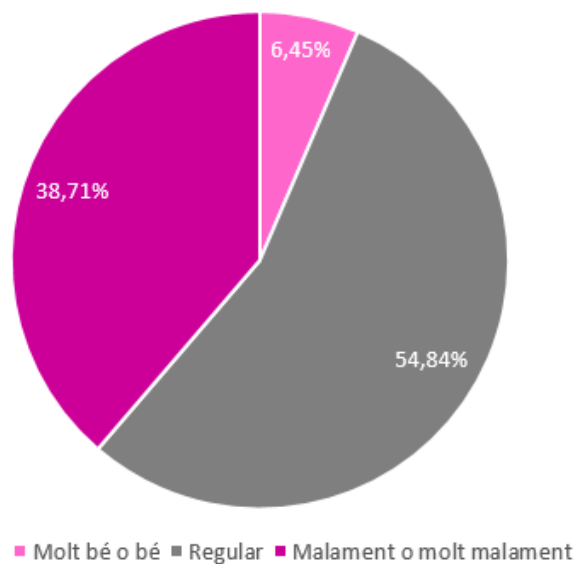
Gràfic 97. Coneixement d'institucions i espais juvenils a la Comunitat Valenciana

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Poc més de la meitat de les persones enquestades, un 54,84%, valoren com a “regular” la participació ciutadana. A més, el 38,71% la valora com a “malament” o “molt malament” i només un 6,45% de les persones la valora “bé” o “molt bé”. Aquesta és una valoració molt més crítica que la que trobem en l'enquesta amb la població jove.

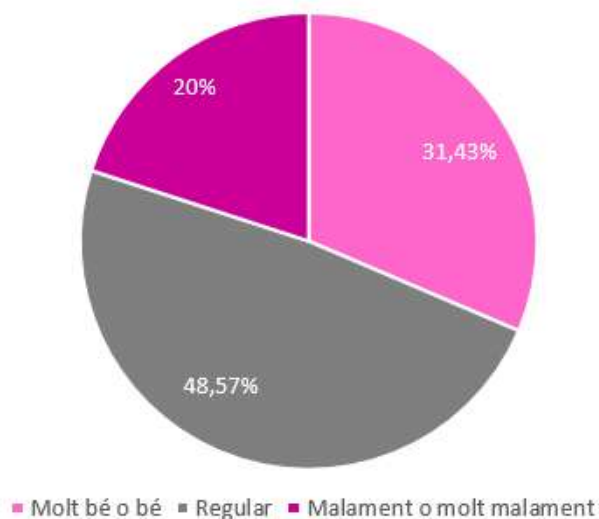
Gràfic 98. Valoració de la participació ciutadana

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Respecte a la participació dels joves, els resultats milloren lleugerament. Quasi la meitat, un 48,57%, la valora com a “regular” i un 20% com a “malament” o “molt malament”. Això sí, el 31,43% la valora com a “bé” o “molt bé”.

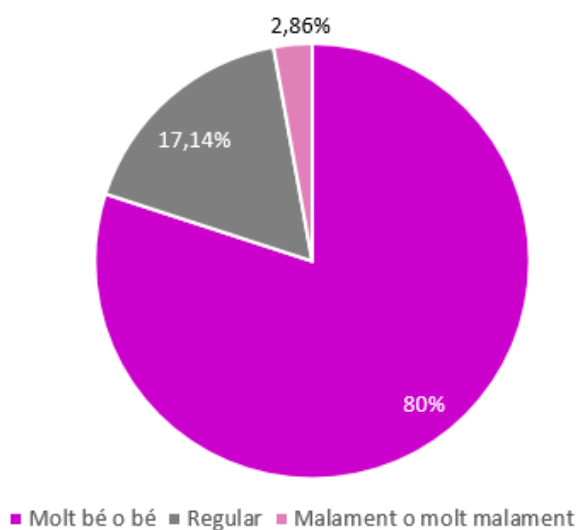
Gràfic 99. Valoració participació persones joves

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

La valoració que fan les persones enquestades sobre la representació de les entitats juvenils a la sí del Consell Valencià de la Joventut és molt positiva. 8 de cada 10 la valora com a “bé” o “molt bé” enfront del 17,14% que la valora com a “regular”.

Gràfic 100. Valoració representació de les entitats dintre del Consell Valencià de la Joventut

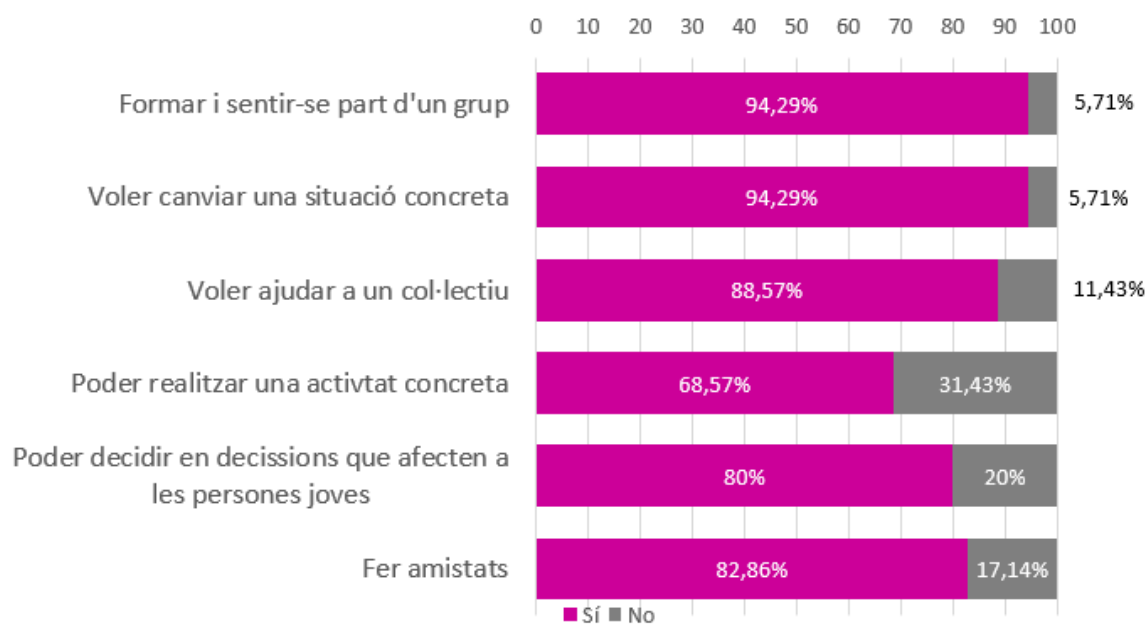

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

■ Obstacles i motivacions per a participar

Les principals motivacions per a la participació juvenil, segons les persones enquestades, són “formar i sentir-se part d’un grup” i “voler canviar una situació concreta”, amb un 94,29%. La tercera és “voler ajudar a un col·lectiu”, 88,57% per davant de “fer amistats”, un 82,86% i “poder decidir en decisions que afecten les persones joves”, 80%. En últim lloc, “poder realitzar una activitat concreta”, amb un 68,57% és una motivació perquè les persones joves participen.

Gràfic 101. Motivacions per a la participació juvenil

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

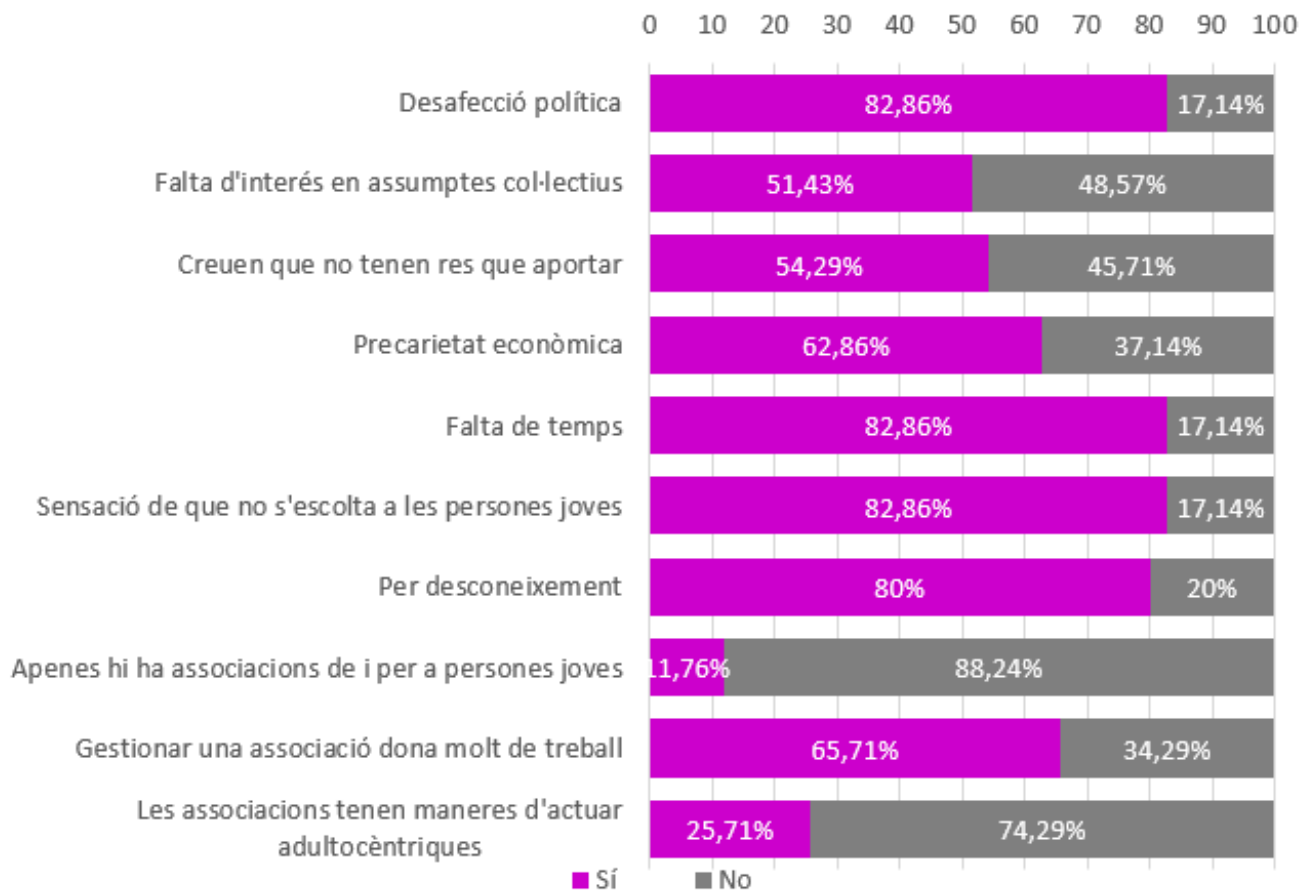
Per contra, les tres principals dificultats per a la participació juvenil, amb un 82,86%, són: “sensació de que no s’escolta a les persones joves”, “falta de temps” i “desafecció política”. El 80% creu que el “desconeixement” és una dificultat per a la participació juvenil.

Quasi el 26% pensa que “les associacions tenen maneres d’actuar adultocèntriques” i el 12% considera que “a penes hi ha associacions de i per a persones joves”.

El 65,71% creu que “gestionar una associació dona molt de treball” i el 62,86% creuen que la “precarietat econòmica” és una dificultat per a la participació juvenil.

Gràfic 102. Dificultats per a la participació juvenil

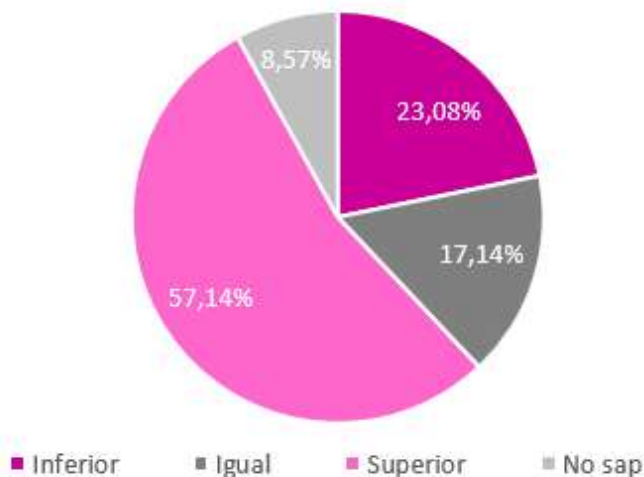

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Expectatives de futur de la participació

Les expectatives sobre el futur de la participació juvenil són positives. El 57,14% de les persones enquestades creuen que en cinc anys la participació juvenil serà "superior" a l'actual i un 8,57% pensa que serà "igual". Contràriament, el 23,08% creu que serà "inferior" i el 17,14% "no sap".

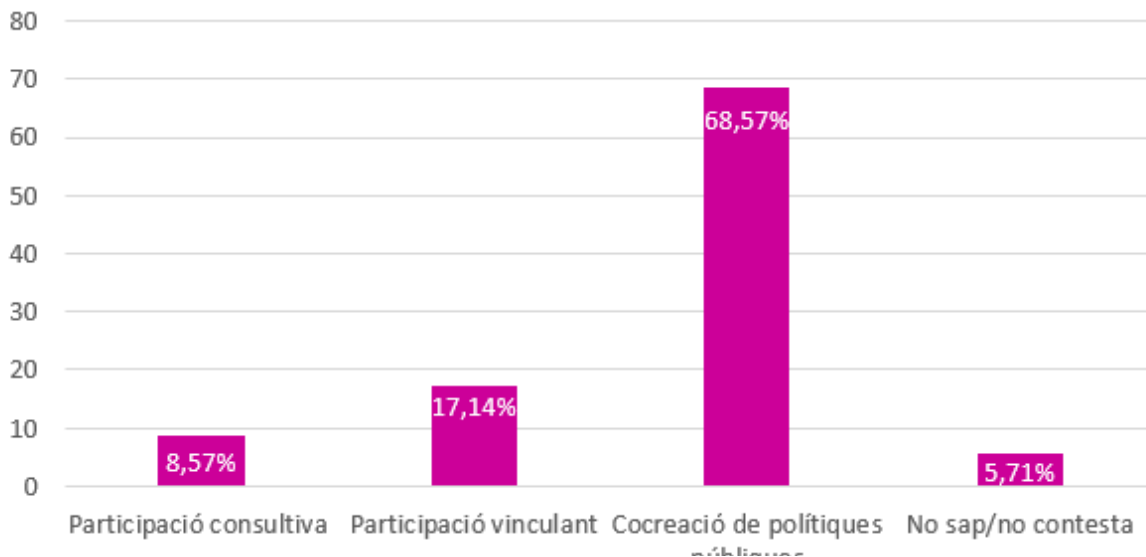
Gràfic 103. En cinc anys penses que la participació juvenil serà?

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

En aquest sentit, també van ser preguntats pel model de participació que preferirien. En aquest cas, quasi 7 de cada 10 joves d'entitats prefereixen la “cocreació de polítiques públiques” com a model de participació. El 17,14% preferiria un model de “participació vinculant” i el 8,57% la “participació consultiva”. En aquesta cas, també s'observen diferències amb l'enquesta de població juvenil, on la “cocreació de polítiques públiques” és la menys triada.

Gràfic 104. Model de participació preferit

Font: Elaboració pròpia a partir dels resultats de l'enquesta.

Conclusions de l'enquesta sobre les actituds, pràctiques i valoracions socials de les associacions del Consell Valencià de la Joventut sobre la participació juvenil

1. De les enquestes realitzades a les persones que formen part de les associacions del Consell es poden extraure les següents conclusions:
2. De forma majoritària, les persones que participen en entitats del Consell entenen que participació és “poder decidir en assumptes de la ciutadania a escala municipal o autonòmica”, “formar part d’una organització o associació constituïda legalment”, “realitzar accions en favor de la comunitat”, “votar en eleccions”, “formar part d’un grup informal amb un propòsit comú” i “voluntariat en una entitat”.
3. 8 de cada 10 persones enquestades participa en més d’una associació. D’aquest 80%, un 60% ho fan en tres associacions o més.
4. Les persones que formen part de les associacions del Consell consideren que les seues organitzacions són de caràcter “juvenil”, “cultural”, i de “ciutadania”.
5. Majoritàriament, la forma preferida de participar és “de forma presencial” i “de forma presencial i virtual”.
6. Un poc més de la meitat dels joves d’associacions del Consell valoren com a “regular” la participació ciutadana i la de la joventut. Pel que fa a la valoració de les entitats dins del Consell, 8 de cada 10 la valora “bé” o “molt bé”.
8. 7 de cada 10 persones d’entitats prefereixen la “cocreació de polítiques públiques” com a model de participació.

5.3. SÍNTESI DELS RESULTATS DE LES ENQUESTES

Les enquestes realitzades a les persones joves i a les persones joves que participen en associacions, que pertanyen al Consell Valencià de la Joventut han permés extraure algunes conclusions sobre les dinàmiques, opinions i aptituds de les persones joves respecte de la participació.

Pel que fa a la teoria, tant les persones joves com les d'entitats del Consell enquestades mostren resultats similars a què entenen per participació. En ser preguntats mostren una idea de què és la participació que té en compte les diferents dimensions del terme.

Respecte de les activitats de participació dutes a terme en els últims tres anys, les activitats més realitzades han estat:

- » La signatura d'alguna petició per internet.
- » Assistir a una manifestació.
- » Sol·licitar informació a alguna institució pública.

Si es fa la diferenciació en les respostes per gènere, les dones són les que més participen en aquestes tres qüestions, però els homes participen més en assistir a assemblees i fòrums de joventut, contactar amb un representant públic i contactar amb algun mitjà de comunicació per a denunciar alguna situació.

Els temes que més interessa la joventut són els temes sobre ells mateixos ("temes de joves"), l'oci, educació, cultura, medi ambient, esports, sanitat i feminisme, entre el 70% i el 50%. Per contra, la política, les polítiques d'ocupació i l'urbanisme són els que menys interès els genera.

Els obstacles a la participació que reconeixen tots els i les persones joves enquestades són els mateixos: **«no s'escolta els joves», «per desconeixement», «falta de temps»**. Quant al fet de per què no participen les persones joves que no estan organitzades, argumentaven la mancança de temps per a fer-ho. També destaca la falta de coneixement de les persones joves sobre els espais de joventut. El 36,7% no en coneix cap, però els més coneguts són els casals/espais joves i els centres municipals de joventut. Així com que el 36,7% de la joventut enquestada no sap on trobar informació sobre associacions.

Tant les persones joves en general, com les que formen part d'associacions pensen el mateix sobre les motivacions de les persones joves per a participar: **«voler canviar una situació concreta», «voler ajudar a un col·lectiu»** però les persones que estan organitzades creuen que «fer amics i amigues» és una motivació major que els que no ho estan.

Quan es fa referència a les raons de les persones joves per a adherir-se a una associació, la gran majoria argumenta **«per sentir-se útil ajudant els altres», «per estar amb persones que pensen com elles», «per defensar els seus drets i interessos» i «per emprar el seu temps lliure en activitats que els agraden»**.

3 de cada 10 persones joves enquestades els agradaria participar en assumptes que els afecten directament i un 27% en assumptes que afecten els seus municipis. El 14% de les persones joves enquestades no vol participar en res. Respecte de l'associacionisme només l'11,3% participa en alguna associació, tot i que, al 19,4% li agradaria. Tot i que les dades no són molt elevades, sí que queda que hi ha una part de la joventut que està disposada a participar d'alguna forma en la seua realitat quotidiana.

Respecte del model de participació, les persones no organitzades prefereixen la participació vinculant i la consultiva per davant de la cocreació de polítiques públiques, que seria menys participativa, mentre que les persones organitzades tenen com a model preferit, precisament, la cocreació de polítiques públiques. Tal volta és pel desconeixement d'aquest model de participació.

La manera preferida de participar de les persones joves no organitzades és la participació híbrida (presencial i virtual) mentre que els que formen part d'organitzacions del Consell prefereixen la presencial. A més, les persones joves en general prefereixen, quasi en la mateixa proporció, participar de forma presencial i virtual.

Al ser preguntats sobre la percepció de la situació de la participació, tant en general com per part de les persones joves, hi ha diferències segons si estan associats o no. Els que no ho estan són menys crítics amb la situació de la participació que els que sí que ho estan.

Les perspectives de futur són, en general, positives, és a dir, tots pensen que millorarà, però com al cas de la valoració de la participació, les persones que no estan associades creuen que serà molt millor en comparació amb les que sí que ho estan. La valoració de la situació de la participació i les expectatives de futur d'aquesta estan condicionades per la experiència participativa de les persones enquestades. Els i les que ja participen tenen una visió més negativa que aquelles persones que no participen.

Temes que més interessen la joventut

Oci

Educació

Cultura

Sanitat

Medi Ambient

Esports

Feminismes

Temes que menys interessen la joventut

Política

Polítiques
d'ocupació

Urbanisme

Els obstacles a la participació que reconeixen tots els i les persones joves enquestades

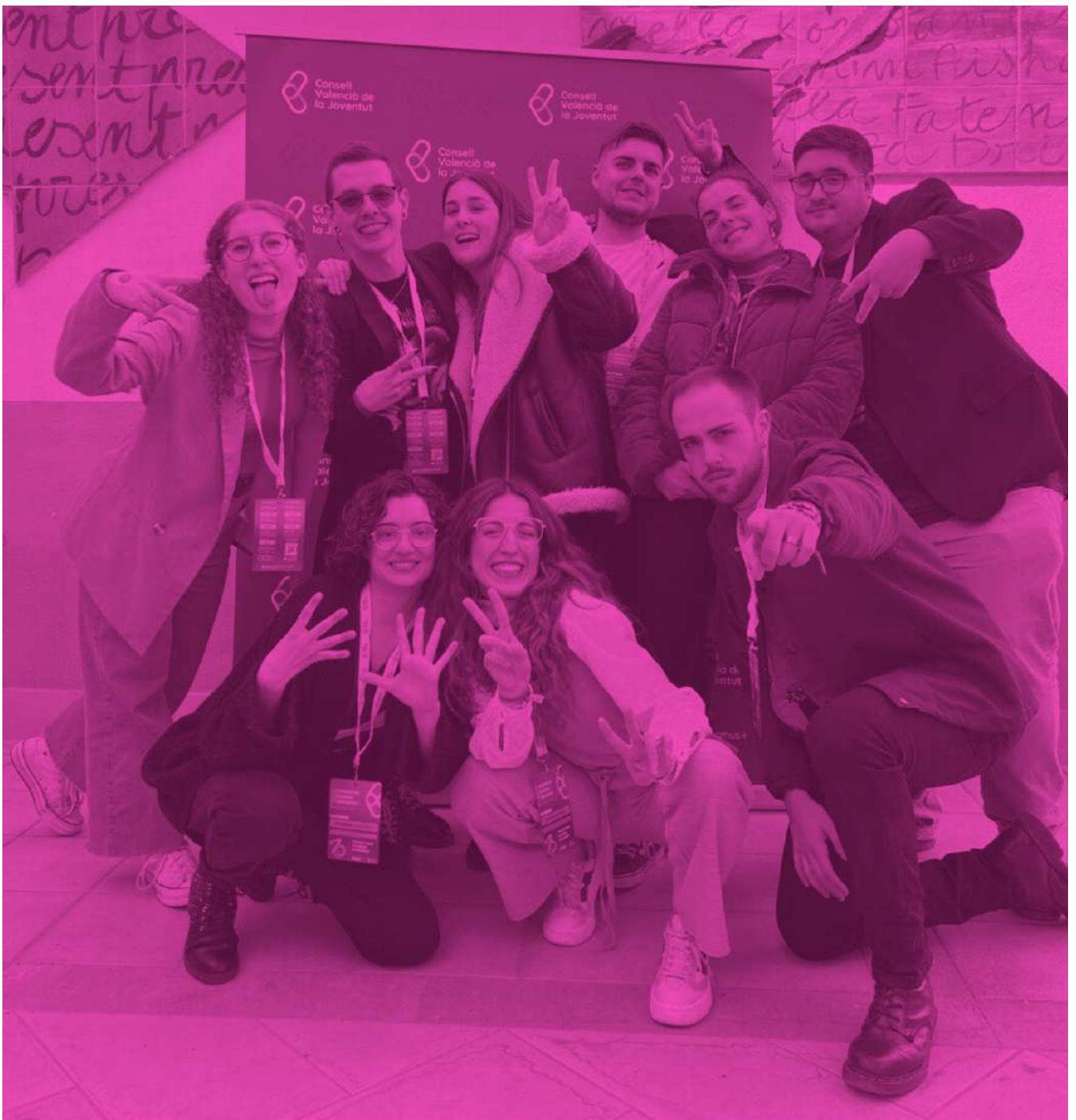
Falta de temps

Desconeixement

no s'escolta als
joves

A young man and woman are embracing in a crowd. The man is on the left, seen from the back, wearing a light-colored shirt. The woman is on the right, wearing sunglasses and a dark t-shirt with yellow stars. Above them is a large white smiley face graphic consisting of a curved line for a mouth and two vertical bars for eyes. The background is a blurred crowd of people, all tinted with a yellow-green color.

6.

**DIFERENTS MIRADES
SOBRE LA PARTICIPACIÓ
JUVENIL EN LA COM.
VALENCIANA**

6. DIFERENTS MIRADES SOBRE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL EN LA COMUNITAT VALENCIANA

En aquest apartat es recullen diferents mirades sobre la participació juvenil resultat del treball de camp qualitatiu, que es va realitzar mitjançant focus groups, entrevistes individuals i grupals amb persones joves vinculades o no a alguna entitat juvenil, i persones expertes en participació i joventut.

En el subapartat 6.1. es sintetitzen els discursos socials al voltant del concepte i tipus de participació juvenil, els temes que susciten interès entre la joventut per a participar-ne i els espais de participació que tenen a la seua disposició.

En el subapartat 6.2. s'exposa la valoració que fan els diferents grups consultats sobre el grau de participació de la joventut en la societat, així com les dificultats i les motivacions que troba per a participar.

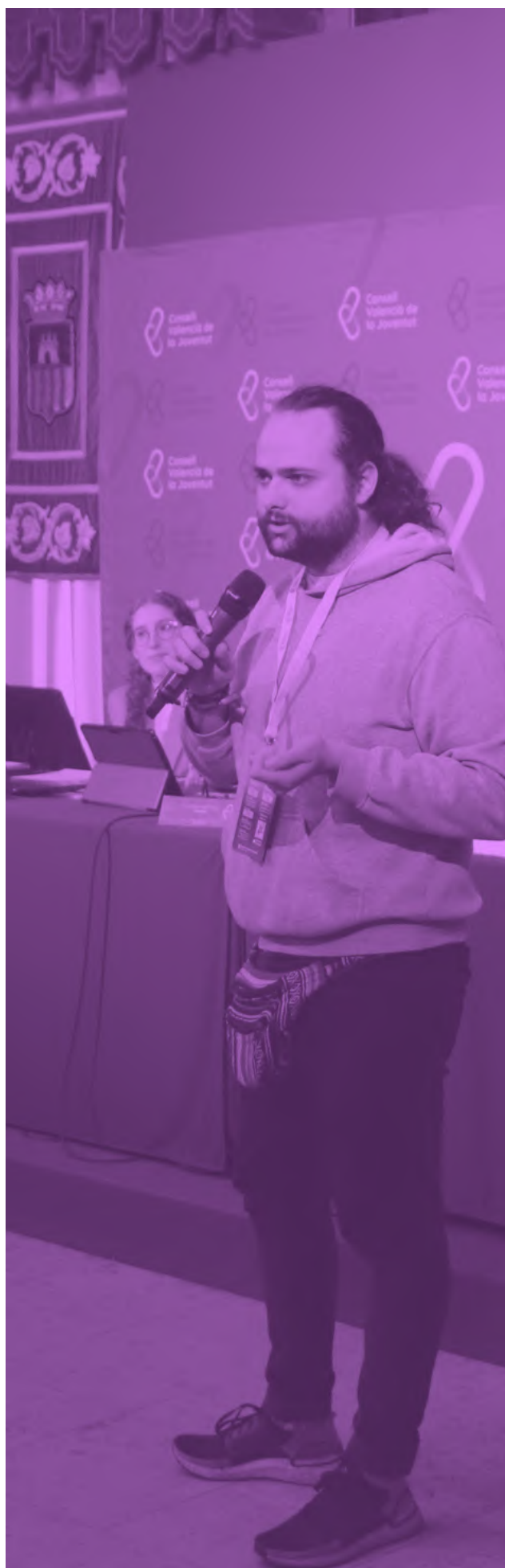
En el subapartat 6.3. s'exposa l'estat de l'associacionisme juvenil en la Comunitat Valenciana a partir de les dificultats i motivacions per a involucrar-se en una entitat juvenil, que detecten les persones preguntades.

En el subapartat 6.4. s'aborden les expectatives de futur de la participació juvenil per a, finalment en l'apartat 6.5., presentar les propostes de les persones participants en la investigació per a impulsar la participació de la joventut valenciana.

6.1. DISCURSOS SOCIALS AL VOLTANT DE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL

Concepte de participació

El concepte de participació requereix reflexió. No hi ha respostes espontànies en cap dels participants, a excepció de l'expressió "¿Qué es eso?" (EIJOV1), que respon una de les persones entrevistades entre 15-17 anys al preguntar-li

què és la participació. No debades, són les i els adolescents preguntats qui més dificultats tenen per a desenvolupar aquest concepte. En aquest i altres grups admeten també no poder fer una definició sense emprar la mateixa paraula “participar”.

La joventut adolescent situa generalment la participació en la relació que estableix la ciutadania amb la seua ciutat, tot i que per a ella l'acció participativa per excel·lència es resumeix a l'acte de votar.

“Pues que los ciudadanos que conviven en la Ciudad o en un pueblo pues que participen y supongo que voten” (EIJOV2)

Entre les persones joves del següent grup d'edat, les que es troben entre els 18 i els 23 anys, es diferencien a priori tres posicions al voltant de la participació. D'un costat les que pensen necessària la confluència d'un grup de persones per a fer alguna cosa o amb una finalitat; després les que opinen que aquestes iniciatives es poden dur endavant de forma individual o col·lectiva, i per últim, les que pensen que participar és estar actiu en qualsevol acció o activitat. És en aquest grup etari on més es relaciona el concepte de participació amb el consum d'activitats compartides amb altres joves, com podria ser inscriure's en l'oferta d'oci d'un casal de joventut o en les iniciatives que s'organitzen al si de la universitat.

“Yo creo que la participación es entre varias personas, o sea tiene que haber más de una persona o una persona que se une a otras” (FGJOV1)

“Para mi la participación es como tener un acto con un fin podría ser porque tú participas puede ser tanto en un grupo de personas como individualmente pero para conseguir un fin” (FGJOV1)

“Para mi simplemente es ser activo en alguna actividad en cualquier cosa, cualquier acción o lo que sea, simplemente ser activo y ya está” (FGJOV1)

Les persones joves de més edat són, en canvi, qui introdueixen la condició de dret per a referir-se a la participació i la importància “d'involucrar-se” (FGJOV2) per a poder exercir-lo i

“aportar valor” (FGJOV2) a la societat. Aquest dret el defineixen com la possibilitat de tindre veu per a donar la teua opinió en qualsevol àmbit que afecte la teua vida. En aquest sentit, una de les persones participants afegeix la tasca de fiscalització que implica participar, el poder d'avaluar el reflex de l'opinió ciutadana en la política pública.

“Para mi en principio es un derecho. Es un derecho de poder ejercitar tu opinión en ámbitos tan distintos como el social, el cultural, el político, el económico. Es decir, todos aquellos aspectos que nos influyen en nuestra vida” (FGJOV2)

“La participación es un derecho que nos da voz y si no la utilizamos nunca nos harán como el caso que queremos” (FGJOV2)

“Para mi participar sería involucrarse. Es decir, entender qué está pasando y de un modo u otro participar, sea pasivamente como activamente” (FGJOV2)

“Y sobre todo creo que es algo muy importante que aporta valor. Si la sociedad en sí participa es como, se refleja lo que nos preocuparía al menos en estos ámbitos que se llevase a cabo” (FGJOV2)

“Además creo que la participación tiene digamos un elemento importante como de fiscalización. Quiero decir en la medida en que tú, digamos participas, como das tu opinión, pero también ayudas puede ser como una manera de decir, eh, oye esto no se está haciendo bien, de aquello habría que darle una vuelta. Quiero decir, aparte de lo que hemos dicho, también creo que es muy importante que tenga como luego un correlato en la realidad. No tenga, quiero decir, que no sea solo como un foro de opinión, sino que también digamos luego eso sirva para que realmente, eh, algo pueda cambiar o no en una dirección o en otra” (FGJOV2)

Les definicions de les persones joves que estan vinculades activament amb alguna associació o entitat aporten matisos als conceptes de participació descrits. Per a aquestes, participar és un impuls voluntari en tant que requereix una actitud proactiva. A més, destaquen el fet de formar o sentir-se part d'alguna cosa que significa participar. Són qualitats que entronquen amb aquest involucrar-se i amb la força del grup que mencionaven les persones joves dels diferents segments etaris, encara que per a la joventut associada és també possible participar a títol individual. Igualment relacionen la possibilitat d'opinar sobre la realitat que els envolta amb participació. Tanmateix són les persones joves associades qui parlen més directament de la capacitat transformadora de la participació per a canviar una realitat concreta.

“Yo diría que es involucrarse en algo voluntariamente” (EGENT1)

“Yo diría que la participación es la suma de la voluntad de un grupo de gente porque lleva a cabo un proyecto” (EGENT3)

“Así, muy muy genérico, formar parte de algo, un proyecto, o conglomerado de ideas, es muy amplio” (EGENT1)

“I això una via de donar la nostra opinió i ser partícips de tot el que passa al nostre voltant” (EGENT3)

“La participació també és la forma per a canviar una realitat” (EGENT3)

Per a les persones expertes consultades, la participació és un dret i alhora una eina perquè la ciutadania tinga protagonisme i puga implicar-se activament en la vida pública i política. Des del punt de vista del perfil institucional consultat, la participació és el canal que connecta la ciutadania amb l'Administració, i el pilar que deu travessar totes les polítiques públiques. Es tracta d'un canal d'escolta, de cocreació i de rendició de comptes que es correspondria amb les característiques d'opinió, transformació i fiscalització que atribueixen les persones joves a la participació.

Per la seua banda, una de les persones expertes entén la participació com la manera natural d'estar en societat en tant que som

éssers socials que estem en continua relació amb el nostre entorn. Per a ella, la participació és essencialment acció i aniria més enllà de la possibilitat d'opinar o decidir sobre un determinat assumpte. Una altra veu experta afegeix que aquesta acció ha d'anar necessàriament acompanyada del compromís amb una idea, un grup de persones o la societat mateixa.

“Es la toma de conciencia de la ciudadanía, es hacerla presente y que se sienta presente en el codiseño y en el desarrollo de la administración, y luego ese retorno que debe de haber, ¿no?, de la parte institucional hacia la ciudadanía en esa rendición de cuentas de lo que se lleva a cabo” (EIEXP1)

“És un dret recollit en la Declaració de Drets Universal, la Constitució Espanyola o l'Estatut d'Autonomia” (EIEXP2)

“Lo que fem quan parlem de participació és dotar a la ciutadania d'instruments per tal de influir o implicar-se en la vida pública i política a través de molts diferents eines, no? En este cas estem parlant des de consultes ciutadanes, des de associacionisme, des de simplement, mmmm, a través de la participació política en les eleccions o moltes altres mecanismes en societats democràtiques més avançades que podria ser ja consultes ciutadanes, referèndums, etc.” (EIEXP2)

“Entenc la participació com la manera normal, encara que no siga l'habitual però la que deuria ser normal, eh, d'estar en societat, o sea, d'ocupar-se de la polis, de la res pública o com se puga dir això. Doncs la participació per a mi és l'acció conscient d'estar intentant expressar la teua opinió d'una manera activa, eh, en, en l'espai t'ho demanen o no t'ho demanen” (EIEXP3)

“Pa mi suposa acció. O siga la participació no significa sols decisió ni opinió sinò que necessita seria acció. Lo atre són altres activitats que pa mi no arriben a ser participació” (EIEXP3)

“En general, la participación es el compromiso que adquirimos o la parte más activa de, pues eso, un compromiso con la sociedad, desde cualquier perspectiva, ¿no? O con un grupo, o con una sociedad o con algo que queremos llevar a cabo acorde con el pensamiento” (EIEXP4)

Funcions i tipus de participació

Les persones joves de menor edat pensen que participar serveix per a representar a un grup de persones que comparteix la mateixa opinió, equiparant així la participació a un dels objectius de l'associacionisme. Per a la resta de persones joves consultades, la participació els permet prendre consciència de la realitat que els envolta, conèixer què està passant i poder opinar i actuar en conseqüència. En participar es valida una opinió que d'altra forma es perdria i no arribaria enlloc.

“La participación también sirve para que la gente sea consciente de lo que está pasando porque, o de los cambios, de los movimientos que están existiendo porque... No sé, yo tengo 25 años y me siento a lo mejor como una vieja pero es que me doy cuenta de que los jóvenes no se enteran” (FGJOV1)

“Para tener voz, para que se tenga en cuenta tu opinión, aunque sea mínima pero por lo menos que quede constancia” (FGJOV1)

La joventut associada reprén aquesta idea, ja que en participar les expressions individuals o col·lectives passen no solament a ser reconegudes, sinó a tindre també la capacitat d'influir en les decisions que els afecten. En aquest sentit, destaquen la finalitat de la participació per a canviar el marc legal que ens regula, en referència al treball que han fet les associacions juvenils en el Consell Valencià de la Joventut per a redactar lleis com la de Joventut o la futura Llei de Voluntariat.

“Expresar opiniones para que sean reconocidas en diferentes, diferentes ámbitos, e igual que opiniones expresar decisiones de, de algún colectivo o de algún sector en concreto para que sean también reconocidas y que afecten esas decisiones pues a toda una comunidad o a toda una sociedad” (EGENT2)

La finalitat de la participació és, en qualsevol cas, produir un canvi. Però per a les persones joves que participen en una entitat, aquesta transformació solament pot sorgir des de dins, des del moment en què diferents persones s'uneixen amb un interès comú. Per a elles no és possible exigir un canvi si no formes part d'aquest.

“No puedes exigir cambiar algo si no formas parte de eso” (EGENT1)

Per a altres joves, la participació serveix per a construir-nos i créixer com a ciutadans i ciutadanes, ja que ens nodreix d'experiències i de múltiples perspectives per a comprendre el món. Altres veus joves enalteixen objectius més personalistes de la participació com l'oportunitat de conèixer gent, aprendre i gaudir de moments d'oci.

“Conoces a mucha gente y te nutres de muchas opiniones diferentes y al fin y al cabo son cosas que te hacen crecer como persona” (EGENT2)

“Una parte un poco más lúdica de la participación que al fin y al cabo hay mucha gente que piensa que participar es solo ir a reuniones, que es muy aburrido pero que no, que luego en realidad hay una parte muy guay dentro de la participación” (EGENT2)

“El hecho de participar también te beneficia a ti y te forma y tienes tus experiencias y y es algo pues que también se tiene que tener en cuenta que al final no es solo para los demás, sino también para o para un colectivo del que tú formas parte” (EGENT3)

Tant les persones joves d'entre 24-30 anys que han participat en els focus groups com les representants d'entitats, coincideixen en tot cas que la participació juvenil ha de servir per a apoderar la veu de la joventut en els fòrums de debat públic on normalment està absent i s'acaba assimilant la visió adultocèntrica al punt de vista general. La participació juvenil suposa la diferència entre estar i no estar present. Si la joventut no està, al final altre segment de la població ocuparà el seu lloc i decidirà per ella. I les persones joves tenen clar que les seues vivències i experiències, la seua forma de ser i estar en societat difereixen prou de la perspectiva adulta i, per tant, requereixen altres maneres d'actuar sobre els seus problemes i demandes.

“Yo creo que al final sirve principalmente para cambiar cosas, o sea, y si no participas en algo o al menos un sector determinado de la población como es en este caso la juventud, si

no participa en algo, otra gente va a participar, otro sector de población va a participar y va a hacer las cosas por ti. Entonces se va a olvidar un poco de la vivencia que pueda tener o de la experiencia o de las motivaciones que pueda tener ese sector de población eh a la hora de tomar decisiones. Entonces yo creo que eso es lo importante” (EGENT1)

Els i les joves comencen parlant del dret a opinar que atorga la participació però de seguida fan palés que no és suficient amb aquest acte. Per a la joventut valenciana, si no hi ha actes conseqüents, les consultes porten a la frustració. Per a una participació real cal veure resultats tangibles fruit d'aquest procés d'escolta. Alguns testimonis van més enllà en assenyalar que perquè la participació juvenil tinga incidència, les persones joves han de formar part dels nuclis de decisió. Aquesta mateixa línia discursiva els porta a afirmar que a hores d'ara reduir la participació a l'acte de votar és insuficient.

“Que yo creo que si al joven habla mucho pero al final no ve materializado como la crítica suya llega a un cierto, llega a un cierto nivel de hastío y de decir es que me da todo igual, que por mucho que hable no veo nada realizado, que al final llega un punto en el que ni participan ni nada porque esto no va conmigo. Se necesita como algo más práctico, algo que pueda tocar” (FGJOV2)

“Yo creo que al final votar o el voto una vez, es que se queda corto. Es como que votas cada 4 años y no sé, los jóvenes necesitamos más. Bueno, los jóvenes y todo el mundo” (FGJOV2)

Precisament, les veus expertes expressen aquesta relació intrínseca entre sentir-se part i decidir com les idees de base que fan possible la participació. La participació aleshores “consolida la realitat comunitària” (EIEXP3). Fer-ne ús permet enfortir i cohesionar tant les societats com la democràcia.

“Per a cohesionar encara més les democràcies i les societats perquè al final, eh, que la ciutadania se senta partícip de les decisions polítiques, que al final li afecten en el dia a dia implica que eixa ciutadania se puga sentir més part de ella, i al final inclús generar certa identitat” (EIEXP2)

“És la que consolida la realitat comunitària” (EIEXP3)

Quant als tipus de participació, les persones joves entre 18-23 anys diferencien principalment entre participació activa, que requereix una implicació directa i conscient, i participació passiva, en referència a formes de participació indirectes. També fan la distinció entre participacions convencionals i no convencionals, voluntàries i obligatòries. Posen com a exem-

ple l'obligatorietat d'anar a escola en els cicles de Primària i ESO enfront de la voluntarietat de participar en classe o presentar-se a exàmens per a pujar nota.

“Yo también añadiría, pues, una participación activa, ¿no? Sabiendo que estás participando o a lo mejor una participación más indirecta. No sabiendo que estás participando pero a lo mejor que, aunque no lo sepas, has participado de algo” (EGENT1)

“La participación más básica, la que conocemos todos, que sea lo convencional, y luego otro tipo de participación que sería lo no convencional, pues participar en una manifestación o quemar un contenedor, cosas así. Lo convencional sería pues ir a votar, ser scout y esas cosas. En plan como lo legal y lo ilegal” (EGENT1)

D'altra banda citen la participació veïnal a través de la comunitat d'un immoble o les organitzacions de barri, la participació en l'àmbit esportiu i el voluntariat. No mencionen directament l'associacionisme com a forma de participació.

En el cas del grup de 24-30 anys, a banda d'assenyalar les eleccions, els pressupostos participatius, l'associacionisme i les xarxes socials com a formes de participar, identifiquen categories segons els destinataris de la participació. Així denuncien que determinats col·lectius com la infància o l'adolescència no es tenen en compte perquè no poden votar, encara que també mencionen el col·lectiu migrant, especialment dones, i la població vulnerable, que solen estar exclosos dels processos participatius.

“Las personas también migrantes, ¿no?, y luego también las personas con pocos o prácticamente nulos recursos económicos que son como los tenemos en un segundo o tercer plano, o se tienen de manera general, mmm, esos dos grupos creo que también son muy importantes a tener en cuenta, ¿no? Y que se les debería poner el foco o el micrófono, o empoderarlos de alguna manera, que vean la importancia de su vida y de lo que pueden aportar a todos nosotros, a la sociedad” (FGJOV2)

Arran del debat sobre la transformació de l'opinió en actuació que s'ha exposat anteriorment,

s'esbrina a més una distinció entre participació consultiva i vinculant.

Als tipus de participació ja enumerats, les persones joves associades agreguen la política, la participació ciutadana i l'avaluació i elaboració de polítiques públiques en al·lusió als plans de joventut.

■ Temes d'interés per a participar

L'interés per participar de les persones joves del segment 18-23 anys està condicionat, d'una banda, pel seu estil de vida i, d'altra banda, per la seua concepció de la participació com a acte de consum d'activitats. Mostren interès a participar en activitats esportives i culturals, però també en decidir sobre els assumptes ciutadans que tenen un impacte directe en la joventut. L'urbanisme és un exemple paradigmàtic, ja que inclús en aquest context exposen la necessitat d'espais de reunió que no siguen els bancs d'un parc, on puguen sentir-se còmodes i acollits.

La joventut de més edat considera, que ha de participar en tots els temes que impliquen al conjunt de la societat perquè també en són part afectada. Una de les veus joves reflexiona sobre el risc de crear parcel·les d'interés que fragmenten la societat. Es tracta d'una qüestió d'empatia i que en algun moment de la vida una situació que era aliena ens pot tocar directament.

Una part de la joventut associada opina que els temes d'interés fluctuen segons el moment vital en què es trobe la persona jove. Els i les adolescents voldran implicar-se en tot el que està relacionat amb oci; la població universitària estarà més sensibilitzada amb les eixides professionals i les facilitats per a poder estudiar i tindre un habitatge, i “el jove adult” en tot allò que li permet emancipar-se.

Al marge, tant la joventut en general com l'associada destaquen temes prioritaris que els interpel·len a participar. Són qüestions que tenen a veure amb una vida digna: pràctiques remunerades, ocupació amb condicions dignes i accés a l'habitatge. La salut mental, els feminismes, la igualtat, el moviment LGTBIQ+ i

els temes mediambientals preocupen i mobilitzen així mateix a la gent jove valenciana.

La percepció de les persones expertes no dista d'allò que manifesten les persones joves i destaquen els feminismes, la diversitat, el medi ambient i la salut mental com assumptes que els criden a participar. Destaquen també la seua participació en moviments esportius i festius com els clubs i les Falles.

Tanmateix, un dels perfils consultats afirma que “els temes que els interessen són els que se’ls ha dit que els interessen” (EIEXP3), deixant constància de l’empremta adultocèntrica també en aquest àmbit.

Altres opinions expertes destaquen una sensibilitat major respecte a la identitat personal. En un moment de construcció identitària com és l’adolescència i la primera joventut, les persones joves han tancat files al voltant de la llibertat d’expressió de gènere i la defensa de la igualtat de drets en un context de diversitat. És un dels temes que més compromís de mobilització genera entre les persones joves.

En el cas contrari, han detectat una menor preocupació per les qüestions relacionades amb la solidaritat, l’equitat o la vulnerabilitat socioeconòmica, que sí estaven més presents en generacions joves del passat. Citen com a exemple els resultats de l’estudi «Siempre se puede hacer algo. Estudio exploratorio sobre la opinión de la juventud valenciana en torno a la pobreza, la desigualdad y la cooperación internacional», que va presentar la Coordinadora Valenciana d’ONGD en desembre de 2022 i al que es fa referència en l’apartat Revisió bibliogràfica al voltant de la participació juvenil d’aquest informe.

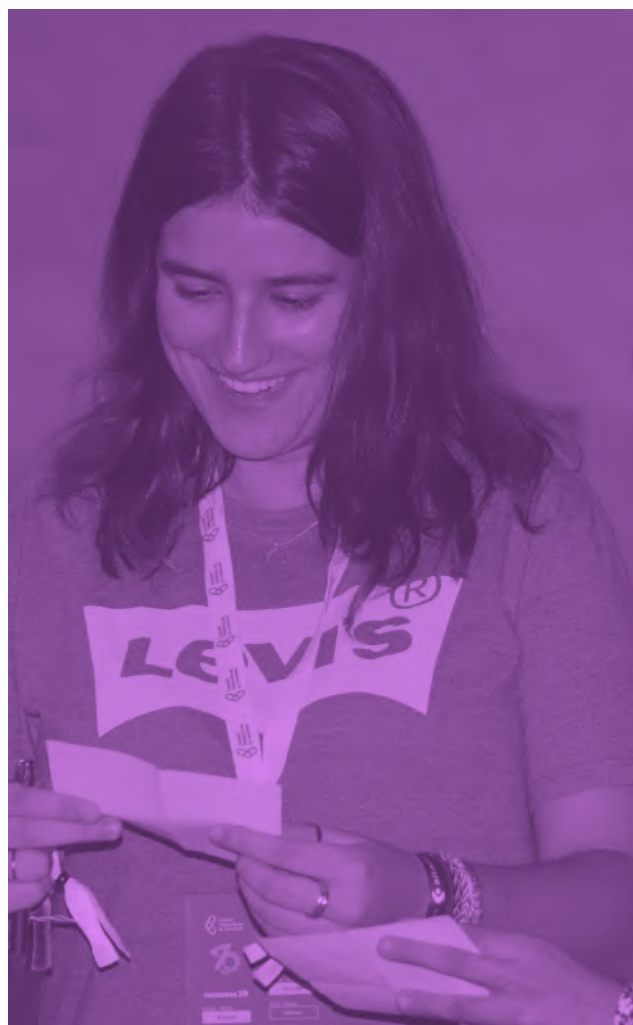
■ Espais de participació juvenil

A les persones joves que no tenen relació amb una organització o entitat els costa identificar espais de participació jove. Fins i tot, les que tenen menys de 18 anys no reconeixen els clubs esportius dels quals formen part com espais de participació. Des del punt de vista del següent segment d’edat, el que se situa entre els 18 i els 23 anys, aquests espais queden reduïts a l’àmbit universitari. Però de nou els valoren des

del punt de vista del consum d’activitats o la realització de projectes, però no com a plataformes de canvi. Algunes sí mencionen la delegació d’alumnat, el voluntariat i la celebració ocasional de fòrums de debat en instal·lacions universitàries per a conèixer l’opinió dels joves sobre altres temes.

Per a la joventut més a prop de la trentena es tracta d’una qüestió d’absència d’espais de participació jove i de desconeixement i falta de reconeixement oficial dels existents. Per això es veuen abocats a les xarxes socials on poden crear o seguir els seus grups d’interès.

“Si ahora mismo la pregunta que nos han hecho ha demostrado que nos hemos quedado todos mudos porque no hay reconocidos sitios donde podamos participar como la juventud o la adolescencia puede participar en esto o puede darle voz a través de este sistema o de estas acciones. No hay nada, entonces la única solución que encontramos es hablar en grupo o por las redes sociales” (FGJOV2)

Concretament identifiquen les associacions, l'escoltisme i el moviment estudiantil com espais on poden participar les persones joves, encara que puntualitzen que no hi ha gaires entitats purament juvenils. Les més visibles solen tindre un biaix polític, que a priori rebutgen.

“Aquí asociaciones, buscas asociaciones y no hay. Están muy vinculadas a política y si no quieres... A ver, obviamente no puedes ser apolítico, obviamente no puedes ser apolítico pero si quieres un espacio neutro no lo encuentras” (FGJOV2)

Admeten que poden participar en altres espais intergeneracionals i transversals com els partits polítics, els sindicats o les administracions, en els que no se senten integrats perquè el rol que se'ls assigna en ells està molt allunyant de les cúpules de decisió, les quals estan ocupades per persones adultes.

“Al final yo creo que los que somos jóvenes en los tiempos que estamos viviendo tenemos unos problemas que la generación de nuestros padres o de nuestros abuelos no tenían y al final es como, el rollo este de que la generación del baby boom ha copado por así decirlo como todos los espacios y entonces hacen un poco tapón y es cada vez más complicado que los jóvenes realmente puedan participar digamos en términos como más reales” (FGJOV2)

Representants d'entitats juvenils que han participat en l'estudi confirmen aquesta visió. La joventut està present en tots els espais de participació on li deixen estar. Una altra qüestió és el grau de col·laboració o compromís que li permeten desenvolupar. Parlen de desconfiança per part dels adults quan han d'assumir o reclamen tindre responsabilitats en una organització.

“La juventud puede participar donde quieran” (EGENT2)

“La juventud al final, dependiendo de su volumen, pero yo creo que participa en todos los ámbitos, ¿no? En algunos sitios participa más, en otros ámbitos participa menos, pero siempre hay gente joven en todos los ámbitos de participación” (EGENT1)

“La juventud participa donde nos dejan. En plan, todos los espacios que podemos copar, los copamos. Eso es así y ellos que son militantes pues lo sabrán también, pero cuando no se puede es imposible. O sea, yo creo que nos amoldamos a los espacios que nos dan” (EGENT1)

“No se puede o no te dejan que es casi más la segunda porque cómo vas a poner a una persona joven a hacer algo porque no sabemos hacer nada con nuestra vida básicamente” (EGENT1)

Les persones joves associades en entitats polítiques proposen, en primer lloc, els partits polítics com espais de participació juvenil, però estan d'acord en el fet que és un àmbit que en general no atrau la joventut.

“Casi que me atrevería a decir que es lo raro en lugar de participación un partido político porque por lo general, los, los rangos de edad en los que nos movemos los jóvenes, la política es algo que pasa muy desapercibido y muy por encima, que a la gente se la trae al paio, pero literalmente” (EGENT1)

La joventut associada demostra un coneixement més ampli dels espais de participació juvenil. Citen la universitat i altres esferes estudiantils com l'escola i l'institut, els Consells Locals d'Infància i Adolescència, els Consells de Joventut, els casals de joventut, els consells i comissions municipals, les seccions joves sindicals, les associacions, les organitzacions veïnals, les manifestacions i les biblioteques. També mencionen les xarxes socials com espais d'incidència on més que participar, es crida a la participació.

Les persones expertes detecten prou espais de participació juvenil però, com les mateixes persones joves, qüestionen que siguin espais on puguen ostentar el poder.

“En este momento yo veigo muchos espacios de participación si volen utilizar-los que no vol dir espacios de poder, o sea, no tienen, es una participación que pot resoldre problemas per a tu un poc però que no actúen sobre els temes en una possibilitat, siguent una participació digam decisòria de la societat i no sobre el teu sentit” (EIEXP3)

Una d'elles exposa, per altre costat, que normalment cal estar en una associació per a accedir als espais de participació. En les ocasions en què també estan oberts a persones no associades, la joventut no sol conèixer-los o no se sent convidada a participar. Són espais que es perceben tancats i controlats per un nombre reduït de persones.

Contràriament a aquestes dinàmiques, les persones joves tendeixen a organitzar-se i a formar grups informals, sense personalitat jurídica, per a tirar endavant els seus projectes o resoldre els seus problemes des de la proximitat. Els falta, no obstant això, fer un pas endavant per a convertir aquesta participació en incidència social, segons explica un dels informants experts.

“La majoria de joves s’organitzen, des de partides de futbol para fer lligues pròpies i tal hasta jo diría gent que se monta el seu viatge o el que se monta anar a un festival o se monta tal” (EIEXP3)

Per a altre dels informants, el problema radica en la barrera dels 18 anys per a poder votar. Pensa que si es baixara el límit a 16 anys, la gent jove es podria conscienciar políticament més prompte i prendre consciència de la importància de participar.

“Malauradament en el nostre país no tenim la possibilitat de que els joves menors de 18 anys, com s’ha plantejat en algunes ocasions, puguem votar a partir de 16, la qual cosa implicaria que la ciutadania més jove se puga conscienciar políticament més prompte i prendre consciència de que és important estar ahí” (EIEXP2)

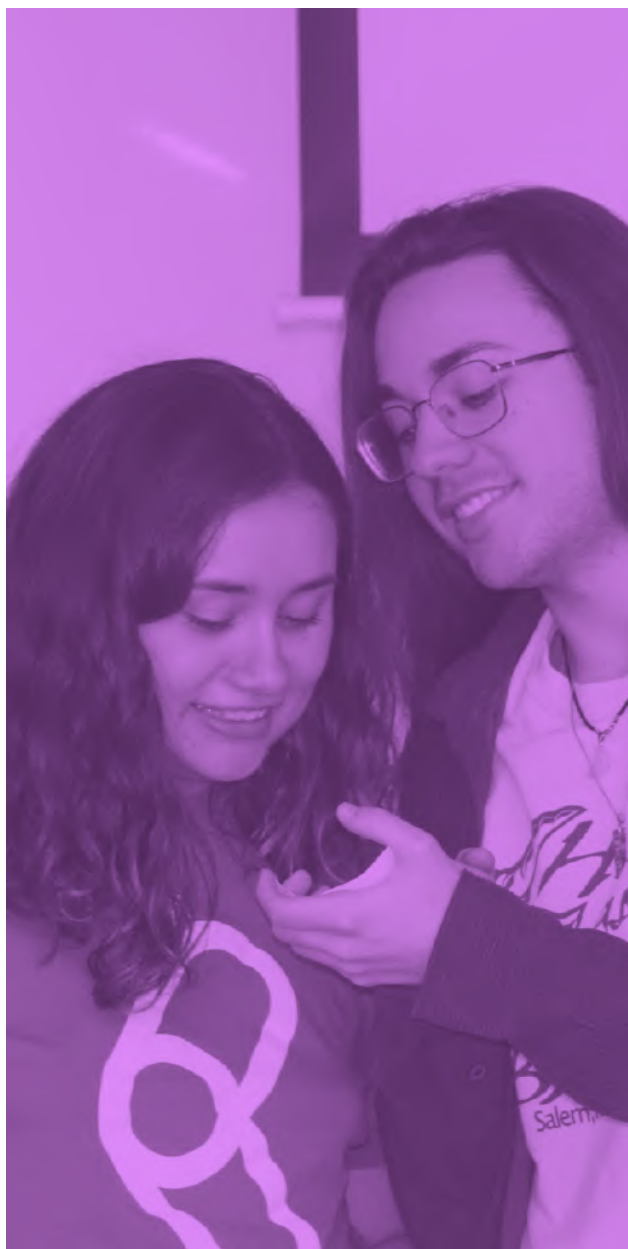
Del costat de l'Administració defensen tant el foment com l'impuls d'espais de participació en l'Administració, encara que s'admet que la representació i capacitat de decisió de la ciutadania en ells és escassa. En aquest sentit cal també un esforç formatiu entre el personal funcional per a obrir l'Administració a la ciutadania.

Pel que fa a la participació jove en aquests espais, el projecte de Llei de Participació Ciutadana contempla que tots aquests òrgans participatius reflecteixen un equilibri territorial,

per gènere, classe social i edat, i ací es on hauria d'estar sempre representada la joventut. La norma també atorga plena autonomia als espais de participació jove que puguem sorgir en l'àmbit local, relegant a l'Administració el paper d'acompanyant.

La formació en participació des d'edats primerenques es fa en qualsevol cas necessària per a consolidar els espais i una estructura de participació juvenil sòlida. Per això s'està treballant en les escoles i s'ha apostat per incentivar la creació de Consells Locals d'Infància i Adolescència.

“Los niños deben aprender por qué es importante la participación” (EIEXP1)

6.2. PARTICIPACIÓ JUVENIL EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Percepció sobre el grau de participació juvenil

La joventut entre 18 i 23 anys qualifica la participació juvenil com a mitjana-baixa, perquè constaten que fora de l'àmbit estudiantil, les oportunitats per a participar són pràcticament inexistents o totalment desconegudes, al marge de dies assenyalats com el 25N o el 8M que tenen molt poder de mobilització.

Tampoc aprecien un interès per promoure la participació juvenil. L'única opció que els resta és el vot. Per aquesta mateixa raó, els menors d'edat estan en desavantatge, ja que no poden votar. A més, el seu desconeixement de la participació és major i per edat han tingut menys opcions de participar en activitats. A menor edat, menys veu, es lamenten.

Hi ha qui pensa que el grau de participació depén de l'interès de cada persona. Si existeix una motivació farà tot el possible per buscar com i on pot implicar-se.

“La mayor parte de cosas que nos llegan al final es por la universidad, que es un sitio donde hay jóvenes, pero fuera de ahí, yo, por ejemplo, si no estuviera en la universidad, aparte de ir a votar porque soy mayor de 18 años, eh, no se en qué participaríamos. O sea, si te enteras de algo es de rebote” (FGJOV1)

“Yo veo que cuanto más joven eres, menos voz tienes por así decirlo” (FGJOV1)

“Al final si tu quieres participar de algo que te interesa y realmente tienes un interés especial en participar vas a buscarlo, vas a buscar información, vas a buscar maneras de implicarte. Si realmente no te interesa, simplemente te da igual, sin más. Si me viene, y si no pues tampoco vamos a hacer un drama” (FGJOV1)

Tanmateix no és una qüestió solament de desconeixement i falta d'espais, sinó també de capacitat per a participar, segons els discursos dels entrevistats menors d'edat que han parti-

cipat en l'estudi. En la seua opinió, per sota els 18 anys no es té la capacitat per a expressar allò que es pensa, i menys encara per a prendre una decisió en coherència. Inclús apunten que la presència de menors en organitzacions pot entorpir el treball dels adults.

“Es que yo creo que está bien así porque los jóvenes, o sea, si los jóvenes también participásemos en las asociaciones estas de política, pues claro como todavía no tenemos el pensamiento bueno y a lo mejor fastidiamos a los adultos” (EIJOV2)

Segons la joventut de més de 24 anys consultada, la participació juvenil actual és baixa, comparada amb la participació de la joventut en els anys 60-70, encara que també ho és la participació de la societat en general. Però, partint d'aquest fet, afirmen que es dona una situació paradoxal. Reconeixen que les persones joves, a banda de les jubilades, són el col·lectiu que més s'organitza respecte a altres segments de població. No obstant això, la seua participació roman invisibilitzada, ja que aquesta acció es desenvolupa a l'esfera de les xarxes socials. Posen com a exemple el cas de grans manifestacions com la de la Sanitat Pública, on no es veuen molts joves, que sí que s'estan queixant o fent activisme en Internet. Aquesta actitud porta precisament a afirmar a una informant que la participació juvenil no sols és baixa, sinó que es limita al mínim esforç.

“Sí, quiero decir. Yo creo que es baja pero que respecto a otros segmentos de la población, igual somos el grupo entre comillas que por una cuestión digamos generacional más se organiza” (FGJOV2)

“Bastante baja y sobre todo es una participación del mínimo esfuerzo, de darle al like, de hacer cosas que no te supongan mucho esfuerzo, digamos, pero de involucrarte de verdad, digamos, la de salir a la calle o que te implique ya comprometerte ya a lo mejor a participar de una forma continua, esa sí que es baja” (FGJOV2)

La visió de la joventut associada encara és més pessimista en situar la participació juvenil en un grau baix. Mentre que en els focus groups de joves no associats es destaca la votació com l'única alternativa de participació

visible i reconeguda, representants d'entitats juvenils polítiques assenyalen el baix índex de votants joves en les darreres eleccions. Argumenten que la gent jove no connecta amb la realitat del seu entorn i li té igual el que passa. O veuen una causa tan gran que no mereix el seu esforç, perquè estan convençuts que no s'aconseguirà res, malgrat la lluita. S'afegeix que la participació és la gran desconeguda, no hi ha educació (ni cultura participativa) i tampoc ajuden les poques associacions juvenils que hi ha.

“Creo que tenemos un problema y es que las siguientes generaciones que vienen ahora y formarán parte de ese rango de edad le importa mucho menos aún. O sea, yo pienso que es, eh, irrelevante por así decirlo. Es que a la gente, tú vas y dice ‘a mi me da igual. Eso no va conmigo’. No va conmigo pero realmente. No... Yo creo que el trabajo que nosotros muchas veces deberíamos hacer es ver, hacer ver a la gente que sí que va con ellos porque, y lo digo por experiencia personal, porque mucha gente, mis amigos mismos muchas veces dicen a mi me da igual, a mi me da igual, esto no va conmigo, no tiene nada que ver pero yo creo que es eso. La gente misma no tiene interés y le da igual. No lo valoran creo yo igualmente” (EGENT1)

“Lo que nos hace participar es pensar que podemos cambiar las cosas que no nos gustan, justo en el lado contrario la gente que no participa es porque no llega a pensar que puede cambiar algo porque lo ves demasiado grande,

ves que toda la sociedad está como en tu contra, por decirlo así, y es como por mucho que haga no lo voy a cambiar” (EGENT1)

Les persones joves que estan dins una entitat reconeixen que viuen en una bombolla, ja que en el seu entorn troben gent implicada, que es mobilitza, cosa que no succeeix en el gruix de la població jove.

“Però també crec que moltes de les persones que estem en estos cercles de el Consell, els scouts, la xarxa Aitana i demás, sindicats d'estudiants, ESN i coses així, al final acabem com en una bombolla, que no mos en adonem de que n'hi ha una gran barrera que és joventut no associada, joventut que no participa, i jo moltes voltes parlant ràpid i mal encara que estigau gravant, jo pensé, vale i els meus amics que tenen 25 anys i els caps de semana se'ls passen en Barraca, esta gent participa?” (EGENT2)

D'altra banda, es dona la circumstància que moltes persones joves participen sense ser-ne conscients. Escasseja el que denominen una participació voluntària i activa.

“Creo que hay una gran parte de la juventud, más de la que pensamos, que participa sin querer, o sin ser consciente de lo que está haciendo” (EGENT2)

“Sí que és veritat que jo no conec a ninguna persona jove que no es queixe de coses perquè això és normal però després costa ver

a eixa gent pos això en associacions, o encara que siga de forma lliure als Consells locals, i el compromís jo crec que costa un poc” (EGENT3)

Per això parlen de diferents graus de participació dependent dels sectors, àmbits, responsabilitats o compromís. Afirmen que aquests diferents nivells de participació es donen igualment en el mateix món de l'associacionisme on és molt difícil captar a membres que vulguen formar part d'organitzacions ulteriors.

“Y ese aspecto creo que participa mucha más gente que la que normalmente vemos también porque dentro de esta burbuja donde vemos mucha participación, también vemos que el grado en el que se participa y la intencionalidad son súper amplias” (EGENT2)

Entre les persones expertes es desprén un poc més d'optimisme encara que la seua anàlisi coincideix en molts punts en el realitzat per les persones joves. Efectivament, la participació electoral de la joventut és menor que en grups de població de més edat. N'hi ha més abstenció. No obstant això, aquesta desafecció política no condiona que els i les joves puguen participar en altres àmbits o d'altra manera. El seu activisme no entra dins les formes tradicionals del partit o el sindicat, sinó que es desenvolupa a través de les xarxes, les plataformes i els grups informals.

“Jo no diria que l'abstenció política o la desafecció política se trasllade a altres aspectes i

potser —això també ho he llegit en algun informe— els joves participen d'altra manera, no necessàriament de manera reglada” (EIEXP2)

“Són actius i que són actius no militant políticament, no militant en sindicats, no militant en formes tradicionals com deia, però sí a través de xarxes i de plataformes digitals” (EIEXP2)

Un altre expert alaba el compromís que adopten les persones joves amb múltiples causes, siga de dintre o fora d'entitats reglades, tenint en compte la situació de precarietat i inestabilitat en què viuen, enfront d'una persona adulta que té la vida molt més organitzada.

“N'hi ha xavals, gent jove que és al·lucinant, té compromeses parts de la seua vida importants en açó. I en una societat en que la precarització obliga a tindre diversos treballs al mateix temps, diverses estudis, diverses... diríem famílies, diverses relacions de tot tipus i tal, no queda massa temps per a la participació. Tal volta la gent més adulta, que tenim més estructurada la vida en alguns aspectos, tenim més temps de lo que, pa dedicar una part concreta a una participació periòdica i establerta. A pesar d'això jo veig moltíssima gent jove molt implicada i no entenc, i además, molt implicada buscant-se la vida. Crec que no he vist tant gent menejant-se, organitzant coses no legalitzades, no mal d'il·legals, no claves dins d'entitats, però en conec moltíssima gent dins d'entitats però en conec a moltíssima gent organitzant coses pel seu compte” (EIEXP3)

Pel que fa a la participació juvenil, influeixen factors clau com l'entorn, haver crescut en una cultura participativa o ser afectat directa o indirectament per una causa concreta. Així mateix, al·ludeixen al fenomen de la participació puntual. Persones joves que van a manifestacions multitudinàries com el 8M o a les de caràcter estudiantil, o fan voluntariat per curts períodes de temps, sense tindre cap altre compromís la resta de l'any.

Des de la visió experta també s'assumeix que tota persona participa en molts nivells en la seua vida; en l'activisme, com a consumidor, com a membre d'una associació, donant-li al "me gusta", econòmicament, etc.

"Sí, bueno, a ver, como en todo, normalmente depende de las causas que de forma más sensible le toquen a uno pues hay personas que más se implican más en unos aspectos que en otros, o hay gente que se implica menos, o también depende mucho del entorno, pienso, y si has visto una cultura mucho más participativa a tu alrededor, pues ya sea dentro del espacio de la escuela propiamente o en espacios más informales o familiares, pues un poco depende del entorno en el que te hayas podido mover" (EIEXP4)

Per als informants consultats, la joventut està activa, independentment del com i de la intensitat, més inclús que els adults.

"Jo crec que la gent participa en ganes, més que els adults" (EIEXP3)

Dificultats de les persones joves per a participar

En major o menor mesura, les dificultats que troben les persones joves per a participar s'entrelluquen en els discursos que els diferents grups de participants en l'estudi fan al voltant del concepte, funcions, temes i espais de participació, i que s'esplaien en preguntar-los directament per aquesta problemàtica. Com es vorà seguidament no es tracta de condicionants, sinó que es dibuixa un marc estructural que està limitant la participació juvenil.

→ Precarietat econòmica i laboral

Depenent de l'edat, aquesta limitació s'enfoca de manera diferent. Per a les persones joves menors de 23 anys es tracta d'una falta de solvència econòmica per a poder participar en activitats d'oci o formació que són de pagament.

La realitat de les persones joves de més edat és més complexa. En el seu cas estan subjectes a unes condicions laborals precàries que restringeixen la seua disponibilitat per a participar. Moltes d'elles estan ocupades en el sector serveis amb torns de jornada canviables. Una part ha de compaginar també els estudis. Si opten per participar en el seu temps lliure, estan deixant de tindre una via d'ingressos mitjançant l'ocupació. Tot això mentre pensen com i quan podran emancipar-se, si podran pagar el lloguer o si els faran fora perquè els apujaran el preu. Tota aquesta situació fa que es preocupen principalment per cobrir les seues necessitats bàsiques, que per participar. S'enfronten a un context desafiant en què no només han de sobreviure al present, sinó també pensar com construir el futur. A aquest respecte, un dels experts apunta que en aquest moment vital, l'objectiu de l'emancipació no els deixa espai per a més compromisos.

"¿Tengo otras necesidades que cubrir antes que participar? Mientras. Es una pescadilla que se muerde la cola. Mientras sigamos teniendo ese problema va a haber menos participación, con menos participación hay menos incidencia y con menos incidencia los problemas no se resuelven" (EGENT2)

"Y ya estás diciendo vale voy a hacer esto los fines de semana pero no voy a trabajar los fines de semana y esto ya te está quitando tiempo y dinero porque la actividad te quita tiempo y es un poco siempre hacer un balance de 'voy a ir a esto pero voy a dejar de hacer esto'" (EGENT1)

"Quiero decir si yo trabajo cinco-seis días a la semana, eh, en un trabajo de mierda que no me llena, luego además tengo que estudiar, luego además tengo que mirar dónde me meto porque la vivienda está inaccesible y luego si encima para un día que libro o dos aún me tengo que ir allí a calentarme la cabeza, a

participar no sé dónde o a hacer no sé qué, no sé cuántos. Quiero decir creo que al final como que todo eso, entre otras muchas cosas, es lo que explicaría como la baja participación” (FGJOV2)

“Jo crec que la gent jove té dificultats de dos tipus molt clares per a participar: una serien l’ambient mental que tenim tots de que no se deu participar, perquè això és perdre el temps, no guanyes res en això, eh, a no ser que participes per a guanyar diners o... i altra són les condicions materials, que jo sí les tinc superades i que puc estructurar una part del meu temps en fer això i ells en canvi, entenc també que ampliar el seu temps emancipatori per a poder sobreviure i tal. Entenc que tenen més dificultats que nosaltres” (EIEXP3)

→ **Manca de temps**

La situació descrita porta a una constatació de falta de temps. No debades, és l’argument principal esgrimit pels joves. Qui està en la universitat addueix que tota la seua dedicació està enfocada en els estudis. Es troben en la disjuntiva de triar; tot no és compatible. Qui estudia i treballa el cap de setmana, vol gaudir del poc temps lliure que li queda.

“También a veces, a mi me pasa que por tiempo no... como que algo requiere tanto... como una intensidad de horas de dedicarle que no, que no puedes, que tienes que decidir si dejar cosas o coger eso” (FGJOV1)

“También que no tenemos tanto tiempo como todo el mundo piensa, ¿no? Porque estudiamos, necesitamos, también necesitamos conciliación. Entonces es un poco equilibrar un montón de cosas mientras estamos creciendo y nos va cambiando todo. No sé. Muchas cosas” (EGENT1)

→ **Salut mental**

Com ja han constatat altres estudis, com el que va publicar el Consell Valencià de la Joventut en 2022 Estat de la salut mental de la joventut valenciana, la situació de precarietat i incertesa que viuen les persones té un impacte directe en la seua salut mental. Les persones joves associades afirmen que el deteriorament d’aquesta condició impedeix tindre una parti-

cipació activa. Al mateix temps, el fet de ser conscient de no poder comprometre's incideix negativament en la salut mental.

“Pero incluso tirando abajo a una participación más pasiva, más casual, incluso sin querer, de nuevo está supeditada a tener cubiertas las necesidades más básicas” (EGENT2)

→ **Adultcentrisme**

Tot i que l'adultcentrisme ha sigut plantejat en els focus groups amb joves, no el verbalitzen directament com a problema que obstaculitza la seua participació. En canvi, les persones joves associades i les persones expertes el mencionen obertament. Aquesta comprensió adultcentrista de la participació es manifesta en el límit d'edat per a participar en determinats processos o en les mateixes eleccions, en el rol secundari al qual se'ls relega en les organitzacions intergeneracionals, en la falta de confiança perquè assumisquen responsabilitats, en l'estigmatització d'una joventut festera i poc faenera o en el mateix fet de no comptar amb les persones joves per a dur a terme accions que els afecten directament. Un dels exemples més significatius que exposa un dels perfils experts és el disseny dels parcs sense l'aquiescència de la infància.

Aquest adultcentrisme porta que les mateixes persones joves puguen sentir-se incapacitades per a participar en condicions d'igualtat i s'autoimposen el silenci fins que consideren que ha arribat el seu moment.

“Aleshores, entre eixa relegació o eixa falta d'importància que se li dona a la gent jove per a participar i formar part del seu futur, i al mateix temps eixe adultcentrisme, eh, provoquen que molta gent jove se puga sentir aïllada d'eixes decisions i que diga bueno pues quan ja siga major ja participaré. Mentrestant me donen un rol secundari pues l'assumisc” (EIEXP2)

“Pues porque a veces cuesta también a lo mejor, eh, sentir que lo que uno dice tiene peso o, sobre todo en espacios que estén compartidos con personas más adultas. Al final es un poco el, el, bueno, pues yo escucho pero me calle porque a lo mejor meto la pata” (EIEXP4)

“Els hem impedit que participen per varies maneres. Una és la de els solucionem tots els problemes. Eixe ficar-los cotonets per a que no els passe res. Entonces no volem deixar que s'equivoquen i participar és equivocar-se. És clavar la pata. El dret a equivocar-se és el deure a equivocar-se, és una obligació. I això no ho assumim” (EIEXP3)

“Mucha gente tiene el estigma de que nosotros nos dedicamos a salir los jueves de fiesta porque el viernes no tenemos clase, eh, estudiamos una semana antes de exámenes, no hacemos nada más con nuestra vida y cuando llega verano vivimos la vida loca. O sea, yo creo que mucha gente adulta se piensa que solo hacemos eso con nuestra vida y que no servimos para nada más pero muchas veces te topas con el problema y a mi me pasa a nivel interno en el partido que formo y en otras situaciones y en otras asociaciones de las que formo parte. Es que se piensan que por ser joven muchas cosas no las podemos hacer o no tenemos ideas de cosas que se llevan haciendo así durante 40 años, pues a lo mejor hay cosas que hay que cambiar o hay que dar un punto de vista diferente para ver, hacer las cosas mejor. Pues entonces, yo creo que muchas veces es el límite de, simplemente la edad” (EGENT1)

“Entonces yo creo que muchas veces es el hecho de hacer cosas que crees que van a ir bien para la gente joven adolescente, hablo en este sector, pero luego a lo mejor no, ni siquiera le has preguntado qué es lo que quiere, no lo implicas en el proceso” (EGENT3)

→ **Desconeixement, falta d'informació i formació**

Segons les persones participants en l'estudi, en general, la joventut no sap com ni on participar. Tot i que siguen proactives i estiguen interessades a involucrar-se en una causa concreta ignoren com fer-ho i on poden acudir. Sovint és un problema que entenen com desinformació, en el sentit que el contingut que s'ofereix no queda clar ni resulta atractiu per a sumar-se a participar.

Tampoc coneixen els espais de participació reglats i no saben com impulsar els grups d'acció informals.

La manca de formació resulta una limitació significant perquè prenguen consciència de la importància de participar, d'alçar la veu, de reclamar i construir espais de participació que fomenten una política comunitària. La manca de cultura participativa es presenta com un gran obstacle.

“Sí también creo que un poco tema educacional. Creo que muchas veces se nos educa en que hay que ser personas productivas y no nos enseñan lo que es la parte del voluntariado que es igual de importante que un trabajo y que un ocio y que se puede compaginar” (EGENT3)

“Porque muchas veces desde que son críos siempre dicen ‘bueno esto son cosas de mayores, tal’, entonces si ellos van entendiendo conforme van creciendo que su opinión no cuenta como jóvenes. Eso, cuando llegan al punto de que tienen 17, 18 años es muy difícil transformar esa opinión” (EGENT3)

“Jo crec que, si al final per a participar n'hi ha que saber participar, voler participar i conèixer com participar, aleshores si s'educa en com es participa i això, la gent és més fàcil que participe” (EGENT2)

→ **Manca d'espais de participació**

A banda del desconeixement, les persones joves denuncien una manca d'espais de participació començant perquè a penes hi ha entitats juvenils. “I en el cas de les existents no solen convidar a participar si no n'eres membre”, comenta una de les expertes.

Des de la part institucional tornen a incidir en què l'Administració no està preparada per a integrar la participació de la joventut. Per això cal revertir aquesta situació mitjançant la llei. En la mateixa línia, el marc legal ha de servir com a revulsiu perquè les administracions locals fomenten la participació jove en tractar-se del seu àmbit més pròxim. Una altra necessitat implica legitimar els espais de participació informals, perquè siguen reconeguts tant pels mateixos joves com per la mateixa Administració.

“Los espacios de ellos no son los de la administración como decíamos, y eso hace falta regularlo, ordenarlo y eso es lo que la Ley de alguna manera establece” (EIEXP1)

“Si no estás asociado a algo así tan marcado

que participes y eso muchas veces no encuentras un espacio en que lanzar tu opinión, por decir así, o compartir con otras personas, eh, porque si no estás asociado no, no te sientes invitado” (EIEXP4)

→ **Associacions com entitats de consum i no de participació.**

Un dels experts planteja que el fet que les associacions s'enfoquen com entitats proveïdores d'activitats de consum va en detriment del seu potencial participatiu, perquè conscientment o inconscient es restringeix l'intercanvi d'idees i el fet de poder treballar en un projecte comú.

“Eixe tipo d'entitats esta montades para que no participes sinò pa que les utilitzes” (EIEXP3)

→ **Incredulitat, conformisme i falta de referents**

A la gent jove que ha format part de l'estudi li costa creure en la participació. Les causes per les quals lluiten altres persones o organitzacions els poden semblar molt lloables, però des de la seua impressió difícilment van aconseguir els objectius que es proposen. Aquest pessimisme predominant l'expliquen per una falta de referents que els anime a dir que sí que es pot i paga la pena. Els mateixos representants de les associacions juvenils participants en l'estudi admeten que els costa vendre els seus guanys.

“Yo creo que hay una cuestión de descreimiento como que muy grande, como que al final esto no sirve para nada, organizarse para qué... que creo que también tiene mucho que ver con el hecho de tener, de vivir en un momento por así decirlo histórico en el que entre comillas hay pocos ejemplos en los que mirar de cambio. Es decir, no tienes... Hay pocos ejemplos de decir, joder, esta gente se ha organizado y ha salido a la calle o yo qué se, o ha montado una plataforma o ha conseguido algo, sino como que al final da la sensación un poco entre comillas de que siempre ganan los malos y es como que al final hagas lo que hagas siempre te va a pasar por encima como una apisonadora digamos del poder, de la burocracia o de lo que fuera y que va a acabar un poco contigo” (FGJOV2)

Aquesta actitud incrèdula es manifesta de dues formes. Per una part, les persones joves s'atrinxeren en la crítica sense debatre's en passar a l'acció, o bé, adopten una posició conformista amb la realitat, ja que no hi ha possibilitat de canvi. El famós “laissez faire, laissez passer” del liberalisme econòmic seria també aplicable a la posició d'una part de la joventut davant la participació.

“Creo que al final falta acción, falta... el moverse más. Creo que es también cuestión personal, ¿no? El querer avanzar o quedarse solo pues bueno quejándome de la situación pero tampoco hacer nada y que lo hagan los demás” (FGJOV2)

Al capdavall aquest ambient de descrèdit unit a la falta d'informació, formació, referents i espais impossibilitaria a les persones joves decidir-se a passar de l'opinió a l'acció.

→ Individualisme i falta de construcció comunitària

Segons un dels perfils experts entrevistats, les persones joves han interioritzat un discurs individualista segons el qual el seu destí depèn d'elles mateixes, deixant de banda la cooperació. Quan les circumstàncies personals aclaparen tota l'atenció, el projecte comunitari roman invisibilitzat encara que les problemàtiques siguin compartides i a partir de la unió puga trobar-se la solució.

“La otra cosa que crec que també ajuda i té que vore també con lo de salut mental és que no els donem futur. Els diguem que no hi ha res a fer i per tant que es busque la vida cada u i tal. No estem venent projectes de que els construim tots i anem a tirar endavant” (EIEXP3)

→ Manca d'implicació i de retorn

Donats els espais de participació, l'oportunitat d'opinar i inclús de decidir, les persones joves renuncien a participar perquè no veuen realitzades les seues peticions o aportacions, o no se'ls ha tingut en compte des d'un primer moment en temes que són sensibles per a elles. La participació que es redueix a una consulta, que de vegades ni és vinculant, acaba generant desinterés i menfotisme cap a la participació.

En canvi, si es compta amb la joventut com a cocreadora i no solament se li consulta, s'enganxa a la participació perquè se sent particip d'un projecte seu però que també és comunitari, assenyalen les persones expertes. Aquest enfocament en les polítiques de joventut resulta bàsic, sentencien.

“Tu no pots obviar als joves perquè si t'oblides d'això i no participen els joves no és el seu projecte, no és el seu municipi. La única possibilitat de futur és que ells s'impliquen, que siguin les seues respostes, les seues accions, no sols les seues opinions que és lo que estem aconseguint per lo menos, que deixen un xicotet espai per a que opinen. No, no, que les seues decisions i les seues actuacions construeixen el municipi. Si el construeixen és seu. Si és seu podran estar ahí” (EIEXP3)

“Estem fent unes polítiques de participació en les que la participació és assistir a l'acte, la participació és inclús arribar a opinar, o arriba inclús a ser un poquet millor decidir, però decidir està en el límit de la participació. Pa mi la participació està en quan el projecte és el teu, tires endavant, inverteixes hores. Eixa és la construcció de la comunitat. Eixa és la que fa que el pacte social que volem fer continue i tire endavant” (EIEXP3)

→ El moment vital

La joventut associada té clar que la participació és un procés i no sempre el moment d'iniciació és el més adequat. A totes les edats es presenten objeccions: els de menys edat perquè pensen que els problemes no els toquen i són cosa de majors; els més majors perquè pensen que el moment ja ha passat i altres ja tenen l'experiència. Per això, com més

aviat es comence a participar, més fàcil serà mantindre's en l'engranatge de la participació.

“Y cuando a lo mejor tienes 16, 17 años que es un momento de empezar a involucrar, a conocer y tal lo ves como algo para más mayores porque, porque ahora mismo son problemas que no te preocupan y luego te ves muy mayor para hacerlo porque no lo has hecho en su momento y no tienes la experiencia” (EGENT3)

→ **Por a participar a soles**

En prou grups de joves, tant d'associats com no, s'introdueix l'obstacle que suposa participar en soledat. La vergonya, la inseguretad, la por a no ser acceptat o a ser considerat el bitxo rar que fa coses fora dels estàndards, perquè no se t'associe a una opinió o col·lectiu, són emocions i reflexions que duen a les persones joves, sobretot la més propera a l'adolescència, a pensar-se molt participar en alguna causa o entitat. Si compten amb el suport d'alguna amiat, la intenció de participar pot prosperar.

“O salir de la zona de confort. Nos da miedo hacer cosas solos. Entonces como si no va un amigo contigo a ese sitio o a esa asociación o participar en algún grupo de algo ya es como que ya, ya no me apetece tanto ir o vamos a hacerlo” (FGJOV1)

“Porque mucha que por sí sola no participa. A lo mejor tu quieres participar en algo pero te da mucha vergüenza ir solo o no sabes cómo gestionarlo para ir con alguien porque nadie de tu entorno quiere ir. Entonces, eh, si no consigues a nadie, te sientes como inseguro para poder empezar a participar” (EGENT2)

“Creo que muchas veces desde las edades que cosideramos jóvenes el miedo a ‘esto me gusta pero claro es que si no se apunta ningún amigo o si no tal’. Eso también como que muchas veces quita seguridad y no, no te anima tanto a hacerlo” (EGENT3)

Motivacions de les persones joves per a participar

→ **Facilitat horària i proximitat**

Com s'ha manifestat anteriorment, per a les persones joves d'entre 18 i 23 anys el temps és determinant a l'hora de participar. Pensen que estarien més motivades a fer-ho si conflueixen la proximitat i les facilitats horàries en les opcions de participació. Aquesta visió s'aplica sobretot a la participació en activitats o esdeveniments. Des del seu punt de vista també els ajudaria si poden conèixer des del primer moment el temps de dedicació que se'ls requereix per a decidir si es comprometen o no.

“También algo que creo que es importante que cuando lo tienes más cerca, más fácil es al final porque si tienes que ir a un sitio que te pilla super lejos, eh, como que tienes menos facilidad y con el tiempo al final esas cosas las acabamos dejando” (FGJOV1)

→ **Espais de participació a l'abast**

En relació als obstacles detectats, la joventut també evidencia la necessitat de trobar espais de participació juvenil al seu abast.

Des de la part institucional assumeixen que és la seua responsabilitat apropar-los i cuidar aquests canals perquè puguen fer-los seus, siga per part de l'Administració autonòmica o local.

“Para poder participar tú te tienes que sentir parte de algo, y sentirte parte de algo es sentir que estás presente y tienen que haber canales de acercamiento, no lo sé, en sus diferentes formas y tienen que estar muy bien definidos, y tienen que sentirse que esos canales de participación o esos espacios de participación se cuidan, se protegen y se fomentan por parte de la administración autonómica y sobre todo local, y dejarles plena autonomía” (EIEXP1)

→ **Voluntat i/o necessitat**

Per a la joventut, el principal impuls a la participació és, no obstant això, el voler i tindre ganes de participar i involucrar-se bé en una causa, bé en els assumptes que componen

la vida pública. L'altre determinant clau és la necessitat, trobar-se en una situació de la qual no és possible eixir sense la mobilització i la reivindicació. Posen com a exemple el cas de les minories. Segons les persones joves informants, pertànyer a una minoria et predisposa a participar per a fer front a les desigualtats que pateixes en comparació a la resta de la societat.

“Principalmente tenemos que partir de una base de que es vocacional porque no vas a estar en un sitio en el que no estás agusto, no quieres participar. Es porque quieres estar” (EGENT1)

“A nivel personal una primera participación viene dada por dos motivos por la casualidad o por la necesidad” (EGENT2)

→ **El menyspreu cap a la joventut i el futur de les noves generacions**

Des de la part de la joventut associada es posa també l'accent en la lluita altruista en benefici de les generacions venidores. En assumir que els resultats de la participació no sempre són immediats, ni tant es vol a mitjà termini, l'al·licient sorgeix de la confiança en què el canvi arribarà i serà profitós per a la joventut del futur.

Aquest desig de participar de les persones joves sol estar acompanyat, així mateix, d'un sentiment d'abandonament i menyspreu per part de la societat que els espanta a fer-se presents per a evidenciar les seues necessitats i promoure un canvi en la manera en què s'aborden els problemes. En definitiva, és la consciència d'un món adultcèntric la que actua com a revulsiu de la participació juvenil.

“Que las próximas generaciones que vengan lo tengan más fácil de lo que yo lo he tenido. Yo creo que es lo que motiva el cambio y el progreso en la sociedad en general, no solo en los jóvenes, pero es en plan hacer las cosas, que las cosas pueden ser más cómodas, más accesibles” (EGENT1)

“Yo pienso que muchas veces el hecho de vernos como olvidados o vernos como que... ¿no? Es como que siempre se nos deja como un poco más de lado, siempre se nos deja al final. Es algo que también hace que nos invo-

lucremos más para intentar cambiar las cosas y aportar, eh, a la vida en general y no solo a la política, en muchas otras asociaciones, puntos de vista nuevos, diferentes formas de hacer las cosas” (EGENT1)

→ **Garantia d'autonomia en una participació igualitària i transcendent**

A propòsit del menyspreu que sent, la joventut valenciana afirma que tindria molt més interès a participar si se'ls garanteix que podran fer-ho amb plena autonomia i en peus d'igualtat amb altres segments de la societat.

Necessiten veure que són part dels projectes, que les seues aportacions es tenen en estima i que la seua dedicació i involucració es materialitza en resultats concrets. Si es dona una participació real i efectiva, i funciona el rendiment de comptes, les persones joves asseveren que la seua implicació anirà en augment.

“Yo creo que tiene que ser de igual a igual, no de uno a uno” (FGJOV2)

“Yo creo que no. También hay que aplicar acciones y renovar políticas para que nuestra opinión llegue a algo real. Y eso ayudará a que más gente participe y no piense que esas cosas se quedan solo en hablar y ya está” (FGJOV2)

“O sea al final yo creo que si viéramos que, que sirve entre comillas como para algo y que es como ‘hostia yo estuve participando en este debate hace un año y ahora el autobús es más barato’, pues es como olé, eh, como que me implico más o me esfuerzo más en participar porque es que esto al final nos va a llevar a algún sitio” (FGJOV2)

“La motivación es que sienten efectivamente que eh tienen plena autonomía para tomar decisiones, plantear propuestas, la necesidad también de que llegue ese retorno de las políticas, de decir... que hay escucha, activa además, y esa rendición de cuentas, ¿no?” (EIEXP1)

“La gent participa perquè se sent escoltada i partícep del projecte i que la seua visió pot formar part de la construcció de algo nou” (EIEXP2)

→ **Predisposició des de l'Administració**

La joventut que forma part d'alguna entitat assegura que sentir el suport de l'Administració pot marcar la diferència entre que un jove o grup de joves s'anime a impulsar una iniciativa o romanga indiferent a la participació la resta de la seua vida. Per això consideren fonamental que el personal que treballa en l'Administració, sobretot els que estan en contacte amb joves, reba formació en participació perquè puguen ajudar-los a canalitzar les seues inquietuds i projectes.

→ **Incentius i contraprestacions**

Per a les persones joves per sota els 23 anys que han participat a l'estudi, comptar amb incentius o contraprestacions seria un ganxo per a participar. Algunes parlen de gratificacions monetàries o en espècie, però altres posen com a exemple la formació que poden rebre a canvi després de l'experiència de participar. Es tractaria d'una rendibilitat més immediata i individualista de la participació, un guany personal a canvi del temps invertit en un objectiu comunitari.

“Entonces si nos ponen mejores recompensas o apoyan más el hecho de participar, igual sí que llega a más gente” (FGJOV1)

6.3. L'ASSOCIACIONISME JUVENIL EN LA COM. VALENCIANA

Percepció sobre la participació en associacions juvenils

Les persones joves que no estan vinculades amb cap entitat tenen, en general, una imatge positiva tant de l'associacionisme com dels i les joves que en formen part. Per a elles l'associacionisme significa unió en compartir coses en comú. Valoren així mateix l'empremta que deixa en les persones que han tingut l'oportunitat d'aprofitar l'experiència. Un aprenentatge que els acompanya en totes les etapes de la seua vida.

“Además muchas veces se nota cuando alguien ha pertenecido a un asociación, como que le marca de alguna manera, así de este tipo” (FGJOV1)

“Para mí la palabra asociación es como que significa unión en el que tienes algo en común con otras personas que al final están también en esa misma asociación que tú y en general creo que es una buena herramienta, pero también en contrapartida, lo ha dicho María también, que se puede utilizar como para fines que no sean tan éticos” (FGJOV1)

Però l'associacionisme també pot mostrar-se amb una cara menys amable als ulls de la joventut entre 18 i 23 anys participant en l'estudi, per la qual cosa parlen de diferents tipus d'associacions juvenils. En el seu imaginari, el paradigma d'associació juvenil són els “scouts”, dels quals diuen que “són una família” (FGJOV1) i aporten beneficis a llarg termini. L'escoltisme és precisament el moviment juvenil que comença en la infància, podent desenvolupar-se durant l'adolescència, la joventut i, fins i tot, l'adulthood. En conjunt, totes les entitats que permeten participar de les seues activitats sense esperar res a canvi obtenen el seu visiplau.

“Entonces yo pienso que las asociaciones siempre y cuando sean, eh, de este tipo, que sea que la gente se una por estas razones, eh, creo que son muy, muy beneficiosas. O sea enrique..., es algo que enriquece a todo el mundo” (FGJOV1)

Difícilment mencionen altre tipus d'associacions, però parant-se a mirar en el seu àmbit més pròxim identifiquen les estudiantils, les de caire social i les dedicades a la salut mental, que són ben valorades i inclús apunten que haurien de tindre més visibilitat. Contràriament, tenen una visió pejorativa de les seccions joves dels partits polítics i de les que tenen un vessant més ideològic. Consideren que lluny de tindre un impacte beneficiós, produeixen un efecte de segregació que es resumeix en un “nosaltres i la resta”. En la seua opinió, són entitats que assenyalen i polaritzen si no comparteixen tot el seu ideari.

Entre la joventut que més apunta a la trentena predomina una idea de tancament en algunes associacions, que es manifesta en la recepció poc acollidora de nous membres i, si ja estàs dins, en la dificultat d'accedir a les posicions de decisió, ja que solen estar ocupades per un grup reduït de gent que sempre és la mateixa.

Per a aquest segment etari, l'associacionisme juvenil més visible hui en dia és el lligat a la religió.

Cal assenyalar, d'altra banda, que la joventut adolescent no relaciona el fet de ser membre d'un club esportiu amb l'associacionisme, i com en el cas del següent grup d'edat consultat, els scouts són el seu únic referent.

El diagnòstic que fan les persones joves representants d'alguna entitat sobre l'associacionisme juvenil és dispar. Des de qui diu que està “sense pols” (EGENT1) a qui diu que va tirant i altres que afirmen que està creixent. També es troben mencions a un temps passat on l'associacionisme no solament estava més implantat en la societat, sinó on també es fomentava més. En allò que coincideixen és que la irrupció de la COVID-19 va assestar un cop a les associacions, perquè va mitigar la seua activitat, la seua capacitat de mobilització i captació.

“Sí que veo últimamente mucha más gente joven involucrada, no solo, por ejemplo, a nivel de partido, que si que veo que crece mucho más, no solo el mío, el resto de partidos de mis compañeros, por lo que se, también crecen bastante” (EGENT1)

“¿Sabes? El... cuánta más gente hay, más se une. Entonces a pesar de que seguimos siendo pocos, yo creo que estamos en la línea de... Y que no es que está paralizado ni que se va a acabar, porque al fin y al cabo siempre hay gente joven que busca eso” (EGENT1)

“La participación juvenil va tirando, vamos como podemos” (EGENT2)

“Ha habido tiempos mejores pero estamos en un punto en que el asociacionismo, incluso el juvenil, está creciendo” (EGENT2)

Malgrat que l'anàlisi està condicionat pel tipus d'entitat que el fa, la percepció és que cada vegada n'hi ha més gent jove involucrada, no solament a nivell d'entitats juvenils, sinó també en les intergeneracionals i en moviments socials no necessàriament organitzats. En la seua opinió, les entitats juvenils estan agafant força i cada vegada són més visibles, la qual

cosa veuen com a molt positiva perquè aconsegueixen atraure l'adolescència al moviment associatiu al mateix temps que aprenen com funcionen les dinàmiques de la participació.

Precisament algunes entitats defensen la capacitat d'organització que ha assolit la joventut enfront de les organitzacions controlades per adults, en un marc administratiu que no els afavoreix a més. Joves que estan dins d'aquestes associacions adultcèntriques denuncien des d'una experiència ben diferent que sempre han de demostrar que són capaços perquè se'ls encomane responsabilitats i se'ls situe en els comandaments de poder. El fet que recorren a joves per dur endavant grans esdeveniments prova que són efectius, encara que això després no es tradueix en un càrrec, lamenten.

“Es coger cargos de responsabilidad que nos siempre te los dan porque les da miedo ver a una persona joven pero al final es demostrar que somos válidos para esto también y que no so..., no nos tomamos esto por el pito del sereno” (EGENT1)

Per a les associacions d'oci educatiu, la realitat no és tan encoratjadora. Asseguren que estan travessant un període complicat com a conseqüència de la “democratització de l'oci” (EGENT2). Actualment les persones joves poden trobar un fum d'alternatives al seu abast, també gratuïtes, quan abans aquesta oferta estava en mans sobretot de les associacions juvenils. Tot això sense comptar les opcions d'entreteniment que concedeix la tecnologia.

Una de les joves participants en l'estudi identifica fins i tot als creadors de contingut com a competència perquè aconsegueixen crear una comunitat al seu voltant, a la qual no solament ofereixen entreteniment, sinó també una filosofia de vida.

“La competencia en ese aspecto igual lo tendríamos con todo el tema de tecnología que no, lo podemos ver como una forma de participación también el tema de las comunidades que se crean en torno a algún creador de contenidos a su manero, pero diría que perdemos calidad de participación respecto a lo que, a lo que tenemos, de donde venimos. Perderíamos calidad. Eso seguro” (EGENT2)

La seua conclusió és que, davant tanta oferta, els i les joves no volen dedicar temps a participar en activitats que garanteixen un gaudi, però també demanden un esforç. Al capdavant es tracta de triar entre un oci compromés que té impacte en la societat i en la nostra educació, com pot ser una batuda de neteja de platges o mer entreteniment.

Per altre costat, n'hi ha qui afirma que hui en dia es dona més valor a l'educació no formal i precisament per això, les associacions d'educació no formal estan adquirint importància i creixeran.

A l'hora de parlar de l'organització interna de les associacions juvenils, les persones consultades assumeixen de forma natural diferents nivells de participació, però detecten que mentre la base roman amplia, cada vegada hi ha menys membres que vulguen assumir responsabilitats organitzatives. No tenen les ganes ni el temps, expliquen. Aquesta situació es replica en el moment de formar part d'entitats ulteriors com els Consells locals o les federacions, ja no solament per la dedicació requerida, sinó també per la percepció d'irrellevància, de que no transcendirà la seua opinió. Aquesta realitat els porta a raonar que l'associacionisme juvenil funciona en l'àmbit local però difícilment a escala federal.

“Hay desde quien se implica con su grupo, con su, digamos con la base y se limita a la base hasta quien participa de su federación activamente incluso llegando a la directiva, incluso pasando a nacional, internacional. Hay muchas puertas abiertas dependiendo de la implicación que puedas y quieras tener para avanzar y coger proyectos más grandes que al final te piden un compromiso mucho más fuerte” (EGENT2)

“Lo que sí que es verdad es que, si tenemos diferentes niveles de la participación, muchas veces la gente igual se queda en unos niveles de la participación pues porque desconoce o no sabe cómo participar a otros niveles, y eso” (EGENT2)

“I no sé a mi per exemple és algo que si la gent sapiguera que es fa realment a aquests espais i això jo crec que sí que podria vindre més gent però clar és el de sempre. Tu termines de

treballar o de estudiar a les 7 de la vesprada, pues no t'apeteix conectar-te a una reunió de Joves, per exemple. O si tens una vesprada lliure o el cap de semana hi ha gent que no li apeteix tampoc anar a una reunió o anar a una concentració” (EGENT3)

Des de la visió de les persones expertes, l'apatia i les reticències a participar en una associació no han canviat gaire respecte a les generacions nascudes en els anys 80, malgrat l'enorme impacte que ha provat tindre l'associacionisme en la societat. Un dels perfils entrevistats argumenta que aquesta situació roïna no és exclusiva de les entitats juvenils i seria equiparable a la de les entitats intergeneracionals.

Una altra de les veus expertes proposa reflexionar sobre les causes per les quals des de l'Administració no s'ha sabut dirigir a la joventut cap a una participació de debat públic i creadora de sinergies. Com a conseqüència, pensa que voluntària o involuntàriament s'ha acabat fomentat una participació passiva, en línia i gens mobilitzada. Des de la part de les institucions, allò que els preocupa és la gent que no creu en l'organització i, per tant, no s'organitza. La solució a aquesta realitat estaria a atorgar-los autonomia per a encapçalar les seues causes.

“Però al mateix temps, al menos en la meua generació, fa 10 anys, ja se deia això, que estaven apàtics i no participaven i tal i qual. Jo crec que això en certa mesura també ha evolucionat per desgràcia a pitjor, de que no s'ha transformat eixa part, eh, crec que algunes polítiques públiques igual no han anat en eixa direcció i s'ha comentat una cultura de participació que moltes voltes és de click, online i poc de contingut mobilitzador o creador de sinergies de situació i de debat perquè al final moltes voltes lo que falta és la deliberació pública més que el decidir jo des de ma casa apretant un botó i eixa aspecte no s'ha millorat” (EIEXP2)

“A mí lo que me preocupa es esta gente que no cree en la organización o que no está autoorganizada. Creo mucho en la autogestión por parte de ellos, ¿no?, en esa autonomía, que sientan que son completamente autónomos pero que tienen a la Administración acompañándoles, ¿no? Una cosa es acompañar y

otra cosa es que ellos sientan que pierden esa parte de autonomía". (EIEXP1)

Per altre expert, el problema radica en els marcs rígids en què es desenvolupa l'associacionisme juvenil, immers en la burocràcia. En la seua opinió, la imatge d'avorriment que té la joventut de l'associacionisme és intencionada, perquè es vol que es dedique a fer altres coses. També estaria influenciada per la visió que mostren els iguals i en els quals es busca l'acceptació. El context de precarietat que pateixen tampoc afavoreix que les persones joves puguen ficar-se en una associació ni dur a terme qualsevol tipus de participació.

"Fer-se en este moment d'una associació és una locura. Has de tindre des de protecció de dades, llibres de contabilitat que has de presentar de no sé què... tú sabràs" (EIEXP3)

"No és guai estar associat, és lo contrari" (EIEXP3)

"Estem en un moment que queda mal, en un moment de ser jove és molt d'apariència, molt de vergonya i molt de coses aixina i no mola. Entonces canviar eixe discurs seria important" (EIEXP3)

L'experta més jove pensa que a les persones joves els costa creure en el seu lideratge i per això poques fan el pas de formar part de moviments juvenils, i una vegada dins, entrar en les juntes directives. En el cas de les dones aquesta creença és més accentuada.

"Sí que encuentras pero a veces hay que motivar a la gente porque muchas veces no nos lo creemos, ¿no?, el, el ¿pero yo voy a poder liderar ciertas cuestiones? Y cuesta un poquito esa primera parte de creer, ¿no?, y de tener esa, ese impulso, y sobre todo en este caso las mujeres, en ese sentido" (EIEXP4)

"No comprometerse en general, no estar en el día a día, por lo menos desde los espacios que yo pueda ver, ¿no? No comprometerse en el día a día, ¿sí?, pues el estar y participar de las primeras en organizar ciertas cosas, pero cuando ya son las responsabilidades de liderar ciertos equipos, pues hay veces que cuesta por una cuestión de que a veces, eh, quizá tememos más las mujeres el, el que se dirá o el si mi opinión está a la par que la del resto, o si voy a ser la histérica de turno cuando... Pues a veces cuesta romper ciertas barreras" (EIEXP4)

Des d'una altra anàlisi opina que, davant tantes causes, actualment s'està produint una dispersió de la participació, la qual cosa provoca un compromís més volàtil i reduït a un moment concret amb les associacions. En altres moments, la dedicació en una entitat es mantenia en el temps, però ara respon moltes vegades a accions concretes que no requereixen tampoc formar part de l'entitat de manera oficial. Al llarg de l'any una persona jove pot fer voluntariat en una protectora d'animals algun diumenge, participar en les activitats reivindicatives de les associacions feministes amb motiu del Dia de la Dona i manifestar-se els Fridays for future.

“Creo que sí todavía hay una participación bastante activa y creo que sí que hay mucha, mucho movimiento y mucha concienciación pese que, pese a que a lo mejora ahora hay muchos, mmm, como muchos destellos de muchas cosas, y a lo mejor centras ahora tu necesidad en cierta cosa y el año que viene, o dentro de unos meses te viene, te llama la atención otra cosa y quieres participar en aquello otro, y a lo mejor el compromiso no siempre es tan estable” (EIEXP4)

En tot cas, considera que les associacions

joves han d'esforçar-se per treballar conjuntament, ja que solament així és possible que la seua tasca es transforme en incidència política.

Dificultats per a participar en associacions juvenils

→ Manca d'associacions juvenils

La joventut no associada destaca l'absència d'associacions juvenils on poder participar. La seua presència en la vida pública és molt reduïda i pràcticament passa desapercebuda.

Algunes persones joves restringeixen aquesta situació al cas valencià, ja que refereixen que en territoris com Catalunya el moviment associatiu jove és molt més nombrós i actiu alhora que es faciliten les condicions perquè la gent jove pugui organitzar-se.

→ Manca de visibilitat

Directament relacionat amb el punt anterior, la joventut no associada dubta i s'aventura a dir que potser sí que hi hagen associacions juve-

nils, però no són visibles ni fàcilment localitzables, per la qual cosa la participació en elles es fa impossible. Alguns testimonis relaten haver fet cerques proactives d'associacions sense resultat.

Del costat de les persones representants d'associacions juvenils reconeixen que la comunicació i la difusió són tasques que se'ls resisteixen malgrat la seua obstinació. No arriben a identificar si és un problema dels canals, del missatge o de tots dos. Els seus esforços se centren en les xarxes socials, que són els mitjans més emprats i on més participen les persones joves, però coincideixen en el fet que no resulta prou efectiu.

“Yo creo por ejemplo que aquí en València, yo de primera mano he intentado buscar pues asociaciones de, de distinto ámbito y si están creadas, por ejemplo, son de difícil acceso o no son visibles. Creo que también el tema de la comunicación o que se hagan de notar y de ver, mm, creo que, pues no se, o igual la búsqueda no la realicé correctamente pero sí que València siendo la ciudad que es no hay como tal” (FGJOV2)

→ **Dificultat per a transmetre els guanys i les contraprestacions**

Relacionat també amb la comunicació, les i els joves associats consultats per a aquesta investigació identifiquen dos missatges claus que són incapaços de transmetre i que són determinants perquè la gent jove participe en les associacions. D'una banda, la capacitat per a difondre els seus guanys, per a comunicar que sí que és possible fixar-se objectius en una causa i complir-los gràcies al treball conjunt. La dificultat a transmetre aquesta idea obstaculitza que puguen convertir-se en els referents que reclamen les persones joves no associades. Sense resultats tangibles és més costós mobilitzar i generar il·lusió per al canvi.

Si bé l'exposat anteriorment, les associacions juvenils admeten que han enfocat la comunicació en la seua causa, deixant de costat els beneficis que l'associacionisme pot aportar als membres. Atés que es tracta d'un compromís que requereix temps i dedicació, resulta fonamental evidenciar els beneficis que s'obtidran

a canvi. La contraprestació ha de quedar clara, ja siga formació, gaudir d'activitats, estendre la xarxa d'amistats o qualsevol altra. I les persones joves que no participen en associacions així ho manifesten també, perquè convertir-se en membre puga ser una motivació.

“Es real vivimos en una sociedad muy egoísta. Y a veces, eh, cuando hacemos algo o queremos que la gente participe lo hacemos desde el punto de vista de lo que la persona puede aportar a la asociación al evento, a la entidad o lo que sea, pero nunca o muy pocas veces de lo que hacer eso le va a aportar a la persona. Y si cambiamos el punto de vista y enseñamos qué te va a aportar a ti hacer esto, a lo mejor dices hostia, pues es que además yo también voy a aprender cosas o voy a... Simplemente a veces conocer gente. Algo que ni te planteas cuando dices 'ay, pues voy a ayudar a tal” (EGENT3)

→ **Burocratització i institucionalització de l'associacionisme**

La burocratització és una barrera perquè puguen crear-se noves associacions juvenils i perquè puguen funcionar i durar en el temps les existents. Actualment, gestionar una entitat demanda coneixement, dedicació i obligacions amb l'Administració. Una cosa prou seriosa des d'una mirada jove. La conseqüència és que la joventut acaba per organitzar-se informalment i renunciant conscient o inconscientment als espais de decisió legitimats. Dintre les mateixes associacions, la realitat és que poques persones voluntàries es decideixen a formar part de les juntes directives i assumir responsabilitats de gestió i organització.

“Que tú puedas decir es que yo necesito presentar un proyecto y que alguien en el ayuntamiento te diga cómo. Al final una cosa muy que digamos que se ha trabajado mucho es como 'sí, sí, somos súper abiertos porque tenemos un montón de cosas orientadas a asociaciones'. Ya pero es que para pedir esas ayudas, ¿sabes? tienes que tener tres carreras y un máster. Quiero decir al final también la burocracia, eh, muchas veces es un impedimento, a la hora de saber qué derechos tienes, qué cosas puedes hacer, qué cosas no puedes hacer porque eso sí que creo que es importante” (FGJOV2)

“Yo creo que hay un grave error del asociacionismo juvenil, que es que creo que, digamos como que el que hay está excesivamente institucionalizado. Quiero decir, al final, por ejemplo, el Consell Valencià de la Joventut es como que ostenta la representación legal de los jóvenes del País Valencià. Para formar parte del Consell tienes que formar parte de una asociación que forme parte del Consell. Entonces es como que al final, o entras dentro como de asociaciones que forman parte de otras asociaciones donde todo el mundo más o menos se conoce y sabe como de qué palo va, o un poco desde fuera, a veces yo creo que es complicado, eh, digamos como que organizarte” (FGJOV2)

Al mateix temps, el fet que no es legitimen les organitzacions informals de joves de manera que puguen estar presents en els espais de representació reconeguts per l'Administració, actua com a desencoratjador perquè puguen donar-se aquestes confluències de joves al marge de l'associacionisme reglat. Per això, per a una part de la joventut, l'associacionisme està massa institucionalitzat.

→ **Dificultat per fer captació**

La joventut associada declara tindre dificultat per a fer captació de membres i sense aquesta tasca es fa complicat visibilitzar-se i atraure nous membres. No és el cas de les associacions estudiantils i polítiques on sí que tenen integrada aquesta dinàmica.

La captació és la intenció de voler fer-se visibles, de traslladar a l'altre que el seu compromís és necessari. Obri la porta a una interacció que pot concretar-se en col·laboració o no, sense deixar l'adhesió únicament en mans de la proactivitat de l'individu. A aquest respecte, qui està dins una associació confessa que amb el temps es perd de vista la posició de qui no participa, la qual cosa complica la connexió amb futurs membres i per tant la seua captació.

“Creo que se pierde o se olvida cómo éramos antes de participar y no sabemos llegar a personas que no ven la participación de la misma que forma que lo estamos viendo ahora. Es decir, yo no me puedo poner en la cabeza de alguien que no le interesa ningún tipo de participación porque esa no es mi cabeza” (EGENT3)

→ **Endogàmia de les associacions**

Les persones que no estan presents en entitats vinculen sovint associacionisme amb endogàmia. Manifesten obertament que una reticència a involucrar-s'hi és que les associacions estan controlades per unes poques persones que no consulten la majoria i, per tant, actuen al marge fent i desfent segons el que consideren més convenient per a la causa o la mateixa associació. Davant la perspectiva de no poder participar activament i caure en la frustració, arriben a la conclusió que millor no comprometre's amb cap organització.

La visió de la joventut associada és prou diferent. No neguen que els grups de decisió siguen reduïts i que normalment estiguen ostentats per les mateixes persones, però argumenten que és per una qüestió d'operativitat. Després d'intentar obrir aquests espais

de poder i que opten sempre les mateixes persones voluntàries, al final s'acaba per tirar endavant amb aquesta estructura estable que s'ha creat i que convertint-se en endogàmica de forma no intencionada.

“Supongo que también en parte dentro de las asociaciones cuando está participando siempre el mismo tipo de gente, es decir, no el mismo tipo de gente, la misma gente quería decir. Es decir, si somos 20 y aquí normalmente a las reuniones venimos 10 y después a los proyectos venimos 5, pues también cuesta esos 5 o esos 10 estar repitiendo a los demás ‘buen participa’, porque si estás cómodo participando entre 5 y 10 y llevas las cosas adelante, ¿para qué vas a estar buscando siempre a más gente si funcionas así. Entonces a lo mejor es por eso que no creces. ¿Y cuál es el problema con eso? Que cuando ya vas cumpliendo una edad no, no dejas a gente detrás de ti que siga haciendo lo mismo que tú hacías” (EGENT3)

Motivacions per a participar en associacions juvenils

→ Ser convidat

La joventut valenciana afirma que es pensaria seriosament entrar a formar part d'una organització si la convidaren directament a participar-hi. Acol·lirien la proposta amb més interès encara si respon a una necessitat o inquietud personal o arriba de part d'alguna persona coneguda.

Aquesta manifestació respon a la necessitat que han expressat les entitats juvenils de fer captació. La gent jove per la seua part demana veure que les estructures estan obertes perquè senten que tenen cabuda en elles.

→ **Bona acollida i bon ambient**

La percepció que es té de l'organització també és important, segons les persones joves informants. Un bon ambient i la predisposició a integrar nous membres és un bon indicatiu. La prova de foc diuen, en tot cas, és l'acollida. Sentir-te acompanyat, que tenen un lloc per a tu i que podràs desenvolupar els teus interessos és determinant en el primer contacte amb l'associació, més encara que la causa per la qual has decidit involucrar-te.

“También cuando vas a un sitio y ves cómo la gente reacciona cuando llegas como una persona nueva, a veces hace que te quedes o que quieras irte. Eh, la respuesta de la gente, cómo te integran” (FGJOV1)

“A lo mejor te encanta de que es la asociación y luego llegas y muchas veces pasa que ya hay como gente que está mucho tiempo o hay muchos grupos creados y a lo mejor no te acogen tan bien, y pues bueno por mucho que me interese de qué va esto, si no me siento una más del grupo pues a lo mejor no me merece tanto la pena formar parte de esto” (FGJOV1)

→ **Sentir que aportes**

En un context on es pot triar quin tipus de participació es vol practicar, des del clic a la donació o l'acció, les persones joves afirmen que per a passar i mantindre's en l'acció necessiten que es reconega la seua aportació a l'organització. No són un més, sinó que el seu temps, les seues idees i la seua dedicació contribueixen al funcionament i objectius de l'entitat.

→ **Absència d'obligació i oferiment de diferents nivells de participació**

Al mateix temps i en línia amb el plantejament de la motivació anterior, proposen que les associacions puguen oferir diferents opcions per a participar perquè qualsevol puga triar el model que millor encaixa amb la seua disponibilitat. Per altre costat, el compromís de participació no ha de sentir-se com una obligació. És un acte voluntari, la finalitat del qual és també passar-ho bé.

“Al final como que, de participar en algo, conocer a gente, sentir que aportas algo a ti y a los demás, pero sin tener esa presión de, como por ejemplo, en un trabajo, que sea y que haya un ambiente amigable que te lo pases bien, que no sientas mal rollo” (FGJOV1)

“Quiero decir no hace falta que seas participante activo teniendo que organizar tantas cosas, simplemente con el hecho de formar parte y de hablar de vez en cuando de ir cuando puedas ya estás participando” (FGJOV1)

→ **Reconeixement oficial de la contribució feta**

Representants d'entitats afegeixen que seria encoratjador que els i les membres puguen veure reconeguda oficialment la seua dedicació, de manera que poguera constar en la seua formació complementària o entre les seues capacitats.

Una de les participants comenta que existeix el programa Reconoce que va posar en marxa l'IVAJ i l'INJUVE, però a parer seu és poc conegut. A més solament reconeix el voluntariat en l'àmbit educatiu.

“Cuando haces un voluntariado aprendes cosas y aprendes cosas que no aprendes en otros sitio y te capacitas en ámbitos súper diversos que igual no tienes unos conocimientos certificados. Bueno nunca, casi nunca había, y entonces hay veces que dices y para qué invierto el tiempo en esto si necesito luego hacer un curso, si tal y tienes que ir compaginando el tiempo” (EGENT3)

Rebre reconeixement a la contribució feta, respondria així mateix al desig de contraprestació demanat per la joventut en el moment de decidir-se a participar.

→ **Validar i visibilitzar la teua opinió**

De la part de les entitats pensen que hui en dia hi ha gent jove que busca associar-se perquè puga validar-se i visibilitzar-se la seua opinió, ja que la joventut no associada està infrarepresentada en els òrgans de participació legítims. En el cas de qui és menor d'edat tampoc té l'oportunitat de deixar constància del seu pensament mitjançant el vot. En una

associació, en canvi, tenen la garantia que allò que defensen pot arribar enlloc, mentre que una opinió en les xarxes socials només pot aspirar a la visibilitat entre la teua comunitat de seguidors.

“Y yo lo que, la sensación que yo tengo es esa, cada vez la gente apuesta y la gente joven apuesta más por asociarse en cuanto, en cuanto a resolver, a lo que insisto todo el rato a hacer ver su opinión, a poner sobre la mesa sus decisiones y a que sean reconocidas por resto y yo creo que cada vez más optan por asociarse” (EGENT1)

→ **Conèixer referents a través dels espais educatius**

Mentre la gent jove refereix la manca de referents que els animen a participar, les entitats juvenils proposen que seria més fàcil que la joventut s'integrara en associacions juvenils si poguera tindre accés a les mateixes des d'edat primerenca en els centres educatius. Algunes entitats denuncien precisament haver de fer front a moltes traves per a entrar en aquests espais, tot i que es presenten amb propostes per a treballar l'educació cívica i en valors, complementàries a l'educació formal.

→ **Conèixer gent**

La joventut de més de 24 anys i la que és part d'alguna entitat, coincideix que el fet de poder conèixer gent i ampliar el cercle d'amistats és una motivació de prou pes per a inscriure's en una associació.

“Entonces, eh, creo que es una parte muy chula del asociacionismo como el poder participar en cosas que nunca te habías imaginado, ¿no? De, desde la parte social de conocer a gente y de, no sé” (EGENT3)

Exposades les dificultats i les motivacions que al·leguen les persones joves per a participar o no en una associació, no cal entendre-les de forma aïllada, sinó com una sèrie de factors que interactuen entre si i que acaben per determinar la inclinació a formar-ne part o no d'una entitat.

6.4. PERSPECTIVES DE FUTUR DE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL

La visió de futur de la participació juvenil depén molt de l'edat des de la qual es fa el pronòstic. Les persones menors de 18 anys esperen que la participació de l'adolescència pugui ser més activa en el futur. Confien que la joventut adolescent es motive perquè la resta de la societat veja que “no somos tan cerrados” (EIJOV1) i també volen canviar el món. En aquest sentit, mostren especial preocupació per revertir el canvi climàtic i la violència de gènere.

Les persones joves entre 18 i 23 anys participants en l'estudi auguren un futur més optimista a la participació. Cada vegada són més actius alhora que proliferen les entitats juvenils.

“Pues yo creo que cada vez somos más activos en general, eh. Muchas iniciativas es cosas de los jóvenes. Entonces pienso que de cara al futuro, eh, el hecho de que tengamos iniciativa, participemos en cosas, tengamos al final la voz, creo que va a ser muy muy muy importante” (FGJOV1)

Coincideixen en la seua previsió que la participació es va canalitzar necessàriament a través de les xarxes socials perquè és on estan les persones joves, tot i que no descarten que pugui irrompre un altre canal de comunicació que canvie l'ecosistema comunicatiu actual on interactua la joventut.

Per a elles la comunicació en línia és molt còmoda. Després de tot és una qüestió d'optimització de temps. No pensen en qualsevol cas que aquest tipus de participació supose un major o menor grau de compromís. Des del seu punt de vista, la tecnologia està tan integrada en les seues vides que no es fan aquesta reflexió. Una de les informants exposa que normalment es vincula el clic amb la participació en línia quan hui en dia es duen a terme iniciatives digitals que requereixen més dedicació. Posa com a exemple les classes telemàtiques de suport educatiu que imparteixen algunes organitzacions.

“Es mucho más... Por ejemplo, el change.org en vez de ir tu a firmar en un sitio, ir a firmar, firmar online es más interesante y si cambia alguna

cosa para hacer más accesible la participación de este modo, al final es positivo para todos” (FGJOV1)

“Llegas a muchísima más gente. No tienes que moverte de tu casa. Puedes estar tumbado en la cama y estar... e intentar mejorar algo” (FGJOV1)

“La mayoría de la gente yo pienso que hace esas cosas porque no tiene tiempo, le viene bien coger el móvil, hacerlo en un momento y poder seguir haciendo lo que estaba haciendo en el ordenador. “Ahora que tengo 5 minutos voy a hacer esto pero si donde tengo que ir a firmar está a media hora de mi casa, no me viene nada bien” (FGJOV1)

“También es que los jóvenes tenemos más interiorizado el uso de la tecnología y no lo hacemos como algo por, con menos intensidad realmente, como que es una herramienta más” (FGJOV1)

Amb tot, aquest grup d'edat considera imprescindibles les xarxes socials per a complir les tasques d'informació i captació de les associacions a causa del seu potencial d'abast. Si comuniquen en aquests canals, és més fàcil que s'assabenten de les seues activitats i que en conseqüència puguen participar-hi. Admeten també que aquesta feina no és fàcil i requereix una estratègia. No és suficient solament amb estar a les xarxes.

“Entonces yo creo que para los jóvenes no necesariamente que las participaciones y todo eso sean por redes sociales, que también, pero como captación y como medio información, eh, yo creo que es muy importante hoy en día” (FGJOV1)

Al fil del debat, reivindiquen un model de participació híbrid perquè, segons el tipus de participació, es demana presencialitat o no. Els models virtual i presencial no es descarten un a l'altre, sinó que poden ser complementaris. Una mateixa persona pot desenvolupar tots dos tipus de participació en la seua vida.

“A veces hacer actividades híbridas da opción a que las personas puedan tanto participar físicamente como de manera en remoto” (FGJOV1)

“Tú puedes seguir yendo, eh, a darle de comer a los perritos de la protectora y al mismo tiempo estar votando en un Change para que se destinen no se cuantos miles de euros a x asociación protectora de animales. O sea yo creo que son cosas completamente diferentes. Al final hay participaciones que requieren, eh, que estés de manera física sí o sí y eso se va a seguir haciendo, pero luego un plus es participar en este tipo de cosas” (FGJOV1)

En el cas de la joventut d'entre 24 i 30 anys, el futur de la participació és menys il·lusionant. No pensen que la situació vaja a canviar ni a millorar. Els seus arguments es recolzen en el baix compromís que implica la participació en línia, el baix nombre d'associacions juvenils i en el fet que des de l'Administració no es fomenta la participació.

Des del seu judici, s'està evolucionant a models comunicatius i participatius més passius en detriment de les relacions interpersonals quan allò que continuarà movent la participació és la gent que s'uneix i actua per uns interessos comuns. Cal fer front a l'individualisme per a recuperar el poder la col·lectivitat.

En la seua opinió, el canvi que pot provocar un futur més participatiu és educar en participació des de la infància per tal de crear una cultura participativa. Una de les participants suggereix construir una cadena de tutelatges perquè joves de més edat puguen acompanyar els més xicotets per explicar-los què significa participar i perquè és important la força del grup. Considera que tant la infància com la joventut han de ser conscients d'aquest poder per a creure i participar en el canvi.

“Yo diría que ahora las relaciones interpersonales están decayendo, sobre todo en los más jóvenes, en los colegios, los institutos. Cada vez hay menos relaciones interpersonales y que todo va a lo más digital” (FGJOV2)

“Estamos en una sociedad individualista y en consecuencia la educación es fundamental desde temprana edad” (FGJOV2)

“Exactamente. Es decir, conocer el poder que tiene un grupo. O sea un grupo de personas es súper fuerte y muchas veces no llega a ser lo fuerte que es porque la gente desconoce ese poder” (FGJOV2)

La preocupació se centra igualment que el futur de la participació haja de dependre del partit polític en el govern o del municipi de residència.

“También merma un poco que si también sabemos que en base al partido que esté gobernando, vamos a tener como más participación o no, eh, la verdad es que suena un poco deprimente porque es un derecho que en verdad, pues deberíamos tener todos” (FGJOV2)

Un dels participants reclama que en el futur es puguen celebrar més consultes ciutadanes vinculants, posant com a exemple Suïssa. Tanmateix, altres participants qüestionen la validesa d'aquesta modalitat de participació perquè hi ha determinats drets socials que no haurien de qüestionar-se ni sotmetre's a votació. Posen com a exemple què hauria passat si s'haguera sotmès a consulta la legalitat del matrimoni entre persones d'un mateix sexe. Es reivindica, no obstant això, la importància de la participació, ja que hui en dia es poden considerar drets perquè algú ha lluitat per ells abans.

“Pero pienso que el hecho de preguntar determinadas cosas puede ser una arista peligrosa, sobre todo en los derechos de la ciudadanía porque en función el partido que esté gobernando, al final si hay una mayoría de un partido de derechas o de izquierdas. Pues, por ejemplo, a lo mejor hoy en día... Si se hubiese votado por toda la ciudadanía a lo mejor hace 10 o 15 años el matrimonio igualitario, o se hubiesen votado cosas que hoy en día, que hoy en día son obvias pero hace tantos años no” (FGJOV2)

“Es que los derechos son derechos porque se han luchado pero nadie te dice que ese derecho mañana va a seguir a lo mejor” (FGJOV2)

En la part de la joventut associada consultada, es troben igualment diferents pronòstics quant al futur de la participació juvenil. Els i les representants de les seccions joves de partits polítics fan una anàlisi en clau generacional. Afirmen que la joventut era més participativa en els anys 60-70 perquè les seues llibertats estaven restringides. En canvi, actualment els nivells de participació són baixos perquè les persones joves tenen assumit que ja s'han

aconseguit tots els drets i llibertats, i no es paren a pensar que els tenen perquè algú els ha lluitat abans i cal seguir defensant-los.

“Yo pienso que al final nos hemos acomodado en una sociedad, que es la que tenemos y una sociedad democrática donde todos tenemos nuestros derechos y libertades, pero yo pienso que antes había mucha más participación porque no lo tenían” (EGENT1)

Tanmateix, malgrat la “montaña rusa” (EGENT1) de la participació juvenil, opinen que es veuen senyals per a ser optimistes. Les entitats juvenils, les de signe polític inclòs, coincideixen en què cada vegada hi ha més gent jove involucrada en les associacions i això anirà creixent. Esgrimeixen així mateix que totes les persones joves volen canviar alguna cosa de la seua realitat i es mobilitzaran per a aconseguir-lo. Destaquen que la joventut està liderant moviments transcendents hui en dia, com és l'emergència climàtica, els feminismes i els drets LGTBIQ+. La participació és també ara més visible, està més present l'educació cívica

en les escoles i es fan més activitats participatives. En definitiva, la societat civil, i particularment les associacions, estan guanyant pes enfront de la participació política. Encara que per a alguna de les informants la realitat canvia en funció del territori. Així, segons els discursos de les persones participants, a Castelló estaria més actiu el moviment associatiu juvenil que a Alacant.

“Es una montaña rusa. O sea, al final la gente está más contenta o menos contenta con, con ciertas asociaciones, pero yo pienso que, yo pienso que cada vez sí que se involucra más la gente, en unas, en otras, por ejemplo en la política muchas veces es donde más cuesta pero en culturales, ONGs, todas estas, yo pienso que sí que hay mucha más involucración y seguirá creciendo” (EGENT1)

“Que al final la juventud está abanderando muchos discursos de lucha política, de feminismos, de LGTB, de derechos de la juventud en cuanto a emancipación y demás. Entonces yo creo que estamos haciendo algo muy positivo que no se había visto antes también de

que cada vez haya más gente joven dentro de la política o de que se tenga esa, de que se luche, sobre todo por tener esa representación” (EGENT3)

Des d'una altra anàlisi s'exposa que la participació està en canvi constant i s'adapta a la realitat del moment. Així hauria evolucionat de la participació política a la participació social i ciutadana, i d'aquesta a l'espontània i menys organitzada. La realitat actual constata que la gent tendeix a associar-se de manera natural tot i que no és de forma registrada. Des d'aquest punt de vista, els moviments espontanis estan aconseguint visibilitzar millor la seua opinió perquè arrosseguen més gent que altres més organitzats. Posen com a exemple l'activisme associat als Fridays for future.

“Si la función de la participación es poner opiniones sobre la mesa, a día de hoy los movimientos espontáneos están consiguiendo poner mucho más su opinión sobre la mesa que no otras estructuras más organizadas de participación que han existido en el pasado y lo vemos, pues eso, en el 8M, en el movimiento feminista o en Fridays for future que por ejemplo es un movimiento de jóvenes que hacen esta lucha por el clima que a día de hoy sí tienen esta organización de Fridays for futures pero ni si quiera son una asociación, son un movimiento de jóvenes que no están registrados en ningún sitio” (EGENT2)

“No es necesario establecerse como una entidad legal para asociarse en cierta manera. No serías una asociación legal pero al final creas

comunidades de personas por el motivo que sea. Es que puede ser un motivo super banal pero ya existir la participación porque se han juntado esas personas y se han organizado para hacer algo y al final es una forma de asociacionismo que también nace de estos cambios” (EGENT2)

Altres testimonis contraposen que el caràcter reactiu de les associacions davant als canvis socials farà que el seu paper s'ajuste a allò que reclama la societat. I serà precisament aquest potencial reactiu i d'adaptació el que les reviurà.

El futur de la participació ha de passar necessàriament pel present, per com estan actuant les associacions de cara als anys esdevenidors perquè el moviment no es pare. Un futur esperançador reclama així mateix que les i els joves puguen liderar els espais de participació, que puguen arribar a ser alcaldes o alcaldesses, ministres i caps d'estats. Així i tot, afirmen que cada vegada se'ls pren més seriosament i comencen a copar espais que abans se'ls tenia vetats. Reivindiquen que les persones joves que han estat en alts nivells d'associacionisme estan més capacitades que les adultes en càrrecs de responsabilitat que no han tingut aquesta experiència.

“De la manera que nosotros vemos el futuro va a ser un poco lo que lo construya también. Porque si nosotras ya lo vemos tan negro que en parte tiene razón por... contra más cosas tiene que hacer la gente para, eh, poder so-

brevivir y pagarse un alquiler y tal, pues menos tiempo tiene para participar y hacer cosas para ayudar a los demás porque más ayuda necesita esa persona misma, pero bueno que sí que también pienso que si que las personas que estamos participando actualmente necesitamos ayuda para poder aprender a fomentar la participación” (EGENT3)

“El futuro de la participación juvenil pues primero que los espacios de participación juvenil estén liderados por gente joven que ya es algo puede suponer un problema a día de hoy, y pues de ahí a llegar a tener presidentes del gobierno jóvenes” (EGENT2)

“Al final, bueno, llevamos muchos años peleando para que se nos tome en serio, para demostrar que tenemos las mismas capacidades que puede tener una persona con más edad. De hecho, al final las personas que estamos en altos niveles de asociacionismo normalmente muchas veces tenemos más capacidad que la inmensa mayoría de personas de mayor edad, simplemente porque hemos tenido ese contacto, esa experiencia y al final estamos demostrando que la juventud no es una traba para ser competente, para ser capaz, para tomar buenas decisiones, para la responsabilidad” (EGENT2)

A hores d'ara i mirant al futur, resulta determinant també l'immens impacte que està tenint la tecnologia en l'àmbit de la participació en facilitar els processos i estalviar despeses. La informació no cal imprimir-la perquè es pot enviar un link o un pdf. Tampoc cal anar a la

seu a associar-se perquè es pot fer en línia. La joventut té més recursos que mai en el moment de participar en qualsevol assumpte.

“Ahora existe la promoción por redes, podemos tener un alcance muy amplio orientándolo bien sin tener que dedicar tantos esfuerzos y desde luego sin tener que dedicar los recursos económicos que había que dedicar antes. Entonces son ventajas” (EGENT2)

En l'era de la immediatesa i la falta de temps, la tecnologia està oferint moltes possibilitats a la participació. Tot el món pot opinar en la seua comunitat de xarxes. En canvi, està accentuat els diferents graus de participació. Algunes de les persones associades participants en l'estudi afirmen que sempre han existit aquests diferents nivells de compromís. Per exemple, el “fallero de polar” (EGENT1), que acudeix a totes les activitats durant les Falles, i els fallers i falleres que gaudeixen de la programació tot l'any. Però, la tecnologia està remarcant a priori aquestes diferents opcions.

En altre cas, la crítica se centra en el mal ús de la tecnologia a l'hora de participar. Estan d'acord que les xarxes socials són la forma de participació més estesa entre la gent jove, encara que pensen que cal una mediació o, com a mínim, una formació. Argumenten que ara mateixa no té filtres, qualsevol pot dir el primer que li vinga al cap, i la joventut de menor edat està aprenent coses que no tenen cabuda en una participació igualitària, de consens i de construcció conjunta.

“Hombre yo creo que por ejemplo las redes sociales que hemos comentado antes son una forma de participación que la gente joven cada vez usa más, lo que pasa también es que es una forma de participación sin filtros, es una forma de participación que muchas veces peca de faltas de respeto y de, y de cruzar líneas que hay que enseñar a no cruzar o que existen porque hay veces que no, que están como muy borrosas porque nadie explica nada. Entonces creo que es una forma de participar muy guay como un diamante en bruto pero que hay que potenciar de una manera, como encauzarla mucho” (EGENT3)

Els testimonis més pessimistes quant al futur opinen que la tecnologia potencia les causes individualistes, a més de provocar una dispersió de la participació en línia. Davant tantes opcions de participació que aparentment no requereixen esforç, s'acaba produint una pèrdua de criteri sobre en què es participa. D'altra banda, com cadascú participa en un lloc diferent, la seua opinió no arriba enlloc. No hi ha un agent aglutinador que eleve el pensament del grup. És una participació volàtil que en moltes ocasions no va més enllà de la resposta a una pregunta, que no alimenta el debat, cosa que sí que succeeix en les associacions.

“Yo creo que la gente está perdiendo el esto de participación y el criterio muchas veces de en qué quiere participar y en qué no y de las cosas importantes. Entonces yo creo que no, que estamos perdiendo del objetivo, del punto de mira las cosas que son realmente importantes para participar y hacer incidencia política y de todo y entonces yo creo que eso va a costar cada vez más sacarlo adelante” (EGENT3)

“Que con las redes sociales se pierde la capacidad de ver el alcance que está teniendo tu aportación. Es decir, yo pongo en la historia una cajita de preguntas y digo bueno, qué medidas os gustaría que tomase tal. Entonces mando una respuesta de 25 caracteres o de 50 caracteres y no veo el resultado de eso. En una asociación, tú opinas, escuchas las opiniones de los demás. Después escuchas en directo, después de media hora el consenso que se ha tomado y después ves el resultado e incluso el procedimiento y eso en redes sociales no se ve” (EGENT3)

Malgrat tots aquests condicionants, coincideixen amb la joventut no associada que la millor forma d'arribar a les persones joves és a través de la comunicació digital, sobretot les xarxes socials. Són ferramentes gratuïtes que atenen la immediatesa de les formes de vida actuals. El seu potencial de cridar a la participació i acabar generant un moviment és incomparable a altres mitjans. Sense oblidar que són també una eina indispensable arran la pandèmia per a facilitar la participació dins les mateixes entitats. Per exemple, les assemblees en línia.

“Tiene un papel importante porque aparte de darnos a conocer, también hay mucho, mucho movimiento. Un solo tema de una persona puede conseguir generar un movimiento en toda la sociedad muy grande. Entonces es también un llamamiento a la participación de alguna forma, una forma más adaptada a nuestro momento” (EGENT2)

No obstant això, comenten que no totes les associacions estan en el camí d'adaptar-se a aquests canvis i d'integrar la tecnologia en el seu dia a dia.

“Las formas de participar han cambiado totalmente y yo pienso que en muchas asociaciones no han cambiado con el tiempo. Es decir no han evolucionado con las nuevas tecnologías ni las nuevas maneras, de, de formar parte de una asociación, porque ahora puedes formar parte de miles de formas” (EGENT1)

Conclouen juntament amb les persones joves no associades que la participació digital no pot entendre's en contraposició a la participació analògica. Són formes de participació complementàries. Tampoc veuen que la participació digital porte a una qualitat de la participació més baixa, sinó que està relacionat amb l'educació en participació que s'haja rebut. Tot i això, les entitats juvenils reivindiquen la necessitat d'ajuntar-se i de desvirtualitzar-se.

Del costat expert relaten que, des de fa uns anys, s'han donat les condicions perquè la participació ciutadana entre a formar part de la normalitat de la gestió pública arran les iniciatives dutes a terme per part de determinats partits polítics en el govern. La persona informant de la part institucional afirma rotundament que

“la participación ha venido para quedarse” (EIEXP1), tot i que mostra la seua preocupació davant canvis polítics en el futur. Per això insta a la necessitat tant de legislar la participació, com d’instaurar la cultura participativa entre la població per a fer front a l’amenaça de restricció de les opcions participatives en la vida pública.

“Sí. Está cambiando el modelo de participación de la juventud porque está cambiando el modelo político dentro de la administración” (EIEXP1)

“Me preocuparía mucho que los cambios políticos que pudieran suceder y que suceden continuamente tanto en el ámbito local como en el autonómico, eh, restrinjan los diferentes espacios, todo esto que se está impulsando ahora, eh, que esto quede restringido, vetado. Eso me preocuparía mucho y por eso estamos invirtiendo en esa cultura participativa” (EIEXP1)

“A partir de la crisi de 2008 i de les posteriors conseqüències se posà damunt la taula el tema de la participació ciutadana com una cosa que era indispensable” (EIEXP2)

Un altre dels experts reconeix els passos que s’han donat des de l’Administració envers la participació, però pensa que aquesta ha quedat reduïda a una acció testimonial que encara dista molt de ser una participació conscient i deliberativa. En el futur veu precís comptar amb la joventut de forma preceptiva en totes les actuacions públiques, perquè de la seua participació depén també el futur de la democràcia. Sense una joventut participativa, els pilars de les societats democràtiques es troben en perill. En opinió de l’experta més jove, la joventut reclamarà que se li tinga en compte perquè cada vegada creu més en les seues possibilitats i en la necessitat d’ocupar els espais de decisió.

“Després de tants anys, des de 2015 i de legislatures on certs partits han arribat al poder i han aconseguit això, sí que és cert que s’ha avançat i s’ha intentat d’alguna manera seguir en eixa tònica però jo crec que en algunes qüestions s’hem quedat desfassats i torne a remitir-me al tema, per exemple, de la participació de click. No se contempla que el click haja d’anar precedit d’un no de deliberació

brutal per a que no siga la meua opinió sense més la que conte sinò la meua opinió en consonància amb les altres” (EIEXP2)

“N’hi ha que contar més en ells. Jo crec que igual que n’hi ha una visió de gènere en molts aspectos o un altra visió més relacionada en les persones majors, pues probablement necessiten incloure com a forma transversal la joventut perquè sinò són els que van a heretar la democràcia que tenim. I quan parlem de participació parlem també de democràcia” (EIEXP2)

“Entonces creo que hay futuro en ese sentido de que cada vez podemos crear más en

nuestras posibilidades y eso hará que sea más fuerte la visión que se tenga fuera, ¿no? o el hacer más fuerza para decir ‘oye que en esta, que en esto que vas a lanzar ten primero en cuenta qué es lo que opinan los jóvenes de esta ley, o de este tema’” (EIEXP4)

La participació forma part de la normalitat i així serà en el futur, malgrat el discurs distòpic i individualista imperant, argumenta un altre dels informants experts. La gent sempre tindrà la necessitat de defensar els seus interessos en un moment donat i s'unirà per tal d'aconseguir els seus objectius.

Aquesta és la raó per la qual pensa que cal impulsar els espais participatius que faciliten els encontres i les relacions interpersonals a partir de les quals sorgiran nous projectes per a la comunitat.

“Jo crec que la participació és normal, que va a existir sempre. Buscarem altres maneres, no nos comprometem a no ser que però sempre tú voldràs defensar els drets dels teus fills, com a loca, si pots un poquet més del que tens” (EIEXP3)

Totes les persones expertes consultades aprecien les bondats que aporta la tecnologia a la participació al mateix temps que destaquen els seus riscos o limitacions. Opinen que ha sigut determinant per a impulsar entre la joventut moviments no organitzats reglamentàriament en sentir-los més pròxims i a conseqüència de la seua desconfiança en les institucions.

La tecnologia serveix igualment de potent al·leu, el màxim exemple del qual són les xarxes socials i la seua capacitat de viralitat. Tanmateix, pot restringir la participació en creure que en donar l'opinió o fer clic per a recolzar una iniciativa ja està tot fet. Es fa precis aleshores un acompanyament a la ciutadania perquè pugua fer un ús conscient de la tecnologia participativa.

La mateixa que li permetrà superar la participació individual per a unir-se al grup i desenvolupar les accions que faran possible l'objectiu per al qual es demana el seu suport. En cas contrari, la tecnologia pot agreujar el distanciament entre les persones en actuar com agent mediador de les relacions interpersonals.

“Pero sí que es verdad que ahora a través de las redes sociales, pues un movimiento pequeño de alguien dice algo se van sumando y hacemos, no sé, una manifestación que antes si no la organizaba no sé quién que estaba homologado y certificado y cual, si no era ese tipo de entidad no iba a sacar adelante una manifestación, pues ahora hay otras formas de empezar” (EIEXP4)

“Les tecnologies són necessàries i anem a utilitzar-les. En un moment nos ajudaven molt, en este moment nos ajuden i mos destrossen molt perquè per altre costat tot el món ara porta açó en la mà (agafa el mòbil) i no mira als demás” (EIEXP3)

Els perfils experts entrevistats reclamen models híbrids per a aprofitar els avantatges de tots dos models digital i analògic, i per a fer front a les diferents esclatxes associades a l'ús de la tecnologia.

“Hay mucha más facilidad para encontrar a más personas que puedan tener esa opinión y así crear un poco más de fuerza, ¿no?, pero al final yo creo que la participación pasa por el conjunto de personas que se mueven. O sea cuando es una preocupación un poquito más general que la de uno solo por su propia vida, ¿no?, sino que hay... Es una preocupación de un grupo de más o menos personas pero que es un grupo” (EIEXP4)

“Pot facilitar moltíssim la participació ciutadana i al mateix temps la pot restringir si no s'utilitza bé i al mateix temps apareix la bretxa generacional, que molta persona, gent major que, pues, els certificats digitals, si ja ens consta a mosatros en algunes ocasions, pues imagina't en una persona que no és nativa digital” (EIEXP2)

6.5. PROPOSTES PER A IMPULSAR LA PARTICIPACIÓ JUVENIL EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Propostes generals:

- 1.** Impulsar la cogestió dels espais públics dirigits a la joventut.
- 2.** Convertir els espais de participació en espais inclusius que tinguen en compte l'heterogeneïtat de la joventut.
- 3.** Incloure l'educació en participació en el currículum formatiu del professorat associat a l'àmbit de la intervenció socioeducativa amb infància, adolescència i joventut per tal que puguen aplicar aquests coneixements en l'aula.
- 4.** Formar de manera més específica i pràctica les professionals de joventut per tal que puguen educar en la participació a través de la seua tasca professional.
- 5.** Generar punts d'encontre entre els centres educatius i les entitats juvenils per tal d'apropar les experiències participatives a la joventut.
- 6.** Facilitar que les entitats juvenils puguen accedir als centres educatius per a desenvolupar accions i projectes d'educació en valors i foment de la participació.
- 7.** Dotar a la joventut dels recursos necessaris per a la creació de grups informals de participació que puguen fer el pas a convertir-se en associació si arriben a consolidar-se.
- 8.** Dotar de subvencions als projectes comunitaris liderats per la joventut no associada.
- 9.** Crear subvencions que financen projectes comunitaris encetats per grups de joves, seguint el model de subvencions del Cos Europeu de Solidaritat (CES).
- 10.** Formar a diferents perfils del personal de l'administració local perquè puga assessorar la joventut en participació i acompanyar per treure endavant els seus projectes.
- 11.** Entendre les instal·lacions de l'administració pública (col·legis, instituts, centres esportius, biblioteques...) com a centres de ciutadania accessibles per a la joventut i el desenvolupament de la seua participació.
- 12.** Dotar les instal·lacions de l'administració pública de professionals de joventut i dinamitzadors/es que oferisquen serveis i la possibilitat d'accés més enllà de l'horari lectiu i laboral.

13. Ampliar el suport institucional als Consells Locals de Joventut, dotar-los de majors recursos i garantir la seua autonomia com a organisme independent.

14. Impulsar la creació de Consells Municipals d'Infància i Adolescència per a educar en participació des d'edats primerenques.

15. Impulsar els grups motors de joventut per a garantir la qualitat de la participació.

16. Tindre garanties que la participació de la joventut serà vinculant i servirà per al codisseny de polítiques públiques.

17. Potenciar la comunicació en tots els canals tant digitals com físics.

18. Establir modalitats de participació accessibles per a la joventut, adoptant els espais i processos participatius a les necessitats de la joventut tenint en compte els seus horaris i disponibilitat.

■ Propostes per a incentivar l'associacionisme juvenil:

1. Informar a la joventut de les diferents associacions o col·lectius socials existents. Per exemple, fent més accessibles i actualitzant els registres tant autonòmics com locals.

2. Democratitzar les estructures i organització dins les associacions per a generar accions i compromisos.

3. Integar les dinàmiques en línia en les associacions per a facilitar la participació dels membres i garantir la seua territorialització.

4. Millorar la comunicació en les associacions per donar a conèixer la seua tasca tant a nivell extern com intern.

5. Reconèixer les competències i coneixements adquirits al llarg de la trajectòria associativa.

6. Visibilitzar amb més èmfasi les fites aconseguides per les associacions perquè puguin convertir-se en referents i motiven a la joventut a participar-hi.

7. Fer coneixedor a la joventut de que les causes per les quals lluiten les associacions són cosa de tots i totes.

8. Estendre la comunicació al públic general i no solament a l'interessat en la temàtica de l'associació.

9. Impartir formació a les entitats juvenils sobre captació de membres i comunicació corporativa.

10. Implantar plans d'acollida de nous membres en les associacions per a facilitar la seua incorporació i participació en igualtat de condicions.

11. Potenciar/impulsar els espais de participació de les entitats com espais d'aprenentatge participatiu i no solament de consum d'activitats.

12. Simplificar i reduir les obligacions burocràtiques vinculades a la gestió de les associacions així com aquells necessaris per a la constitució de noves entitats.

13. Incloure les necessitats del moviment associatiu juvenil en l'elaboració de qualsevol política pública.

CONCLUSIONS

7.

7. CONCLUSIONS

La participació de les persones joves valencianes es veu condicionada per múltiples factors tant exògens com d'indole personal, que acaben per restringir la seua presència en els fòrums i espais de decisió públics.

La primera limitació és conceptual. Les persones joves, sobretot les de menor edat, no tenen clar què és ni què implica participar. El terme queda reduït moltes vegades a la participació en activitats alhora que manifesten un desconeixement d'altres formes i espais de participació. Les eleccions i l'associacionisme són els espais de participació més coneguts.

Tot i això, per a la joventut valenciana participar significa compromís, mantindre una actitud proactiva respecte a una idea, causa o grup de persones de la que et sents part, amb l'objectiu de transformar una realitat concreta. La consciència de la participació com a dret no es professa, no obstant això, fins passats els 20 anys. És en aquest moment quan també es pren una major consciència d'alçar la veu perquè siga escoltada. Ja tocant la trentena és quan a més es reivindica la rendició de comptes en cas que la seua opinió haja sigut ignorada.

Tanmateix, quant a la participació, existeix una esclatxa entre la joventut en general i aquella que forma part activa d'alguna associació. En aquest darrer cas el seu coneixement, educació i activisme es demostra significament superior.

El grau de participació de la joventut valenciana a hores d'ara és en general baix, sobretot quan es comparen amb les generacions joves del final de la dictadura. Gran part de la seua participació transcorre en les xarxes socials, la qual cosa representa el mínim esforç per algunes persones joves mentre que altres pensen que es tracta d'una forma de participar inherent a les generacions natives digitals. El moment vital també és determinant per a decidir-se a participar. La qüestió és que sembla que mai és el moment idoni. Quan s'és adolescent perquè no va amb tu, quan ja s'està quasi en l'edat adulta perquè s'ha passat el moment i et sents fora.

Des del punt de vista de les persones joves presents en entitats, perceben una manca de compromís i implicació que s'estén al si de les organitzacions perquè són poques les persones que donen el pas per a ser part de les juntes directives. La desafecció política instal·lada en la joventut també acaba produint immobilitisme. Altres veus reivindiquen, en canvi, que la joventut participa en els temes que els interel·len directament i ho fan al marge de les formes institucionalitzades de participació.

Aquests temes que els interessen a participar són precisament els mateixos que afecten la resta de la societat, i més específicament els que els influeixen com a grup de població. L'edat en aquest cas modula així mateix el focus d'interés. Mentre que en l'adolescència se centra en alternatives d'oci, entre els 18 i els 25 anys en eixides professionals, i entre els 25 i els 30 anys en condicions de vida dignes com l'estabilitat laboral i l'accés a l'habitatge. A banda, mostren una alta sensibilitat cap a les qüestions relacionades amb la salut mental, la identitat personal, els feminismes, la igualtat, el moviment LGTBIQ+ i el medi ambient.

La joventut valenciana reconeix que actualment disposa d'espais on poder bolcar la seua opinió, sobre tot pensant en les xarxes socials, però, ara bé, necessita passar a l'acció. La seua participació ha de ser real. I no solament es tracta que s'atenguen les seues problemàtiques, necessitats i expectatives. Per a transformar la seua realitat reclamen ser partícips del canvi, i això implica estar en els llocs on es prenen les decisions. Perceben que els posen barreres per a arribar al poder i tampoc se'ls apodera. A excepció de l'adolescència, les persones joves valencianes veuen insuficient reduir la participació ciutadana a les eleccions, posant en evidència els límits del model tradicional de democràcia representativa.

Així, identifiquen l'adultcentrisme com un dels principals obstacles per a poder participar. Quasi al mateix nivell subratllen la precarietat econòmica i laboral que pateixen, i com a derivades d'aquesta la falta de temps i els problemes de salut mental. Tampoc disposen de formació i informació per a participar, ni d'espais de participació. La manca de resultats de la seua participació unida a l'absència de

referents els porta al conformisme o a mobilitzar-se únicament per qüestions individualistes molt allunyades d'una motivació comunitària. La percepció de les associacions com a espais de consum d'activitats és tan desincentivadora com la por a participar a soles.

En canvi, totes les facilitats quant a horaris, proximitat i espais de participació a l'abast els motivarien a participar. Tot i que el principal motiu vindria donat per una necessitat o voluntat manifesta. La predisposició de l'Administració perquè la gent jove participe, el fet de sentir-se necessària i no menyspreada i que pot participar en condicions d'igualtat també els animaria a participar.

La participació en l'associacionisme juvenil

Pel que fa al cas concret de l'associacionisme juvenil, la valoració que fan és positiva, malgrat que encara hui romanen algunes idees preconcebudes al voltant de les associacions com que són tancades, avorrides i per a bitxos rars. Aquestes valoracions queden desmentides per les persones joves que són part d'alguna entitat en afirmar que són espais on es comparteixen experiències i s'amplia el cercle d'amistats. Paradoxalment, les que no estan associades aprecien l'empremta que ha deixat l'associacionisme en qui l'ha exercit.

La situació actual de l'associacionisme juvenil és ambigua. Mentre que s'està produint un ressorgir de les entitats estudiantils, sobretot en l'etapa secundària; les associacions d'oci i temps de lliure estan en crisi a causa de l'ampla oferta d'oci gratuït, inclòs el digital, que els i les joves poden gaudir hui en dia. Sembla que les seccions joves dels partits polítics també estan creixent, en contrast amb la percepció negativa que tenen les persones joves no associades d'aquestes organitzacions, ja que al seu parer fomenten la segregació i la polarització de la joventut.

Així, la joventut es troba amb prou dificultats per a poder adherir-se a una associació. Primerament la manca d'associacions juvenils i la manca de visibilitat de les existents. Les complicacions que tenen les mateixes entitats per a fer captació, comunicar els seus guanys i transmetre les contraprestacions que ofereixen als membres són altres dels entrebancs.

L'eclosió de múltiples causes estan portant a la joventut a involucrar-se puntualment, però no a mantindre un compromís a llarg termini com el que requereix una entitat. A causa de l'adultcentrisme, les persones joves no creuen en les seues capacitats i el seu lideratge i no impulsen projectes sota el paraigua de l'associacionisme.

Per a impulsar la participació de la joventut en les entitats, aquestes haurien de visibilitzar-se i brindar una recepció acollidora als nous membres. Resulta fonamental que puguen convertir-se en referents, per a la qual cosa han d'estar presents en els centres educatius. Les persones que no estan familiaritzades amb l'associacionisme opinen, per la seua part, que és important que no se senten obligades i que puguen triar entre diferents nivells de participació. No obstant això, el principal motiu per a fer el pas d'associar-se seria trobar un espai on no solament veuen validada la seua opinió sinó que puguen donar-li visibilitat. La possibilitat de conèixer gent seria un altre al·licient.

El futur de la participació juvenil

La joventut valenciana albira el futur de la participació sense grans canvis. Malgrat un primer impuls pessimista, la impressió és que cada vegada la gent jove es mou i es compromet més. Tanmateix, la participació juvenil del futur haurà de passar necessàriament pels entorns digitals i les xarxes socials, tant per a opinar com per a passar a l'acció. No es tracta de no voler augmentar el grau de compromís, sinó de normalitzar el món digital com espai de participació inherent de les noves generacions. Amb tot, preocupa el mal ús que es puga fer de la tecnologia, que servisca per a fomentar les causes individualistes i dividir els esforços. Per això, reivindiquen el manteniment de les formes de participació híbrides.

D'allò que es faça en el present dependrà també el futur de la participació. Es fa necessari que l'Administració garantisca per llei la participació real, que promoga l'educació en participació, que impulse i legitime les organitzacions juvenils, siguen informals o formals, i que fomente els espais i totes formes de participació. Cal naturalitzar la participació perquè els canvis polítics no puguen suposar una amenaça.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

8.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- » Arendt, H. (1968). *Los Orígenes del Totalitarismo*. New York: Harcour Brace Javanovich.
- » Arnstein, Sherry R.(1969) 'A Ladder Of Citizen Participation', *Journal of the American Planning Association*, 35: 4, 216 — 224
- » CJCv (2017). *Estudio sociológico sobre la juventud de la Comunidad Valenciana*.
- » Red Creando futuro (2015). *Bloque 1. Más de una década. Metodologías participativas con jóvenes*.
- » CVONGD (2022). *Siempre se puede hacer algo. Estudio exploratorio sobre la opinión de la juventud valenciana en torno a la pobreza, la desigualdad y la cooperación internacional*.
- » Dahl, R. (1987), *Un prefacio a la teoría democrática*, México, Gernika
- » Díaz, A. (2017). Participación ciudadana en la gestión y en las políticas públicas. *Gestión y Política Pública*, 26(2), 341-379. <http://doi.org/10.29265/gypv.v26i2>
- » Fundació Horta Sud (2021). *El impacto de las asociaciones juveniles de la Comunitat Valenciana*.
- » Held, D. (1996), *Models of Democracy*, Cambridge, Polity Press.
- » INJUVE (2022). *Estrategia de Juventud 2022-2030*.
- » INJUVE (2017). *Jóvenes, Participación y Cultura Política*.
- » IVAJ (2019). *Estrategia Valenciana de Juventud 2019-2023*.
- » Ley 15/2017, de 10 de noviembre, de políticas integrales de juventud
- » Ley 2/2015, de 2 de abril, de Transparencia, Buen Gobierno y Participación Ciudadana de la Comunitat Valenciana.
- » Schumpeter, J. (1983). *Capitalismo, socialismo y democracia*, Barcelona, Orbis.
- » Saz, M.S., Gil, A.I., y Gil, M. (2019). *Voluntariado, empleabilidad y bienestar de los jóvenes en España. Realidad y perspectivas*. *Revista de Estudios de Juventud*, 124, pp. 147 – 167.
- » Souto-Otero, M. (2019). *Voluntariado, educación no formal y juventud: conceptos clave, participación y reconocimiento de la Unión Europea*. *Revista de Estudios de Juventud*, 124, pp. 53 – 73.

ANNEX 1: QÜESTIONARI GENERAL

9. ANNEX 1: QÜESTIONARI GENERAL

Bon dia. Estem realitzant un estudi sobre temes actuals que afecten la joventut valenciana. Pot abandonar aquesta enquesta en qualsevol moment i sol·licitar que s'esborre la informació gravada. Si desitja pot sol·licitar l'eliminació, rectificació o limitació del seu ús escrivint a la responsable del projecte al correu Raquel.perez@eixam.es. En cas de no estar satisfet pot fer una reclamació enfront de l'Agència Espanyola de Protecció de dades si no s'atenen les seues peticions.

L'informació serà guardada durant cinc anys en un document denominat "base de dades joventud.xls" i es garanteix l'anonimat de les persones participants en tot moment.

Moltes gràcies per la teua participació.

1. Quina és la teua edat?

2. Gènere: 1 Femení 2 Masculí 3 No binari 4 Un altre 99 No vol contestar

3. Municipi de residència: _____

4. País de naixement:

» Espanya:

» Altre: (indique quin) _____

5. Nivell d'estudis OFICIAL que hages conclòs

» 0 Sense estudis

» 1 Primaris

» 2 ESO

» 3 Batxillerat

» 4 Cicle formatiu de Grau Mitjà

» 5 Cicle Formatiu de Grau Superior

» 6 Grau universitari

» 7 Màster

» 8 Doctorat

» 9 Un altre: quin _____

6. Nivell d'estudis OFICIALS sobre Educació No Formal que hages conclòs

» 0 Sense estudis d'Educació No Formal.

» 1 Monitor o Monitora d'Activitats de Temps Lliure Educatiu i Juvenil,

» 2 Director o Directora d'Activitats de Temps Lliure Educatiu Infantil i Juvenil

» 3 Curs de Formador o Formadora d'Animadors/es

» 4. Tinc formació no reglada en aquest àmbit, però no títol oficial.

» 5. Altre: quin _____

7. A quina classe social diries que pertanyes?

- » 0 Classe alta
- » 1 Classe mitjana-alta
- » 2 Classe mitjana-mitjana
- » 3 Classe mitjana-baixa
- » 4 Classe treballadora/obrera
- » 5 Classe baixa/pobra
- » 6 No creu en les classes
- » 7 No sap/no contesta

8. Quin diries que és el teu nivell d'ingressos mensual?

- » 0 0 €
- » 1 De 0 a 500 €
- » 2 De 500 a 1.000 €
- » 3 De 1.000 a 1.500 €
- » 4 De 1.500 a 2.000 €
- » 5 Més de 2.000 €
- » 6 No sap/no contesta

9. Tens accés a internet a casa?

- » Sí
- » No
- » Prefereix no contestar

10. Assenyala quin dels següents dispositius tens a casa

- » 7.1 Mòbil Sí/No/NC
- » 7.2 Ordenador Sí/No/NC
- » 7.3 Tableta/lpad Sí/No/NC

11. Com valores la teua situació econòmica actual?

- » Molt bona
- » Bona
- » Regular
- » Dolenta
- » Molt dolenta
- » NsNc

12. Assenyala la teua situació laboral actual:

- » Estic estudiant
- » Estic treballant
- » Estic estudiant i treballant
- » Estic parat/a, busque la meua primera ocupació
- » Estic parat/a, he treballat abans
- » Estic en ERTO
- » Actualment ni estudi, ni treball, ni busque ocupació

13. Quin és el teu llengua habitual?

- » Castellà
- » Valencià
- » Àrab
- » Romanés
- » Anglès
- » Una altra (indica quina)

P1. Quines de les següents definicions s'ajusten a la definició de participació?

- » Votar en eleccions sí/no/ns/nc
- » Formar part d'una organització o associació constituïda legalment. sí/no/ns/nc
- » Formar part d'un grup informal amb un propòsit comú. sí/no/ns/nc
- » Poder reunir-se amb els representants públics. sí/no/ns/nc
- » Poder decidir en assumptes de la ciutadania a escala municipal o autonòmica. sí/no/ns/nc
- » Realitzar accions en favor de la comunitat sí/no/ns/nc
- » Voluntariat en una entitat. sí/no/ns/nc
- » Assistir a activitats o esdeveniments socials i/o culturals de qualsevol tipus sí/no/ns/nc
- » Interactuar en canals digitals sí/no/ns/nc

P2. Has realitzat alguna d'aquestes activitats en els últims 3 anys o t'interessaria fer-les?

Respostes: Sí // No // No contesta // T'interessaria fer

- » Contactar amb un representant polític per a tractar un tema d'interès autonòmic o local
- » Posar una queixa a l'ajuntament o en la Conselleria
- » Sol·licitar informació pública a alguna institució
- » Assistir a activitats o posar-se en contacte amb alguna associació que actua sobre problemes del seu entorn
- » Assistir a una assemblea o fòrum de barri/municipi
- » Anar a una assemblea o fòrum de joventut
- » Posar-se en contacte amb mitjans de comunicació per a denunciar algun problema
- » Fer voluntariat o realitzar accions en favor de la comunitat
- » Col·laborar amb un partit polític
- » Adherir-se a una associació
- » Formar part d'un grup de joves sense personalitat jurídica que realitza activitats sobre temes del teu interès
- » Donar diners a una associació que actua en el seu entorn
- » Acudir a sessions plenàries de l'ajuntament
- » Acudir a una manifestació
- » Signar o fer costat a una causa pel carrer o per internet
- » Participar en processos participatius

P2.2 Sobre quines àrees temàtiques t'agradaria participar?

Respostes: Sí // No // No SAP // No contesta

- » Oci
- » Cultura
- » Educació
- » Medi ambient
- » Transporte i mobilitat
- » Urbanisme
- » Pressupostos
- » Esports
- » Seguretat ciutadana
- » Polítiques d'ocupació.
- » Sanitat
- » Joventut
- » Inmigració
- » Feminisme
- » Trànsit /aparcament
- » Política
- » Altres

P3.1 Actualment participes en alguna associació o organització?

Sí (passar a p3.2)/no (passar a p3.3)/no, però m'agradaria(passar a p3.3)/Ns/nc

SI P3.1 DIU SÍ, FER P.32 I P.4.1 A P.4.7 I DESPRÉS PASSAR A P.5**P3.2 En cas afirmatiu, quins penses que són els principals motius pels quals col·labores amb alguna associació?** Respostes: Sí // No // No SAP // No contesta

- » Per a no estar sol
- » Per a conèixer gent
- » Per a estar amb persones que pensen com tu
- » Per a sentir-te útil ajudant als altres
- » Perquè els teus amics pertanyen a l'associació
- » Per a poder defensar els teus drets i interessos
- » Per a gaudir dels beneficis de ser associat
- » Per a emprar el teu temps lliure en activitats que t'agraden
- » Per a satisfer les teues inquietuds religioses
- » Per a satisfer les teues inquietuds culturals
- » Per a satisfer les teues inquietuds polítiques
- » Altre:

P4.1 En quantes associacions o organitzacions participes?

(Si participa en 1 o més passar a p4.2, si no participa en cap passar a p5.1)

P4.2 En cas de participar en més d'una associació, prioritzes la teua participació entre entitats? sí/no/ns/nc

P4.3. En cas de prioritzar, per què ho fas?

P4.4 Indica de quin tipus són les associacions en les quals participes:

- » Cultural
- » Esportiva
- » Estudiants
- » Religiosa
- » Festiva/recreativa
- » Salut
- » Ciutadana
- » Política
- » ONG
- » Sindicat
- » Associació o col·legi professional
- » Animals
- » Juvenil
- » Musical
- » Oci Educatiu / Temps Lliure / Educació No Formal.
- » Consell Local o Territorial de Joventut
- » Feminista
- » Altra

P4.5 Pots dir-nos el nom de l'associació o associacions en les quals participes?

P4.6 Quin és el teu grau de participació en l'associació?

- » Participe en les activitats que organitzen
- » Soc membre de la junta directiva
- » Soc el president de l'entitat.
- » Assistisc a les assemblees o altres activitats
- » Només contribuisc econòmicament però no participo en cap activitat
- » Faig activitats de voluntariat
- » No sap/no contesta

P4.7 L'associació de la qual eres membre és només per a joves?

Sí/no/no sap-no contesta

SI P3.1 (2) (En cas negatiu), quins penses que són els principals motius pels quals no col·labores amb cap associació? Respostes: Sí // No // No sap // No contesta

- » No tinc temps
- » No m'ho he plantejat seriosament
- » Per comoditat
- » Preferisc fer les coses pel meu mateix (sense pertànyer a un col·lectiu)
- » No s'on trobar informació sobre associacions /desconec el seu funcionament
- » Altres

P5.1 Realitzes alguna labor de voluntariat?

Sí/ no/ m'agradaria

P5.2 En cas d'haver respost que sí, quina labor de voluntariat realitzes?

P6. A continuació apareix el nom d'espais de participació juvenils, pots dir-nos si els coneixes? Respostes: Sí // No // No SAP // No contesta

- » Consell Valencià de la Joventut
- » Consell Local territorial de joventut
- » Casal/espai jove
- » Centros Municipals de Joventut

P7. Com jove, en què t'agradaria participar?

- » Assumptes que afecten directament les persones joves
- » Assumptes que afecten el municipi en el qual viu
- » Activitats socials del meu barri o municipi
- » Activitats per a joves del meu barri o municipi
- » En res

P8. En general, com valores la..... participació ciutadana?

Molt bé/bé/regular/mal/molt mal/ns/nc

P9. I en concret, com valores la participació de les persones joves?

Molt bé/bé/regular/mal/molt mal/ns/nc

P10. En cinc anys penses que la participació juvenil serà...

Major/igual/inferior/ ns/nc

P11. De la següent sèrie de frases, pots dir-nos si estàs d'acord o en desacord amb els enunciatos?:

- » Totalment d'acord, d'acord, indiferent, en desacord i totalment en desacord
- » Actualment els joves tenim molts espais per a participar.
- » Actualment es pot participar sobre molts temes.
- » Falta informació /educació per a poder participar.
- » No estem acostumats a participar.
- » Les persones joves no tenen interès a participar en assumptes d'interés general.
- » Les persones joves són més sensibles als problemes socials.
- » La participació ciutadana no serveix per a res. No es té en compte la seua opinió.

- » Les associacions no tenen capacitat de pressió per a canviar les coses.
- » Participen uns pocs i decideixen sobre la majoria.
- » Amb votar basta però deuen complir.
- » La desafecció política limita la participació ciutadana.
- » Per a participar no necessite estar en una associació o entitat.
- » Ara hi ha altres formes de participació, més individuals i virtuals.

P12 Què creus que motiva a les persones joves per a participar?

- » Formar i sentir-se part d'un grup sí/no/ns/nc
- » Voler canviar una situació concreta sí/no/ns/nc
- » Voler ajudar a un col·lectiu sí/no/ns/nc
- » Poder realitzar una activitat concreta sí/no/ns/nc
- » Poder decidir en decisions que afecten els joves sí/no/ns/nc
- » Fer amics i amigues sí/no/ns/nc
- » Unes altres (indica quins)

P13. Què creus que dificulta a les persones joves a participar?

- » La desafecció política sí/no/ns/nc
- » Falta d'interés en assumptes col·lectius sí/no/ns/nc
- » Creuen no tenen res a aportar sí/no/ns/nc
- » Precarietat econòmica sí/no/ns/nc
- » Falta de temps sí/no/ns/nc
- » La sensació que no s'escolta els joves sí/no/ns/nc
- » Per desconeixement sí/no/ns/nc
- » A penes hi ha associacions per i per a per a joves sí/no/ns/nc
- » Gestionar una associació dona molta feina sí/no/ns/nc
- » Unes altres (indica quins)

P14. Si pogueres triar un model de participació ciutadana, quin triaries?

- » 1 Cap participació
- » 2 Participació consultiva (la ciutadania dona la seua opinió i propostes d'actuació però l'última paraula la tenen els que fan la consulta)
- » 3 Participació vinculant (els resultats de la participació ciutadana s'executen o duen a terme)
- » 4 Cocreació de polítiques públiques (participació tot el procés i vinculant)
- » No sap No contesta

P15. Com prefereixes participar?

- » De manera presencial
- » De manera virtual
- » De forma presencial i virtual
- » No sap
- » No contesta

Moltes gràcies per la seua participació

**ANNEX 2:
QÜESTIONARI
ENTITATS
JUVENILS**

10.

10. ANNEX 2: QÜESTIONARI ENTITATS JUVENILS

1. Quina és la teua edat?

2. Gènere: 1 Masculí 2 Femení 3 No binari 4 Altre 5 No vol contestar

3. Municipi de residència:

4. País de naixement:

5. Nivell d'estudis OFICIAL que hages finalitzat:

- » Sense estudis
- » Primària
- » ESO
- » Batxillerat
- » Certificat Formació Professional Grau Mitjà
- » Certificat Formació Professional Grau Superior
- » Grau universitari
- » Màster
- » Doctorat
- » Altre
- » No contesta

6. Nivell d'estudis oficials d'educació no formal que hages finalitzat.

- » Sense estudis d'Educació No Formal
- » Monitor o Monitora d'Activitats de Temps Lliure Educatiu i Juvenil,
- » Director o Directora d'Activitats de Temps Lliure Educatiu Infantil i Juvenil
- » Curs de Formador o Formadora d'Animadors/es
- » Tinc formació no reglada en aquest àmbit, però no títol oficial
- » Un altre
- » No contesta

7. A quina classe diries que pertanyes?

- » Classe alta
- » Classe mitja-alta
- » Classe mitja-mitja
- » Classe mitja-baixa
- » Classe treballadora/obrera
- » Classe baixa/pobre
- » No creu en les classes
- » No sap
- » No contesta

8. Quin diries que és el teu nivell d'ingressos mensual?

- » 0 €
- » De 0 a 500 €
- » De 500 a 1.000 €
- » De 1.000 a 1.500 €
- » De 1.500 a 2.000 €
- » Més de 2.000 €
- » No sap
- » No contesta

9. Assenyala la teua situació laboral actual:

- » Estic estudiant
- » Estic treballant
- » Estic estudiant i treballant
- » Estic parat/a, busque la meua primera ocupació
- » Estic parat/a, he treballat abans
- » Estic en ERTO
- » Actualment ni estudie, ni treballe, ni busque ocupació
- » No sap
- » No contesta

10. Quina és la teua llengua habitual?

- » Castellà
- » Valencià
- » Àrab
- » Romaní
- » Anglès
- » Francés
- » Altra
- » No contesta

11. Quina o quines de les següents definicions s'ajusten a la definició de participació?

Respostes: Sí // No // No SAP // No contesta

- » Votar en eleccions
- » Formar part d'una organització o associació constituïda legalment
- » Formar part d'un grup informal amb un propòsit comú
- » Poder reunir-se amb els representants públics
- » Poder decidir en assumptes de la ciutadania a escala municipal o autonòmica
- » Realitzar accions en favor de la comunitat
- » Voluntariat en una entitat
- » Assistir a activitats o esdeveniments socials i/o culturals de qualsevol tipus
- » Interactuar en canals digitals (fòrums, xarxes socials, mitjans digitals, etc.)

12. A quina associació o entitat pertanyes?**13. Quin és el teu grau de participació en l'associació o entitat?**

- » Participe en les activitats que organitzen
- » Soc membre de la junta directiva
- » Assistisc a les assemblees o altres activitat
- » Només contribuïsc econòmicament però no participe en cap activitat
- » Faig activitats de voluntariat
- » No sap
- » No contesta

14. Participes en la junta directiva de la teua associació o entitat?

- » Sí
- » No
- » No sap
- » No contesta

14.1 Per què no participes en la junta directiva de la teua associació o entitat?**15. En quantes associacions o organitzacions participes?****16. Prioritzes la teua participació entre associacions o entitats?**

- » Sí
- » No
- » No sap
- » No contesta

16.1 Per qué prioritzes la teua participació entre entitats?**17. Indica de quin tipus són les associacions o entitats en les quals participes:**

- » Cultural
- » Esportiva
- » Estudiants
- » Religiosa
- » Festiva/recreativa
- » Salut
- » Ciutadana
- » Política
- » ONG
- » Sindicat
- » Associació o col·legi professional
- » Animals
- » Juvenil
- » Musical
- » Oci educatiu/Temps lliure/Educació no formal

- » Consell Local o Territorial de Joventut
- » Feminista
- » Escoltisme
- » LGTBIQ
- » Altra
- » No contesta

18. L'associació o entitat de la qual eres membre és només per a joves?

- » Sí
- » No
- » No sap
- » No contesta

19. En la vostra associació o entitat es desenvolupen activitats de voluntariat?

- » Sí
- » No
- » No sap
- » No contesta

19.1 Quines activitats de voluntariat es realitzen?

20. De la pandèmia a l'actualitat (2020-2022), diries que el nombre de persones joves associades en la teua associació o entitat:

- » Ha augmentat
- » S'ha mantingut
- » Ha disminuït
- » No sap
- » No contesta

21. En quin grau ha augmentat o disminuït?

- » Molt
- » Prou
- » Poc
- » Res
- » No sap
- » No contesta

22. Com creus que prefereixen participar les persones membre de la teua associació o entitat?

- » De forma presencial
- » De forma virtual
- » De forma presencial i virtual
- » No sap
- » No contesta

23. Com valores la participació en la teua associació? Sent 1 molt malament i 5 molt bé.**24. Pots assenyalar si estàs d'acord o en desacord amb els següents enuncisats:**

Escala Totalment d'acord/D'acord/Indiferent/En desacord/ Totalment en desacord/No contesta

- » Actualment les persones joves tenim molts espais per a participar.
- » Actualment es pot participar sobre molts temes.
- » Falta informació per a poder participar.
- » No estem acostumats a participar.
- » Falta educació per a la participació ciutadana.
- » Les persones joves no tenen interès a participar en assumptes d'interés general.
- » Les persones joves són més sensibles als problemes socials.
- » La participació ciutadana no serveix per a res.
- » Per a què es pregunta a la ciutadania si després no es té en compte la seua opinió.
- » Les associacions no tenen capacitat de pressió per a canviar les coses.
- » Participen uns pocs i decideixen sobre la majoria.
- » Jo ja vaig votar en les eleccions i ara han de complir.
- » La desafecció política limita la participació ciutadana.
- » Per a participar no necessite estar en una associació o entitat.
- » Ara hi ha altres formes de participació, més individuals i virtuals.

25. Assenyala si coneixes els següents espais de participació jove.

- » Consell Valencià de la Joventut
- » Consell Local o Territorial de Joventut
- » Casal/espai jove
- » Centres Municipal de Joventut
- » IVAJ (Institut Valencià de la Joventut)

26. En general, què creus que motiva a les persones joves per a participar?

- » Formar i sentir-se part d'un grup
- » Voler canviar una situació concreta
- » Voler ajudar a un col·lectiu
- » Poder realitzar una activitat concreta
- » Poder decidir en decisions que afecten els joves
- » Fer amics i amigues
- » Altres motius
- » No sap
- » No contesta

27. En general, què creus que dificulta a les persones joves a participar?

- » La desafecció política
- » Falta d'interés en assumptes col·lectius
- » Creuen no tenen res a aportar
- » Precarietat econòmica
- » Falta de temps

- » La sensació que no s'escolta els joves
- » Per desconeixement
- » A penes hi ha associacions per i per a joves
- » Gestionar una associació dona molta faena
- » Les associacions tenen maneres d'actuar adultocèntrica
- » Altres motius
- » No sap
- » No contesta

28. En general, com valores la participació ciutadana? Sent 1 molt malament i 5 molt bé.

29. En general, com valores la participació de les persones joves? Sent 1 molt malament i 5 molt bé.

30. Com valores la representació de les entitats joves en el Consell Valencià de la Joventut? Sent 1 molt malament i 5 molt bé.

31. En cinc anys penses que la participació juvenil serà?

- » Major
- » Igual
- » Inferior
- » No sap
- » No contesta

32. Si pogueres triar un model de participació ciutadana, quin triaries?

- » Cap participació
- » Participació consultiva (la ciutadania dona la seua opinió i fa propostes d'actuació però l'última paraula la tenen els que fan la consulta)
- » Participació vinculant (els resultats de la participació ciutadana s'executen o duen a terme)
- » Cocreació de polítiques públiques (participació tot el procés i vinculant)
- » No sap
- » No contesta

ASSOCIA'T HUI, TRANSFORMA EL PRESENT.

Consell
Valencià de
la Joventut

@ConsellJove

C/Llanterna, 26 - 46001 València

+34 963 510 120

info@conselljoventut.org